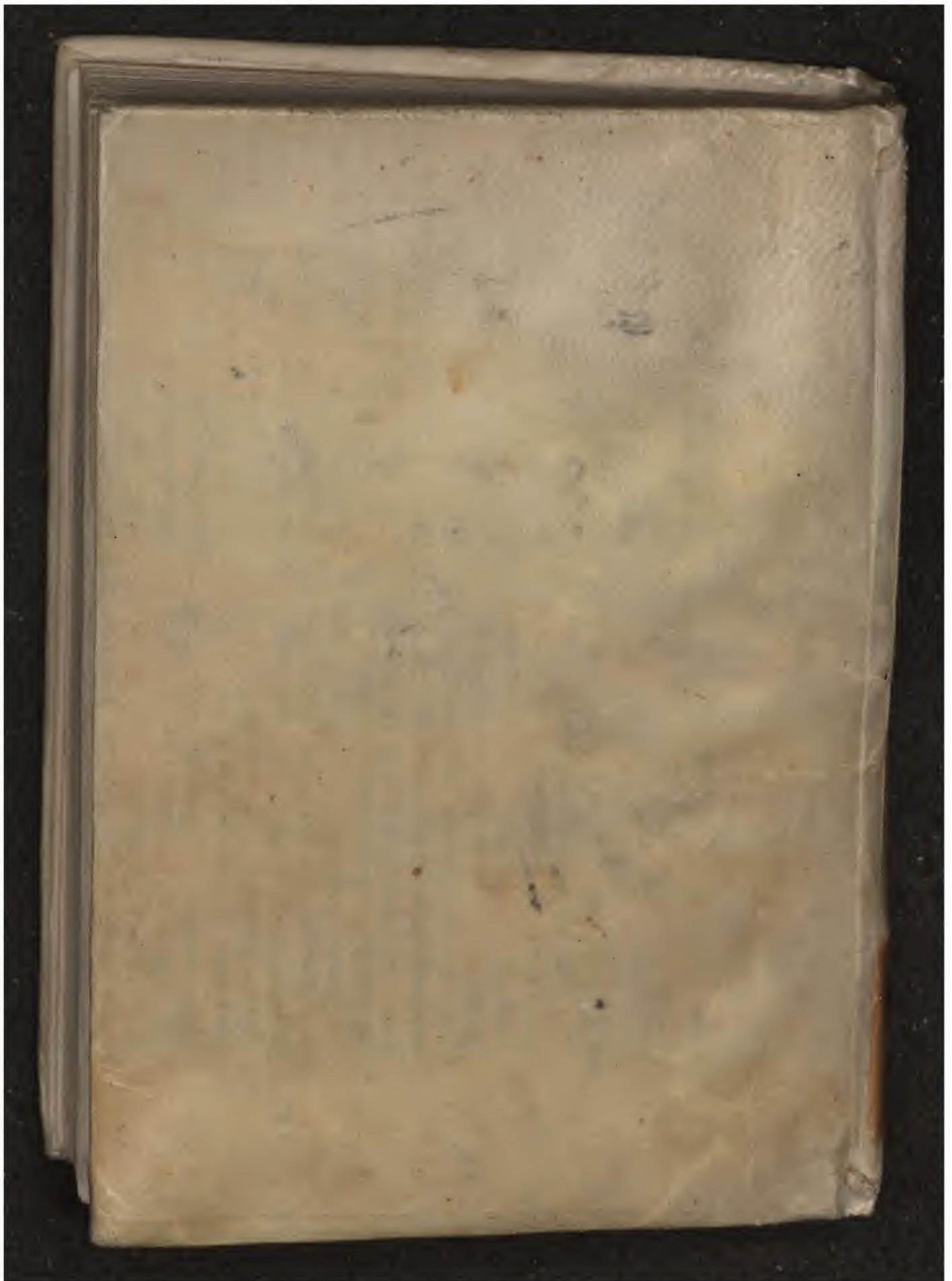

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Nencini inc. 79

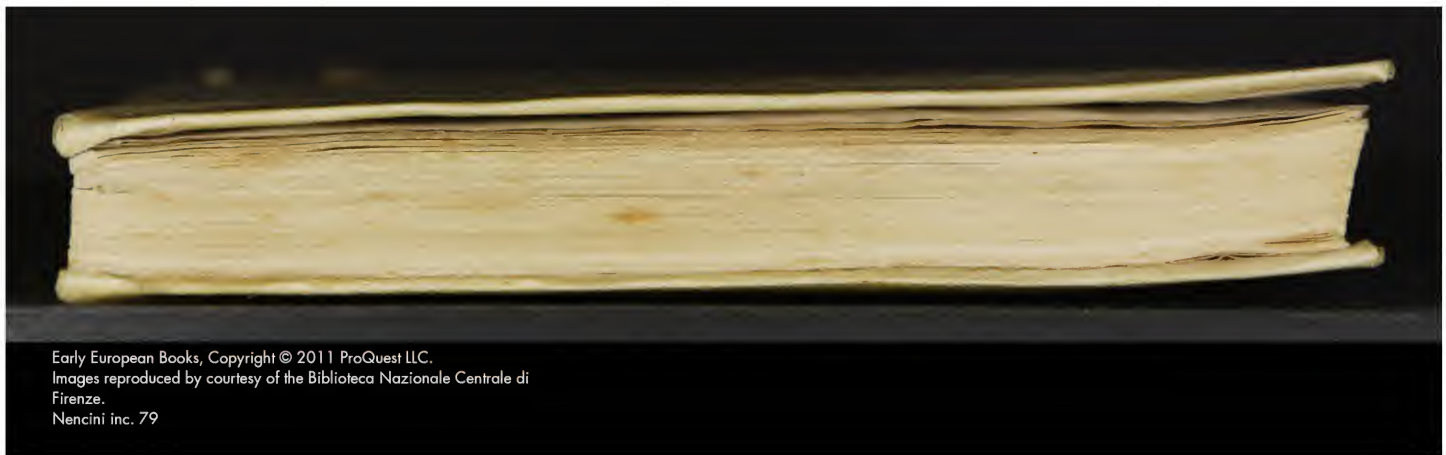

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Nencini inc. 79

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Nencini inc. 79

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Nencini inc. 79

1/6/4

Inc. Nenc.

79

BIBLIOTECA NAZIONALE
CENTRALE - FIRENZE

10 000 - 8-1937

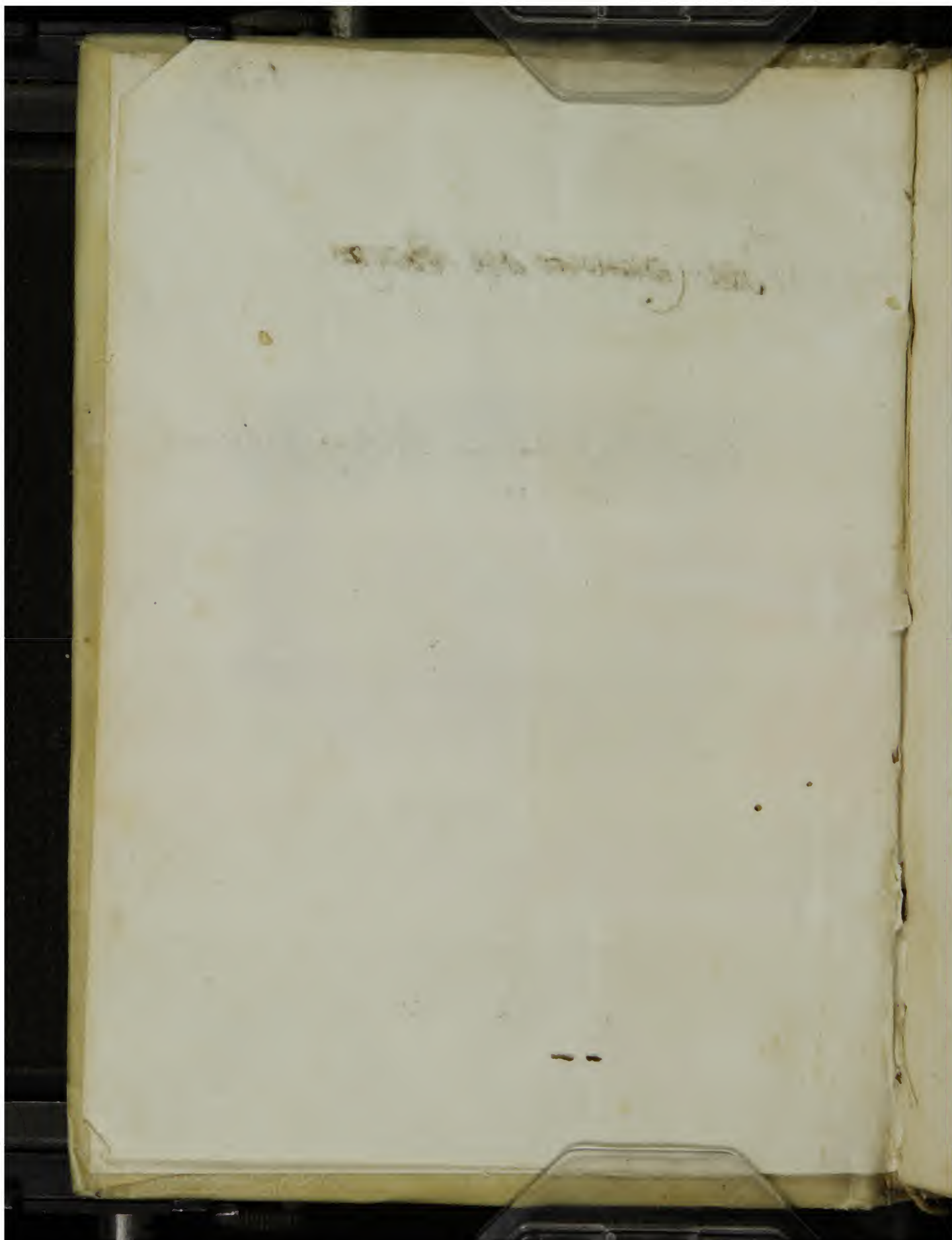

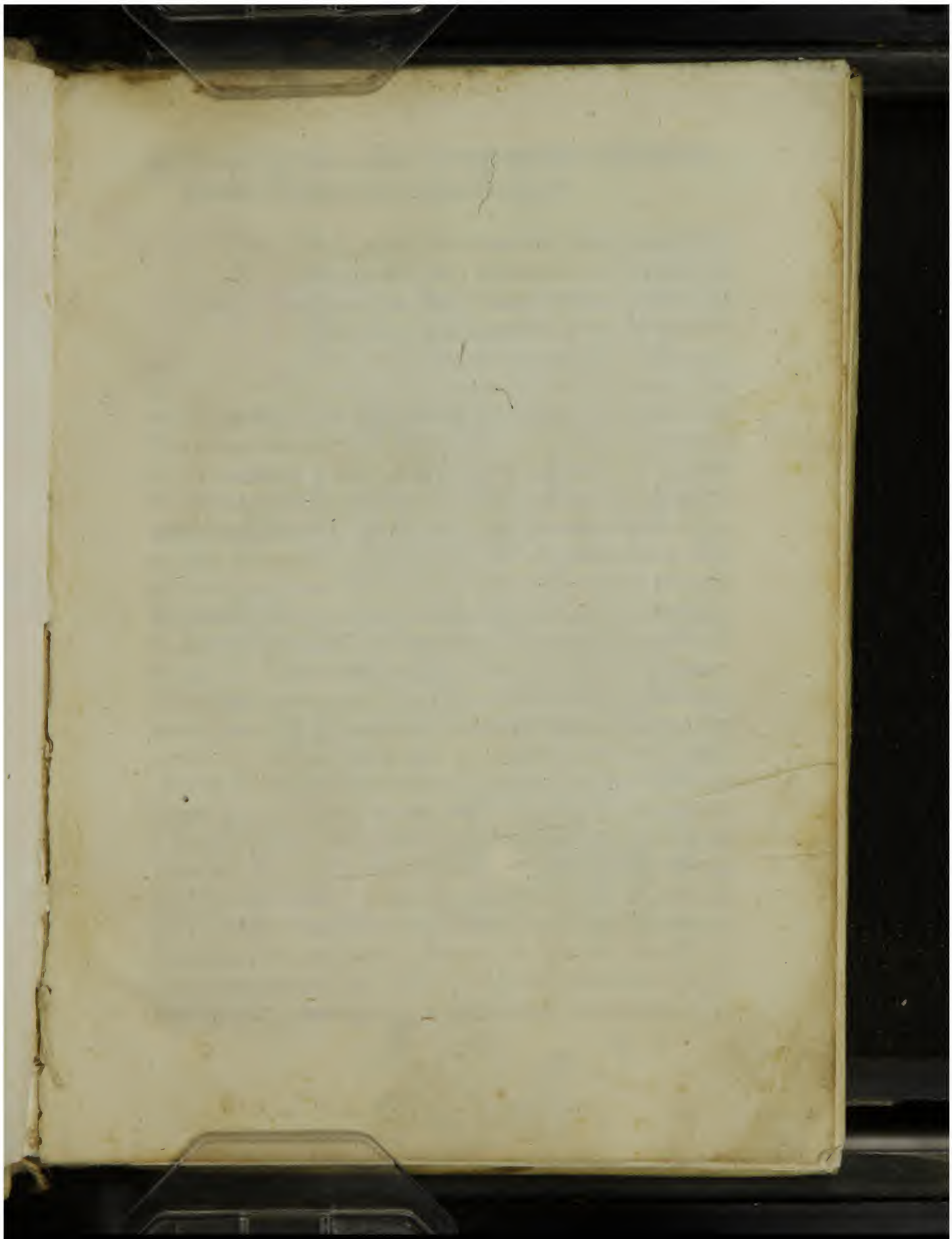
Ex Libris Joannis Nencini
1874

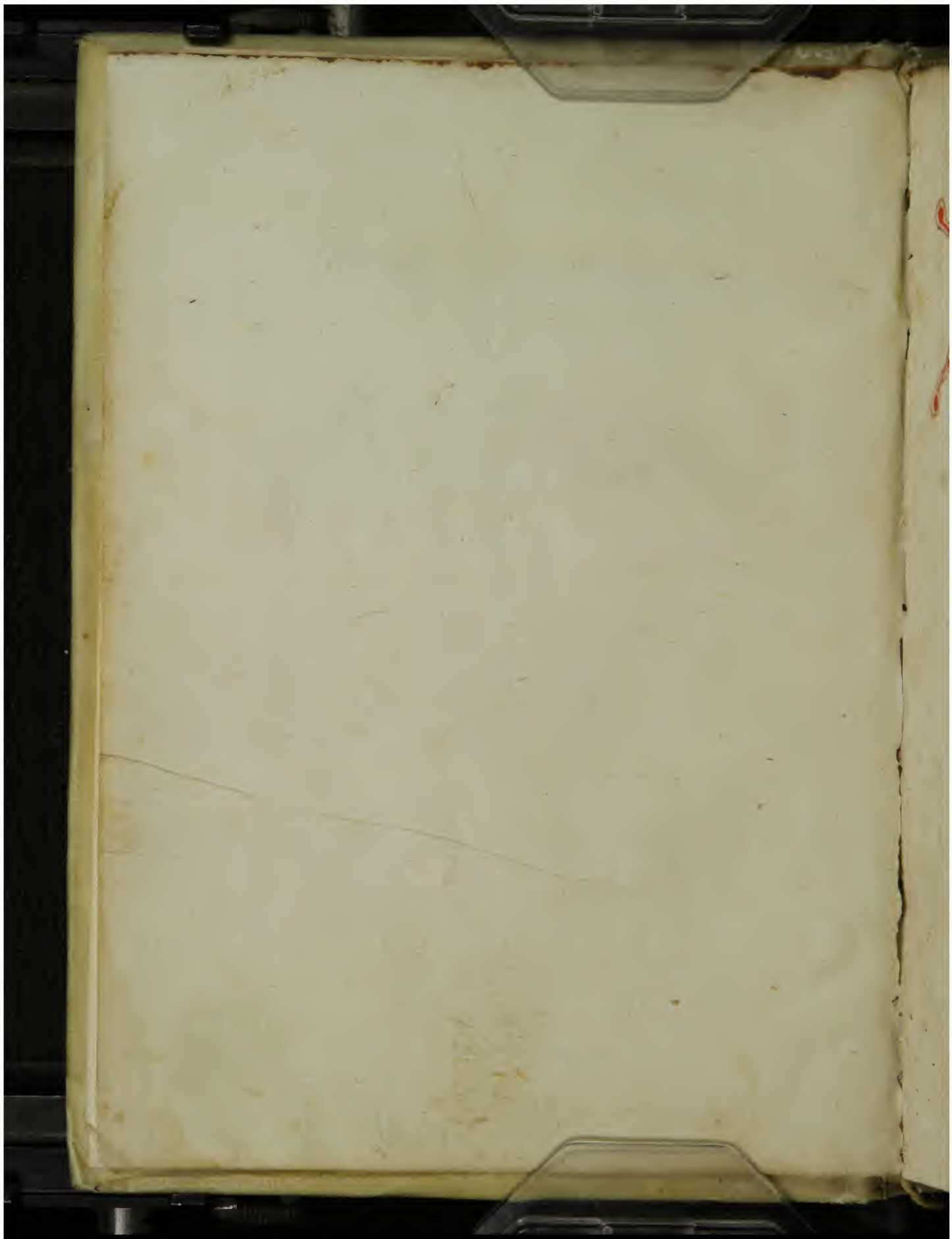
1.4

Part. Comento del Borgo

Hain Repertorium Bibliographicum
Nº 2921.

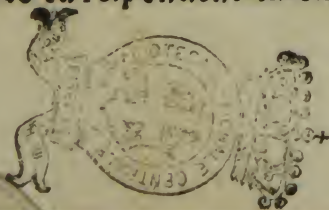

Incipit tractatus primus de vijs vite sancti Bernardi
abbatis Alaravallensis doctoris deuoti.

Moras mihi fecisti vias vite: adimplebis me le-
titia cū vultu tuo: delectatiōes in dextera tua
vsq; in finē. **A**d te libentē quidē accedim⁹ dñe
Jesu: discipuli ad magistrū: ifirmi ad medicū:
ad dñm serui. **T**u es enī magister ⁊ dñs: cui⁹
schola est ī terris: ⁊ cathedra in celis. **T**u es ille eximius me-
dicus: qui solo vbo restauras vnīuersa. **V**ias tuas dñe demō-
stra nobis: ⁊ semitas tuas edoce nos. **N**e. n. tue vie pulchre:
⁊ oēs semite tue pacifice. **B**eati qui ambulant in via tua dñe
vtutū: beatiōres qui currūt viā mādatorū tuorū: qui currūt in
odore ūguetorū tuorū. **E**xultas. n. ut gigas ad currēdū viā: ⁊
nō solū currens: sed ⁊ saliens in mōtib⁹: trāsiliens colles. **E**x-
ultauerūt gigātes pbilosophi: nō ad currēdū viā: sed ad currē-
dū gloriā vanā: euanescentes ī cogitationib⁹ suis: nō humiliati
in virtutib⁹ suis. **N**ā enī sapie nescierūt: neq; meminerunt se-
mitarū ei⁹. **N**ō est audita in cbanaam: neq; visa est ī theman.
Maledicti qui dixerūt dño **J**esu: recede a nobis: sciam viarū
tuarū nolūm⁹. **P**incipales vie tue due sunt: cōfessio: ⁊ obe-
diētia. **I**n pfessione oīa lauant: in obediētia virtutes solidant.
Bonū aīe ornamentū pfessio: ⁊ peccatorē purgat: ⁊ iustū red-
dit purgatorē. **S**i peccata sūt: pfessione lauant: si bona opa: cō-
fessione solidant. **A**ū mala tua pfiteris: sacrificiū deo spūs cō-
tribulat⁹. **A**ū dei beneficia imolas dō sacrificiū laudis. **A**bsq;
pfessione iust⁹ iudicat⁹: ⁊ peccator mortu⁹ reputat⁹. **C**onfessio
igit⁹ peccatoris vita: iusti gloria. **M**ideo dauid dicentē: peccaui:
⁊ audientē dñs trāsulit pccm a te: ⁊ nō morieris. **C**onsidero
mariā magdalenā: si nō verbis: tñ opibus sua publice crimīa
confitentē: ⁊ dominū pro ea respondentem: dimissa sunt ei pec-

cata multa: quia dilexit multum. **R**espicio principem aposto-
lorum negantem: nimide: amarissime flentem: xpm respicientem.
Illum felicem latrone: se intueor accusantem: excusantem xpm:
et dñm promittentem: hodie mecum eris in paradiso. **Q**uod sublimis
illa confessio: qua de patibulo ad regnum: de terra ad celum: de cru-
ce ad paradisu: latro dampnatus et crucifixus ascendit. **G**lorio-
sa confessio: que petrum apostolum trine negationis crimine libe-
ravit: et ab apostolo latus culmine cadere non permisit. **F**idelis
institutio: que marie multum diligenti multum dimisit: et amoris
multi titulo insignita. discipulorum corpori sortauit. **D**euclara mise-
ratio: que regem et prophetam: multiplici criminum inundatione mu-
dauit: et in antique gloriæ dignitatis produciendo reclusit. **H**ec
est via: que viatorem suum nunquam fefellit: que nunquam deseruit: ni-
si se deserentes. **H**uius multe multiplicesque semite sunt ad in-
ueniendum: difficiles ad tenendum: ad enumerandum inextricabi-
les. **P**rima semita est prius gradus in via prima: cognitio sui.
De celo cecidit ista sententia. **N**osce te ipsum o homo. **V**ide si non es spo-
sus in amoris cantico sponse idem loquatur. **S**i ignoras te o pul-
ebra inter mulieres. **C**ognitio sui constat in tribus: ut cogno-
scat homo quid fecit: quid meruit: quid amisit. **Q**uid vilis o no-
bilis creatura: ymago dei: creatoris similitudo: quam carnem tuam
carnalibus illecebris deturpare: et pro breui voluptate: torren-
tem perdere voluptatis: **Q**uid furiosus: quam rapi mentem tra: super-
bia extolli: vexari inuidia: anxietate torqueri. **Q**ue in croceis
es nutrita: quare stercorea amplexaris: **R**ecordare et quid me-
rueris. **S**ubeat memoria tua: gehēnalis olla: fornax ferrea
magne babilonis: domus mortis: anxietatis domiciliū: flamma
rum globus: acerbitas frigoris: tenebre sempiternae. **C**onsidera
ordinem tormentorum: tortorum facies: mutationem penarum: miseriarum
infinitatem. et intellectualibus oculis ista discurre: et poteris dicere:
melius erat mihi: si natus non fuisset. **R**eflecte oculos: et quid ami-

postolatus

seris: aiaduerte. **R**eminiscere: q̄lis sit ciuitas gloriosa: celestis
 habitatio: locus vite: suauitatis palatiū: splendor glorie: gr̄e ma
 gnitudo: claritas infinita. **A**ttēde ordinē gaudior: gaudentiū
 vultus: p̄mior vicissitudinē: multitudinē delitiaz: et pores ex
 clamare. **Q**ui te pdidit: totū pdidit dñe de⁹. **S**i ergo hoc tri
 plici funiculo ligaueris aiā tuā: itelliges: et aiaduertes: q̄ ini
 riū salutis notitia pecc̄i est. **S**cōs grad⁹ est: penitētia. **H**ec
 duo ita sibi inuicē piūcta sūt: ut cognoscē se nō possit: nisi peni
 teat: penitere nō possit: nisi cognoscat. **P**eniteat igit̄ aiā: p̄pū
 ctionis iaculo vulnerata: p̄niā triplici: q̄z inocentiā amisit: amis
 s̄ā nō requisit: et neglexit patientiā dī. **S**cio dñe **J**esu: q̄z p̄i
 mā stolā inocētie nobis ī baptisimatē reddidisti: et amictu nūneo
 cāditatos: in iustitie folio collocasti: cito recessim⁹ a via quam
 ostēdisti nobis: et portionē substātie: q̄ nos p̄rigebat: enī pdigo
 filio in dissilitudis regionē expendim⁹. **V**enerūt ad nos vilis
 simi spūs: et eternoz igniū reges: ad mūdatos imundi: ad sal
 uatos dānati: curui ad rectos: et dixerūt aie n̄re: incuruare: ut
 trāseam⁹. **A**udiuimus illos: et incuruati sum⁹. **T**rāsierūt p̄ nos:
 et inocētiā amisimus. **S**i culpa ē pdidisse: quid putas erit: non
 requisisse pditā. **P**erdit aliquis aliquid: et ī hac mortalitate q̄
 rit iudices: amicos puocat: trahit ī cām: nihil intēratū reliquit:
 donec vel amissa iueniat: vel ablata restituat: et custodiat resti
 tuta. **N**os hereditatē nostrā incorruptibilē: imarcessibilē: icō
 taminatā in celis: v̄surijs illius īsatiabilis homicide pdidim⁹:
 et nō requirim⁹: incuruauit nos: et nō resurgimus. **S**urgam⁹:
 et eamus ad p̄m n̄m: et dicam⁹ ei. **P**r̄ peccauimus in celū: et
 corā te: et textū euāgelice lectiōis p̄currētes: offeramus patri
 penitentiā mētis: cordis p̄tritionē: si forte dū adhuc lōge sum⁹:
 videat nos p̄r: et misericordia moueat: et accurrens cadat super
 collū n̄m: et osculet̄ nos osculo oris sui. **F**orsitan iubebit p̄o

ferri stolam primam innocentie : et indui nos vestimentis vir-
tutum : et dari anulum secretorum in manu nostra : et calciari
pedes nostros in preparatione euangelij pacis . **P**recipiet
fortassis : adduci vitulum saginatum : et occidi in satisfactione
reuerentium : epulari : et exultare : et in symphonia et choro re-
duci ad superne gaudia civitatis : ubi gaudium est angelis : su-
per uno peccatore penitentiam agente . **S**cimus domine **J**e-
su : quia non priuabis bonis eos : qui ambulant in innocentia :
sed nec illos : qui ambulat in pnia . **Q**uis . n . pccm no fecit . nisi
unus . **B**eatissimus in vir : cui no imputauit dñs pccm . **D**e qđ ipse mi-
hi no imputare decreuerit : sic est : qđ si no fuerit . **C**ogita etiā : qđ tra-
supbia patiētia dei vsus : imo abusus sis . **M**idebat te peccatē :
et dissilabat qđ si no vidēs : vocabat : et no audiebas : minabat : et
no timebas : nec pmissis illectus : nec terrore pcussus . **I**gnoras :
qđ patiētia dei te ad penitētiā adduxit . **T**ime timor magno : ne
thesaurizaueris tibi irā in die ire : et reuelatiōe iusti iudicij dei .
Et memēto : qđ horrendū ē icidere in manu dei viuētis . **A**iga
ergo hoc triplici cathaplasmate penitētie : vuln⁹ aie tue : et dic .
Misere mei dñe : qm infirm⁹ sū : sana me dñe . **T**ertius gra-
dus est dolor : s; et ipse trina ligatiōe pnex⁹ . **M**ere post cogni-
tiōē et pniā dolor me⁹ renouatus est : et in meditatione mea
ignis icaluiit : qđ creatorē offendi : dñm no timui : spreui benefa-
ctorē . **N**unquid sicut lutum in manu figuli : sic vos in manu
mea : dicit dominus . **S**uper hoc te fecit vas in honore : cur te
in contumeliā facere presumpsisti : **N**unquid dicit figmentū
figulo : quid me fecisti sic : **C**reatura creatorem : opus opificē :
factura factorem ausus es prouocare . **M**emento vilissima
testa : quia si cecideris super lapide : istum confringeris : si vō
ipse super te ceciderit : conteret te cōtritione timenda : ut ne ve-
stigiū minutiaꝝ appareat . **T**u aut sanguinē sanguini miscuisti

⁊ creatorem offendens: ⁊ dñm nō timens. **S**eruus eras illi?
 dñi: cui resistere nemo pōt: ⁊ in preceptis eius acceperas volū
 tatem: nolūisti intelligere: ut bene ageres: sed recalcitrans do
 minantis imperio: propria lege infra suam te rempublicam vi
 uere decrenisti. **N**am audisti quam sententiā accipiat seruus
 nequā: qui sciens voluntatē domini sui: ⁊ nō faciens: multitu
 dini verberum reservatur. **A**ssistunt angeli ad audiendam vo
 cem sermonum eius: stelle vocantur: ⁊ dicunt adsumus. **M**ē
 ti ⁊ mare obediunt ei: ⁊ omnia lege inconcussa: ⁊ prefixa reti
 net firmitate. **T**u solus peregrinus es: ⁊ imperatorie decreta
 maiestatis non curas. **A**udi: quia potest te mittere in tenebras
 exteriores: vbi fletus et stridor dentium: perpetua infelici
 tate crebrescunt. **Q**uod si non mouet creatoris offensio: ⁊ re
 uerentia potestatis: moueat saltem ingratitudo tua: quod tan
 tum benefactorem in tantis beneficijs cōtempnisti. **A**bi nam
 similem benefactorem inuenies: qui tibi ministrat syderum cur
 sus: temperiem aeris: fecunditatem terre: fructuum uberta
 tem. **A**d extremum vero: ut omniūz beneficiorum vite comu
 lum aggregaret: proprio filio suo non pepercit: sed pro nobis
 omnibus tradidit illum: tradens vnigenitum pro adoptiuis:
 dominum pro seruis: pro impijs iustum. **Q**uid ultra debuit
 tibi facere: ⁊ non fecit: **S**i igitur isto dolore dolueris: pote
 ris dicere cum propheta. **V**entrem meum doleo: ventrem
 meum doleo: sensus cordis mei turbati sunt. **Q**uartus
 gradus est: confessio oris. **P**ost cognitionem sui: post peniten
 tiam: post dolorem cordis sequitur oris confessio. **I**n his
 omnibus corde creditur ad iustitiam: ore autem confessio fit
 ad salutem. **S**ed et ipsa confessio triplex est: si virtutem
 salutis exequitur. **D**ebet enim esse vera\nuda\ ⁊ propria.
Veritatem querit altissimus: ⁊ non vult falli: qui fallere non

intēdit. **N**onim⁹ plerosq;:z expti sum⁹: qui ad p̄fessiōis gra
tiā veniētes magis onerati q̄ liberati a pccis: ad suā p̄scia; re
dierūt. **D**icūt. n. si clerici ea q̄ litteratorio: si milites q̄ gladiato
rio gessere p̄fictu: vt sub pallio hūilitatis supbiā iducāt. **I**n
rāto se signaculo p̄dēpnantes: sub quo totius hūane salutis sū
ma p̄sistit. **S**ūt z alii quos timor ipellit ad p̄fessionē: alii quos
simulatio ducit. **A**d hoc. n. p̄fitem⁹: vt saltē sp̄e videā^t esse cō
fessi. **A**n tu verā illā putas p̄fessionē: quā aut timor exorsit:
aut simulatio finxit: p̄ferti cū sp̄s scūs discipline effugiat fictū:
z gratuitā satisfactionē querat. **I**lla v̄o p̄fessio vera ē: que de
mētis p̄ritiōe descendēs: nec timore cogit⁹: nec fictiōe palliat⁹:
sed i sp̄u p̄tribulato profert ea q̄ sentit. **N**udā aut eā eē opor
tet: z toti⁹ abscōsiōis exutā esse v̄lamie. **Q**uid. n. proficit par
tē pccōz dicere: partē celare: p̄tē mūdari: z ex p̄te imunditie d̄
seruire. **N**ūquid de vno eodēq; vase sapidū z īsapidū: dulce z
amāz: stillare pōt. **O**ia nuda: z apta. sunt oclis dī. **I**n aliquid
illi abscōdis: qui dī locū i tanto obriet sacramēto. **O**stēde: z d̄
nuda: quodcūq; i corde tuo latuerat: detege vulnus: vt sērias
opam medicātis. **I**n simplicitate cordis o; te q̄rere dñm: non
duplicitate: q; ve illis qui loqūt i corde z corde: z terrā duab⁹
vīs īgrediūtur. **D**ebet aut esse z p̄pria. **S**unt. n. pleriq;: qui
alioz pccā cū sūma numerāt granitate: z. socioz excessus: m̄
tiformi declamatiōe loquūt. **N**esciūt suā aliena aut perpetue
memorie cōmendarūt. **I**nfelices z miseri: quib⁹ datū est aliēa
plāgere: suā relinq̄re. **A**n nō legisti: q; iustus i p̄ncipio semōis
accusator est sui. **S**ui dicit scriptura: nō alteri⁹. **N**ūquit obli
tus es ap̄lm dicentē: p̄fitemini alterutrū pecā v̄ra. **A**līa dixit:
nō aliena. **I**niquitatē meā ego cognosco: dixit ille propheta: n̄
tuā. **Q**uī⁹ gradus est maceratio carnis: s; z ip̄a trinario
numero p̄secrata. **C**ōuenit. n. vt fiat occulte: licētiose: discretē:

Teneros artus tuos: et exquisitis educatos delitiis: diuino
pfrige martirio: et tanto te noueris a licitis abstinere: quanto me
mineris illicita perpetrasse. **H**oc autem occulte faciendum est: ut ne
sciat sinistra tua: quid faciat dextera tua. **N**on est. n. in ore ho
minum tanti boni ponendi custodia: sed in absconso cordis tui ut sit
gloria tua testimonium conscientie tue. **N**on hoc diximus: ut non luceat lux
vra coram hominibus: ut glorificent preem tuum qui in celis est: sed ne
intentione tua in breuitate vilis glorie recedas. **N**ihil. n. infeli
cius est: quam hic carne suam macerare ieiuniis: vigiliis affligere: et
recipe hic gloriam: illic gehennam. **L**icentiose vero facienda est: quia
quicquid fit pastore licentia: gratiosius est in conspectu dei: et il
lam hostiam singulariter accipit altissimus: que non de proprie sen
tentia voluntatis: sed de precipiens offertur imperio. **M**ultum enim
ualz ad repellendam superbiam: proprie voluntatis exclusio: quaz ex
tirpare non potest: qui huius mundi diligit vanitatem. **D**iscretio autem in
hac discretione tenenda est: ne dum nimis flagellare cupimus: salu
tem perdamus: et dum hostem subigere querimus: ciuem occidamus. **N**on
sidera corporis tui possibilitatem: intueri proplexionem carnis: impone
modum tue discretioni: custodi corpus icolume ad obsequium crea
toris. **M**ultos vidimus ita in principis cranem suam verberasse:
et discretioni infregisse repa gula: ut inhabiles laudum solenis
redderentur: et apparatus lautiori: diuturnis foneretur temporibus.
Sextus gradus est: correctio opis: sed et ipsa numero trini
tatis consecratur. **I**delicet ut tibi malum non facias: alteri non no
ceas: nocenti non presentias. **E**xptus es quam fragilis sit volupta
tum immorsio: et tu itez vadis illuc: **A**diuertisti: quia voluptas
transiit: et peccatum remansit: **R**epzime pedem ab infandis itineri
bus insudissime libidinis: colla substerne mandatis altissimi: non
sit iniquitas in manibus tuis. **D**eserienti gule: solenes epulas:
et vana rescinde colloquia. **A**uerte oculos tuos: ne videant vani

tatez: obtura aures tuas: ne audiāt sāguinē: z tūc dicere pote
ris: castigās castigauit me dñs. **Q**uid autē pdest infra rectitu
dis lineā: tui cursus opa cohibere: si aliis nocere desideras:
Qui nō fecit pxio suo malū: z obprobriū nō accepit aduersi?
pxios suos requiescet in mōte scō dei: accipiēs bñdictionez a
dño: z miam a dō salutarī suo. **N**on autē te innocentiē psumas
nisi ipios: z p virtutē gradiētes: q̄ra poteris auctoritate redar
guas: z opponas te murū p domo israhel: castigās te: n̄ nocēs
alteri: nec nocēti cōsentiēs. **A**lera est. n. snia. **Q**ui cū emenda
re aliū possit: negligit: picipē se pculdubio delicti pstituit. **A**ū
cū cā dei venerit in mediū: z falsitas pponitur veritati: qui p
psona quā gerit nō resistit: de suo dāpnabit silentio. **S**epti
mus gradus est pseuerantia: sed z ipa trinarū numeri sanctifi
catōe dicata. **P**seuerantiā nāqz faciūt: imitatio scōz: breui
tas tpm fragilitas corpoz. **Q**uid nāqz pati nō possis: cū vir
gies videas: pueros: iuuenes: anus: senes: decrepitos: diuer
sa pro xpo nō solū excepisse: sed etiā exquisisse tormēta: **C**on
sidera pueroz etatē: iuuenū ignē: virginū teneritudinē: annūz
fragilitatē. **S**enū infirmitatē: decrepitoz impossibilitatez: z vbi
cūqz reflexeris oculos: inuenies i his etatibus multitudinē ex
ēploz ad palmā martyrii viriliter cucurrisse. **N**ūquid nō de
codē luto format⁹ es z tu: z codē spū inspiratus: **E**t forsitat
nō ingruit psecutio: vt martyriū patiaris: nec dāpnaris si xpo
fuis: ymo laudaris: z pdicaris ab oībus. **Q**z si psecutio imi
net cōtēpnēda est: pp ipis breuitatē. **B**ene. n. nobis natura p
vidit: que nullū dolorē vl magnū: vel longū esse demonstrat.
Si. n. magnus ē: longus esse nō pōt. **A**dincrio. n. corpis et
aie: exquisita diu tormēta nō substiet: s; stuporis magnitudine
tremescā: sūma velocitate dissoluit. **A**dagnanimi ergo est: ma
gna tormēta ptepnere: q̄ in breui tantā pariūt mutationē: vt d

labori ad requiē: d' mis'ia ad gl'iaz: paciētē faciūt cuolare. **C**ōsi
derāda ē z fragilitas corpoz: quā sēp aut aliquis leuissim' cas'
aut i cādētis febricule cumulata pgeries: breui possūt suffoca
re momēto. **A**tribue ergo v'ritū: si necessitas fuit: qd qnqz d'bes
necessitati p breui p'cl'o sēp'iternū adeptur' p'miū. **A**ides er
go: q' difficilis sit via p'fessiōis ad currēdū: q' mltiplices semite
ad tenēdū: **A**lex ē: q' ait ille tātns eccl'ie mgr'. **F**acili' iuēi cos
qui inocētiā suauerūt: q' qui p'gruā egerūt p'niaz. **H**ec de via
p'fessionis p modulo n'ro locuti sam': sublimiorib' sublimioris
s'nie pōdera reseruātes. **A**et'ez obediē viā: sub alio s'mōis p'ri
cipio apire satagem': ne vnq' i fastidiū veniāt v'ba d'ni saluato
ris: qui ē b'ndictus in sc'la. **A**men.

ExPLICIT tractat' prim': incipit scōs scī Bernardi d' viis vite.

Non possumus nos aliquid cogitare a nobis qua
si ex nobis: s'z sufficientia n'ra ex dō ē. **Q**uid. n. in
hoc vase testeo: z fragilitate p'plexiōis hūane: co
gitare sufficiat s'ps carcere iclusus: p'ccō corrupt':
dep'ssus terrenis: **C**orpus. n. qd corūpit' aggrauat aiaz: z de
p'imit terrēa ibabitatio: sensū m'la cogitantē. **B**enign' ē. n.
s'ps sapie: qui z s'pm iclusuz illuminat: corruptū sanat: z alleuat
dep'ssuz. **E**st. n. s'ps p'ietatis p'peditos solues: cecos illuianz: z
erigēs elisof. **E**st. n. s'ps v'itatis: qui docet nos oēz v'itatē: n' solū
āt docz: s'z z suggeit. **S**uggeit v'z ut q'ram': docz ut itelligam'
Ip'e ē: qnē d'ns iesus p' p'ris obediāz vsqz ad mōtē crucis mi
sit aplis suis obediētib': **A**n n' tibi v' singl'ris obediē p'scēdis
se fastigiū. qui accepta licētia sedēdi i cinitate: vni' domūcule
septio p'clusi vnaīter vno ore i o'one p'senerabant. **I**ntellexi
sti qz ibāt gaudētē a p'spēu p'siliū: qm digni hiri s't p' noīe iesu p'
tūclia pati. **Q**u'ris obediē v'irib' inītūt: qui gaudēt p' nomie

xpi ad psiliū trahi. **D**ignitatē ducūt p eo cedi: gliaz q̄rūt: p eo
mori. **B**eate aīe z abūdāt i egestate: spūs i fluētes: quibus vi
litas sublimitas: ptumelia glia: parietia victoria: mirabili mu
tabilitate vidēt. **M**ultū repleta est aīa eoz obprobriū boīuz:
z despectio supbis. **A**ernis q̄ libera frōte pōtificū faciē: pbari
seoz supciliū: tumultū plebis irrūpāt dicētes: magis oz obedi
re deo q̄ hoīb⁹. **I**ntuere magis illa duo lūiaria: perz z paulū:
z uniuersū ordinē aplīci senat⁹ obambula: z ibi videbis obediē
firmitatē: int̄ tormētoz mltitudinē virilit̄ pstitisse. **N**ōne ipse
fili⁹ regis: rex regionis illi⁹: q̄ p̄tinuis gaudijs iclarefcit: fact⁹
ē obediēs vsqz ad mortē p̄ri: mortē aut̄ crucis: z didicit obediē
tiā ex his q̄ passus est. **A**udisti miseriā: **A**udi z coronaz. **A**li
disti piculū: **A**liō p̄miū. **A**ttēdisti miseriā z ifirmitatē. **A**ttēde
z p̄tātē. **P**ropt̄ qd̄ iquit: de⁹ exultauit illū: z dedit illi nomen:
qd̄ ē sup oē nomē: ut noīe **J**esu oē genu flectat. **S**z taceam⁹
interi de illi⁹ obediā: q̄ singulari p̄rogatiua claudīt: z signat̄.
Precedat i mediū ātiqu⁹ ille p̄riarcha: fidei lumē: obediē for
ma: iusticie p̄cipat⁹. **A**udit ab oīpotēte: egredē de terra tua:
z de cognatiōe tua: z de domo patris tui: z veni i terrā quam
mōstrauero tibi: z ad vni⁹ iussiois vocē patriā fugit: relinquit
parētes deserit hēditatē: z alioz fines non⁹ hospes ingredit̄.
magna res: z primitive dignitatis p̄uilegio: in pte multaz gē
tiū p̄secrata. **P**rim⁹ primū suis facultatib⁹ renūciat: z obediē
viā: indefessa velocitate pcurrit. **D**eniqz cū accepisset filiū i se
nectute sua: in quo fuerat toti⁹ mūdi b̄dictio cumulāda: dicit
ei de⁹: **T**olle filiū tuū unigenitū: quē diligis ysaac: z offer mibi
illū i holocaustū. **O** q̄ra i v̄bis istis amaritudo: q̄ra corde p̄ris
sepatō pietatis. **I**ubet nāqz occidē filiū: os ex ossib⁹ suis: z carnē
d̄ carne sua: filiū magne p̄missiois extreme senectutis: p̄pe mu
lieris: filiū mirabilr p̄missū: felicit̄ natū: inocēt educatū. z ne te

natissimū: infra paterna viscera doloris incendiū exundaret ad
ditur et vnigenitū. Sūt nāq; multi filii: sed nō vnigeniti. Iste
sic filius: vt et vnigenitus. Iste vnicus p̄r: vnigenitus matri:
hereditati reservat⁹. Ne respicias ad ysmael: q; qui i seruitu
te et ex ācilla genit⁹ fuerat: ad libertatē et hereditatē minime
p̄nebat. Quia vō multi sunt filii et vnigeniti: sed nō dilecti:
ad exagerandā i corde p̄ris tribulationē: ad cōprobandā i mē
te iusti obedientiā: oīs subiungit: quē diligis. Et vō teneritu
do p̄ris ex memoria dilecti noīs recrudesceret: et iterior pietas
ad dilecte vocis sonū tota ferueret: puer noiatur ex noīe: qd
vocatū erat a dño priusq; in vtero cōcipitur. Mides ergo q̄
tis tribulationū malleis habrae pietas feriat: cui p̄cipitur vt
filiū tollat: occidat vnigenitū: quē diligit imolet: ysaac pcutiat:
Multū tēptatus: multū probat⁹: adustus multū est. Dulcis
relatio filii ad p̄rem: p̄ris ad filium. Hanc dulcedinē et omniū
necessitudinū affectus obliuiscit abraam: sternit asinū suum:
ligna cōponit: accēdit ignē: eximit gladiū. Nō a dño q̄rit qua
re. nō murmurat: nō saltē vultum parentis oīdit: sed omniū
que p̄cipiunt ignarus: in mortē filii pia crudelitate festinat.
Ideo sūme et admirabilis obediētie v̄tus i habraā. et singula
ris excellentie laudibus p̄dicāda. Fortissima res est obediē
tia vera: et que in aīnz descēdere nō possit: nisi a mūdi bui⁹ asp
gine parū p̄ssūq;. Et aut via eius euidentius clucescat: ostēda
mus quantū possum⁹: que sit obediētia: sp̄alis ad deū: propria
ad hoīez coīs inter deū et hoīem. Sūt quedā sūma mala: que
dā sūma bona. Sūma bona sunt diligere deū: amare p̄ximū:
veritatē loqui. nō furtum facere: non falsū testimoniū dicere:
nō adulterare: et alia multa: que sermōis breuitas numerare
phibet. Sūma mala sūt eoz p̄ria: et similia illis. Bona p̄cepit
deus vt faciam⁹: a malis iubet vt abstineam⁹. Precepti huius
scā et incōmutabilis auctoritas: nō valz quo quō reffelli: quia

illius est cataractere signata qui dixit. **E**go dñs: et nō mitor:
Si ergo hō ille: quē iposuit dñs sup capita nra aliter scire vo
 luerit: ponēs tenebras lucē: et lucē tenebras: vt vñ p̄cipiat bōa
 p̄fata reliquere vñ malis p̄fatis adherere: audacter refutādū
 ē p̄cipiētis iperū: et libera voce dicendū. **O**bedire oportet ma
 gis dō: q̄ hoībus. **H**ec ē sp̄alis obediētia ad deū: que nequa
 quā ē hoīs arbitrio tēpanda: sed inmutabili p̄seruanda propo
 sito. **T**ertā igit̄ regulā tene: vt nec ipio p̄latoz p̄dcā bona reli
 quas: vel facias malā. **I**nter vñ sūma bona: et sūma mala que
 dā media sūt: q̄ alterut̄ se habita: boni maliq; nomē assūmūt
Media sūt ābulare: sedere: loqui: tacere: comedere: ieiunare:
 vigilare: dormire: et si qua sūt filia: que si pastoris licētia fiant:
 sūmā expectāt retributionē. **I**n his igit̄ mediis subditi et obe
 diētes cē debem⁹ ad nutū p̄positoꝝ: nihil iterrogātes pp̄ p̄sci
 entiā: qz in his nullū dñs p̄fixit op⁹: sed p̄latoz dereliquit ipio
 disponēda. **N**ō te aut̄ moueat ingr̄ iperit⁹: indiscreta p̄tās: s;
 memēto: qz nō ē p̄tās nisi a dō: et qui resistit p̄tati: resistit dī or
 dinatiōi. **H**ec ē p̄pria hoīs obediētia: quā hōi debemus: qui
 hōi subditi sum⁹. **A**dñs ē et illa int̄ deū et hoīez: qz obedie quic
 quid p̄latis exhibet: exhibet ei: qui dixit. **Q**ui vos audit: me
 audit. **A**ū magna ergo cautela hoc tramite dicim⁹ iccedendū:
 qz et multi gradus ibidē delitescūt: quoz qui vnus reliquerit:
 ceteros sine retributione tenebit. **P**rimus obedie gradus
Primus gradus ē: obedire libēter. **D**is eras ab ado
 lescētia sua prona ē in malū: et vnusquisq; volūtatē
 cordis sui prauī sectat̄. **A**b illa. n. prime p̄uaricatiōis
 āgustia: inat⁹ est hōi amor p̄prie volūtaris: q̄ volūtatē crea
 toris reliquēs: ibi subdita est seruituti: vbi voluit dñari. **D**iffi
 cile ē suā r̄liq̄re volūtatē: et altius volūtati defuī. **N**il libet at
 graue sit: n̄ pōt tñ primū obedie gradū ascēdē: qui volūtatē p̄
 cipiētis non fecerit. **I**n voluntate sua: iustus se gloriatur dō

mino confiteri. **U**nde illud. Voluntarie inquit sacrificabo tibi.
Sola igitur voluntas est: quod totum ornat effectum: sine qua nec bene agitur:
et si bonum esse videatur. **E**x voluntate igitur suscipienda sunt impia pre-
cepta: et ipsum cor a suis voluntariis reflexionibus adducendum: do-
nec propria voluntate mactata: mandatum diligat impantis. **H**oc est
ergo libenter obedire: preceptorum voluntatem voluntarie adimplere.

Secundus gradus est: obtemperare simpliciter. **Q**ui ambulat sim-
pliciter: ambulat perfidenter. **I**n simplicitate cordis sui: le-
tus obtulit salomon vniuersa. **E**t in simplicitate cor-
dis querere dominum: scriptura premonstrat. **A**dultos videmus post pre-
cepti impium: multas facere quoniam: et cur: quare: quod obtemperare: sepius in-
terrogare: crebras ingeminare querelas: quare quare hoc precepit: vnde
hoc venit: **Q**uis hoc inuenit consilium: **I**nde murmuratio. **I**nde
verba murmuratiorem et indignatiorem sonantia: amaritudinem re-
dolentia. **I**nde frequens excusatio: solatio impossibilitatis: aduo-
catio amicorum. **N**on sic habraam fecit. **A**udi quid deus de simplici
populo presteret. **I**n auditu auris obediuit mihi: ut videlicet ostenderet
uno codiceque momento processisse: et impantis impium: et obsequium
obsequetis. **N**ollite errare: deus non irridet. **M**urmuras pro pre-
ceptum in tabernaculo corporis tui: elcua manu suam ad prosternendum
te dextra dei. **I**ncede ergo simpliciter in mandatis obedire: addes vo-
luntati simplicitatem: iterum illuminationem. **F**ortitudo est simplicis
via domini: quia illi fortitudinem induit: qui viam: quam est obedia: simpliciter incedit.

Tertius gradus est: bylariter obedire. **B**ylariter. n. dato idcirco.
re: diligit deus. **N**on ex tristitia ait apostolus: aut ex necessi-
tate. **S**erenitas in vultu: dulcedo in sermonibus: multum
colorat obedienciam obsequetis. **N**am gentilis ille poeta sic ait: **S**u-
per omnia vultus accessere boni. **Q**uis locus obediencie: ubi tristitie cer-
nunt egritudo. **O**stendunt plerumque voluntatem animi signa exteriora:
et difficile est: ut vultum non mutet: qui voluntatem. **N**ubilosa corporis
propositio: et facies tenebris tristitie offuscata: deuotionem ab a-

recessisse significant. **R**espice david ante archā dñi bylariū sal
tātē: q̄ sapientē supbiētis seie reprimat idignationē: Indā iquit
z vilior ero ante p̄spectū dñi. **T**ernis igit̄ q̄ necessaria z cōue
niens sit bylaritas: in obediētis executione: **Q**uis impat ho
mini libent̄: tristitiā efflanti: **S**i vis ergo p̄fectus eē: bylariū:
z cū magna vultus alacritate suscipe iubētis impiū: ut volun
tati cordis: z simplicitati operis: vultus bylaritatē adiungas.

Quartus grad⁹ est: velocit̄ obsecrāre. **V**elocit̄ cur
rit s̄mo dei: z velocē desiderat hēre sequentē. **V**ides
cū q̄tra velocitate currit ille qui dicit: viā mandatoꝝ
tuoꝝ cucurri: **F**idelis obediens nescit morā. fugit crastinum:
ignorat tarditatē: p̄cedit p̄cipientē: parat oculos visui: anres
auditu: linguā voci: manus op̄i: itineri pedes: totū se colligit:
ut impantis colligat voluntatē. **V**ide dñm festinantē p̄cipien
tē: z hominē festinantē obediētē. **Z**achee inquit: festina descē
de: q̄z hodie in domo tua oportet me manere. **E**t festinās de
scēdit: z accepit illū gaudens: aiaduertis: q̄z z festinantē descē
dit: z gaudenē accepit. **A**udisti obediētiā: audi z obediētie
remunerationē: q̄z hodie salus huic domui scā est. **I**ntuere: z
ex occasione hui⁹ obediētie: p̄clusionis grande mysteriū: z obli
gnatā signaculo misericordie sniam. **V**enit inquit fili⁹ hominis
saluū facere qd̄ pierat. **N**ō legisti: q̄z filijs israel p̄cipit ut co
medant agnū festinantē. **F**estinantē quippe veri agni comestio
designat̄ iplenda: q̄z verba illa q̄ p̄ legē dedit: que p̄ semetipm
p̄sens exhibuit: que p̄ ecclesie p̄positos tradenda reliquit: ve
loci sunt obediētia p̄sumanda. **E**t tu ergo cū voluntatē cordis:
simplicitatem vultui p̄iungeris: adde z velocitatē: ut sis iuxta
apl̄m velox ad audiendū: ad implendū velocior.

Quintus grad⁹ est: virilit̄ adimplere. **V**irilit̄ adimple
te: z p̄fortet cor v̄m: oēs qui speratis in dño. **N**on
est fortitudinis ire ad obediētiā: vel ab obediētia

adduci. Si tribulatio innotat: si persecutio resultat: si peccatores tibi laqueum ponunt: si maligni iter tuum impediunt: non obedire viam deseras: sed dic paratus sum: et non sum turbatus: ut custodiam mandata tua. Quid. n. superius enumerata pariunt utilitatis: si fortitudo obstat: quod in arce constantie virtutes collocat: et eo vallo munit: quo furum impetum aspirare non possit. **Q**uoniam tuum misisti ad fortia: agendum est instant: et constant obediendum. Nec in te aspirat eborum tam regalis est semita reliquenda: sed tenaciori retinenda feruore. **E**t ut breuiter doctores fortitudinis concludam: virtus est virtutes seruans ac munies. Iunge igitur velocitati fortitudinem: constantiam instantie: et tunc securus decantabis. **Q**uoniam peccatoris non mouebit me.

Extus gradus est humiliter obedire. In humilitate nostra memor fuit nostri: qui fecit nos. Magna virtus humilitas: sine qua obtemperat: virtus fortitudinis non solum non virtus sit: sed et in virtutem superbie erumpat. Quod fortiter currebat saul: cum esset puulus in oculis suis: contra philistinorum agmina prosternebat: contra viribus exercebat gladium. Postquam autem tenuit eum superbia: et transiit in affectum cordis: debilis et impotens factus in circumcisorum armis facile prostratus occubuit. Aspice regem: in quo humilitas sublimis: et humilis sublimitas felici propositione nitescunt. Domine: inquit: non est exultatum cor meum: neque elati sunt oculi mei: et totum itinerarium eius sedula intentione recurre: et ubicumque oculos reflexeris inuenies humilitatis floribus esse respersum. Audi namque alibi: quid dicat: fortitudinem meam ad te custodiam. Quod velle loquitur iustus iustitie executor. Sunt namque plurimi: qui fortitudinem suam non ad deum: sed ad inanem gloriam custodiunt: qui perfidunt in virtute sua: qui de acceptis virtutibus: quasi non accepint: gloriantur: perditioni facientes iniuriam: a quo omne datum optimum: et omne donum perfectum est. Ne ergo fortitudo in superbiam transeat: perdisenda est saltem humilitatis: quia nihil perderit fortiter obedire: si perierit infelicitate superbie. Illi igitur fortitudinem suam ad deum custodi

b

unt: qui euz fecerint: que facere debent: dicere possunt. **S**ervi
inutiles sumus: que facere debuimus: fecimus.

Secundus gradus est idcirco obtemperare. **N**on qui incipit:
sed qui perseverauerit usque in finem: hic saluus erit. **I**ncipe
multorum est: perseverare paucorum. **P**erseverantia singu-
laris est filia summi regis: virtutum finis: eorumque consummatio: totius boni
repositorium: virtus sine qua nemo deum videbit: nec a deo videbitur.
Finis est ad iustitiam omni creditur: in qua virtutum perfectio: reverendum sibi
thalamum consecravit. **Q**uid enim prodest currere: et ante cursus me-
tam deficere. **S**ic currite: dicit apostolus: ut prophedatis. **Q**uod perseveranti
pede cursu felix ille latro proplevit: quem perseverantia penitentem inve-
nit. **C**onsummatum in brevi: explevit tempus multa. **D**enique et dominus per
prophetas: et per prophetas loquitur. **S**i perversus fuerit iustus a iustitia
sua: et fecerit iniquitatem: omnium iustitiarum suarum non recordabor. **N**on
des ergo quod profunda oblivione virtutes ille sepeliat: quas perseveran-
tia non insignierit. **S**ola est igitur: quam amatoris obediencie ad regis cubi-
culum introducit: ut eum videat in decore suo: in quem desiderant angeli
prospicere. **I**n via igitur illa: quam ambulamus: absconderunt superbi laqueum
mibi. **D**ifficillima est via illa: et spinosis gravis afractibus: multipli-
cium vinculo nexibus inodora. **A**n tu ibi putas obediencie fructus:
cum subditus audit obediens: quam multis expetierat votis: cum ei pre-
cipitur: quod redolet dignitatem: gaudio et letitia fluitet: poterit ful-
ciat imagine: **P**rimo autem. **A**n tu illi obediencie meritum assignas: que
cum adversitate procedens: terret animum auditoris: gravis ad audien-
dum: gravior ad implendum: **N**on est ita. **F**aciendum est: ut a prospera
te animo sepemur: et adversitatem animo proplectamur: si volumus illum
sequi: qui regnum fugit: et ad passionem voluntarii venit. **A**d adver-
tis igitur: quia via ille via vite sunt: duceres ad vitam. **B**eati mites:
quoniam mites docebit dominus vias suas. **C**onringet autem eis: quod sequitur
Ad implebis me letitia cum vultu tuo: quod quia diu sumus in corpore: pe-

grinamur a dño: lōge sumus a facie dei: a vultu gl'e: z a ptem
platione maiestatis: nisi qz plerūqz misericors z misereator do
minus illuminat vultum suū sup nos. **H**oc autem fit: cum re
mota nube illa: que opposita erat: ne trāsiret oīo: accedims ad
illū z illuminamur: reuelata facie gloriā dñi speculantes. **N**ō
autē ita pprie reuelata facie accipiamus: cū videamus adhuc
p speculum in enigmate: z carcerali corpore tencamur. **R**eue
lata vō dicit: q̄rum ad caliginē corporū. **A**nde spūs ille creat⁹:
aliqui ad spm creatorem emergit: z adherens ei: unus cum co
spiritus efficitur. **N**ullius autē momenti est illa cōtemplatio
qz spiritus corporeis claustris circūdatus: frequēti carnis pra
gione relidit⁹: z supra creaturā pstitutus: infra queqz vilissima
reperit⁹. **S**ed z creator spiritus: cuius magna sunt opa: exqui
sita in oēs voluntates eius: modo accedit: modo recedit. **A**c
cedit nesciētib⁹ nobis: mō ignorantib⁹ nobis recedit: qz nesci
mus vnde veniat: aut quo vadat. **E**t plerūqz quanto frequē
rius querit⁹: tanto velocius elongatur: iuxta qd ipse loquit⁹ spō
se. **A**uerte oculos tuos a me: qz me auolare fecerunt. **M**ontin
git etiā ut cum nō querit⁹ veniat: cum querit⁹ fugiat: sicut spon
se in canticis multipl'r oñdit⁹ q̄sisse: z nō inenisse. **N**ō est autē
vultus ille vultus gl'e dñi inuenisse: q̄ est sup cherubin: qz uni
uersitati āgeloz purissim⁹ z clarissim⁹ exhibet⁹: nobis vō specu
latorijs z ūbratilib⁹ adūbra't imagib⁹. **Q**uia igit vultū dī: sicu
ti ē vidē nō possum⁹: adīpletiōez letitiē nō hēm⁹: donec trahat
nos ad seipm: z accedat caput corpi: z sic d's oīa i oib⁹. **I**llic ē
rit adīpletio: hic ē gust⁹. **G**ustam⁹. n. hic: z videm⁹: q̄ suavis ē
d's. s. gust⁹ ille nō trāsit i potū: qz l'z videam⁹: nō tñ penetram⁹.
In gustu ē suavis: i adīpletiōe admirabil'. **S**cōz at aie frenis
exute corpib⁹: q̄ tñ ad sedes ethereas aduolauerūt: l'z bibāt: nō
tñ adīplēt⁹: nō tñ inebriāt. **Q**uāuis. n. beatitudine pfruāt: ex

Incipit tractatus sci Bernardi abbatis claravalleni. de ordine vite et morum institutione.

Inter quidem timidam mentis mee impetiam tri-
na charitas: ut de vite ordine: morumque instituti-
one breuiter loqui debeam. Sed quod opus est: ut ipso:
qui inspirauit: opitulante: opus aggrediar: exhorta-
diu sumerem necessarium duxi ab illa laudabili vir-
tute: quod dicitur verecundia. Que cum sit omnibus etatibus personis temporibus
et locis: tamen adulescentes et iuueniles aetates maxime decet. Tres vero
virtutes sunt: quae pueris adulescentibus magis congruunt. Verecun-
dia: taciturnitas: et obediencia. Non est dubium: si studuerint habere:
quin possint christo duce: ad culmen perfectionisque virtutum ascendere.
Morumque insignia et ornamenta virtutum in illis perculdubio cerni-
mus senibus: qui ab ipso tyrocinio primae etatis usque ad perfe-
ctum viam disciplinis celestibus exercitati: per viam domini fortiter cucur-
rerunt. Quorum scilicet sapientia tamen viget: et lucet: quantum senectus ipsa etate
fit doctior: et usu exercitatio: processu temporis prudentior. Nec autem
veterum studiorum dulcissimos fructus edit et alios. Multi namque
senes diu viuentes et nihil perficientes: quod nullas sibi diuitias con-
gregauerunt: et inopes omnium virtutum: aetatem etiam iuuenum reprobo
vite sue morbo inficiunt. Sicut namque per vitiosum senem et fatuum: ita per
adulescentem inuerecundum et temerarium religio sancta destruitur. Post
idocetos namque platos malosque: in sancta ecclesia nulla pestis ad nocendum
infirmis valentior inuenitur. Denique talium hominum genus: ista de
quibus praedixi reuera peribit sine numero fuerunt: quam ferme omnia: quae
bona sunt et sancta: pessumdari perfidique videmus. Et quam senes in me-
lius mutari ab illa iolita vitiorum consuetudine difficillimum est. Debe-
mus adulescentibus manum porrigere: qui si dare voluerint operam: omni de
pulso topore: possint utique per gratiam christi vitam corrigere: mores con-
ponere: acrisque suos in omnibus meliorare. Idcirco diu est: quod consideranda

ni ppter iuniorū salutē: eorū p̄cipue cū quib⁹ viuo: ex opuscul⁹ pa
rū pauca q̄dā deflorādo colligere: q̄ tenere etati eorū viderent
sp̄ali⁹ p̄sulē. **E**st. n. mibi fateor tristitia magna et p̄tinu⁹ dolor
sup̄ cecitate cordis eorū: qz cū didicerint ī schola xp̄i: q̄lit̄ debeāt
et vitia ppulsare: et scīs virtutib⁹ īsudare. **D**eu rebellionis ar
mati: tā p̄cipiti īpetu p̄ abrupta vitiorū currūt ad mortē: ut eos
auriga p̄sidēs: nullo freno discipline valeat cohibē. **D**eberent
vtriq; ī domo dī ad cultū diuini honoris sup̄ oēm ornatū tāq;
vas aureū refulgē. **C**ur autē: quī ab ipsis p̄imīs cunabulis in
fantie edncati sūt: tāta cura tātoq; labore idigēt: nisi ut fortes
facti p̄ mundū et ei⁹ p̄cupiscētiā: p̄ carnē et ei⁹ desideria: p̄ diabo
lū et ei⁹ multiplicia tētaimenta virilit̄ pugnēt. **S**ed quid admirā
dū ē et dolendū pl⁹ eis q̄ ceteris: gr̄uis et austerā videt̄ disci
pline regula. **Q**uare hoc: nisi qz secularē magis diligūt vitā:
Verte vel null⁹ vel rar⁹ inē eos īuenit̄: qui libent̄ sequat̄ p̄is
īstitutū: et maiorū vitā diligat. **A**ut qz labor eos terret: aut qz
in lubrica etate difficilior ē abstīnētia: aut qz alacri adolescētie
videt̄ vitā obscurior: et iō ad ea p̄uertunt̄ studia: q̄ pl⁹ sibi leti
ora arbitrant̄: p̄sentia quippe pl⁹ q̄ futura p̄spiciunt. **S**ed me
minisse debent: quia non p̄sentibus sed futuris militant. **A**n
de quo prestātor cā: eo debet circa esse attentior. **I**nfelix qui
legē vite et discipline abijcit: et maiorū gubernari magisterio re
fugit. **I**ste vō non p̄m deū sed p̄m se viuit: qui si poterit: est cū
quibus vult: pergit: quo vult: et quātū vult: māducat: et bibit:
quādo et quod vult: et quantum vult: ridet: et iocatur inter
quos: et ubi: et quādo vult. **P**ostremo quicquid suauē narib⁹
est: quicquid tactui blandū: quicquid ceteris sensibus carnis
sue iocūdū: exercet: ac sequit̄. **I**lle vō: qui p̄m deū viuit: nō q̄
cū carnaliter delectat: sed q̄ cū sp̄uali⁹ edificat: facit. **E**t quic
quid cupit: aut agit: non vult ex sua sed ex dei voluntate. ma

iorūq; suorū inſſione procedere. **N**emo tamē poſitus in adole-
 ſcentie vel intemperantie lubrico: de ſui conuerſatione deſpe-
 ret. **O**leafter enīz oliue inſertus: amiſſa amaritudine efficitur
 fructuoſus. **S**i ergo agricultura conuertit ſtirpiū qualitatez:
 nōne ſtudia doctrine: z diſcipline aſſiduitas mitigare pōt quas
 libet egritudis paſſiōes. **S**ed ne puerilis vita varijs lapſibus
 vitiet: oportet teneros ſenſus diligenti mācipare virtutib⁹: q̄te-
 nus bona p̄ſuetudo cū etate accreſcat ſimul. **A**lt igit̄ pate-
 at: q̄ta ſit z qualis virt⁹ verecundie: prius ambroſij magna ex
 parte ponamus ſenſus z verba: ne forte ſi me paruipenderint
 ſtultū hominutionē: magnū ambroſium: imo in ambroſio xp̄m
 audeant ſpernere. **S**ic. n. ille inſtruendorū mox magiſter ait.
Eſt aut̄ bonorū adoleſcentiū timorē deferre: p̄ribus honorem
 habere z ſeniorib⁹: caſtitatē tueri: non aſpnere humilitatē: dili-
 gere clementiā ac verecundiā: q̄ ſūt ornamēta iunioris etatis.
Alt enī eſt in ſenibus granitas: i iuuenib⁹ alacritas: ita i pue-
 ris z adoleſcētib⁹ v̄ecundia: velut quadā dote cōmendat̄ na-
 ture. **Q** pulchra virtus verecūdia: z ſuauiſ gr̄a: que nō ſolū i
 factis: ſed etiā in ipsis ſpectat̄ ſermonib⁹: ne modū p̄grediaris
 loquēdo: ne quid indecorū ſermo reſonet tuus. **S**peculū. n. mē-
 riſ plexq; in v̄bis refulget. **I**p̄m ſonū vocis liberz modēſtia:
 ne cuiuſq; offendat aurē vox fortior. **D**eniq; i ipſo canēdi ge-
 nere: prima diſciplina verecūdia eſt: imo etiā in oī v̄ſu loquēdi:
 ut ſenſim quis aut p̄ſallē: aut canē: aut poſtremo loqui ic̄piat:
 ut v̄ecūda principia cōmendēt p̄ceſſum. **E**ſt. n. i oculis v̄e-
 cūdia: qua p̄hibet̄ boni adoleſcētis aīa irueri: z alloqui ſeīas:
 nō ut excreet̄ ſexū: ſz ut fugiat ſutiū: plurimū aut̄ p̄ficat̄ ad tu-
 tionē caſtitatiſ cuſtodia oculorū: multi v̄o pierunt p̄p ſpēm car-
 niſ. **U**nde dñs dicit. **Q**ui viderit mulierē ad p̄cupiſcēdū eā.
 iam mecharus eſt eā in corde ſuo. **B**one idolis adoleſcen-

res in monasterio viuentes: ita se omni studio pseruent: vt adole-
lescentia suaz nulla libidinis sorde comaculet: vt ad altare xpi
quasi de thalamo virgo procedat. **Q**uoz tanta ai dz esse mu-
ditia: vt p nimia verecundia ne sermonē quidē audire velint:
vel loqui impudicū. **E**t ne incentiuis naturalib⁹ supent: nece-
se est vt lasciuies caro eoz crebris frangat ieiuniis. **M**elius
est eos stomachū dolere: q̄ mentē. **B**eatus plane adolescens:
qui castus pseruat: z corpe z mente. **H**uic proculdubio caro
z sanguis redēptoris nri efficitur salus z vita. **S**ūt. n. qui pp
humanā pfusionē: sine respectu diuini timoris pleni sordibus
audacter se ingerūt tantis misteriis. **H**ō aut videt i facie: ds
aut in corde: sed illi plus metuūt hoies q̄ deū. **O** ceca temeri-
tas. **O** dei mira patientia. **N**ūquid. n. tantū peccauerunt: vel
quos ignis psumpsit: vel quos terra absorbuit: **N**ūquid tale
scelus filioz aaron: alienū ignem offerētū: quale est illoz qui
tam terribilia sacramēta sumūt sibi ad mortē. **E**t. n. sic vinēdū
est: vt panē illū cū substantialē semp accipe valeamus: quia ve-
ci: qui se alienū fecerit ab eo: z multū ve ci: qui spurchus z im-
mundus accesserit. **U**trobiz grande piculum. **I**deo magna
necessitas instat: ne indigni inueniamur. **Q**uapropter tenen-
da est in oibus verecūdia pudicitie comes: cui⁹ societate casti-
tas ipsa tutior erit. **B**onus. n. regende castitatis pudor est co-
mes. **Q**ui si repellat prima picula: pudicitia vulnerari n̄ sinīt.
Et. n. in verecundis oculis: z lasciuis sermonibus: libidinosus
aius deprehenditur. **E**t p exteriorē hominē: interioris hois
vita monstra. **M**ulta z dura corpis bella sustinet adolescen-
tia: z calore sanguinis inflamma. **A**t euadere possit: oī indi-
get custodia. **Q**uāto plura sunt: que ipugnāt pudicitiam: tan-
to maiora sunt premia: qz vbi maior labor: ibi maior merces.
Amatores pudicitie vel verecundie: sumant exēplū de matre

do
xpi
mū
dint:
nece
delius
cens:
caro
qui pp
rdibus
iadicōs
remeri
ant: vel
oid tale
pp qui
inēdū
ia ve
e im
agna
tenen
e casti
est co
is simi.
inolos
s bois
lelcan
indi
an
s.
re

omni: que quāvis cēt mitissima: tñ p̄ verecundia: salutantes se an
gelū nō resalutant. **I**n ipsa vero orōne nra multū verecū
dia placet: multū p̄ciat gr̄e apud deū nrm. **N**onne hec pretu
lit publicanū: z cōmendauit eū: qui nec oclōs suos audebat le
nare ad celū: **I**deo iustificat dñi iuditio: q̄ ille phariseus quē
deformauit p̄sumptio. **O**remus z nos inq̄rū possum⁹ in incor
ruptiōe quieti z modesti sp̄s: qui ē añ deū locuplex. **P**aulus
quoq; orōnē deferri p̄cepit verecūdia z sobrietate: primā hāc
z quasi p̄uā vult esse orōnis future: vt non glietur pccōis
orō: s; quasi colore pudoris obducta: quo plus defert verecū
dia o recordatiōe d̄icti: eo vberiorē mercať grām. **E**st. n.
in ip̄o motu: gestu: incessu: tenēda verecūdia. **H**abit⁹. n. mētis
in corp̄is statu cernitur. **H**inc hō cordis nri absconditus: aut le
uior: aut iactatior: aut turbidior: aut eō granior: z p̄stantior: z
purior: z maturior estimat. **I**taq; vox quedā ē aī corp̄is mo
tus. **S**epe. n. p̄ incessu; prodiť qualis sit aīus. **L**ucet quippe
in quorūda; incessu ymago leuitatis: species quedā scurarū
percurfantū. **S**unt. n. etiā qui sensu; ābulādo. imittant ystrio
nicos gestus: z quedā fercula pōpaz: z statuarū motu; imitan
tiū: z quotienscūq; gradū transferūt: modulos quosdā seruať
vident. **N**ec cursu; ābulare honestū arbitror: nisi cū causa ex
igit alicui⁹ piculi: vel iuste necessitatis. **N**ā plerūq; festinātes
anelos videmus torquere ora: quibus si desit cā ferinationis
necessarie: nervus iuste offensionis est. **S**ed non de his dico:
quib⁹ rara properatio ex cā nascitur: sed quib⁹ iugis z cōtinua
in naturā vertit. **N**ec in illis ergo tanq̄ simulacroz effigies
probo: nec in istis tanq̄ excusoz ruinas. **E**st. n. gressus proba
bilis: in quo est sp̄s auctoritatis: grauitatisq; pondus: z tran
quillitatis vestigiū: ita tñ si studiū desit atq; affectatio: sed mo
tus sit pur⁹ z simplex. **N**ibil. n. fucatu placet: motū āt natura

nō affectatio informet. **S**i quid sane in natura vitii ē: industria
emēdet: vt vbi ars desit: nō dñt correctio. **Q** si etiā ista spectā
tur itinere: q̄to magis cauendū est: ne quid turpe exeat ore:
Hoc. n. graniter coinquinat hoīez. **N**on. n. cibus coinquinat
sed iniusta obtrectatio: sed vboꝝ obscenitas. **N**ec z vulgo pu
dori sūt. **I**n nre vō religiōis proposito: nullū verbū in honeste
cadat: q̄ nō incutiat verecūdiāz. **E**t nō solū ipi quicq̄ idēcorū
loqui: s; nec aurē quidē debem⁹ huiusmōi p̄bere dictis: q; quē
delectat audire: alterū loqui pronocat. **A**udire quoq;: qd̄ tur
pe sit: pudori maxio est. **V**iderē aut si quid huiusmōi fortui
tu accidar: q̄ti horroꝝ est: **Q**uod ergo in aliis displicet: nun
quid in se ipso pōt non displicere? **N**ec ipsa natura nos aliter
docet: que p̄fecte quidē oēs partes nri corporis explicauit: vt
z necessitati p̄suleret: z grām venustaret. **S**ed tñ eas que de
cori ad aspectū forēt: in quibus forme apex quasi in arce loca
tus: z figure suauitas: z vultus spēs emineret: opandiq; vsus
esset paratior: obuias atq; apras reliquit: eas vō in quib⁹ cēt
naturale obsequiū necessitatis: ne deformē sui p̄berent specta
culū: partiz in ip̄o emēdauit atq; abscondit corpe: p̄tiz docuit:
atq; suasit regendas. **N**ōne ipsa natura magistra sit verecū
die: cui⁹ exēplo id: qd̄ in hac corpis nri fabrica modestia repit
abditū: operuit z rexit: **E**rgo nature opifex: sic nre studuit ve
recūdie: sic decoꝝ illud z honestū in nro custodiu corpore: vt
duct⁹ quosdā atq; exit⁹ cuniculoꝝ nroꝝ post tergū religaret.
atq; ab aspectu nro auerteret: ne purgatio vētris visus oclōꝝ
offenderet: de quo pulchre ait aplūs. **Q**ue vident inquit cor
poris mēbra ifirmiora: necessaria sūt: z q̄ putam⁹ ignobiliora
mēbra corpis esse: eis abundātiore honorē circūdam⁹: z que ī
honestā nra sūt: abundātiore honestatē hñt. **E**t. n. imitatione
nature industria auxit grām: vt nō solū abscondam⁹ ab oclis: vt

rū ē q̄ abscondēda accepim⁹: eoz iudiciū vsusq; mēbroz sua ap-
pelatiōe nūcupare: idē eoz putem⁹: dñiq; si casu apian⁹ hee par-
tes: pfūdīf verecūdia: si studio: ipudētia estiat. **T**uz ergo in
quibusdā mēbris hūanis: tāta sit deformitas: vt noīari magna
sit verecūdia. **H**eu q̄ turpes illi z q̄ ipudētes: qui has secretas
pres corpis: nō solū dīderātes cernūt: s; ēt studiose tangunt:
Pudet me ac piget illoz scā referre: ī quib⁹ regnat sodomiti-
cā libido: quib⁹ sic irat⁹ est d̄s: ei⁹q; iusto iudicio ita traditi
ī reprobū sensū: vt masculus ī masculū turpitudinē opef. **N**ō
ne d̄teriores brutis aīalib⁹ sūt effecti: quib⁹ nō ē ītellect⁹: **S**i
enī cam: qui nudatū p̄ez vidēs risit: in filio maledict⁹ est: q̄ īstī
maledictiōe feriūtur: qui desiderio peccandi suā aliorūq; turpi-
tudinē d̄regere nō erubescūt: **U**tinā viderēt q̄rū flagiti⁹ tali-
bus d̄m offendūt. **S**ūt z qui pulchros boies despectis defor-
mib⁹ amāt z laudāt: suscipiūt z honorāt: **I**lli. n. qui sanos hnt
oclos: solā aī pulchritudinē ī boie diligūt: z reuerēt. **Q**ualis
ē pulchritudo quā levis febricula perdit: z rugosa senectus
ita dissoluit: vt nec fuisse putet: **E**t tñ sunt qui habentes hāc
extolluntur: vt cū sint vacui virtutibus: pro hac sola se glorio-
sos arbitrant. **N**os certe in pulchritudine locū virtutis non
ponimus: gratiā tñ non excludimus: q; verecūdia z vultus
ipsoz solet pudore effundere: gratiozesq; reddere: vt artifex ī
materia cōmodiori plus eminet: ita tñ etiam vt ipse non sit af-
fectatus corporis decore: sed naturalis simplex: neglectus ma-
gis q̄ expetitus: non preciosis z albētib⁹ adiutus vestibus:
sed coībus: vt nil accedat nitore: z honestari vel necessitari nil
desit. **V**lox ipsa nō fracta: nō remissa: nihil femineū sonās:
qualem multi granitatis speciem simulare consueuerunt: sed
formam quandā ac regulam: z succum virilē seruans. **H**oc
est. n. pulchritudinem viuendi tenere: cōueniētia cuiq; sexui z

psone reddere. **H**ic ordo gestoz optimus: hic ornatus ad actio-
ne accomodatus. **S**ed ut molliculū et infractū vocis sonū: aut ge-
stū corporis nō pbo: ita neq; aggreſtē nec rusticā naturā imi-
temur. **E**t discipline formula effigies honestatis est. **I**mi-
tetur pius adolescens vestigia ysaac et ioseph. **S**it verecundus
castus: simplex: sobrius: humilis: obediens: patiens: et remissus
iniurie. **F**aciat: ut daniel et tres pueri: studeat sapie: et nō det se
illecebris gule. **P**inguis vter nō gignit tenuē sensū. **F**ugiat
ebrietatē tanq̃ venenū. **S**i religiosus et sapiens vult esse: nūq̃
vinum redolet: ne audiat illud philosophi. **H**oc nō est pocu-
lū porrigere: sed p̃pinare. **A**met scientiaz scripturazq; sciam:
ne mens eius vanis vel lascivis cogitationibus pateat. **B**ea-
tus: qui divinas scripturas legens verba vertit in opera. **S**it
abstinens iraz: et fugitans litū: ut bonis pollere moribus hoc
iudicio p̃probeat. **S**icq; se exhibeat: ut seniores inter quos ha-
bitat: dū admirantur vitam: non sinant desp̃cere etatē. **S**it in-
ter fratres coequales suos primus in ope: extremus in ordi-
ne. **E**t ita singulis virtutib; instet: ut nulli eoz scōs iueniat.
Delectat me adhuc ī partibus demorari verecundie: quia ad
eos loquor: qui adhuc bona eius ex semetipsis non recogno-
scunt: aut damna nesciunt.
Ordo quidē vite tenēdus ē: ut a vecūdā prima qdā fūdamē-
ta ducant: q̃ socia ac familiaris ē mētis placiditati: p̃teruiā fu-
giēs: ab oī aliena luxu. **S**obrietatē diligit. **H**onestatē fouet:
decoz illō requirit. **S**eq̃t̃ p̃uersatiōis electio: ut adiūgāt p̃ba-
rissimis quibusq; senioribus. **N**ā ut equaliū vsus dulcior: ita
seniū rutilior ē: qui magisterio quodā et ductu vite colorāt mo-
res adolescentiū: et velut murice p̃bitatis inficiūt. **N**epe si hij
qui sūt ignari locoꝝ: cū solertia viaꝝ iter adoriri gestiūt: quāto
magis adolescentes cū senibus debent sibi nouū iter aggredi

quo minus errare possint: et a vero tramite virtutis deflecti:
Nil. n. pulchrius quam eos et magistros bene vite et testes. **P**ulchra
itaque copula seniorum et adolescentium. **A**lii testimonio: alii solatio sunt.
Alii delectationi: alii honori. **L**egitur quod barnabas marcum assum-
psit. **P**aulus sillam et timotheum: et titum: ut seniores consilio praevalere-
rent: iuniores misterio. **P**atet namque quod nulla ars discitur absque ma-
gistro. **S**i. n. aialia: et fere: et aues et apes duces habent: principesque
suos sequuntur: quanto magis homines sine doctore: et rectore esse non
possunt. **I**nde cavendum est: ne adolescentiores et pueri sine du-
ce ingrediantur viam: quam nunquam ingressi sunt: et in partem alteram decli-
nantes errores patiuntur: si vel plus vel minus abulent: quam neces-
se est: aut currentes lascient: aut moram facientes obdormiant.
Plerumque et virtutibus pares: dispares etatibus: sui delectantur co-
pula sicut delectabantur petrus et iohannes. **N**am adolescentem le-
gitur iohannem: quoniam nulli seniorum fuerit socius. **E**rat. n. in eo sene-
ctus venerabilis morum: et cana prudentia virtutum omnium. **E**da-
gnum. n. vite habere solatium est: ut habeas cui pectus tuum aperias: cum
quo archana principes: cui committas secreta cordis tui: ut ames:
et sequaris eum: qui tibi paterna pietate in tristibus compatitur: in perse-
cutionibus adortetur: et in prosperis gratuletur. **F**elix talis socie-
tas: talisque amicitia: qua nihil est in rebus humanis pulchrius. **T**e-
neam igitur verecundiam: vel eam: quae ad totius ornatum vite nos at-
tollit: modestiam. **M**agna autem est modestia individua verecundie
sortia: quam cum sit sui iuris remissior: nihil sibi usurpans: nihil sibi ve-
dicans: et quodammodo intra vires suas posterior: dives est apud de-
um. **V**erecunda modestia verecundia est: quam nulli insidias machia-
tur: lesa non irascitur: et cunctos simpliciter respiciens: de nullo sinistrum
aliquid suspicatur. **H**anc teneam primum. **H**anc diligamus: et ut
eam bene possimus: semper fugienda est nobis familiaritas: et confabu-
latio eorum qui turpiter vivunt et indisciplinate: talium infinitus

numerus est. **H**abet enim suos scopulos verecundia: non quos ipsa inuehit: sed quos sepe incurrit: si intemperantium incidamus consortia: qui sub spēz iocunditatis venenum infundunt bonis. **H**ii si assidui sunt maxime in conuiuio: ludo: ioco: ac risu: curuant gravitatem illam virilem: et animos pueriles corrumpunt atque suis malis assuefaciunt. **C**auemus itaque ne dum relaxare animum volumus: soluamus omnē armoniā: quasi contentum bonorum opus. **U**sus. n. cito inflectit naturā. **Q**uā multos stultorum societas decipit. **Q**uod nobis cum fabulis risu et ioco: **N**ā licet interdū honesta ioca suauia sunt: tamen ab ecclesiastica aberrant reglā: quā quā in scripturis sanctis non reperimus: quō usurpare possimus? **C**auenda sunt. n. oia que inflectere possunt gravitatē propositi nostri: nūcque professionis. **N**e vobis qui ridetis: quia flebitis vos dominus ait. **N**os ridēdi materiā inquirimus: ut ridētes illic fleamus? **I**psum namque dominum fleuisse legimus? **N**on solum profusos: sed et omnes iocos arbitror declinādos: nisi plerūque gravitatis et grēe sermonē esse indecorum est. **I**ngemiscendū ē aut iugiter: et postposita securitate lugēdū: ne a deo deseramur propter superbiam et negligentiam: et in prāte demonum reliquamur. **R**eueraque deus dereliquit: demones suscipiunt: et susceptum sue perditionis principem faciunt. **T**erribilis in conspectu filios hominum deus. **O**perat figulus ex eadem massa aliud vas in honore: aliud in contumeliā. **S**unt vasa misericordie: sunt et vasa ire. **S**unt nouissimi primi: et primi nouissimi. **S**unt multi vocati: pauci vero electi. **E**t ideo unusquisque nostrum operetur suam salutem: sicut ait apostolus: et timore: et tremore. **D**eclinet a vanitate: mundi spernat amorem. **A**mplectatur luctum: et quietem: et sectetur quantum potest verecundiam: tranquillamque mansuetudinem: que facit ut homo inter homines pacifice viuat: ut ad omnia: que inhonesta sunt erubescat. **L**audanda est virtus

Verecundie: quia quorum oculos aures linguamq; possidet:
non sinet turpiter ludere ac ridere: efficiens eos graues & mi
tes. **C**ontra grande vitium est iuniorum impudentia: que
improbo ausu & dissolutione sua patres & fratres conturbat:
quia sicut scriptum est: nec deum nec homines reueretur:
sed letatur: cum malefecerit & exultat in rebus pessimis. **F**a
cia est ei frons meretricis: quia nō pōt crubescere. **U**bi lingua
audax & frons in verecunda: quid loquatur: quid ve agat nō
curat. **N**z enim boni adolescentuli & mansueti tacendo reue
reantur maiores suos: nemo solius taciturnitatis hanc laudē
putet: quia silentium ipsum: in quo est reliquarum virtutū ori
um: maximus actus verecundie est. **D**enique si naturale est:
aut infantie deputatur: aut superbie probro datur: si verecun
die laudi ducitur. **T**acebat in periculis susanna: & grauius ve
recundie: q̄ vite dampnum putabat: deo soli loquebatur: cui
poterat casta verecundia loqui. **F**ugit & pulcher yoseph reli
cta veste in manibus fornicarie: tacensque celeriter est egres
sus: qui incongrua sue verecundie audiens: non poterat diu
stare. **M**oyses quoq; & hieremias: q̄ poterāt per gratiā excu
sabant per verecundiam. **T**utius est discere q̄ docere: tacere
q̄ loqui. **Q**uid autem magis potest verecundie bonum: q̄ vt
iuniorum etas debeat discere: tacere: **P**itagoras quippe le
gem dedit silentii discipulis suis: vt tacentes per quinquennū
loqui discerent. **E**t tu non vis tacere: cui virtus silentii pro
pria est. **Q**uid opus est o adolescens: vt properes pericu
lum suscipere loquendo: cum tacendo possis esse tutior: **Q**z
plures vidi loquēdo incidisse peccatum: vix quenquā tacēdo
Ideoq; tacere nosce q̄ loqui difficilius ē. **S**ciūt pleriq; loqui:
cū tacei nesciāt. **R**az ē tacei quēq;: cū sibi loqui nihil p̄sit. **S**a
piēs ergo est qui nouit tacei. **A**lliga moneo f̄mōez tuum: ne

luxuriet: ne laxiuier: et in multiloquio peccata sibi colligat. Sit restrictior: et ripis ipsius coherceat. **A**uto luto colligit animus exundans. Sit tibi gravitas in sensu: in sermone pondus: atque in verbis modus. **N**ec autem si custodieris: eris mitis: mansuetus: et modestus. **C**ustodi cor: retine linguam. **B**ona enim possessio mens bona. **S**ed et ergo hanc possessionem: et muni eam undique: ne irruant in eam: et captiua ducant irrationabiles corporis passionem. **C**ustodi quantum potes interiorum hominem tuum. **N**oli enim quasi vile negligere: ac fastidire: quia preciosa possessio est: et merito preciosa est: cuius non caducus fructus: et temporalis: sed stabilis atque eterne salutis est. **S**i bene vis custodire: tace prius: et audi: et non deliquas in lingua tua. **B**raue malum: ut aliquis ore prodeneat. **E**t enim si per otioso verbo reddet unusquisque rationem in die iudicii: quanto magis per verbo turpitudinis impuritatis et impietatis. **V**ideamur: et rationem ponamur per otioso silentio. **E**st enim fructuosum et negociosum silentium. **T**acendo enim apud homines melius loquimur deo. **M**ulte enim prelationes sunt: quibus anima deuota deo tacendo mirabiliter pascitur. **D**avid propheta docuit nos: tamquam in amplius domo: deambulare in corde nostro: et peruersari cum eo tamquam cum bono gubernali: ut ipse dicet sibi: et loqueretur secum. **D**ixi: custodiam vias meas. **M**oyses in silentio loquebatur: et in ocio operabatur. **Q**uoniam ergo iustus solus est: qui cum deo semper est. **Q**uo solitarius est: qui nunquam separat a christo: **Q**uoniam feriat a negotio: qui nunquam feriat a merito: quo presumat negocium. **Q**uibus autem locis circumscribitur: cui totus diuitiarum possessio est. **Q**ua estimatio diffinitur: qui nec operatio comprehenditur. **N**unc quidem de deo cogitat et sanctis angelis eius: atque de inaccessibili gloria eterne beatitudinis: nunc vero de vitiis diaboli: de peccatis suis: de hora mortis: de pena inferni: de die tremendi iudicii: nunc autem de profunditate scripturarum: de natura virtutum: de propositione morum bonorum. **Q**uia gloriosum tale silentium: ubi eloquia domini eloquia casta sunt. **E**st igitur loquendi et tacendi modus.

Bona mens et verecunda: ut loquatur: multa prius considerat:
quid dicat: cui dicat: quo loco: et tempore. **M**erito sapiens dicen-
dus est: qui novit tempus loquendi. **U**nde bene ait scriptura
Homo sapiens tacebit usque ad tempus. **I**deo sancti domini:
qui sciebant: quod vox hominis plerumque peccato iuncta est: et initium
erroris humani sermo est hominis: tacere amabant. **D**enique
sanctus david ait. **P**osui ori meo custodiam. **P**ropheta custo-
diebat: et tu non custodies: **P**ores autem custodire: si non cito lo-
quaris. **L**ex dicit. **A**udi israel dominum deum tuum. **A**udi enim dixit: et
non loquere. **T**ue enim cras est: tacere: et obedire: nec tamen de
maioris sententia iudicare. **S**criptum est iterum. **A**udi israel: et ta-
ce. **I**saac defferebat patri suo honorem: et obediens eius vo-
luntati: non recusabat mori. **I**esus vero nunc sedulo obsequio
moysen venerabat: et obediens existens in omnibus: tantam gratiam
apud deum meruit: ut illi successore ad regendum dei populum eli-
geret. **H**elysens relicto aratro: mactatis bobus: vocante **D**e-
lyam secutus per veram mitemque obedientiam ad tantam montem
ascendit altitudinem: ut spiritus tam excelsi magistri dupliciter in bo-
no discipulo requiesceret. **A**bramam vero ille fidelis senex ad ius-
sionem domini reliquit terram natiuitatis sue: et quavis in mul-
tis locis frequentes iniurias gravesque pressus foret labores:
nunquam cepte obedientie penituit. **I**nterim enim per obedientiam
et fide placuit deo: ut ei de christo primum promissio fieret. **I**psae-
demum dominus noster iesus christus in factis dictisque suis: multum
nos obedientiam docet. **V**era enim subiectio propter deum ap-
prie voluntatis est mortificatio: dum abiecta et indigna se credit:
et deo acceptabile hominibusque dulcem obedientiam parit. **D**eni-
que voluntas propria ex liberi arbitrii presumptione procedens:
obstinatis et inobedientibus ipsa bona in peccatum convertit.
Vir bonus cum bonis suis omnibus habere obedientiam studeat.

Scriptum quippe est. **M**elior est obediētia q̄ victime: et au-
scultare magis q̄ offerre adipem arietū. **Q**uoniā q̄si peccatū
ariolandi est repugnare: et q̄si genus vel scelus idolatrie nolle
acquiescere. **T**ernis q̄trum qualeq; sit inobediē malū: qd̄ ido-
latrie magicisq; comparat̄ artibus: **A**dolēscētes qui tali re-
pleti sunt malo: subdi dedignant̄ senioribus: facta v̄o cor̄: aut
dicta: tumida et erecta ceruice nō observant: sed diiudicant: nō
venerando exaltant: sed spernendo exultāt. **S**ed nō impune.
Inde enī evident̄ deficiunt: vnde miseri p̄ficere debuerunt.
Hoc autem vult de⁹ ut homo per hominem doceatur: et iuni-
or maiori subdat̄. **S**i enī angelus angelo imperat: et inter-
iubentē et obediētē sūma manet semp̄ cōcordia: videat ille: q̄
grauiter peccat: qui debitam exhibere suis maioribus reueren-
tiam nō curat. **D**e interitione nāq; illoꝝ: qui non obediētes
sunt: et suos seniores suosq; patronos despiciunt: multa dici
potuissent: nisi promisse breuitatis memor: illa studiose prete-
rirem. **E**t quid plura: **U**na enī sentētia obediētibus et in-
obediētibus sufficere potest: quā per se veritas loquit̄: dicēs.
Qui vos audit: me audit: et qui vos spernit: me spernit. **I**n-
de illi gaudeant gaudio magno: qui seniores suos veneratiōi
habent et honori propter xp̄m. **M**ulti nāq; de virtute obedi-
entie multa scripserunt: inter quos pater benedictus de ea tā
terribiliter locutus est: ut fratꝝ etiam bene obediētium cor-
da p̄ nimio terrore ac timore concuti valeant. **S**ed et ille sū-
mus melliflui oris gregorius mirabiliter sup̄exultat: et magni-
ficat eā. **D**emonstrare aut̄ volens quanti sit meriti obediētia:
ita ait vir eloquens. **S**ola nāq; obediētia virtus est: que vir-
tutes ceteras menti inserit: insertasq; custodit. **U**nde primus
homo p̄cepto qd̄ observare accepit: si vellet se obediē sub-
dere: ad eternā beatitudinē sine labore pueniret. **D**einde idē

doctor: verba que locutus est spūs scūs p os samuelis supi⁹
 posita exponēs: ita dixit: **O**bedia quippe victimis iur pponit:
 qz p victimas aliena caro: p obedientiā vō volūtas ppria ma
 ciat. **T**āto quisqz deū citi⁹ placat: q̄to añ oculos ei⁹ rep̄ssa ar
 bitrij supbia gladio p̄cepti se imolat: quo circa ariolādi pccm i
 obedīa dī: ut q̄ra sit vī⁹ obedie demōstret. **E**x aduerso. n. me
 li⁹ ostendit: qd de ei⁹ laude sentiat. **S**i. n. pccm ariolādi ē repu
 gnare: z q̄si scel⁹ idolatrie nolle acquiescere: sola obedīa ē: q̄ fī
 dei meritū possidet: sine q̄ quisqz ifidelis eē p̄uincit: z si fidelis
 eē videt. **H**ic p salomonē dī i ostensiōe obedie. **V**ir obediēs
 loquit̄ victorias. **V**ir quippe obediēs victorias loquit̄: qz dū
 aliene voci humili⁹ subdimur: nos metip̄sos in corde supam⁹.
Hinc vītas i enāgelio dixit. **E**ū qui venit ad me nō ciciāz fo
 ras: qz nō veni facē volūtatē meā: s; ei⁹: qui misit me. **Q**uid. n.
 suū facē: si eos: qui adueniūt: expulsiss; **Q**uis aut̄ nesciat: qm̄
 volūtas filij: a p̄ris volūtatē nō discrepet: **S**; qm̄ prim⁹ hō: qz
 suā facē voluit: a paradisi gaudijs exiuit. **S**cōs ad redēptionem
 hoīuz veniēs: dū volūtatē p̄ris z nō suā facē oñdit: pmanere
 nos int⁹ docuit. **C**ū igit̄ nō suā: s; volūtatē p̄ris facit: eos: qui
 ad se veniūt: foras n̄ cicit: qz dū exēplo suo nos obedie subicit:
 viā nobis egressiōis claudit. **H**ic rursū ait. **N**ō possūz ego a
 meīpo facē quicq̄: s; sicut audio: iudico. **N**obis quoq; vsq; ad
 mortē obedīa suāda p̄cipit. **I**pse aut̄ si sicut audit: iudicat: tūc
 quoq; obedit: cū iudex v̄it. **N**e igit̄ vsq; ad p̄ntis vite t̄minū
 obedīa laboriosa appeat: redēptor n̄r indicat: qz hāc cū iudex
 venerit suat. **Q**uid ergo mīz si pccōz hō obedie in p̄ntis vite
 breuitate se subiicit: qm̄ hāc mediator dei z hoīuz ē: cū obediēs
 res remunerat nō reliquit. **S**ciēdū vō ē: nūq̄ p obediam ma
 lum debere fieri: aliqñ autem bonū qd agit: debet intermitteri.
Ne qz enīz mala arbor in paradiso extitit: quā de⁹ homini nō

tangere interdixit. **S**ed ut melius p obendie meritū: hō bene
conditus cresceret: dignū fuerat: ut hūc a bono prohiberet:
quatenus tāto verius hoc qđ ageret virtus esset: qđto z a bo
no cessans: auctori suo se subditū hūilius exhiberet. **S**ed quia
nō nunq̃ nobis hui⁹ mūdi prosa: nō nūq̃ iubent aduersa: sci
endū sūmope est: qđ obediētia aliqñ si de suo hēat aliquid: nul
la est: aliqñ aut si de suo aliquid nō habeat: minima est. **N**am
cū hui⁹ mundi successus p̃cipit: cū loc⁹ supior ipat: is qui ad
p̃cipienda hec obedit: obediē sibi virtutez euacuat: si ad hec ex
proprio desiderio banellat. **N**eqz. n. se sua obedia dirigit: qui
ad p̃cipienda hui⁹ vite prosa: libidini proprie ābitionis seruit
Rursus cū mundi despectus p̃cipit: cūz probra adipisci z cō
tumelie iubent: nisi ex se ipso anim⁹ apperat: obediē sibi meritū
minuit: qui ad ea: que ī hac vita despecta sunt: inuitus nolēsqz
descēdit. **A**d detrimentūz quippe obedia ducit: cum mentē ad
suscipiēda opprobria hui⁹ scilicet: nequaq̃ ex parte aliqua etiā sua
vota cōmittat. **D**ebet ergo obedia aliquid ex suo ī aduersis
hēre: z rursūz ī prospis ex suo aliquid minime hēre: quatenus z
ī aduersis tāto sit gl̃iosior: qđto diuino ordini ex desiderio iūgi
tur: z ī p̃spis tāto sit verior: qđto a p̃nti ipa: quā diuinit⁹ perci
pit: gl̃ia funditus mēre sepat. **H**ec ergo tāti doctores eniden
tissimis assertiōibus: moyses z paulus proculdubio testātur.
Quere: z lege: quid vterqz eoz fecerit. **V**erūtamen iter hec
scire oportet: qđ innoxis mēribus virt⁹ sēp obediē iūgit: dño
restante qui ait: **D**nes mee me audiūt: z ego cognosco eas: z
sequūtur me. **R**edēptori igit suo nō obedit: qui innocēs nō est:
z inocēs esse nō pōt: qui obedire p̃p̃nit. **S**ed necesse ē: ut ipa
obedia nō seruilī metu: sed charitatis affectu fiat: non terrore
pene: sed amore iustitie. **N**ulla quippe innocentia: nulla vero
obedia est: nisi in eis charitas fulgeat: q̃ virtutes om̃s trāscen

dit. **S**epe. n. obedia sub timoris spē palliat. **I**git: si videris iu
uenculū desidē ad obediendū: z velocē ad loquēdū: nō dubites
eū varijs ai passionib⁹ p̄serti supbie peste laborare. **I**nobedia
enī sequit^r supbiā matrē suā: sicut bāes. **E**qu⁹ idomit⁹ euadet
dur⁹: z fili⁹ remissus euadet p̄ceps. **S**icut supbia equi idomi
ti i p̄cipitio p̄na est: ita lascinia adolescētis indisciplinati: i pcc̄i
ruina p̄xia est. **L**oq̄re. n. maior natu: decet. n. te. **A**dolescēs lo
q̄re vix i cā tua: cū necesse fuerit. **S**i bis interrogatus fueris:
habeat caput responsum tuū. **I**n multis esto q̄si nesci⁹: z andi
tacēs simul: z loqui i medio magnatū ne p̄sumas: z vbi sūt se
nes: nō multū loquaris. **A**nte grādinē p̄bit corruscatio: z an
fecundiā p̄bit grā: z p̄ reuerentia accedet grā bona. **E**x his
nāqz verbis sapie itelligere potes: q̄tū virtutes supi⁹ posite:
iuniorē eratē adornēt. **P**ueri. n. a puritate dicti sunt: z decet:
ut in eis regnet simplicitas: z innocētia: z puritas: hoc est vir
ginitas. **C**um his crescant: z in his p̄seuerent: ut mereant^r se
qui agnū: quocūqz ierit. **A**dolescentes aut iuxta noīs hui⁹ int̄
pretationē p̄ dies singulos in bonis opibus crescētes: verecū
diā diligāt: taciturnitatē custodiāt: silqz in exhibēda obedia ni
his ferueāt. **I**stas quippe virtutes i primo p̄stituim⁹ loco: ve
lut qdā incrementa bonoz opeꝝ: ut p̄ eas ad castitatē: z humili
tatē: z parientiā: que secūdā partē obtinent: recto tramite vale
ant p̄uenire. **C**astitas igit: qz uterqz sexus vitio libidinis
egrotat: nisi aliaz virtutū ope fulciat^r: facile labit. **E**t proinde
nimio studio seruanda est: qz semel amissa: non reparanda est.
Prima nāqz tela sunt oculoz: secūda verboꝝ. **I**n desiderijs
enī ē oīs ociosus: z desideria occidūt pigz: z iō suffragat^r ei plu
rimū vecūdia: q̄ custodit oculos: z taciturnitas: q̄ custodit lin
guā: atqz obedia: q̄ mentē occupat: corp⁹qz fatigat ieiunijs: vi
gilijs z oronibus: z ope manū. **S**z necessariā p̄ oibus hz

humilitatē: qua p̄seruent̄ habita vsq; i finē. **A**dult. n. in ipsa
senectute p̄ supbiā in luxuriā ceciderūt. **Q**ua p̄ re timendū ē:
z cauedū: ne subit⁹ calor longū supet t̄ps: z impudicos senes
etas lasciuia p̄dēnet. **S**ine cā laborat: qui virtutes sine humili
tate p̄gregat. **T**eneda ē itaq; semp hūilitas: custos puditiē: ma
ter patientie. **V**era aut̄ patiētia nō nisi p̄ pfundā humilita
tē nec acquirit̄: nec tenet̄. **H**anc vō quisquis veracit̄ hēt: nec
beneficio celle: nec p̄fugio solitudinis indiget: z si ei aduersita
tis aliquid acciderit: nō p̄ristatur: sed adhuc diligenti deū oīa
coopant̄ in bonū. **I**ste timet in p̄speris: gaudet i aduersis. **A**
mat z adiuvat se p̄sequētes: qz eū patiētia z benignitas cōmit
tant̄ velut idividue comites. **S**iquis igit̄ hz aīam virginalē:
z amator ē puditiē: n̄ v̄z mediocrib⁹ eē p̄tē⁹: q̄ cito exolescūt:
z exorto caumate arescūt: sed p̄fectas virtutes sequat̄: ut lomē
hēat sempiternū. **Q**ui. n. p̄ficere studet: semp iuenit: quo cre
scar: z p̄ dies singulos se ipso melior fiat. **A**dolescēs p̄fice: mā
cipat⁹ es xp̄i fuitio: z cepisti magna agē: z excelsa imitari: p̄for
tet̄ cor tuū: z virilit̄ age. **M**agna tibi dabit̄ gl̄ia post victoriā:
lz lubricū sit iter: qd̄ incedis: tñ de dñi auxilio p̄fidens: desere
t̄ma: q̄tum vales: z sūma petere: nō deficias: neq; tepescas:
ut gradū p̄fectionis possis ascendere: ad quē nō nisi multis la
boribus p̄uenit̄. **E**uge euge: initia trāscende: ad supiora rēde:
ut deo in voce exultationis canticū graduū cantēs. **T**ibi vō
de radice ad cacumen festinanti: liber patet ingressus ad illas
quattuor virtutes principales: que i adolescentibus inchoāt̄:
in iuuenibus augent̄: i senibus p̄ficiont̄: qz matura etas mul
tis laboribus exercitata iā nouit p̄ experientiā: qd̄ didicit per
sciam. **I**nde non īmerito prudentiā z fortitudinē iustitiam et
tēperantiā in tertio p̄stituimus gradu: qz p̄ eas maxie īstruūt̄
mores: z bene viuendi magisteriū docet̄. **S**ed ex his pruden

ipſa
dū ē:
lenes
domili
ticima
milua
er: nec
uerſua
deū oī
erſis. **H**
as cōme
rgonalē
prolecin
ut lonē
quo cu
ice: mi
ri: pfoz
etoria:
deſere:
pſeas:
vltis li
ma rōde
Ibi rō
ad illas
neboit:
as mol
cu per
am et
truit
uden

ria agnitione veri delectat. **I**ustitia dilectionē dei et proximi
seruat. **F**ortitudo metū mortis ptepnit. **T**empantia afflictio
nē carnis tēperat. **P**rima. n. intelligit: secūda bene viuit: tertia
appetitū cobibet: quarta modū imponit. **T**res ille supiores:
qđ honestū est opant. **H**ec aut quarta decoz agit illud: qđ ex
radice honestatis proficiſcit. **S**i quidē prudentia agnitio ē ve
re fidei et scia scripturaz: in qua intueri oportet illud trimodū
genus itelligētie: quoz primū est historicū: secūdū allegoricū:
tertū in supior ille intellectus: quē dicūt anagogen. **I**ustitia
vō est deū timere: religionē venerari: honorē ferre parentib⁹:
patriā diligere: cūctis pdesse: nocere nulli: fraterne charitatis
vinculū tenere: picula aliena suscipe: opē ferre miseris: boni vi
cissitudine repēdere: equitatē in iudicijs. **F**ortitudo aut est ai
magnitudo: ptept⁹ bonoz vel diuitiaz. **H**ec aduersis aut pa
tienter cedit: aut resistit fortit. **N**ullis illecebris edomat: ma
lis aduersis nō frangit: nō eleuat secūdis: inicta ad labores:
fortis ad picula: pecuniā negligit: auaritiā fugit: p̄ innisa picu
la animū pparat: molestijs nullis cedit: glorie canet appetitū.
Sed in̄ has tēperantia est nimis pulchra virt⁹. **E**st. n. mod⁹
vite ē rī oī vbo vel ope. **H**ec aut sobrietatis et v̄cūdie comes
ē: q̄ alio noie vocat modestia. **H**ūilitatis regulā custodit: irā
quilitatē ai seruat: et p̄tinentiā et castitatē diligit: fouet decus et
honestatē: restringit rōne appetitū: irā ptepnit: nec rependit cō
tumeliā. **H**is tu plagis celi: includere bō dei. **H**is tu armis
bellator xpi accingere: ptegere: et ornare. **I**ste curr⁹ igne⁹ re
forte milite gestabit p̄sumato cursu ad celi palatiū: ut assistas
regi tuo: cui certasti bonū certamē: fidē fuasti. **B**ene rege hāc
quadrigā virtutū: et sede in ea firmus: ut illo vehiculo vebi at
rius: et introduci valeas tricamēratā domū i sūmo mōtis verti
ce collocatā. **H**anc dico firmā fidē: spem incōcussam: pfectam

charitatē: q̄ oēm seruile foras emittit timorē: vbi viā mādato
rū dī dilatato corde currit. **H**inc aīa iusti sedes sapie scā: pla
no moderatoq; icesu portat deū sessorē suū. **H**uic aut viner
xps ē: z mori lucrū. **U**ir discret⁹ z ptēplator rānsit quotidie:
visionēq; mirabilē cernit. **T**rabit a deo: z ardētī desiderio cur
rit p⁹ eū. **S**i aut montē istū excelsū: hāc q; pulchrā domū in
habitaueris: poteris z tu sepissime itucū terrā illā pmissio
nis: terrā lacte z melle manātez: vbi verus israel morat⁹ z vira
tis papulo ī eternū pascit⁹. **S**z tu dicis mibi. **Q**uā fidē ī pzo
loco nō posuisti: q̄ ē ī xpīana aīa fōdāmētū oīz virtutū: **F**ace
rē vtiq; nisi fides cresceret. **N**isi at fides cresceret: aplī dño
minie dixissēt. **A**t auge nobis fidē. **A**ōrīnua. n. opatiōe virtu
tū: z assidua meditatiōe scripturaz scāz: fides erudit⁹: z erudiē
do illūiat⁹: z illūiādo augef⁹: z augēdo pficit⁹: z pficiēdo stabili
tur: ita vt nullo turbine hereseos: vī psecutiōe moueat⁹ de loco
suo. **I**glī p⁹ q̄ bō p fidē cognoscat creatorē suū. ignorantia
mater omnium vitiorum eius possidet animam. **E**rgo igno
rātia nox ē: fides vō dies. **S**icut dies crescit p horas: sic hemo
augef⁹ p illūinationē diuīe grē: z p documēta mris ecclīe. **P**ri
mū itaq; sincera radix scē fidei ī terra būani cordis plātāf⁹: cui ī
seref⁹ ramusculus ille bone puule arboris. i. timor dñi: qui dī ī
itiū sapie. **C**ū hec īcipit: z cū hoc ascēdit vsq; ad plenitudinē
luminis. **C**ūq; fides adulta plena fuerit: velō qdā magna ar
bor: diuersa ī se hñs poma: ex quib⁹ reficit⁹ aīa plena dño: tunc
adheret timor ille scūs frīne charitatis: qui pmanet ī scīm selī.
Hec ē. n. fides illa q̄ p dilectōez opaf⁹: vt bō noua creatura ef
ficiat⁹: fides prudētissima: z inuictissima: q̄ iter vba altricatiōis ī
tpe psecutiōis: vel ī die necessitatis supari nō pōt. **Q**uapp fi
des firma z charitas plena fide comites z īsepabiles sorores
peta ī se gñā virtutū pñēres: vīz pfectū efficiūt q̄tū possibi

le ē eū pfici i hac vita plena miseris et errorib⁹. Iste illud apłi
i vitate dicere poterit: Quis nos sepabit a charitate xp̄i: Tri
bulatio: an āgustia: an psecutio: an fames: an nuditas: an picu
lū: an gladi⁹: Certe. n. suz: qz neqz mors: neqz vita: neqz āgeli:
nz p̄cipat⁹: neqz p̄tates: neqz virtutes: neqz istātia: nz futura
neqz fortitudo: nz pfūdā: neqz altitudo: neqz alia creatura: po
terit nos separe a charitate dī: q̄ ē i xp̄o iesu dño n̄ro. Nec at
disciplia bone vite: et recta series virtutū. Ista ē via regl̄is: p̄
cedentiū trita pedib⁹. Ambula i ea o grex adolescentiū: et noli
decliare ab ea: neqz ad dexterā: nz ad sinistrā. Ille quidez ad
sinistrā decliat: qui vitia sub spē virtutū latētia sūmo ope non
enitat. Per hec. n. mlti decipiūt: et ignorant se esse deceptos.
Itaqz dupl̄r rea ē aīa: si et bonū nō facit: vñ spūalr vinar: et la
teat. Supb⁹ vult se credi pstantē: prodigus liberalē: temerari⁹
fortē: inhūanus parcū: gulosus hūanū: ipudentia pstantie sibi
nomē ascribit. Procacitas applionē libertatis oñdit. Eloqn
tia: v̄bositas fingit: et curiositatē malū: sub studiū spūalis colore
delitescit. Nā iterdū sub p̄textu iustitie crudelitas agit: et cō
pntat eē virt⁹: qd̄ nimiz est vitiū. Sicut remissa segnitie: mā
suetudo esse credit. Et qd̄ agit torpēs negligētia putat agē
indulgētia pietatis. Itē timor sub spē obedie occultat: et dici
tur virt⁹ hūilitatis: qd̄ tñ vitiū ē timoris. Porro vitiū inque
rēdis: virtutē se vult vocari solitudis. Et p̄cipitatōis facilitas
feruor boni studiū credit. Et bñ agendi tarditas consiliū mora
eē vī: dū tñ ista sit virt⁹: illa vitiū. Nec et si hūanit⁹ possunt di
scerni: tñ sine dono dī: q̄tū mibi vī: nec vtutes possunt h̄ri: nec
appeti: nec eaz similitudines: q̄ sunt vitia vtutes imitantia: dēcli
nari. Sed sciendū est: qd̄ quedā sūme virtutes sunt. Nā a qui
bus h̄nt: vtqz veraciter habēt. Doctrina: ieiuniū: castitas scia:
et his filia medie virtutes sunt: qz ad vtilitatē et p̄nitē possūt

hri. **N**ō pōt esse veritas cū mendatio. **P**udor cū petulantia.
Fides cū pfidia. **C**astitas cū luxuria. **A**dversus impetus vi
tiorū: p̄iis est virtutib⁹ pugnandū. **C**ōtra luxuriā: adhibetur
cordis mūditiā. **C**ōtra odiū: dilectō. **C**ōtra iracūdiā: paciētiā.
Cōtra timorē: fiducie virt⁹. **C**ōtra tōporē: fervor boni studii.
Opponat tristitie: gaudiū. **A**ccidie: fortitudo. **A**varitie: largi
tas: **S**upbie: hūilitas. **P**riūcipaliū septē vitiorū regia ⁊ ma
ter ē supbia: que oīz deterior tāto imo iacet: q̄ro i aliū se eri
git. **S**eptē p̄ncipalia pariūt de se multa vitia: q̄ ita sibi met q̄
dā cognatiōe iungūt: vt ex altero alterū oriāt. **S**upbia: sicut
est origo oīz criminū: ita ruina peccat⁹ virtutū. **I**pa est i peccō
prima: in p̄slictu postrema. **D**e supbia nascit̄ arrogātiā: que tā
in scīs q̄ in t̄ictis cauenda ē. **N**e ei: qui sibi magis placere stu
det q̄ deo. **P**er zenodoxiā maxie subicit sibi diabolus mona
chū: q̄ p̄ eā ab hūilitatis culmie deiecit. **S**ūma itaqz virtus
monachi: hūilitas. **S**ūmūz vitiiū est supbia. **S**upbiēdo: p̄tem
dendo: ⁊ d̄micādo: murmurādo: detrahēdo: susurrando: negli
gendo: p̄tēpnendo: ⁊ proprias volūrates faciēdo: infinitas mo
nachi: qui nūc sunt: culpas incurrūt. **H**inc ē q̄ ex hoz magna
multitudine: qui sc̄lm deserūt: rari valde inueniūtur: qui mori
ficatis vitiiis ascēdere p̄tēdāt ad p̄fectionē virtutū. **H**ec aut si
gnificāt illa sexcenta milia armatoz: qui d̄ terra egypti educti
sunt: duo aut solūmodo hoīes. i. yosue: ⁊ caleph: ex illis oībus
terrā promissionis igressi sūt: regredi aut volentes in egyptū
p̄strati in deserto diuersis generibus mortui interierūt. **P**er
egyptū intellige mundū. **P**er pharaonē diabolū: qui est rex
sup oīs filios supbie. **P**er mare rubz: ablutiōez peccōz om
niū. **P**er egyptios i eo mortuos: ip̄a peccā que sūt exercit⁹ pha
raonis. **T**u quidē iā egyptū deseruisti: pharaonē fugisti: ⁊ lo
tus a sorde tua subuersis currib⁹ canticū letitie dño cecinisti.

Tandē ingressus solitudinē: ad montē synay puenisti: vbi data
sūt tibi p̄cepta vite: et iustitia celestis disciplic: q̄ corā deo et s̄a
ctis ei⁹ tu pollicit⁹ es observare. **Q**uāvis. n. hec oīa feceris:
noli tū esse secur⁹. **M**ulta hñt p̄cula i ip̄a: qua incedis: herēo.
Ibi certe igniti sūt sp̄entes: qui p̄curiūt et interimūt murmu
ratores. **I**bi lepra q̄ inficit et deturpat detractores: et susurro
nes. **I**bi seuis gladi⁹ qui deuorat fabricatores ydoli et culto
res: illos videlz monachos: qui sectant̄ auaritiā: q̄ est ydolorū
seruit⁹. **H**āc dicit apl̄s radicē oīū vitioz et maloz. **S**cito tū:
q̄ nisi tepidissimos monachos illud ipugnat vitium. **E**t tu ca
ue: ne p̄ter victū et vestitū aliud aliquid hēas: neqz velis hēre.
Detestare supbiāz: fuge p̄tensionē. **R**ectores mōasterii dilige
vt parētes: time vt dños: crede esse salutare qd̄ iūgunt. **S**ed
hec custodire nō poteris: nisi pri⁹ te stultū facias: vt sis sapiēs:
nihil. s. discernēs: nihil indicās ex his q̄ tibi fuerit ip̄ata: sed cū
oī simplicitate et fide: semp obēi am exhibeas. **I**llud tūmō sc̄m
illud vtile: illud sapiēs indicās: qd̄ tibi vel lex dei: vel senioris
examen indixerit. **T**erretrat te illoz exemplum: qui aduersus
moysen rebellauerunt: quoz alios celestis flamma combussit:
alios autē infernus viuentes suscepit. **D**eficiet mihi tempus:
si velim omnia per omnia pandere. **I**llud tibi inculcandū vi
deo: quia dum viuimus inter laqueos currimus. **N**usquam
tuta pax: prob dolor: nusquā tuta requies: vbiqz bella: vndiqz
hostes: pharao enī cū suis egyptiis retinet exēntē. **C**lades
ibi pluriē in medio itinere: q̄ ipediunt nimis cūtez. **I**n extrēa
vero pte: an̄ ipm hostes diri et fortes: qui resistere cupiunt: ne
terrā p̄missionis possis intrare. i. amalech: seon: og: moab: filis
amon: et latrūculi montis seyr. **S**i aut forte bis superis per
multos labores optimaz ingressus fueris terram: videbis qd̄
i ip̄a et nō valebis eē secur⁹. **E**nī vō remanēt allopbili: et alias

in circuitu tuo reservat gētes: i quibus te de⁹ expia^r: Etz dīli
gas eū: sempqz manū ei⁹ respicias: ne forte cū comederis: z sa
turat⁹ fueris: obliuiscaris eū. **I**git p septē gētes: q̄ ex illa ter
ra expulse sūt: intellige septē capitalia vitia: quoz duo carnalia
sunt. i. castrimargia z fornicatio: reliqua spūalia: que in mēbris
suis talit^r distinguūt. **B**ule p̄cupiscētia in quīqz modis diui
dit^r. **P**rimo: si ante tēpus cibos quis appetat. **S**cdo: si laurio
res escas querat. **T**ertio: si diligenti⁹ quosqz cōes cibos quis
p̄curet. **Q**uarto si viles escas nimīū quis sumat. **Q**uinto: si
quisqz ex desiderio q̄dconqz sumat. **F**ornicatio trimodo ge
nere. **P**rimū: dū p volūtatis luxuriā p̄mixtio explet. **A**ltez:
dū sola arrectatione lux⁹ carnis p imundiciā puocat. **T**ertiū:
dū intētionē turpiū cogitationū: nocturna quisqz illusionē pol
luitur. **E**st z quartū genus iuxta scripturā: sicut idolatria: z
avaritia. **S**ed z oīs imunda pollutio: fornicatio dī. **S**ilar
gīria: in gemina distinguitur pena. i. p̄cupiscētia rei agende: z
in metu carende. **E**st z tertiu⁹ genus pestis huius: qm̄ mona
chus ex ipsis necessarijs: sine quibus viuere nō pōt: plus desi
derat habere: q̄ necesse sit: aut volum⁹ ea in monasterijs possi
dere: que si essemus i seculo minime hēre valeremus. **T**re
genera tria sūt. **U**nū: qd ardet intrīsecus. **A**liud: qd in verbū
sine opis effcū p̄rūpit. **T**ertiū: qd nō ad horā fernēs: ut illud
dirigit: sed p dies z tpa reseruat. **E**x illo quippe calor z indi
gnatio: ex isto nascit^r odiū: que oīa equali sunt a nobis horrore
damnāda. **T**ristitiē vitiū in tres diuidit^r ptes: quaz prima
tēperata z rōnabilis: de delictoz plenitudie veniens: altera p
turbata z irrōnabilis: de anxietate metus: seu de desperatiōe
pccōz exorīens. **T**ertia: de iracundia: vel de illato dāno: ac de
siderio p̄pedito p̄cedēs. **A**ccidie genera duo sūt. **U**nū: qd
ad op⁹ dī pigritari mōachū facit: ac dormire p̄pellit. **A**liud: qd

vagari huc illucq; facit: ac fugere cohortat' de fratru: cu quib;
vivit: societate. **H**ec. s. sex vitia quadā iter se cognatiōe sūt
piūcta: ita vt prioris exuberātia: sequētis efficiat' exordiū. **E**x
primo. n. scōz: ex scōo tertiū: sic z zc. **E**t iō ecōtra sili mō atq;
eadē rōne pugnandū est: qz primo devicto: aliud facili⁹ devin
ditur. **E**t illa vitia: licet inuicē sibi sint cōnexa: ea: quā dixim⁹:
rōne: spātr tñ in tres copulas diuidēde sūt. **C**astrimargie for
nicatio: **A**uaritie ira: **T**ristitie accidia peculiari psortio federā
tur. **S**ed his supatis maior tibi restat pugna: z tanto grauior
q̄to ista āplius fuerint deuicta. **A**rripiendū nāq; tibi est to
tis viribus iuge certamen: p̄ crudelissimā z triformē bestiaz. i.
supbiā inanē glīam z inuidiā. **C**uius i vno corpe tria capita:
z in ip̄is capitib⁹ dētes ferrei cōminuētes oīa. **Q**uā mltos vi
ros hec imanissima bestia momordit: z deiecit: atq; sub pedib⁹
suis pculcauit. **C**ircūda itaq; tibi fortē armaturam: vt possis
stare p̄ tantā nequitiam. **I**ndue te lorica charitatis: accinge te
gladio sp̄s: qui est v̄bū dei. **S**ume scutū fidei: pone galeā salu
tis z spei i capite tuo: sint pedes tui calciati in p̄paratōe euāge
lii pacis: vt nullus in te pateat locus insidiis potētis aduersa
rii. **C**aput supbie: sicut caput vipe: furor eius vt furor draco
nis: z flatus eius letifer: vt isanabilis flatus reguli. **I**llud. n.
p̄stantius ceteris tres venenatas: ex vipereo ore ad feriendū
educit linguas. **P**rima eos pcutit: qui p trāsgressiōis culpā
cōtēptui hñt diuina p̄cepta. **S**cōda illos: qui ex p̄seruatōe mā
datoz extollūt in elatiōe virtutū. **T**ertia eos: qui p contuma
ciā mētis subdi dedignātur maioz impiis. **Q**uidam aut pro
carnalib⁹: quidā aut p spūalibus supbiūt: z est vna supbia sub
diuerso colore. **X**enodorie alterū caput: multiforme prodi
giū z multiplex malū: diras voces: z rugit⁹ terribiles: ex tur
gidis faucibus quadriprito mō altius eflar. **N**ā sunt: qui hñt

bona: et donatē ignorāt. **E**t sūt qui se dicūt p suis pcedētib⁹
meritis dōa accepisse: n̄ p grā largiētis. **I**te quidā sūt: qui qd̄ n̄
hūt: h̄re se p rumore existimāt. **S**ūt et alii: qui cōtēpnendo ce
teros: putāt se h̄re aliquid singlariter. **S**ed illa elatio ceteris
puitiosior est: de singularitate iactantie veniens. **H**ec autē dira
lues: q̄nis se ad alta erigat: et impleat clamoribus aures: non tñ
ei iuxta quā h̄et extollētaz: est vis et potentia. **I**psa quoq;
inuidia duplices euomit flāmas. **H**oc autē caput tertiū: modo
illū vrit: qui meliori inidet in id qd̄ ip̄e nō est: mō illum afficit:
qui quēlibet p̄similē dolet sibi esse equalē. **U**t hec tria discer
nere valeas: do tibi inditia. **S**upbia. n. rubet. **Z**enodoxia al
bet: **I**nuidia paler. **F**uror igneus in supbis ex indignatione.
Andor in ypocritis ex simulatiōe. **P**allor i inuidis ex nimio
dolore. **H**is ita digestis: rectius septē criminalia vitia deno
tant: q̄ dīnumerant v̄t mihi videt: qz sicut princeps septēz vi
tiorū diabolus: nos eoz subdit potestatibus: ita xp̄s deus nō
ster spiritu septiformis gr̄e plenus a dominatu ip̄ozū eruit:
et sibi subditos facit. **S**ed scire te oportet: q̄ ista vitia diuer
sos ortus vel dissimiles effectus hūt. **S**ula. n. et fornicatio qz
nō nisi p corpus expleri possūt: carnalia sūt: et iō corporali idi
gent afflictioe: simulq; remotiorib⁹ locis: v̄t veloci⁹ curari que
ant. **A**uaritia et ira: lz nō sint eiusdē nature: nā prior extra na
turā est: sequēs autē origiale v̄r: q̄ bō irascibile aīal ē: si l̄i tamē
oriūt mō: si quidē cōmōtiōis cās extrinsecus p̄cipiūt. **T**ri
stitia et accidia nulla extrinsecus accidēte prouocatiōe genera
ri solent. **S**uperbia zenodoxia atq; inuidia: sine corporali
ministerio cōsumantur. **A**d hec curanda: que sp̄ualia dicūtur
multū prosunt hūana consortia: maxie si inter bonos pruden
tesq; viros viuas: qui illa semp redarguāt. **S**ed inter hec
sciendū est: q̄ in quibusdaz ventris ingluuies: in quibusdā for

nicatio principalē obtinet locū. **I**n aliis supbia: in aliis zenodo-
xia arcē tenent. **I**n quibusdā ira: in quibusdā auaritia seu tri-
stitia: aut aliquid eoz sibi tirānidē vēdicat. **E**t iō oportet unū
quēq; nīm s; qualitātē belli: quo principaliter infestat pugnā
arripe: ira vt aliū necesse sit aduersus vitium qđ teritiū ponitur
primū exercere p̄ficiū: aliū contra quartū seu quintū: et ita p̄
ut vitia in nobis optinēt principatū. **U**t q; impugnationis exi-
git modus: nos quoq; o; ordinē instruere p̄lioz: et sic q̄ illud
vnū fortit pugnem⁹: vt alia a quib⁹ min⁹ ipugnamur n̄ negli-
gam⁹ atq; ita totis virib⁹ laborem⁹: vt nō de n̄ris laboribus: s; de
dei auxilio p̄fidam⁹. **H**oc. n. modo ad puritatē cordis: et ad
plenitudinē virtutū valebimus x̄po adiuvāte puenire. **I**llud
etiā nō minus te scire volo: q; varie in oibus sunt p̄sp̄siones.
Unde alia vitia tranquillis et lenib⁹ morib⁹: alia duris et aspe-
ris vicina sunt. **S**epe aut qđ istis placet: illis displicet. **D**iabo-
lus. n. dū decipe quēq; querit: prius naturā vniuscuiusq; iten-
dit: et ide se applicat: vnde hoiez ad peccatū inspexerit. **E**x ca-
quippe pte hoiez diabolus temptat: qua eū p̄ exrescentez hu-
more facile ad vitia inclinare p̄spicit: vt fm humoris consp̄sio-
nem adhibeat tēptationē. **N**ullus ergo culpam non estimet
quā ex p̄sp̄siōe propria sustinet: sed q̄rū valet qđ id qđ tollerat
pugnet. **N**ā si p̄sp̄sioni cedit: tēptationi vel vitio nequaq; resi-
stir. **I**git p̄stantes et duri mores semp qđ supbiā irā: et crudeli-
tatē parit repugnēt. **I**ocūdi aut et lenes qđ inanē gl̄iaz ypocri-
siz: et falsa pietatē p̄cipue certare n̄ cessēt. **I**stud nāq; hoium
gen⁹: laudis amor facili⁹ capīt. **N**eminivlt displicet. **O**ēs eq̄ni-
mit pōtare vī. **D**ecipiūt et d̄cipiūt: et q̄ro hoib⁹ placet: tāto fiūt
dō odibiles. **S**criptū ē. **A**stuti et silatores p̄uocāt irā dī. **B**oni
n. viri timētes d̄m id ipsuz qđ eē meruerūt: videri refugiūt.
Suave la⁹ būana: bonos cruciat: malos letificat. **D**uplici aut

damnant hypocrite: siue p oculos iniquitate: siue p apta simu
lariōe. **N**ā semp hypocrite iacet. **D**e synce pmanet. **N**am q
simulata sunt: diuturna esse nō pnt. **H**ypocrite foris cādidi:
intus sordidi. **A**matōr vane glorie: vnde possit laudari: agere
nō quiescit. **N**ō nulli falsa opinione arrogātie se pfectos esse
existimāt: dū nō sūt: qui abortis rērationib⁹ inotescūt. **T**anto
quis sit veritati vicinior: q̄ro se lōgi⁹ eē ab ea fuerit arbitrat⁹.
Est hūilitas formidis z ignorātie: q̄ nō ē lande digna. **H**ypo
crita vba scōz hz: vitā nō hz: cui semp iactātia oculos: quibus
de⁹ videri pōt: claudit. **S**upbis z libidinosis pl⁹ dñat diabol⁹.
Trāfacta libido semp sui reliquit penitudinē: nūq̄ sariat: z ex
tincta reaccēdit. **N**e illi: qui tūc habuerit terminū luxurie: qñ
vite. **Q**uō vinū p potatē facit: z postq̄ surrexerit: neqz man⁹
neqz pes neqz mēs suū officiū tenet: z oīs ei⁹ bylaratio vti⁹ i
ruinā. **U**ir supb⁹ nec decorabit⁹: nec volūtātē suā pducet ad fi
nē. **S**ep. n. pscia fui dei hūilis dz eē z tristis. s. ut per humilita
tem nō superbiat: z p vtilē merorem cor ad luxuriā non dissol
uat. **D**ei seruū sine intermissione orare: legere: z operari
oportet: ne forte mentē ocio deditā vitia sibi poccupēt. **A**dēs
xpo dicata sic caueat minora vitia: ut maiora: qz a minimis in
cipiunt: qui in maxima prozuunt. **S**atis delicate se palpat: qui
vult sine labore magno studioqz cōtinuo vel vitia supare: vel
virtutes acquirere. **N**ia aut mole carnis pssa: sicut difficile ad
virtutes surgit: ita facile in vitia cadit: qz illa in imo sunt: ille
vō in sūma arce pssistūt. **D**eniqz nō nulli: qz nō p dei amore se
culo renūciant: laborare nō curant. **U**tinā q̄ mūdus relinqui
mus: voluntas sit: nō necessitas. **Q**uia. n. nō rigida intēione
monachi pfectionē sectant⁹: q̄ro supni amoris ppositū dissolu
te appetunt: tāto pcliuius a mūdi amore denuo reducuntur.
Ex quibus ali⁹ corporis voluptatē: ali⁹ honorem requirunt.

Sed qui ad hanc puerionē sanctitatis p̄ndit: ut alijs q̄q̄
p̄esse desideret: ille nō discipulus xp̄i: sed prauitatis sectator
existit. **F**erre. n. crucē: z nō mori: hypocrītaz est. **I**lle aut̄: qui
se p̄ dō duritie tradidit monachoz: assiduis oꝝ esse i oꝝonib⁹:
lachrymas suas dō nō hominib⁹ offerre: ieiunia in aurige mo
dū p̄ lassitudine z viribus corpis tēperare. **Q**uapropter
nō te pigeat bone frater: q̄tum potes acibus sc̄is insistere: ut
laboris tui fructus quādoq̄ possis p̄cipere. **H**oc solū attēde
q̄ monachus factus es: z iō ea age: que monachi sunt. **I**nter
eos cū quibus viuīs: sectare meliores. **I**n oī gradu z ordine
optimis p̄mixta sunt pessima. **A**nimosos senes z pertinaces:
quos vides in his abundare piculosis tēporibus: noli imitari.
Mores vitāq̄ eoz fuge: ne tibi sint in laqueū z ruina. **Q**uā
multos iudices israhel turpiter vitam suā negligentes: rex ba
bylonis i terrā captiuitatis z p̄fusionis possidet: z q̄ multi iu
venes spū fernētes dño seruientes vim faciūt celo: totisq̄ vi
ribus sibi diripiūt illud. **U**tinā talīū p̄conia iuuenū n̄i imita
rent̄ senes: ut annosa redderet senectā: qd̄ tenera fert sponte
adolescētia. **S**i tu vis p̄ficē: nō respicias: quid mali faciūt alijs:
sed quid boni ipse facere debeas. **N**ōne cernis negociatores
z milites multa sustinere picula: ut ad incertos honores z pe
rituras diuitias pueniāt? **I**sta quippe seruāt cū aīe discriminē:
q̄ cū plurib⁹ tribulatiōib⁹ iueniūt. **Q**uid tibi dic: rogo: faciēdū
est: qui venditis oib⁹ p̄ciosam q̄ris margaritā: z emptū habes
agz: vbi thesaur⁹ latz: quē fur auferre nō pōt. **N**ecesse ē tibi:
oēs isidias p̄canere solicite: ne si ruinā passus fueris: p̄ gloria
bēas ignominiā. **Q**uis sis in tuto: noli esse secur⁹. **F**requenē
in media trāquillitate vitioz syrrib⁹ incauti z desides obzrūt.
Quia p̄hdolor animātia nutrit hui⁹ seculi desertū: q̄ negligē
tes monachos duris moribus depascunt. **E**t qm̄ credo te

posse plus perficere oratione quam ista nostra exhortatio: addam et formulam orandi: ut legendo et orando esurienti anime duplicem tribuas refectionem: et quod desideras: apud deum facilius valeas obtinere. **¶** Dimio. n. coactus desiderio: quod de salute tua habes: istud supra vires meas assumpsi negotium: ut vinculis verborum meorum ad instructionem tuam pariter sententias colligerem. **¶** Nec tu meditare. **¶** Nec in tabulis cordis tui scribe. **¶** Et ut scias per quam viam incedere debeas: et ut perficere possis opere: quod discis lectione: clama ad deum: sine quo nihil boni agit: clama peccator clamore magno in toto corde tuo: et flebilis supplexque tu ora hoc modo.

Pars tua sumus domine: quam tulisti de manu amorreorum in gladio et arcu tuo. Gladius tuus sermo vivus et efficax: arcus tuus incarnatio tua. Ibi enim velut curvato sapientie ligno: et ipsa quodammodo flexa divinitate nervus carnis vehementer extensus: et humanitas ineffabiliter acta cognoscitur. **¶** Pars ergo tua sumus: et populus acquisitionis tue: quam acquisisti verbo predicationis tue et mysterio incarnationis.

In circumcisione domini nec nervus rumpitur: nec os comminuitur: ut robustiora quoque et firmiora serventur illesa. **¶** Apertur autem cutis: amputatur caro: sanguis effunditur: ut illecebrosa molities castigaretur. **¶** In carne quidem peccatum: quod in ea manet intellige. **¶** Nec igitur verba circumcisionis spiritum non habent implebis: si velamen excusationis et dissimulationis per prostrationem cordis et confessionem oris amoveas: si peccati consuetudinem correctione perversationis abscidas: si denique ut necessarium est: occasiones quoque peccati: et fomitentem fugias concupiscentiarum.

In Res rivus salutis fluxerunt a corpore iesu: Verbum doloris: in quo confessio. Sanguis aspersionis: in quo afflictio. Aqua emundationis: in quo prostratio. **¶** Deo gratias

ExPLICIT tractatus sancti bernardi abbatis claravallis. de ordine vite et morum institutione.

Incipit tractat⁹ sci bernardi d⁹ gradib⁹ hūilitatis z supbie.

Rogasti me frater godofride: ut ea q̄ de gradib⁹ humilitatis corā fratrib⁹ locutus fuera: pleniori tibi tractatu differerē. **Q**ui tue petitioni digne: ut dignū erat: z volēs satisfacē: z tū mēs nō posse euāgelici p̄siliij memor: nō pri⁹ fa-
teor ausus sū: quā sedēs p̄putavi: si sufficerent sūp⁹ ad p̄ficiēdū. **Q**uā autē charitas hūc foras misisset timorē: quo mihi timebā illadi de ope nō p̄sumādo: subitavit ali⁹ timor d⁹ p̄rio: quo cepi timē graui⁹ piculū de glā si p̄fecissē: q̄ de ignomiā si defecissē. **Q**uā int⁹ hūc timorē z charitatē velut i quodā binio positi⁹ diu hesitavi: cui via z tuto me crederē: metuēs aut loquēdo nūll⁹ de hūilitate ipse hūilis nō iueniri: aut tacēdo hūilit⁹ iuuari fieri. **Q**uāq; neutrā tutā alēutrā tū mihi tenēdā eē p̄spicerē: elegi poti⁹ tibi: si quē possuz cōicare fructū p̄mōis: q̄ tutari me solū portu silētiij sil⁹ fiducia hūis: si quid forte qd̄ approbes dixerim: tuis p̄cib⁹ posse me nō supbire: sin aut qd̄ magis puto nil

In tuo studio dignū efficerē. de nibilo supbire nō posse. **O**centur⁹ ergo d⁹ gradib⁹ hūilitatis: quos beat⁹ b̄ndict⁹ nō nūcrādos: s; ascēdēdos p̄ponit: pri⁹ oñdēdo si possū: quo p̄ illos pueniēdū sit: ut auditu fructu p̄uētiōis: min⁹ grauet labor ascēsiōis: p̄pōat itaq; dñs nobis vie laborē: ostēdat laboris mercedē. **E**go sū iquit via v̄itas z vita. **Q**uā dicit hūilitatē: q̄ ducit ad v̄itatē: alia labor: alia fruct⁹ laboris ē. vñ sciā iquis: q̄ ibi de hūilitate locut⁹ sit: cū idēfmate dixerit: ego sū via. **A**udi apri⁹. **D**iscite a me: q; mitis sū z hūilis corde. se ergo p̄pōit hūilitatis exēplū: māfuetudis formā. **S**i imitaris eū: nō ābulas i tenebris: s; hēbis lumē vite. **Q**uid ē lumē vite nisi v̄itas: q̄ illuminās oēm veniētē i hūc mūdū: ostēdit vbi sit vera vita. **I**s cū dixisset: ego sum via z veritas: subdidit z vitā. **A**c si dicēt. **E**go sū via: q̄ ad veritatē duco. **E**go sū v̄itas:

q̄ vitā p̄mitto. **E**go suz vita: quā do. **H**ec ē. n. ait vita eterna
vt cognoscāt te v̄x deū: z quē misisti iesuz xp̄z. **N**el sic: q̄ tu
dicas. **N**ā p̄sidero. i. hūilitatē: fructuz desidero vitatem. **S**ed
quid: si tā⁹ est labor vie: vt ad optatuz lucz nō possim pueni
re: **R**ūdet. **E**go sum vita. i. viaticuz: quo substēteris in via.
Clamat igitur erratibus: z viam ignorantibus. **E**go suz via
Dubitantibus z non credentibus ego suz veritas. **I**am ascē
dentibus: sed lassescētibz: ego sum vita. **S**atis: vt reor: ostē
sum est ex proposito capitulo euāgelii: cognitionem veritatis
fructuz esse hūilitatis. **A**ccipe z aliud. **C**ōfiteor tibi p̄r: deus
celi z terre: qz abscondisti hec haud dubiū quin vitatis secreta
a sapiētibz z prudētibz. i. a supbis: z reuelasti ea puulibz: hoc est
hūilibz. **E**t i hoc apparet: qz vitas: que supbis abscondit: hūili
bus reuelat. **H**ūilitatis v̄o talis pōt esse diffinitio. **H**ūilitas
est virt⁹ qua hō verissima sui agnitioē: sibi ip̄e vilescit. **H**oc at
pueit his qui ascēsiōibus in corde suo dispositis: de virtute in
virtutē. i. d̄ gradu in gradu p̄ficiūt: donec ad culmē hūilitatis
pueniāt: i. quo velut in syon. i. i speculatiōe pōiti: veritatē pro
spiciāt. **E**t. n. iquit b̄ndictionē dabit legislator: qz qui dedit le
gē dabit z b̄ndictionē: hoc ē qui iussit hūilitatē: pducet ad veri
tatē. **Q**uis v̄o ē hic legislator: nisi dulcis z rectus dñs: qui le
gē dedit delinquētibz in via: **I**n via quippe delinquūt: qui ve
ritatē derelinquūt. **S**ed nūquid vel sic: a dulci dño derelinquū
tur: **I**psis ergo dulcis z rect⁹ dñs legē dat viam hūilitatis: p
quā redeāt ad agnitioē vitatis. **D**at occasionē recupande sa
lutis: qz dulcis ē: nō tñ absqz d̄sciplia legis: qz rect⁹ ē. **D**ulcis
qz p̄ire nō parit. **R**ectus: qz punire nō obliuiscit. **H**āc itaqz
legē: qua redit ad veritatē: br̄s b̄ndictus p duodeci gradus
dispōit: vt sicut p decē p̄cepta legis: ac geminā circūcisionez: in
quo duodenari⁹ numerus ad implet⁹ ad xp̄m venit: ita his duo

ma
ru
Sed
veni
via.
3 via
n alie.
i: ostē
ritatē
i: ocus
secre
i: bocē
i: bā
Pūlū
Hoc i
ture i
lris
ē pro
edit le
d veni
i: quile
i: qui re
reliqū
transp
ande la
Dolis
i: itaq
adus
i: in
i: oio

deci gradibus ascensis v̄itas app̄hēdatur. Illud qđ in scala
illa: que in typo humilitatis iacob mōstrata est: dñs desup in
nixus apparuit: quid nobis aliud innuit: nisi qđ in culmine hu
militatis cōstituit̄ cognitio veritatis: Dñs quippe sumitare
scale p̄spiciebat sup filios hominū tanq̄ veritas: cuius oculi
sicut fallere nolunt: ita falli nō norūt: ut videret si est itelligēs
aut requirens deū. An nō tibi d̄ alto videf̄ clamare ac dicere
requirentibus se: nouit dñs: qui sunt eius: trāsīte ad me oēs:
qui p̄cepiscitis me: et a generationibus meis īplebimini: Et
illud. Venite ad me: qui laboratis: et onerati estis: et ego vos
reficiā. Venite inquit. Quo? Ad me v̄itarē. Qua? Per hu
militatē. Quo fructu? Ego vos reficiā. Sed que est refectio:
quā veritas ascendentib⁹ p̄mittit: puenientib⁹ reddit: An for
te illa est charitas: Ad hanc quippe: ut ait beatus benedict⁹:
ascensis oībus humilitatis gradibus monach⁹ mox pueniet.
Vere dulcis et suavis cib⁹ charitas: q̄ fessos allevat: debiles
roborat: mestos lenificat. Jugū deniq; veritatis facit suaue et
onus leue. Bon⁹ cib⁹ charitas: q̄ media i ferculo salomonis
p̄sistens diuersarū odore v̄tutū velut diuersi generis fragran
tia pigmentoz: esuriētes reficit: iocūdat reficientes. Ibi liqui
dē apponit̄ par: patiētia: benignitas: lōganimitas: gaudium in
spū scō: et que sunt alie v̄itatis seu sapie generatiōes apparāt̄
in illa. Habet et humilitas in eodē ferculo suas epulas: panē
s. doloris: et vinū p̄punctionis: quas primo veritas incipiētib⁹
offert: quibus utiq; dī. Surgite postq̄ sederitis: qui mādūca
tis panē doloris. Habet ibidē p̄replatō ex adipe frumenti: so
lidū cibū sapie cū vino: qđ letificat cor hoīs: ad quē veritas p̄
fectos inuitat dicens. Comedite amici mei: et bibite: et inebria
mini charissimī. Media iquit charitate p̄strauit pp filias hic
rusalē: pp īpfectas videlz aīas: q̄ dū adhuc illū solidū cibū cape

pñt: lacte interi charitatis p pane: oleo p vino nutriēde sunt.
Que recte media describit: qz ei⁹ suauitas nec icipiētib⁹ psto
 est. phibēte timore: nec pfcis satis ē p abūdātorī pteplationis
 dulcedie. **H**ij adhuc a noxijs carnaliū delectationū būoribus
 timoris amarissima potiōe purgādi: nūdū lactis dulcedinē ex
 periūt: illi iā auulsi a lacte: epulari ab itroitu gl'ie delectāt sol'
 medijs. i. pficiētib⁹ ita iā melleas quasdā sorbitiūculas chari
 tatis exptis: ut illis iteri p sui teneritudie pteri sint. **P**rim⁹
 ergo cib⁹ būilitatis ē purgatori⁹ cū amaritudie: scōs charita
 tis psolatori⁹ cū dulcedie. tertiu⁹ pteplatiōis solid⁹ cū fortitudie.
Deu mibi: dñe de⁹ virtutū: quousqz irasceris sup orōnē serui
 tui: **L**ibabis me pane lachrymar: z potū dabis mibi in lachry
 mis. **Q**uis me iuitabit ad illud vel mediū ac dulce charitatis
 puiniū: vbi iusti epulāt i pscū dī: z delectāt i letitia: ut iā non
 loquēs i amaritudie aīe mee: dicā dō: noli me pdēnare: sz epu
 lādo i azimis synceritatē z vitaris: let⁹ cantē i vijs dñi: qm ma
 gna ē gl'ia dñi. **B**ona tñ via būilitatis: q vitaris iquiri: chari
 tas acquiri: gnatiōes picipāt. **D**eniqz sicut finis legis xps
 sic pfectio humilitatis cognitio vitaris. **X**ps enī venit: attulit
 grām. **V**eritas quib⁹ inotuerit: dat charitatē. **I**nnorescit aut
 būilib⁹: humilib⁹ ergo dat grām. **D**ixi ut potui: quo fructu
 būilitatis grad⁹ ascēdi dēant: dicā: ut potō: quo ordie ad pposi
 tū brauiū vitaris pducāt. **S**z qz ipa quoqz vitaris agnitio i tri
 b⁹ gradib⁹ pssit: ipsos brenit si possū distiguo: qten⁹ ex hoc cla
 ri⁹ inorescat: ad quē triū vitaris duodecim⁹ būilitatis pigrat.
Inquirim⁹ nāqz vitarē in nobis: i pxio i sui nā. **I**n no
 bis: nosmetipsos diiudicādo. **I**n pxis: eoz malis ppa
 riēdo. **I**n sui nā: mūdo corde pteplādo. **O**bsua sicut numerū
 ita z ordinē. **P**rimo te doceat vitaris ipsa: q pri⁹ in pxis q in
 sui dēat inquiri natura. **P**ost hoc accipies: cur prius i te: q in

proximis inquirere deas. In numero siquidem beatitudinum: quas
suo sermone distinxit prius misericordes quam mundi corde posuit.
Dificordes quippe cito in proximi veritatem deprehendunt: dum suos
affectus in illos extendunt: dum sic per charitatem se illos conformant: ut il
lorum vel bona vel mala tanquam propria sentiunt. Cum infirmis infirmamur:
cum scandalizatis uruntur: gaudere cum gaudentibus: flere cum
flentibus consueverunt. **H**ac charitate fraterna cordis acie mun
data: veritatem delectantur in sui contemplari natura: per cuius amorem mala
tollerant aliena. **Q**ui vero ita se fratribus non consociant: sed ego: aut
flentibus insultant: aut gaudentibus derogant: dum quod in illis est: in
se esse non sentiant: quia similes affecti non sunt: veritatem in proximis
qualiter deprehendere possunt. **B**ene namque convenit illis vulgare
proverbiū. **N**escit sanus: quid sentiat eger. **A**ut plenus: quid
patiarur ieiunus. **E**t eger egro: et ieiunus ieiuno quanto propinquius
tanto familiarius compatitur. **S**icut enim pura veritas non nisi pu
ro corde videtur: sic miseria fratris verius misero corde sentitur.
Sed ut ob alienam miseriam miserum cor habeas: oportet: ut tuam
prius agnoscas: ut proximi mentem in tua inuenias: et ex te nove
ris: qualiter illi subuenias exemplo. scilicet saluatoris nostri: qui pati
voluit: ut compatisceretur: miser fieri: ut misereri disceret: ut quod
de ipso scriptum est: didicit ex his: que passus est obedientiam:
ita et misericordiam disceret: non quod ante misereri nesciret: cuius
misericordia ab eterno et usque in eternum: sed quod natura sciebat
ab eterno: temporali didicit expimento. **S**ed forte dux tibi vi
detur: quod dixi dei sapientiam christum didicisse misericordiam: quasi is
per quem omnia facta sunt: aliquid aliquando ignorasset: ex his: que sunt:
maxime cum illud: quod ex epistola ad hebreos ad id probandum come
moravi alio sensu: qui non ita videatur absurdus: possit intelligi:
ut hic: quod dictum est didicit: non ad ipsum caput referatur in
sui persona: sed ad corpus eius: quod est ecclesia: ut sit ita sen

sus. **E**t didicit ex his q̄ passus obediam: hoc ē obediaz didicit
i corpe: ex his q̄ passus est i capite. **N**az illa mors: illa crux:
obprobria: spura flagella: q̄ oīa caput n̄m x̄ps trāsūt: quid ali
ud corpi ei⁹. i. nobis q̄ p̄clara obedie documēta fuerūt: **X**ps
.n. ait paulus: factus ē obediēs p̄ri vsq; ad mortē: mortē at cru
cis. **Q**ua necessitate: **R**ndeat apl's petrus. **X**ps passus ē p
nobis: vobis relinq̄s exēplū vt sequamini iquit vestigia ei⁹
.i. vt imitemini obediaz ei⁹. **E**x his ergo q̄ passus est: discim⁹
q̄tra nos qui puri hoīes sum⁹: oporteat p̄ obediam p̄peti: p̄ qua
is qui z d̄s erat: nō dubitauerit mori. **E**t hoc mō iquis: nō in
cōueniēs erit: si dicat x̄ps vel obediaz v̄l m̄iam: seu aliquid in
suo corpe didicisse: dū tñ sibi in sua p̄sona: nil qd se an latuerit:
credat ex tpe potuisse accedere. **S**icq; ip̄e sit: qui miseri doce
at aut obedire: ip̄e qui discat: q; caput z corpus vnus ē x̄ps.
Nō nego hūc intellectū: quin rect⁹ sit. **S**z ex alio loco ip̄ius
epl̄e: sup̄ior it̄p̄tatio v̄r approbari: vbi dī. **N**ūq̄. n. angelos
app̄hendit: sed semē habrae app̄hēdit. **U**nde debuit p̄ oīa fr̄i
bus similari: vt misericors fieret: puto q̄ hec verba sic ad ca
put referēda sūt: vt corpi penit⁹ aptari nō possit: **D**e v̄bo v̄triq;
dei dictū est: qd nō āgelos app̄hendit: hoc est: nō in vnā. sibi p̄
sonā assūpsit: sed semen habrae. **N**eq; .n. legit: v̄bū angl's fa
ctū est: sed v̄bū caro factū est: z caro de carne habrae iuxta p̄
missiōez: q̄ illi fcā est primū. **U**n̄. i. ex qua semis assūptione de
buit p̄ oīa fr̄ibus similari. i. oportuit: ac necesse fuit: vt filis no
bis passibilis: n̄raz oīa excepto pccō genera mis̄iaz p̄curreret.
Si queris: qua necessitate: vt misericors inquit fieret. **E**t hoc
ais: cur nō recte ad corp⁹ referri pōt: **S**ed audī: qd paulopost
sequit̄. **I**n eo. n. quo passus ē ip̄e: z tēptatus: potens est: z eis
qui tēptant auxiliari. **I**n quib⁹ verbis: quid melius intelligi
possit: nō video: nisi q̄ iō pati voluit: ac tēptari: oībusq; absque

pccō būanīs coīcare miserīis: qđ est p oīa frībūs similari: vt si
militer passis ac tēptaris miserī ac cōpati: ipō disceret expi
to. **Q**uoquidē expimento nō dico: vt sapiōr efficeret: sed pro
pinquior videret: quaten⁹ infirmi filii adam: quos suos fieri z
appellari frēs nō dedignatus est: suas illi ifirmitates cōmitte
re nō dubitarēt: qui sanare illas z posset vt dōs: z veller vt pro
ximus: z cognosceret vt eadē passus. **U**n̄ ysaias virū euz ap
pellat doloꝝ: z scientē infirmitatē. **E**t apl's. **N**ō. n. hēmus in
quit pōtificē: qui nō possit ppati infirmitatib⁹ nrīs. **U**n̄ at pos
sit: indicās adiungit. **T**ēptatur aut p oīa pro silitudine absqz
pccō. **B**eat⁹ quippe dōs brī dī filius: in ea forma: qua nō ra
pinā arbitratus est cē se equalē pīi: pculdubio ipassibilis: pīi⁹
qđ se exiannisset formā serui accipiēs: sicut miserā z subiectio
nē exptus nō erat: sic mīam vel obediā nō nouerat expimē
to. **S**ciebat quidē p naturā: nō aut sciebat p expiētā. **E**t vbi
mīoratus est nō solū a se ipō: sed et paulomin⁹ ab angelis: qz
z ipī ipassibiles sunt p grām nō p naturā: vsqz ad illā formā
in qua subici pīi posset: qđ vtiqz sicut dictū est in sua nō possz:
z ipassione exptus est mīam: z in subiectiōe obediāz. **P**ostqđ
tñ experiētā nō illi vt dixi scia: sed nobis fidutiā creuit: duz
ex hoc misero genere cognitiōis: is a quo lōge erraueram⁹: fa
ctus est ppior nobis. **Q**n̄. n. illi appropinquare auderem⁹: in
sua ipassibilitate manēti: **N**ūc aut aplō suadēre: monemur cū
fidutiā adire thronū grē ipīus: quē nimirū: sicut albi scriptum
est: lāgores nrōs tulisse. z dolores nrōs portasse cognoscim⁹:
z i eo: quo passus est ipē: nobis cōpati posse n̄ dubitam⁹. **N**ō
ergo dōz abiurdū videri: si dī xpm: nō quidē aliquid scire cepis
se: qđ aliqui nescierit. scire tñ alio mō mīam ab eterno p diuini
tatē: z alit i tpe didicisse p carnē. **V**ide ne z sili locutionis mō
illud dictum sit: qđ dñs requirentibus discipulis de die vltio se

nescire respōdit. **N**ā qūo diē illū ille nesciebat: ī quo oēs sapie
z scie tesauri sunt absconditi: **C**ur ergo se scire negabat: qđ cer
tū ē: qđ nescire nō poterat: **N**ūquid forte mēdaciter eius vo
luit celare: qđ vtilit nō valuit innotescere: **A**bsit. Sicut nihil
ignozare poterat: cū spīa sit: sic nec mēiri: cū veritas sit. **S**z vo
lens discipulos ab inutilis īquisitiōis curiositate p̄pescere: qđ ī
quirebāt se scire negauit: nō oīmō quidē: sed tali quodāmodo:
quo negare veraciter potuit. **N**ā z si sue diuinitatis intuitu:
eque oīa p̄terita. s. p̄ntia atq; futura plustrādo: diē quoq; illuz
palā hēbat: nō tñ vllis carnis sue sensib⁹ expiēdo agnouerat.
Alioquin iā spū oris sui antixpm̄ interfecerat: iā aurib⁹ sui cor
poris archangelū vociferantē: z tubā sonāte: in cui⁹ strepitu
mortui suscitādi sunt: audierat: iā oclis sue carnis oues edos
q;: qui ad iuicē segregādi sunt p̄spexerat. **D**eniq; vt itelligas
qđ illa tñ cognitiōe qđ p carnē fit: se illū diē nescire p̄hibuerit:
vigilāter rīdens: ait: nec ego scio: sed nec ipe īquit fillus hoīs
scit. **Q**uid ē fili⁹ hoīs: nisi nomen assūpte carnis: **Q**uo si qui
dē noīe itelligi dat: qđ dicēs se aliquid nescire: nō iuxta qđ d̄s
est: sed s̄m hoīez loquit̄. **A**lias quippe loquēs de se: s̄m suā di
uinitatē: nō fili⁹ vel filiū hoīs: sed ego: vel me sepi⁹ ponere cō
sueuit: vt ibi. **A**men dico vobis: anteq̄ abraam fieret: ego suz.
Ego suz ait: nō fili⁹ hoīs est. **N**ec dubiū: quin de illa essentia
diceret: qua añ abraam z sine initio est: nō qua post abraam: z
ex abraā faetus est. **A**libi quoq; hoīnz de se opinionē a disci
pulis īquirēs: quē dicūt īquit hoīes esse nō me: sed filiū hoīs:
Rursus eosdē it̄rogās: quid de se ipī quoq; sentirēt: vos at
nō quē filiū hoīs: sed quē me: ait: eē dicitis: **C**arnalis videlicet
ppli sniaz de carne īquirēs: nomē carnis: qđ pprie est filius
hoīs posuit: spūales vero discipulos de sua diuinitate it̄ro
gans: nō filiū hoīs: sed signāter me dixit. **Q**đ deniq; petrus

intelligēs: quid p hoc q̄ dixerat me: requisiti fuissent: sua respō
sione apuit: tu es inquit nō iesus fili⁹ virginis: sed x̄ps filius
dei: qđ vtiq; si rñdisset nihilominus veritatē dixisset: sed i ver
bis interrogatiōis sensū interrogantis prudēter aduertēs: ppe
rent proprieq; ad interrogata rñdit dicens: tu es x̄ps fili⁹ dei.
Aū igit videas x̄pm i vna quidē persona duas h̄re naturas:
vnā qua semp fuit: alterā qua esse cepit: z fm sempiternū suūz
quidē esse semp oia nosce: fm t̄p̄ale vero mltā tēporali exper
tū fuisse: cur fateri dubitas: vt eē i t̄pe cepit ex carne: sic carnis
quoq; miseras scire cepisse: illo dūtaxat mō cognitiōis quem
docet defectio carnis: **Q**uod vtiq; genus scie protoplausti:
sapiēt⁹ felit⁹q; nescirēt: qñ id attingere: nisi stulte misēq; nō
poterāt. **S**ed plasmator eoz d̄s: requirēs qđ perierat: op⁹ suū
miseratus: prosecutus est descendēs: z ipe misericorditer: quo
illi ceciderant misēabilr. **V**oluit experiri in se: qđ illi faciendo
p se merito paterentur: nō simili quidē curiositate: sed mirabili
charitate. **N**ō vt miser cum miseris remaneret: sed vt miseri
coris factus miseros liberaret. **F**actus inq; misericors: nō illa
misericordia quam felix manens habuit ab eterno: sed quam
mediāte miseria reperit i habitu nostro. **P**orro pietatis op⁹:
quod per illam cepit: in illa perfecit. **N**on q̄ sola illa nō possit
perficere: sed quia nobis non potuit absq; illa sufficere. **U**tra
q; si quidem necessaria: sed vobis hoc magis cōgrua fuit. **Q**
ineffabilis pietatis excogitatio. **Q**ñ nos illā mirā mīam cogi
tarem⁹: quā pcedens miseria nō informat. **Q**ñ illā aduertere
m⁹ icognitā nobis ppassionē: q̄ nō passiōe puenta: cū ipassibili
tate perdurat. **A**t tñ si illa: que miseriā nescit: mīa non pcessis
set: ad hanc cui⁹ misēia mī est: accessisset. **S**i non accessisset: nō
attraxisset. **S**i n attraxisset: non extraxisset. **U**nde at extraxit:
nisi d̄ lacu misēie: z d̄ luto fecis. **N**ec illā tñ mīaz d̄fuit: sed hāc

inservit. **N**ō mutavit: sed multiplicavit: sicut scriptū ē. **V**oies
z iumenta salvabis dñe: quēadmodū multiplicasti misericordiam
tuā de⁹. **S**z iā ad ppositū redeam⁹. **S**i ergo se miser fecit: qui
miser nō erat: ut expiret: qđ z āte sciebat: qđo magis tu: nō di
co: ut te facias: qđ nō es: sed ut attēdas: qđ es: qz ve miser es:
z sic discas misereri: qui hoc aliū scire nō potes. **N**e forte si p
ximi malū pñderes: z tuū nō attēdas mouearis nō ad miseri
onē sed ad indignationē: nō ad adiuvādū sz ad diiudicandū:
deniqz non ad instruendū in spū leuitatis: sed ad destruēdū
in spū furoris. **N**os: qui spūales estis: ait apl's: huiusmodi in
struite in spū leuitatis. **A**pl'i pñliū sine etiā pceptū est: ut man
sueto. i. eo spū fratri egrotāti subuenias: quo tibi vis subueni
ri: cū egrotas. **E**t ut scias: qualiter erga delinquentē māsuescere
possis: pñderās inquit te ipm: ne z tu tēteris. **C**onsiderare li
ber: qđ bene discipul⁹ vītatē ordinē sequat⁹ mgrī. **I**n beatitudi
nib⁹: qđ sup memoravi: sicut pri⁹ misericordes qđ mūdi corde: sic
pri⁹ mites qđ misericordes pñciati sūt. **E**t apl's cū spūales hor
tare ad instruēdū carnales: adiūxit: i spū leuitatis. **I**nstructio
quippe frī pñnet ad misericordes: spū leuitatis ad mites. **A**c
si dicēt. **I**nī misericordes deputari nō pōt: qui i semetipso mitis
nō ē. **E**cce apl's apte oñdit: qđ sup me oñsu pñsi: pri⁹ vide
lz vītatē iquirēdā eē i nobis qđ i pñis: pñderās iquies teipz. i.
qđ facit ad tēdū qđ pñ ad peccādū: qđ ex tui pñderatione
mitescas: sicqz ad succurrēdū alijs i spū leuitatis accedas. **A**lio
quin si monentē non audis discipulū: arguentē time magistrū
Hypocrita eice primū trabē d oculo tuo: z sic videbis festucā
eicere de oculo frī tui. **T**rabes i oculo grādis z grossa sup
bia i mēte ē: qđ qđā corpulētis sui vana nō sana: timida nō soli
da oculū mentis obscurat: vītatē obumbrat: ita ut si tuā occu
pauerit mēte: iam tu te videre: iam te talē: qualis es: vel quā

lis eē potes: nō possis sentire: s; qualē te amas: talē te vel pu
res esse: vel speres fore. **Q**uid. n. aliud ē supbia: q̄ vt quidaz
scūs diffiniuit: amor proprie excellētie: **A**nde z nos possum⁹
dicere p̄ p̄iū: hūilitatē pprie excellētie esse p̄tēptū. **A**mor vō
sicut nec odiū: v̄tatis iudiciū nescit. **N**is iudiciū veritatis au
dire: **S**icut audio: sic iudico. **N**ō sicut odi: nō sicut amo: non si
cut timeo. **E**st iudiciū odi vt illud. **N**os legē hēmus: z fm le
gē nrām v̄z mori. **E**st z timoris: vt illud. **S**i dimittim⁹ eū sic:
veniet romani: z tollēt nrām locū z gentē. **I**udiciū vero amo
ris: vt dauid de filio paricida: parcite iquit puero absalon. **E**t
legib⁹ hūanis statutū: z in causis tā ecclīasticis q̄ secularibus
seruatū scio sp̄ales amicos cāntiū: nō debere ad iudiciū admit
ti: vel ne fallāt vel fallant amore suoz. **Q** si culpā amici tuo
iudicio amor illi⁹ aut minuit: aut p̄sus abscondit: q̄to magis
amor tui tuū p̄ te iudiciū fallit: **Q**ui ergo plene veritatē in se
cognoscere curat: necesse est vt semota trabe supbie: q̄ ocl⁹ ar
cet a luce: ascensioēs in corde suo dispōat: p̄ quas se ipm in se
ip̄o requirat: z sic post duodecimū hūilitatis: ad primū verita
tis gradū p̄tingat. **A**ū aut veritate inuēta in se: ymo se inuēto ī
veritate dicere potuerit: credidi pp qd locut⁹ suz: ego aut hūi
liatus suz nimis: ascendat hō ad cor altū: vt exalte⁹ veritas: z
ad gradū fm pueniēs dicat ī excessu suo: ois hō mēdax. **P**u
tas hūc ordinē dauid nō tenuit: **P**utas hoc nō sensit pphā
qd dñs: qd apl⁹: qd z nos post ip̄os: z p̄ ip̄os sentim⁹: **C**re
didi inquit veritati q̄ dicit. **Q**ui sequit⁹ me: n̄ ābulat ī tenebris.
Credidi ergo sequēdo: pp qd locut⁹ suz p̄fitendo. **Q**uid cōfi
tendo: **V**eritatē quā cognoui credēdo. **P**ostq̄ aut z credidi
ad institiā: z locut⁹ suz ad salutē: hūiliatus suz nimis: bec ē per
fecte. **T**āq̄ diceret. **Q**uia veritatē cognitā in me cōfiteri con
tra me nō erubui: ad p̄fectionē hūilitatis p̄feci. **N**imis. n. pro

perfecte potest intelligi: ut ibi. **I**n mandatis eius voluimus nimis. **Q**uod si quis
predat: nimis hic pro valde positum non pro perfecte: quia et expositores
idem videtur asserere: nam hoc discordat a sensu prophetarum: ut sic
sentiamus eum dixisse. **E**go quidem cum adhuc veritatem non noscerem:
aliquid me putabam esse: cum nihil essem. **A**t postquam in christum credere
do. id est eius humilitatem imitando veritatem agnoui: ipsa quidem exalta
ta est in me ex mea confessione: sed ego humiliatus sum nimis. id est valde
vilui mihi ex mei consideratione. **H**umiliatus ergo prophetam in hoc pri
mo gradu veritatis: ut ait in alio psalmo: et in virtute tua humilia
sti me: semetipsum attedat: et ex propria miseria generaliter predicat: sicque
ad se transiens: dicat in excessu suo: omnis homo mendax. **I**n quo ex
cessu suo: **I**n illo procul dubio: quo se se excedens ac veritati ad
herens: se ipsum diiudicat. **I**n illo ergo excessu suo dicat: non idi
gnando: aut insultando: sed miserando: et propiciando: omnis homo mendax.
Quid est: omnis homo mendax? **D**is homo infirmus: omnis homo miser: et ipo
tes: qui nec se: nec alium possit saluare. **S**icut dicitur. **F**allax equus
ad salutem: non quod equus aliquem fallat: sed quia is se ipsum fallit: qui in
fortitudine eius perfidit: sic omnis homo dicitur mendax. id est fragilis mutabi
lis: a quo salus non possit vel sua vel aliena sperari: quin potius
maledictionem incurrat: qui spem suam in homine ponit. **P**rofitetur itaque
humilis prophetam per ducatum veritatis: quodque in se lugebat videns in
aliis: dum apponit sciam: apponat et dolorem: ac generaliter: sed vera
citer dicat: omnis homo mendax. **V**ide quod longe aliquid senserit de se
phariseus ille superbus. **Q**uid deumpsit in excessu suo? **D**eus gra
tias ago tibi: quia non sum sicut ceteri homines. **C**um in se singuliter exultat
aliis arroganter insultat. **D**avid autem aliter. **A**it. n. **D**is homo mendax.
Neminem excipit: ne quem decipiat: sciens quia omnes peccaverunt: et
omnes egent gratia dei. **P**hariseus se solum excipit: quem solum excipit
dum ceteros damnat. **P**ropheta se non excipit a communi miseria: ne exci
piatur a miseria. **P**hariseus insufflat misericordiam: dum dissimulat miseriam.

Propheta affirmat tā de oib⁹ q̄ de se: ois hō mēdax. **P**ha
riseus p̄firmat de oibus p̄ter se: nō suz īquies sicut ceteri hōi
nū. **E**t gr̄as agit: nō qz bonus: sed qz solus: non tā de bonis q̄
hēt: q̄ de malis q̄ in aliis videt. **N**ūdū de suo trabē ciecerat:
z festucas de oculis fr̄nz enumerat. **N**ā subdit. **I**n iusti raptio
res. **N**on frustra vt arbitroz a proposito feci: si vtriusqz excels
sus differentiā itellexi. **I**ā ad propositū redcundū est. **Q**uos
iraqz sibi innotescere: ac p̄ hoc vilescere fecit: necesse est: vt cun
cta: que amare solebant: z ip̄i sibi amarescāt. **S**tatuentes nūm
rum añ se: tales se videre cogunt: quales vel a se videri erube
scūt. **D**ūqz sibi displicet: qd̄ sunt: z ad id suspirant qd̄: nō sunt:
qd̄ vtrqz per se fore diffidunt: vebementer se se lugentes: id so
lum cōsolationis inueniunt: vt se veri iudices sui: qui. s. amore
veri esuriant z sitiant iustitiā: vsqz ad contēptū sui districtissi
mam de se exigant satisfactionem: z de cetero emendationem.
Sed cum se ad id sufficere non posse cōspiciūt: cū enīz fecerit
omnia: que mandata fuerit sibi: serua se inutiles dicunt: de iu
stitia ad misericordiam confugiūt. **A**ut aut̄ illam cōsequantur:
p̄siliū veritatis sequūt. **B**eatī misericordes: qm̄ mīam p̄sequē
tur. **E**t hic ē scōs gradus veritatis: quo eā ī p̄xis īquirunt:
dū de suis: alioz necessitates exquirūt: dū ex his q̄ patiunt: pa
tientib⁹ p̄pati discunt. **I**n his ergo tribus: q̄ dca sunt. i. in lu
ctu penitētie: in desiderio iustitie: in opib⁹ misericordie si perse
uerant: a tribus impedimentis: que aut̄ ignorātia: aut īfirmi
tate: aut studio p̄xerūt ernūt. **H**ec s̄ vie: q̄ vidēt hoīb⁹: bone
illis dūtaxat qui letāt cū male fecerit: z exultāt ī reb⁹ pessimis
ac se d̄ īfirmitate v̄l ignorātia tegūt: ad excusādas excusatiōes
ī peccis. **S**z frustra sibi de īfirmitate v̄l ignorātia blādiūt: qui
vt liberi⁹ peccēt: libētur ignorant vel infirmantur. **P**utas qd̄
p̄rio hōi p̄fuit: lz ip̄e n̄libēt peccauit: q̄ se p̄ vxorē tāq̄ p̄ carnis

infirmatē defendit: **A**ut primi martyris lapidatores: qm̄ au-
res suas prinuerunt: pignoratiā excusabiles erūt: **Q**ui igit̄
studio ⁊ amore peccādi a v̄itate se sentiunt alienatos: infirmī-
te ⁊ ignoratiā p̄ssos: studiū in gemitū: amorē in merorē puer-
tāt: infirmatē carnis feroze iustitie vincāt: ignoratiā libe-
ralitate repellant: ne si nunc egētē nudā infirmā veritatē igno-
rant: cum potestate magna ⁊ virtute venientē: terrentē: argu-
entē: sero cum rubore cognoscāt: frustra cum tremore respōde-
ant: quando te vidimus egere: ⁊ non ministravimus tibi: **C**o-
gnosceť certe dominus iudicia faciēs: qui nunc ignoratur mi-
sericordiam querens. **D**eniq; videbunt: in quē transfixerunt.
Similit̄ ⁊ avari: quē p̄tēserunt. **A**b oī ergo labe infirmitate
ignorantia studioe p̄tracta: flēdo iusticiā esuriendo: opib⁹ mi-
sericordie īsistēdo mundať ocul⁹ cordis: cui se ī suā puritate ve-
ritas videndā p̄mittit. **B**eati mundo corde: qm̄ ipsi ocu; vide-
bunt. **C**ū sint itaq; tres grad⁹ v̄itatis: ad primū ascendim⁹ p
laborē humilitatis: ad secundū p affectū p̄passionis: ad tertiū
p excessū p̄tēplationis. **I**n p̄mo v̄itas repit̄ seuerā: ī sc̄do pia:
in tercio pura. **A**d primū rō ducit: qua nos discutimus. **A**d
sc̄m affectus pducit: quo alijs miseremur. **A**d tertiū puritas
rapit: q̄ ad īuisibilia subleuamur. **I**nterlucet hic mihi qdā mi-
ra ac diuisa indiuidue trinitatis opatio: si quo mō tñ ab boīe
sedente in tenebris īeffabilis illa possit capi coopantiū sibi p̄so-
naz diuisio. **I**n primo siquidē gradu filius: in sc̄do spūs sc̄s:
in tercio pater opari videt̄. **N**is audire fili; opatōez: **S**i ego
inquit laui vobis pedes dñs ⁊ magister: q̄to magis ⁊ vos de-
betis alť alť⁹ lauare pedes. **T**radebat discipulis humilitatis
formā v̄itatis magr̄: qua ī primo gradu primū eis v̄itas īnote-
sceret. **A**ttēde ⁊ op⁹ spūs sc̄i. **C**haritas dī diffusa ē ī cordib⁹
nr̄is p spm̄ sc̄m: qui dat⁹ ē nobis. **C**haritas quippe donum est

spūs sācti: qua fit: ut qui sub disciplina filiꝝ p humilitatē ad pri
mū vsqꝫ gradū veritatis iā pfecerunt: ad scōm p ppassionē p
rimi sub magisterio spūs scī pueniāt. **A**udi z de pte. **B**eatu
es simon bariona: qꝫ caro z sanguis nō reuelant tibi: sꝫ p me
us: qui est in celis. **E**t illud. **P**ri filiꝝ notā facies v̄itatē tuā.
Et p̄fitebor tibi p̄r: qꝫ abscondisti hec a sapiētibꝫ: z reuelasti ea
puulis. **V**ides: qꝫ: quos v̄bo z exēplo pri^o fili^o hūiliavit: sup
quos deide spūs charitatē fudit: hos tādē i glia p̄r recipit. **F**i
lius facit discipulos: paraclytus p̄solat amicos: p̄r exaltat fili
os. **Q**uia v̄o nō solū fili^o sꝫ z p̄r z spūs scūs v̄itas appellant:
p̄stat qꝫ una eadēqꝫ v̄itas suata p̄prietate psonaz: tria hec in
tribꝫ gradibꝫ opat. primo. s. iſtruit ut m̄gr: scōdo p̄solat ut amī
cus vel frater: tertio astrigit ut filios p̄r. **D**ei quippe v̄bū. s. ac
sapia p̄rī: primū quidē illā aīe n̄re potētia: q̄ rō dī: cū repit car
ne dep̄ssā: pccō captiua: ignorātia cecā: exterioribus deditā: cle
mēt assumēs: potēt erigēs: p̄udent iſtituēs: itroſū trahens:
ac mirabilr utēs: tāqꝫ p se vicariā ibi ipsā iudicē statuit: ita ut
p reuerētia v̄bi: cui p̄iūgit ipsa sui accusatrix: testis z iudex p̄
se v̄itatis fūgat offō. **E**x q̄ prima p̄iūctiōe v̄bi z rōis hūilitas
nascit. **A**liā deide p̄rē: q̄ dī volūtas: veneno quidē carnis infe
ctā: sꝫ iā rōne discussā spūs scūs dignāt visitās: suauit purgās
ardēt afficiēs: m̄ſicordē facit: ut ita more pellis: q̄ iūcta extēdi
tur: ipsa quoqꝫ unctiōe p̄fusa celesti vsqꝫ ad inimicos p affectū
dilateſ. **E**t sic ex hac scōda p̄iūctiōe spūs dī: z volūtatē hūane
charitas efficit. **A**utrāqꝫ v̄o p̄rē rōnē. s. z volūtatē: alterā v̄bo
v̄itatis iſtructā: alterā spū v̄itatis afflatā: illā iſopo hūilitatis
asp̄sā: hāc igne charitatis succēsā: tādē iā p̄fectā aīaz: pp hūili
tatē sine macula: pp charitatē sine ruga: cū nec volūtas rōni
repugnat: nec rō v̄itatē diffilat: glorioſā sibi spōsam p̄r p̄gluti
nat: ita ut nec rō de se: nec volūtas de p̄rio cogitare ſinat: sed

hoc solū dicere beata illa aia dlectat. **I**ntroduxit me rex ī cu-
biculū suū. **D**igna certe: q̄ de schola hūilitatis: in q̄ primū sub
māro filio ad seip̄az ītrare didicit: iuxta cominatiōem ad se fa-
ctaz: si ignoras te: egredere: et pascere edos tuos. **D**igna ergo: q̄
de schola illa hūilitatis dūce spū scō ī cellaria charitatis: q̄ nī-
miz p̄xioz pectora itelligēda sūt: p̄ affectionē ītroducere: vñ
suffulta florib⁹ stipata malis bōis. s. morib⁹ et v̄rutib⁹ scis ad re-
gis demū cubiculū: cui⁹ amore lāguet: admittēt. **I**bi modicū
hora videlz q̄si dimidia silētio scō ī celo: int̄ desideratos āplex⁹
suauit̄ quiescēs: ip̄a quidē dormit: s; cor ei⁹ vigilar. **Q**uo utiqz
interi v̄ritatis archana rimat̄: quoz postmodū memoria statim
ad se reditura pascat̄. **I**bi videt īuisibilia: audit ineffabilia: que
nō licet homini loqui. **E**xcedūt quippe oēm illā: quā nox no-
cti idicat sciam. **D**ies nī diei eruttat v̄bū: et int̄ sapiētes sapiāz
loqui: et spūalib⁹ spūalia licet p̄ferri. **P**utas hos grad⁹ paul⁹
nō trāsierat: qui vsqz ad terciū celū se raptū fuisse testat̄. **U**t
videlz si tāt⁹ apl's raptū se dicit fuisse: quo nec doct⁹ sciuit: nec
duct⁹ potuit ire: me: qui p̄culdubio minor sū paulo: ad terciū
celū nulla mea v̄tute: nullo meo labore puenire posse p̄sumā:
ne vel de virtute p̄fidā: v̄l p̄ labore diffidā. **Q**ui. n. docet̄: aut
ducit̄: ex hoc ip̄o q̄ docētē sequit̄: vel ducētē: laborare p̄uic̄:
et aliquid ex se agit: ut ad destinatū locū vel sensū p̄trabat̄: ita
ut dicere possit: nō aut̄ ego: s; grā dei mecū. **Q**ui v̄o rapit̄: nō
suis virib⁹ sed alienis innix⁹ tāq̄ nesci⁹ quocūqz portat̄: nec o-
toto in se: nec p̄te gloriat̄: ubi nec p̄ se nec cū alio opat̄. **A**d pri-
mū itaqz siue ad mediū celū ductus vel adiut⁹ apl's ascendere
potuit ad t̄tiū aut̄ ut puenirēt: rapti oportuit. **N**ā ad hoc et fi-
li⁹ legit̄ d̄scēdisse: ut vocaret: iuuāz ascēsurus ad primū: et sp̄s
scūs missus fuisse: qui pducēt ad scōm. **P**̄ v̄o lz filio et spūi
scō coopet̄: nūq̄ de celo d̄scēdisse: aut ad t̄ras legit̄ missus fu-

isse. **A**lego certe: q̄ misericordia dñi plena ē terra: z pleni sūt celi
z terra glia tua. **E**t multa huiusmodi lego z de filio. **P**ostq̄
aut̄ venit plenitudo t̄pis: misit de⁹ filiū suū. **E**t ipse fili⁹ loquit̄
de se. **S**p̄s dñi misit me. **E**t p̄ eundē pphām. **E**t nūc inquit:
dñs misit me z sp̄s ei⁹. **A**lego z de sp̄u scō. **P**araclytus autē
sp̄s scūs: quē mitteret p̄r i noīe meo. **E**t cū assumpt⁹ fuero: mī
tā vobis eū. **N**aud dubiū quin sp̄m scm̄. **P**atrē aut̄ i sua p̄so
na lz nusq̄ nō sit: nusq̄ tñ iuenio nisi i celis: ut i euāgelio: z p̄r
me⁹: qui i celis ē. **E**t i orōne. **P**r̄ n̄r: qui es i celis. **U**n̄ nī mi
rum colligo: q̄ qz p̄r nō descēdit: apl̄s ut eū videret: ad tertiu
celū ascēdere nō potuit: quo tñ se raptū memorauit. **D**eīqz ne
mo ascēdit i celū: nisi qui descēdit de celo fili⁹ hoīs. **E**t ne pu
tes d̄ p̄rio dictū vel scō. **D**icit tibi danid. **A** sūmo celo egres
sio ei⁹. **A**d qd̄ itez: nō subito raptus: nō furti sublat⁹: s; vidēti
bus iquit illis. i. apl̄is eleuat⁹ ē. **N**ō sicut helyas: qui unū: nō
sicut paul⁹: qui nullū: vix. n. vel seipm̄ testē aut arbitz hēre po
tuit: ipso phibēte: nescio: d̄s scit: s; ut oīpotēs: qui qñ voluit de
scēdit: qñ voluit ascēdit: p̄ suo arbitrio arbitros z spectatores
locū z t̄ps: diē z horā expectās: vidētibz illis: quos. s. tāta vi
siōe dignat⁹: eleuat⁹ ē. **R**aptus ē paul⁹: raptus ē helyas: trāsla
tus ē enoch. **R**edēptor n̄r legit̄ eleuat⁹: hoc ē ex seipso leuat⁹:
nō aliunde adiut⁹. **D**eniqz nō curr⁹ vehiculo: nō angeli āmini
culo: s; pp̄ria virtute subnixuz suscepit eū nubes ab oculis eo
rum. **C**ur hoc: **A**n festum iuuit: **A**n pigz ipulit: **A**n cadēte
sustinuit: **A**bsit. **S**; suscepit eū ab oculis carnalib⁹ discipuloz:
qui z si xpm̄ nouerāt sm̄ carnē: s; ultra iā nō noscerēt. **Q**uos
ergo p̄ humilitatē ad primum celum filius vocat: hos in scō
charitatē sp̄s aggregat: ad tertiu p̄r contemplatiōem p̄r exaltat.
Prio humiliant̄ in v̄itate: z dicunt. **I**n v̄itate tua humiliasti
me. **S**cōo congaudet̄ v̄itati: z psallunt. **E**cce q̄ bonum z q̄

locūdū bitare fies in vnū. **D**e charitate quispe scriptū ē. **N**ō
gaudet at veritati. **T**ertio ad archana vitatis rapiunt: et aiūt.
Secretū meū mibi: secretū meū mibi. **S**ed quid ego miser su
perflua magis loquacitate: q̄ sp̄s viuacitate duos celos supe
riores pcurro qui manib⁹ pedibusq; repēs adhuc sub iferiore
laboro. **A**d q̄ tñ iā ip̄o iuuāte: quo et vocāte mibi scalā erexi.
Illic si quidē iter est quo oīdat mibi salutare dī. **I**ā dñz dñ
per innixū suspicio: iā ad vocē vitatis exultō. **L**ocauit me: et
ego rñdi illi. **O**pi manuū tuarū porriges. dñx. **T**u quidē dñe
gressus meos dinumeras: sed ego lēt⁹ ascensor: fessus viator:
diuerticula quero. **N**e mibi si tenebre me cōphēdāt: aut si mea
fuga fiat i byeme vel i sabbato: dū nūc ad lucē: cū tps accepta
bile et dies salutis sunt: proficisci dissimulo. **Q**uod moror: **O**ra
p me fili fr̄ sorie et princeps pfect⁹ mei: si quis est in dño. **O**ra
oīporentē: quatenus sic pigrū robozet pedē: vt tñ non veniat
mibi pes supbie. **E**t si. n. pes piger: vt ad veritatis gradū ascē
dat: ydoneus nō ē: tollerabilior tñ est isto: qui in ea stare non
pōt: vt bēs ibi expulsi sunt: nec potuerūt stare. **E**t hoc quidez
de supbis. **S**ed quid de illoz capite: **Q**uid de illo: qui dñ rex
fr̄ oēs filios supbie. **E**t ip̄e inquit in veritate nō stetit. **E**t ali
bi. **V**idebā sathanā cadentē de celo. **Q**uare hoc: nisi pp sup
biā. **N**e mibi: si et me viderit: qui alta a lōge cognoscit supbiē
tē: et illā in me terribilē intonet vocē. **T**u quidez filius excelsi
eras: sed sicut hō morieris: et sicut vinis de principibus cades.
Quis nō ab hui⁹ tonitruū voce formidet: **Q**uā salubri⁹ ad ra
ctū angeli neruus femoris iacob emarcuit: q̄ angeli supientis
intomuit euannit ruit. **A**tinā et meū neruū anglis tangat: vt
marcescat: si forte ex hac ifirmitate icipiā pficere qui: ex mea
firmitate nō possuz nisi deficere. **L**ego pfecto. **Q**uod ifirmū
est dei: fori⁹ est hoībus. **S**ic quoq; ap̄ls de suo nerno cōq̄st⁹

quē angelus nō dñi s; saibane colaphizabat: respōsus audiuī.
 Sufficit tibi grā mea: nā virt⁹ i infirmitate pficit. **Q**ue virtus:
 Ipse apłs respōdeat: **L**ibent^r gl'abor i infirmitatibus meis: ut
 inhabitet i me virt⁹ xpī. **S**z nundū forsitā itelligis: de q spāl'r
 dixerit: qz xps oēs virtutes habuit. **S**ed cū oēs habuerit: p oī
 bus tñ unā. i. humilitatē nobis i se pmēdauit: cū ait. **D**iscite a
 me: qz mitis sū z humilis corde. **L**ibent^r igit^r z ego dñe iesu glo
 riabor: si pofo in mea infirmitate: i mei nerui ptractione: ut tua
 virtus. i. humilitas pficiat in me. **N**ā sufficit mibi grā tua: cū
 defecerit virtus mea. **P**edē pfecto grē forit figens z meuz:
 qui infirmus est leuif trabēs: securus ascēdā p scalā būilitatis:
 donec vitati adherens: ad latitudinē transeā charitatis. **T**unc
 psallā cū grāz actione: z dicā: statuisti in loco spaciofo pedes
 meos. **S**ic ardua via cantius icēdit^r stricti: sic ardua scala tun⁹
 pededenti descēdit^r: sic miro mō lz pigrius ad vitatē tñ firmus
 claudicādo accēdit^r. **S**ed ben mibi: qz icolatus meus plōgat⁹
 est. **Q**uis dabit mibi pēnas sicut colūbe: quibus celerius volē
 ad veritatē: ut iā requiescā in charitate. **Q**ue qm desūt: deduc
 me dñe in via tua: z igrediar in vitate tua: z veritas liberabit
 me. **N**e mibi: q de illa descendi. **N**isi. n. prius leuif inanif de
 scendissem: in ascēdendo tādiu tāgrauif laborassem. **S**z quid
 dico descendi. nam fortasse rectius cecidi dixerim: nisi qz forte
 sicut nemo repente fit sūmus: sed gradatim quisqz ascendit: sic
 nemo repente fit pessimus: sed paulatim descendit. **A**lloquin
 quō stabit illud. **I**mpius cūctis diebus vite sue superbit. **D**e
 niqz sunt vie: quē vident^r hoibus bone: z tamē ad malū dedu
 cūnt. **E**st ergo via descensionis sicut z ascensionis. **E**t via ē ad
 bonū: z via est ad malū. **T**ame malā: elige bonam. **S**i p te nō
 potes: ora cū propheta: z dic. **A**iam iniquitatis amoue a me:
Quō. **E**t lege tua misere mei: illa. s. lege: quam dedisti delin

quēribus in via. i. delinquēribus veritatē. De quibus ego v̄e
 unus sū: qui v̄e a v̄itate cecidi. Sed nūquid qui cadit: nō adij
 ciet: ut resurgat. **P**ropt̄ hoc viā v̄itatis elegi: qua ascēdā hūili
 atus: vñ supbiendo descendi. Ascendā inquit: et psallā. Bonū
 mibi dñe: q̄ humiliasti me: bonū mibi lex oris tui sup milia au
 ri et argenti. **D**uas tibi vias videt̄ david pposuisse: sed unam
 noueris esse ipsam: tñ a se diuersam: et diuersis noib̄us appel
 latā: aut iniquitatis pp̄ descendentes: aut v̄itatis pp̄ ascenden
 tes. **Q**uia et idē gradus sunt ascēdentiū in solū: et descenden
 tiū: et eadē via accedentiū ad ciuitatē: et recedentiū: et unum bo
 stiū est ingredientīū domū et egredientīū. **P**er vnā deniq̄ sca
 lā ascendentes angeli et descēdentes iacob apparuerūt. **Q**uo
 spectant hec? **A**lt videlz: si ad veritatē redire cupis: nō necesse
 sit viā q̄rere nouā: quāz nō nosti: sed notā qua descendisti: q̄te
 nus reciprocis gressibus tua ipse vestigia sequēs: p̄ eosdē gra
 dus humiliatus ascēdas: p̄ quos supbiendo descēderas: ita ut
 qui duodecimus supbie fuit descendenti: prim⁹ humilitatis sit
 ascēdenti. **A**ndecimus inueniat scōs. **D**ecimus tertius. **N**o
 nus quart⁹. **O**ctau⁹ quintus. **S**eptimus sext⁹. **S**extus septi
 mus. **Q**uintus octau⁹. **Q**uartus non⁹. **T**ertius decimus.
Secūd⁹ undecimus. **P**rimus duodecimus. **Q**uibus supbie
 gradib⁹ i te innētis: imo recognitis: iā nō laboras i q̄redo viā
 hūilitatis.

Prim⁹ supbie grad⁹ **C**uriositas. **P**rimus itaq̄ supbie grad⁹ ē curiositas. **H**anc autē
 talib⁹ indicij̄s dep̄bendes. **S**i videris monachū: de
 quo pri⁹ bene pfidebas: vbiq̄q̄ stat: sedet: ambulat
 oculis icipientē vagari: caput erectū: aures portare suspensas
 e morib⁹ ext̄ioris hoīs interiorē mutatū agnoscas. **A**lir quip
 pe puerfus ānuir oculo: terit pede: digito loquit̄: et ex insolenti
 corporis motu: recēs aīe morib⁹ dep̄hēdit. **Q**uā dū a sui circū

ſpectōe torpeſcit: icuria ſui curioſā ī alios facit. **Q**uia. n. ſeipſā
ignorat: foras mittit: ut edos pascat. **E**dos quippe: qui pccā
ſignificāt: recte oculos auresq; appellaueri: qm̄ ſicut mors per
pccm̄ ī orbē: lic p̄ has fenestras irrat ad mētē. **I**n bis ergo pa
ſcēdis ſe occupat curioſus: dū ſcire nō curat: q̄lē ſe reliq̄rit ī?
Et v̄e ſi te vigilantē hō attēdas: mix̄ ē: ſi aliō unq̄ itēdas. **A**u
di curioſe ſalomonē. **A**udi ſtulte ſapiētē. **O**ī custodia iquit: cu
ſtodi cor tuū: vt oēs videlz ſēſus tui vigilēt ad id: vñ vita p̄ce
dit cuſtodiēdū. **Q**uo. n. a te curioſe recedis: **A**ui te interi cō
mittis. **A**t quid audes oclōs leuare ī celū: qui peccaſti ī ce
lū. **T**errā intue: ut cognoscas teipm̄. **I**p̄a te tibi rēp̄entabit:
qz īra es: z ī terrā ibis. **D**uab⁹ tñ cauſis iculpabilr oculos le
uas: ut petas auxiliū vel ipēdas. **A**euauit oculos dauid ī mon
tes: ut peteret. **A**euauit z dñs ſup turbas: ut ipendēt: alē miſe
rabilr: alē miſicordif: ābo iculpabilr. **T**u quoq; ſi locū: tps: z
cām p̄ſiderās: tua vel fr̄is neceſſitate oculos leuas: nō ſolū nō
culpo: ſz plurimū laudo. **H**oc. n. excuſat miſia: illud mīa p̄mē
dāt. **S**in alias: nō p̄phete: n̄ dñi: ſz dīne aut eue: imo ipſi⁹ ſatha
ne imitatorē te dixerī. **D**ina nāq; dū ad paſcēdos edos egre
diſ: ipſa p̄ri: z ſua ſibi virginitas rapit. **D**ina quid neceſſe ē:
ut videas muliēs alienigenas? **Q**ua neceſſitate: **Q**ua utili
tate: **A**n ſola curioſitate? **E**t tu ſi ocioſe vides: ſz nō ocioſe vi
deris. **T**u curioſe ſpectas: ſpectaris tñ curioſi⁹. **Q**uis credēt
tūc illā tuā curioſā ocioſitatē: vñ ocioſā curioſitatē: fore poſt ſit
nō ocioſā: ſz tibi tuis hoſtibusq; tā p̄nicioſā. **T**u quoq; ena ī
padifo poſita es: ut cū viro tuo operis: z cuſtodias illā: ſi inuū
etū p̄feceris: qñq; trāſitura ad meli⁹: vbi nec opus ſit ī aliquo
ope occupari: nec de cuſtodia ſolicitari. **D**e lignū padifi tibi cō
cedit ad veſcēdū: p̄t illd: qd̄ dī ſcie boni z mali. **S**i n. cēſa bōa
ſūt: z ſapiūt bonū: quid ē op⁹ edere d̄ ligno: qd̄ ſapit etiā malū.

Nō plus sape: q̄ oz sape. **S**ape. n. malū: sape nō ē: s; decipe.
Serua ergo pmissū: expecta pmissū: caue p̄bitū: ne perdas
p̄cessū. **Q**uid tuā mortē tā itente itueris. **Q**uid illo tam cre
bro vagātia lumina iacis: **Q**uid spectare libet qd̄: māducare n̄
licet: **O**culos iquis tendo nō manū. **N**ō est inter dictū ne vi
deā: sed ne p̄medā. **A**d n̄ lz oculos: quo volo lenaī: quos d̄s i
mea posuit p̄tate: **A**n qd̄ apl's. **O**ia mihi licēt: s; n̄ oia mihi ex
pediūt. **E**t si culpa n̄ ē: culpe tñ iditiū ē. **N**isi. n. mēs mius se
curiose seruauerit: tua curiositas ips̄s vacuū nō h̄ret. **E**t si cul
pa nō ē: culpe tñ occasio ē: z inditiū cōmisse: z cā cōmittēde ē.
Te. n. intēta ad aliud latēter interi i cor tuū serpēs illabit: blā
de aloquit̄. **B**lāditiis rōez: mēdatiis timorē p̄pescit: nequaq̄ i
quies morieris. **A**ngēt curā: dū icitat gulā. **A**cuit curiositatē
dū suggerit cupiditatē. **O**ffert tādē p̄bitū: z aufert p̄cessū.
Pozrigit pomū: z surripit paradisu. **H**aurit virus parit̄a:
z pituros paritura. **P**erit salus: nō destitū p̄tus. **N**ascimur
morimur: iōq; nascimur morituri: q; pri⁹ morimur nascituri:
p̄pea graue iugū s; oēs filios tuos vsq; i hodiernū diē. **S**
z tu signaculū silitudinis nō i paradiso: sed in delitiis paradisi
dei positus es. **Q**uid āpli⁹ querere debes: **P**lenus ergo sa
piētia: z p̄fectus decore: altiora te ne quesieris: z fortiora te ne
scrutatus fueris. **S**ta i te: ne cadas a te: si ābulas i magnis z
in mirabilib⁹ sup te. **S**z quid interi ex obliquo itēdis ad aq̄i
lonē: **I**ā te video: iā te p̄spitio: nescio que sup te curiosi⁹ rimā
tē: ponā inquis sedē meā ad aquilonē. **A**eteris astātib⁹ celico
lis: dū tu solus sedere affectas: fr̄m p̄cordiā: totius celestis pa
trie pacē: ip̄ius q̄rū in te ē quietē trinitatis infestas. **Q**uo te
tua miser curiositas ducit: vt p̄sumptiōe singlari non dubites
ciuib⁹ scandalū: iniuriā facere regi: **M**ilia miliū ministrāt ei:
z decies cētena milia assistūt ei: vbi nemo sedere probibet: nisi

solus is: qui sedet sicut cherubin: cui a ceteris ministrat: et tu ne
scio quod praeteris perspiciedo differet: curiosius inquiredo: irrene
retius persuadendo: sed tibi collocas in celo: ubi sis similis altissi
mo: **Q**uo fine? **Q**ua fiducia? **P**erire inspicies vires: pensa fi
ne: excogita modum. **S**ciete hoc altissimo presumis: an nesciente?
Nolente: an non volente? **S**ed quomodo malum quodcumque machinaris: aut
velle: aut ignorare poteris: cuius optima voluntas: cuius perfecta scia est?
Nunquid autem et scire et nolle non dubitas: sed non posse resistere
putas? **A**t vero nisi te perditum esse dubitaueris: dubitare te non
credideri de omnipotentia: siue de omni moda scia: ac bonitate condito
ris: qui te de nihilo potuit: tale sciuit: tamen credere voluit. **N**on
ergo deum sentire existimas: quod fieri nolit: refellere possit? **A**n
forte in te video propter: ymo a te initiari quod pro te: et per te a tui si
milibus in terris frequentatum solet vulgari dici. **P**riuatim dominus
temerarios nutrit. **A**n oculis tuis neque est: quia ille bonus est. **D**e
cuius bonitate dum fiduciam nefariam sumis: scius es et pro scias: impu
dens: et pro potentia audax. **H**oc est. n. o. ipse: hoc est quod cogitas:
hec est iniquitas: quam meditaris in cubili tuo: et dicis. **P**utas
creator opus suum destruat. **S**cio quidem: quia non latet dominum qualis
cumque cogitatio mea. **D**eus. n. est: nec placet ei qualiscumque talis
cogitatio mea: quia bonus est. **S**ed nec: si vellit effugiam manus eius:
quia potes est. **N**unquid tamen mihi timendum est. **S**i. n. cum bonus sit:
non poterit illi placere malum meum: quanto minus suum. **D**ecum quippe di
xerim pro eius voluntate aliquid velle: suum autem si vidiceret sese. **I**ta
ergo quodcumque scelus non valet velle vlcisci: quod nec vult: nec valet
sua bonitate privari. **F**allis te miser: fallis te: non deus. **T**e in
quam fallis: et mentis iniquitas sibi non deo. **D**olose quidem agis:
sed in conspectu eius. **T**e ergo fallis non deum. **E**t quia de magno eius
bono in te: tu magnam in eum excogitas malum: merito iniquitas tua
invenit ad odium. **Q**ue maior namque iniquitas quam cum deo poteris

dei nō dubites: quin te. s. destruere possit qui cōdere potuit: cō
fusus tñ de mlt̃a eius dulcedie: qua sp̃as cū nolle vidicare cū
possit: malū pro bonis: odiū pro dilectiōe retribuas. **N**ec inq̃
iniquitas nō ira momēanea: sed odio digna est sēpiterno: qua
tuo dulcissimo ⁊ altissimo dñō: licet invito desideras tñ ac sp̃as
equari: quaten⁹ sēp videat qđ doleat: dñ te sociū hēat cū nollit
nec deiciat cū possit: quin poti⁹ eligat ip̃e dolere: q̃ te patiatur
pire. **P**ossit quidē deicere si vellit: s; p̃dulcedie vt existimas
velle nō possit. **T**erre si talis est qualē putas: tāto nequ⁹ agis
si nō amas. **E**t si ille parit̃ aliquid fieri p̃tra se: potius q̃ ip̃e ali
quid faciat p̃ te: q̃ta malitia est: vt vel tu non p̃cas illi: qui sibi
nō parcat parcēdo tibi. **A**bsit tñ ab ei⁹ p̃fectiōe vt q; dulcis ē
iustus nō sit: q̃i simul dulcis: ⁊ iustus ēē nō possit: cū melior sit
iusta dulcedo: q̃ remissa: imo virtus n̄ sit dulcedo sine iustitia.
Quia igit̃ gratuite dei bonitati: qua gratis factus ē: ingrat⁹
existit: iustitiā vō: quā exptus es: nō metuis: iōq; audacter cō
mittis culpā: de qua falso tibi p̃mittis ipunitatē: iā ecce iustū
senties: quē bonū nosti: cadens in foueā quam paras auctori:
vt dum. s. talem in eum penam machinaris: qua tamen valeat
carere si velit: sed ut putas: non valeat velle: ⁊ ideo nec carere
ea vtiq; bonitate: qua neminē expertus es illū punisse: talē iu
stus d̃s iustissime i te retorqueat penā: qui nec d; nec valz pa
ri suā ipune bonitatē offendi: sic vtiq; tēpans in vindicta sniaz
vt si velis resipiscere nō neget veniā: s; m tñ duritiā tuā: ⁊ cor i
penitēs nō possis velle: ⁊ iō nec pena carere. **S**; iā audi calū
pniā. **C**elū iquit mibi sedes est: ⁊ terra scabellū pedū meorū.
Nō dixit oriēs: aut occidēs: aut vna aliqua celi plaga: s; totū
celū mibi sedes est. **N**ō potes ergo i pte sedere celi: cū ille to
tū elegerit sibi. **I**n terra nō potes: q; pedū ei⁹ scabellū ē. **T**er
ra ⁊. n. locus solidus ē: vbi sedet eccl̃ia fūdata: sup̃ firmā petrā
Quā facies: **E**t celo pulsus i terra remanere nō potes. **E**lige

ergo tibi i aere locū: nō ad sedendū. s; ad volandū: v; qui tem
prasti pcutere statū eternitatis: penā sentias pprie fluctuatio
nis. **T**e ergo fluctuāte inter celū z terrā: sedet dñs sup solin; z
excelsū z eleuatū: z plena est oīs terra maiestate eius: v; nuf
q̃ nisi in aere inuenias locū. **S**eraphin nāq; aliis quidem alis
sue p̃replatiōis de trono ad scabellū: de scabello ad tronū volā
tia: aliis caput dñi i pedesq; volantia: ad hoc vbi posita puro:
v; sicut bōi peccāti paradisi p anglm p̃hibet ingressus: ita z
p seraphin modus tue curiositati iponeret: q̃tenus nec celi iā
magis ipudēter: q̃ prudēter archana rimeris: nec ecclie miste
ria cognoscas i terris: s; solis p̃tētus sis cordib; supborū: qui
nec i terra dignāt eē: sicut celi hoīuz: nec sicut angeli volāt ad
celū. **L**icet v; z caput i celo: z pedes a te i terra abscondantur:
quiddā tñ tibi mediū videndū ad inuidēdū dūtaxat pmittitur.
Dū suspēsus in aere descēdētes quidē pte z ascendētes ange
los itueris: s; quid vel audiāt i celis: v; nūtient terris: penit;
nescis. **O** lucifer qui mane oriebaris: imo nō iā lucifer sed no
ctifer: aut ē mortifer: rect; cursus tuus erat ab oriēte ad me
ridiē: z tu p̃postero ordie tendis ad aquilonē. **Q**uāto magis
ad alta festinas: tāto celer; ad occasū declinas. **C**eli tñ curio
sus o coriose itentionē tue curiositatis iquirere. **P**onā iquis
sedes meā ad aquilonē. **N**ec aquilonē hunc corporalez: nec se
dem hanc cū sis spūs intelligo materialē. **P**uto aut p aquilo
nē reprobandos hoīes fuisse d̃signatos: p sedem p̃tēz i illos.
Quos vtiq; in p̃scia dei: q̃to ei vicinior: tanto ceteris p̃spica
rior p̃uidens: nullo quidē sapie radio coruscantes nullo spūs
amore feruentes velut vacuū reperire locū: affectasti sup illos
dominiū: quos qdā tue astutie claritate p̃fūderes: tue malitie
estib; i flāmares: v; quō altissim; sua sapia ac bōitate oīb; filiis
obediē p̃erat: ita z tu s; oēs filios supbie p̃stitui; tua eos astuta

malicia ac maliciosa astutia regeres : p qđ silis altissimo eēs.
Sz miroz: quō in pscia dei tuū videris principatū: cur nō i ea
dē puidisti z picipiū? **N**ā si puidisti: q isania fuit: ut cum tāta
misia cupes picipari: ut malles misie pesse: q̄ felicit subesse?
An nō expedierat picipē eē plagaz illaz lūinosaz : q̄ picipē
tenebray haz? **S**z credibili? ē: q nō puidisti: aut pp illā cām
quā supi? dixi: qz dei bonitatē attēdēs: dixisti i corde tuo: nō re
quireret: pp qđ o ipie deū irritasti: aut qz viso principatu statim in
oculo supbie trabes excreuit: q̄ intpōsita casū vidē nō potuisti
Sic ioseph: cū suā puidisset exaltatiōem: nō tñ psciuit sui vēdi
tione: q̄nis ppior eēt veditio q̄ exaltatio. **N**ō q tñ pīarchā
in supbiā credideri incidisse: sz ut eius exēplo pateat: q hi: qui
futura pudent p spm pphetie: z si nō oīa: nō iō tñ putādi sunt
nulla puidisse. **Q**z si quis pretendat i eo: q sōnia sua adhuc ado
lescentulus narrabat: quoz tunc mysteriū ignorabat: vanitate
posse notari: tñ mysterio magis siue simplicitati pueri dputan
dū arbitroz q̄ vanitati. **Q**ue tñ si q̄ fuit: p ea: q̄ passus legit:
potuit expiari. **N**ō nullis. n. aliq̄ aliquādo d se p reuelationē
iocūda mōstrant: q̄ z si human? aīus absqz ulla vanitate scire
nō pōt: nō minus iō eueniet: qđ mōstratū est: sic tñ ut illa vani
tas ipunita nō fir: q̄ de magnitudine reuelatiōis aut pmissiōis
in se vel lenit exaltavit: **S**icut. n. medicus nō solū unguēto: sz
igne z ferro utit: quo oē: qđ i vulnē sanādo excreuerat: secet:
z urat: ne sanitatē: q̄ ex unguēto pcedit: ipediat: sic medic? aīa
rum de? huiusmōi aīe pcurat tētationes: imittit tribulatiōes:
quibus afflicta: z humiliata gaudiū v̄tat in luctum: reuelatio
nem putat illusionem. **A**nde fir: z vanitate careat: z v̄tas re
uelatiōis nō peat. **S**ic pauli extollentia p stimulos carnis re
primi: z ipse reuelatiōib? crebris attollit. **S**ic zacharie ifideli
tas ligue obligatōe mutat: z āgeli v̄tas suo i tpe manifestāda

nō mutat. Sic p̄ gl̄iam z ignobilita: ē scī p̄ficiūt. Dū inter sin-
gularia dona: que recipiūt: cōi hoīuz vanitate se sentiūt: vt dū
p̄ gr̄am sup̄ se aliquid cernūt: nō obliuiscant qđ i. Sed quid
de reuelatiōib⁹ ad curiositatē: De quib⁹ vt hoc p̄ excessum in-
termiscerē: inde occasio sūpta ē: cū ondere vellē sic reprobu an-
gelū aī casuz suū potuisse puidere illā: quā post accepit i re p̄
bos hoīes dñationē: vt tñ suā nō p̄sciret dñationē. De quo
etiā nōnullis questuiculis motis magis q̄ solutis: tot⁹ dispu-
tatiuncule hec sūma sit: q̄ p̄ curiositatē a veritate ceciderit: quia
p̄i⁹ spectant curiose qđ affectauit illicitē: spauit p̄sūptuose.
Iure igit in gradib⁹ supbie: primū curiositas vēdicat sibi: que
ē iuēta ē initiū eē oīs pccī. S; nisi hoc citi⁹ cobibeat: ileuitatē
ai: q̄ scōs gra. ē cito dillabitur. **S**cōs gra. leuitas

Menachus. n. qui sui negligens alios curiose circūspi-
cit: dū quosdā suspicit quosdā despicit inferiores: z in
aliis quidē videt qđ inuidet: in aliis qđ irridet: ide fir-
vt p̄ mobilitate ocloz leuigatus aīus: nulla vtiq; sui cura ag-
grauat⁹: mō p̄ supbiā ad alta se erigat: mō p̄ inuidiā in ima de-
mergat. Nūc p̄ inuidiā nequiter tabescit: nūc p̄ excellētiā pueri-
liter hylarescit. In altero neq; i altero vanus: i vtroq; super-
bus existit: q; z q̄ supari se dolet: z q̄ supare se gaudet: amor
pprie excellētie facit. **H**as aut ai vicissitudines: nūc pauca z
mordatia: nūc multa z i ania. nūc risu: nūc luctu plena: semper
q̄o irrationalia idicāt vba. **C**ōpara si vis hos duos primos
supbie gradus: sup̄mis duob⁹ būilitatis: z vide si nō vltio cu-
riositas: i penultio leuitas cobibeat. Idipm in ceteris repies:
si alterutq; pparētur. S; iā ad tertiu docendo: nō descenden-
do veniamus. **T**ertius gradus: iepta leuitia.
Proptium ē supboz: lera semp appetet: z tristia deni-
tare: iuxta illud. **A**or stultoz vbi leuitia. **A**ī z mōa

ebus qui duos iam supbie gradus descendit: dū p curiositatē ad
ai leuitatē devenit: cū gaudiū qd semp appetit: frequētī vider
iterpollari tristitia: q̄ de bonis alteri⁹ p̄bit: ipatiēs sue hūiliatō
nis: fugit ad p̄siliū p̄solatiōis. **E**x illa deniq; pre: qua sibi sua
nilitas: z aliena excellētia mōstrat: restringit curiositatē: vt totū
se transferat in p̄riam ptē: quaten⁹ i quo ip̄e vī p̄cellere curio
sius notet: in quo alter p̄cellit: semp dissimulet: vt duz deuitat:
qd triste putat: letitia p̄tinet. **S**icq; fit: vt sibi vicissiz: quē vē
dicabāt gaudiū z tristitia: sola possidere incipiat inepta letitia.
In hac aut tertiū tibi gradū p̄stuo. **A**ccipe quibus eā signif
vel in te deprehendas vel altero. **I**llum qui eiusmodi est: aut
nūq̄ aut raro gementē audies: aut lachrimantē videbis. **D**u
tes si attēdas: aut sui oblitū: aut ablutū a culpis. **I**n signif scū
rilitas: in frōte hylaritas: vanitas apparet in īcessu: pronus ad
iocū: facilis ac p̄optus in risu. **A**uctis quippe: q̄ in se p̄tēptibi
lia: z iō tristitia nouerat a memoria rasis: bonisq; si qua sentit i
se: adonatis vel simulatis an̄ oculos metus: dū nil cogitat: nisi
qd libz: nec attendit si lz: iam risuz tener: iā ineptaz letitiā dissī
mulare non valet. **A**t. n. vesica collecto turgida vento: pūcto
q; p̄forata: exiguo: si stringit crepitat: cū detumescit: ac ventus
egrediēs nō passiz effusus: sed strictiz emissus: crebros quosdā
sonitus reddit: sic mōachus vbi vanis scurilib⁹ q; cor suū cogi
tationib⁹ iplerit: p̄p disciplinā scilentii nō iueniēs ventus va
niratis qua pleni⁹ egrediat: inter angustias fautiū p̄ chachios
excutitur. **S**epe vultū pudibūdus abscondit: claudit labia: dē
tes strigit: ridet tñ nolēs: chachinat iuitus. **A**ūq; os pugnis
obstruxerit suis: p̄ nares adhuc sternutare auditur.

Quartus gradus iactantia.
A postq̄ vanitas crescere z vesica groccescere cepit:
necesse est: vt āpliori foramie laxato sinu: ventositas
eructnet. **A**lioquin rūpet. **S**ic mōachus iepta redūdāte leti

tia: dū rīsu v'l signis eā apīre nō sufficit: in helui v'ba prorūpit.
En v'eter meus qī mustū absqz spiraculo: qd̄ novas lāguncu
 las dirūpit. **A**nt loq̄t ergo: aut rūpēt. **P**len⁹ ē. n. s'monib⁹: z
 coartat cū sps vteri sui. **E**surit z sitit auditores quib⁹: suas ia
 critet vanitates: quib⁹ oē: qd̄ sentit: effūdat: quib⁹ q̄lis z q̄tus
 sit inotescat. **I**nnēta āt occasiōe loq̄ndi: si de lris s'mo exonit:
 vetera pferūtur z noua: volāt snie: v'ba resonāt āpulosa: pue
 nit iterrogātē: nō q̄renti rīdit. **I**p̄e q̄rit: ip̄e soluit: z v'ba col
 locutoris p̄cidit ip̄fecta. **A**ū aut pulsato signo necesse ē inter
 rūpi colloquū: horā lōgā breue q̄rit itervallū: q̄rit licētiā vt
 ad fabulas reuertat p' horā: n̄ vt quēpiā edificz: s'z vt scīaz iactz
Edificat pōr: s'z n̄ edificare itēdit. **N**ō curat te docet: vel a te
 doceri ip̄e qd̄ nescit: s'z vt scire sciat: qd̄ scit. **Q** si d̄ religiōe agi
 tur: statī vīsiōes z sōpnia pferūt. **D**eide laudat ieiunia: p̄mē
 dat vigilias: s'f oīa orōnes exaltat: d̄ paria de hūilitate z de sin
 glis virtutib⁹ plēssie s'z vanissime disputat: vt tu. s. si audieris
 dicas: q̄ ex abūdātia cordis os loquit: z qz bon⁹ hō d̄ bono te
 sauro suo p̄fert bona. **S**i ad lubrica s'mo p̄uertit: i his quāto
 assuetior tāto loq̄tior ineitur. **D**icas: si audias rinū vanitatis
 fluiū. eē scurilitatis os ei⁹: ita vt seueros quoqz z graues aiōs
 i leuitatē p̄citet ris⁹. **E**t vt totū i breui colligā: i m'ri loquio no
 ra iactātiā. **I**n hoc hēs q̄rtū gradū: z d̄scriptū z noiātū. **S**u
 ge rē: z tene nomē. **H**ac eadē cautella iā accede ad quīnū: quē
 noīo singularitatē. **Q**uintus gradus singularitas.
Imp̄e ē. n. qui se sup̄ cēfos iactat: si nō plus cēfis ali
 quid agat: p qd̄ vltra cēfos app̄eat: p̄inde nō sufficit
 ei q̄ cōis mōasteriū reglā v'l māioz cohortāt exēpla:
Nec tamen melior esse studet: sed videri: non melius vīuēt:
 sed videri vincere gestit: quatenus dicere possit. **N**on sum
 sicut ceteri hominum. **P**lus sibi blanditur de' vno ieiunio: qd̄
 ceteris prādētib⁹ facit: q̄ si cū ceteris septē dies ieiunauit.

Acomodior sibi videtur una oratiuncula peculiaris quam tota psalmodia unius noctis. Inter prandendum crebro solet oculos iactare per mesas: ut si quod minus comedere viderit: victum se doleat: et incipiat idipsum sibi crudeliter subtrahere: quod necessarium victui indulgere dum prouiderat: plus glorie mentes detrimentum quam famis cruciatum. Si quod macrior: si quod pallidior: prospexerit: vile se estimat: nunquam quiescit. Et quoniam vultum ipse suum videre non potest: qualis scilicet se in tuentibus offert: manus quas potest et brachia spectans: palpat costas: humeros attrahat et lumbos: ut sciam quod corporis sui membra vel minus vel satis exilia probat: pallorem oris ac colorem discernat. Ad omnia denique sua strenuus: ad cuncta piger: vigilat in lecto: dormit in choro. Quamquam alijs psallentibus tota nocte ad vigilias dormiter: post vigilias alijs in clauistro quiescentibus: solus in oratorio remanet: excreat: et tunc gemitibus ac suspirijs aures foris sedentium de angulo implet. Cum autem ex his: quod singulariter sed inaniter agit: apud simplices eius opinio excreuerit: qui perfecto opera probant: quod cernunt: sed vnum prouideant non discernunt. Dum miser beatificatur: in errorem inducunt.

Sextus gradus Arrogantia.

Qredit: quod audit: laudat: quod agit: et quod intendat: non intendit. Obliviscitur intentionem: dum amplectitur opiones. Quicquid de omni alia re plus sibi credit quam alijs: de se solo plus alijs credit quam sibi: ut non iam vobis aut sola opere ostentatione suam praeferat religionem: sed itimo cordis credat affectum omnibus se sanctiorem. Et quicquid de se laudatum agnouerit: non ignorantie aut benivolentie laudatoris: sed suis meritis arrogantem ascribit. Non post singularitatem sextum sibi gradum iure ignorantie sibi vendicant. Post hanc presumptio inuenitur: in qua septimus gradus constituitur.

Septimus gradus Presumptio.

Qui enim alios se precellere putat: quoniam plus de se quam de alijs non presumat: Primus in conventibus residet: in

cōsilijs primus rīdēt: nō vocatus accedit: nō missus se intro
mittit: reordinat ordinata: reficit fecā. **Q**uicquid ipse nō fecit:
aut ordinauerit: nec recte factū: nec pulchre existimat ordinatū.
iudicat indicātes: p̄iudicat indicaturis. **S**i cū ip̄s aduenerit:
nō p̄moueat ad prioratū: suū abbatē aut iudū indicat: aut d̄ce
priū. **Q**uod si mediocrius ei aliq̄ obedia iniūcta fuerit: indignat̄ asp
nat̄: arbitrās se nō eē minorib⁹ occupādū: qui se ad maiora sē
tit idoneū. **S**ed qui sic p̄mul⁹ ad oīa magis temē q̄ libē p̄sue
uit igerē: ip̄ossibile est cū aliq̄n nō errare. **A**d p̄latū aut̄ perri
net erratē arguē. **P**ropt̄ea: cū ei culpa ip̄urat̄: crescit: nō apu
tat̄. **S**i ergo cū arguit⁹ fuerit: declinare cor ei⁹ videris in v̄ba
malitie: in octauum gradum: qui dī defensio peccōz noueris
corruisse.

Octauus gradus Defensio peccatorū.

Multis v̄o modis fiūt excusatiōes in peccis. **A**ut. n. di
cit: qui se excusat: nō feci: aut feci quidē: s̄z bñ feci: aut
si male: nō multū male: aut si multū male: nō mala in
tentiōe. **S**i aut̄ z de illa sicut adā vel eua p̄uincit̄: aliena suasiōe
excusare se nitit̄. **S**ed qui p̄cacit̄ etiā ap̄ta defēdit: q̄n occultas z
malas cogitatiōes cordi suo adueniētes humiliter revelaret
abbati.

Nonus gradus Simulata confessio.

Item v̄o gñā hec excusatiōis eaten⁹ mala iudicent̄: q̄
ten⁹ ore p̄bibito v̄ba malitie appellēt̄: multo rñ picu
losior ē fallax ac sup̄ba p̄fessio: q̄ p̄nicax z obstinata
defensio. **N**onnulli. n. cū de ap̄riorib⁹ arguūt̄: sciētes: q̄ si se de
fenderēt: sibi nō crederēt: subtili⁹ inueniūt argumētū defensiōis
v̄ba rīdētes dolose p̄fessiōis. **E**st quippe: ut scriptū ē: qui ne
quit hūiliat se: z infiora ei⁹ plena sūt dolo. **A**ut⁹ demittit̄: p̄
sternit̄ corp⁹: aliq̄s sibi lachrymulas extorquet̄: si p̄nt: vocē su
spirij: v̄ba gemitib⁹ intrūpūt. **N**ec solū qui eiusmodi ē: obiecta
nō excusat: s̄z ip̄se quoq; culpā exaggerat: ut dū ip̄ossibile ali

quid aut incredibile culpe sue ore ipsi⁹ aditū audis: et illud qđ
ratū putabas: discredē possis: et ex eo: qđ falsū eē nō dubitas:
dū p̄fitef: i dubiū veniat: qđ q̄si certū tenebat. **D**ūq; affirmāt:
qđ credi nolūt: p̄fiteđo culpā defendūt: et apiendo tegūt: qñ et
p̄fessio laudabilī sonat i ore: et adhuc iniquitas occulta i cor
de: q̄ten⁹ magis ex hūilitate: q̄ ex v̄itate p̄fiteri p̄teret: qui au
dit: aprās sibi illud scripture. **I**ust⁹ i p̄cipio f̄mōis accusator
ē sui. **S**alūt. n. apđ hoies v̄itate p̄clitari q̄ hūilitate: cū apđ
deū p̄clitent v̄triq;. **A**ut si iō culpa manifesta sit: q̄ nulla peni
t⁹ v̄suta regi possit: nihilomin⁹ tñ vocē nō cor penitētis assu
mūt: q̄ notā nō culpā deleāt: dū ignorātiā manifeste trāsgressi
onis: decore recōpēsāt publice p̄fessiōis. **V**iosa res hūilitas: q̄
ipsa quoq; supbia palliare se appetit: ne vilescat. **S**ed hoc cito
ēgiuersario a p̄lato dephendit: si ad hāc supbā hūilitatē nō le
nit flectit: quo magis dissilet culpā: vel differat penā. **M**ala fi
guli p̄bat fornax: et tribulatio v̄e penitētes discernit. **Q**ui enī
v̄acit penitet: laborē penitētie nō abhorret: s; quicquid sibi pro
culpa: quā odit: inūgit: tacita p̄scia patientē amplectit. **I**n ipsa
quoq; obediā duris ac p̄rijs reb⁹ abortis: quibullibet irroga
tis iniurijs: sustinēs nō latescit: ut i quarto gradu stare indicet
hūilitatis. **Q**ui⁹ v̄o silata p̄fessio ē: una vel leui ptumelia: aut
exigua pena iterrogat⁹: iā hūilitatē silare: iā silationē dissilare
nō pōt. **M**urmurat: frēdet: irascit: nec i quarto stare hūilita
tis: s; i nonū corruisse supbie p̄bat. **Q**ui f̄m qđ descriptus ē:
recte silata p̄fessio appellari pōt. **Q**uāta putas tūc p̄fusio sit
supbi: cū frans decipit: pax amittit: laus minuit: nec culpa di
luit. **T**andē notat ab oib⁹: indicat ab oib⁹: eoq; vehemēt⁹ oēs
indignāt: quo falsū p̄spiciūt: quicquid de eo pri⁹ opinabantur.
Tūc op⁹ est p̄lato: ut eo min⁹ illi parcēdum putet: quo magis
oēs offenderet: si vni parceret.

Decimus gradus **Rebellio.**

Re nisi eū misratio supna respiciat: ut: qđ valde difficili talib⁹ ē: uniuersorū iudicijs tacit⁹ acquiescat: frōtus mox et ipadēs factus: iāto deti⁹ qđto despat⁹ i decimū gradū p rebellionē corruit: quiq; pri⁹ latet arrogās frēs ptephat: iā patent iobediēs et ingm ptenit. Sciēduz aut ē: qđ oēs grad⁹: quos i. xij. pri⁹ sū: i tres tmmō colligi pnt: ut i sex supioib⁹ pteptus frat⁹: in q̄tuor sequētib⁹ ptept⁹ ingm: i duobus qui restāt: psumet pteptus dei. **N**otādū quoq; qđ bi duo supbie grad⁹ ultimi: qui et hūilitatis ascēdēdo primi iueniunt: sicut extra pgregationē ascēdēdi sunt: ita i pgregationē descēdi nō pnt. **Q** autēz aū ascēdi dēant: ex hoc apte dat itelligi: qđ i tertio gradu i regula legi⁹. **T**ertio iquit grad⁹ ē: ut quis p dei amore oī obediā se subdat maiori. **S**i ergo i t̄tio gradu subiectio collocat: q̄ pculdubio fit: qñ nouiti⁹ primū puetui sociat: psequēs ē: qđ duo antiores iā trāscēsi itelligāt. **D**eniq; ubi frat⁹ pcordiā: et ingm sentētiā monach⁹ spnit: quid ultra i mōasterio nisi scādalu⁹ facit.

Undecimus **Libertas peccādi.**

Post decimū itaq; gradū: qui rebellio dicit⁹ ē: expulsus vel egressus de monasterio: statim accipit ab undecio. **E**t tūc igredit⁹ vias: q̄ vident⁹ boibus bone: q̄z finis nisi forte d̄s eas sepierit: demerget eū i pfundū iferni. i. i cōtēptū dī. **I**mpi⁹ siquidē cū veniūt i pfundū malorū: ptepnit. **P**ost aut. xi. grad⁹ appellari libertas peccādi: p quā monach⁹ cū nec ingm videt: quē timeat: nec frēs: quos reuerat: tāto securi⁹ qđto liberi⁹ sua desideria iplere delectat: a quib⁹ i monasterio tā pudore qđ timore pbibebat. **S**z et si iā frēs v⁹ abbatē nō timet: nōdū tū dei penit⁹ formidie caret. **I**hāc rōnē adhuc sub murmurās volūtati: nec sine aliq dubitatōe: q̄q; primū illicita pficit: s; sicut is: qui vadū tētat pededēti nō cursim vitiorū gurgitē itrat.

Duodecimus gradus psuetudo peccandi
A postq̃ terribili dei iudicio prima flagitia ipunitas
sequit̃: expta voluptas libet̃er repetit̃: repetita blan
dit̃. **C**oncupiscencia reuiviscẽte sopit̃ rō: ligat psuetu
do. **T**rabitur mis̃ i profundū maloz: tradit̃ captivus voragini
vitioz: ita vt carnaliū voragie desiderioz absorptus: sue rōnis
diuini q̃ timoris oblit̃: dicat isipies i corde suo: nō est d̃s. **I**ā
idifferenter libitis p̃ licitis vit̃: iā ab illicitis cogitādis patrā
dis inestigandis: aiūs manus vel pedes nō p̃hibet̃: sed quic
quid in cor in buccā ad manū venerit: machiat̃: icrit̃: et opat̃
malinol̃: vaniloquus facinorosus. **Q**uēadmodū deniq̃ ascē
sis bis oibus gradib⁹ corde iam alacri et absq̃ labore p̃ bona
psuetudie iust⁹ currit ad vitā: sic descensus ip̃ius eisdē p̃ malo
vsa: nō rōne se gubernās: nō timoris freno retētās: intrepid⁹
festinat ad mortē. **M**edii sūt qui fatigātur: angustiantur: qui
nūc metu gebēne: nūc pristina retardati psuetudie descenden
do ṽl ascendēdo laborāt. **S**up̃mus t̃m et ifim⁹ currere absq̃
ip̃edimēto: et absq̃ labore: ad mortē hic: ad vitā ille festinat: al
ter alacrior: alter p̃clivior. **I**llū alacrē charitas: hūc p̃clivem
cupiditas facit. **I**n altero amor: in altero stupor laborē nō sē
rit: **I**n illo deniq̃ p̃fecta charitas: in isto cōsumata iniquitas:
foras mittit timorē. **I**lli veritas: huic cecitas dat securitatez.
Potest ergo duodecim⁹ gradus appellari psuetudo peccādi
qua dei metus amittit̃: cōtēptus incurritur. **P**ro tali iā inquit
ioānes ap̃ls nō dico: vt quis oret. **S**ed nūquid dicis o ap̃le: vt
quis despet̃? **I**mo gemat: qui illum amat. **N**ō p̃sumat orare:
nec desistat plorare. **Q**uid est: qđ dico? **A**n forte vllū remāet
spei refugiū: vbi oīo nō iuenit locū: **A**udi credentē sp̃antem:
nec t̃m orantē. **D**ñe inquit si fuisses hic: fr̃ meus n̄ fuiss̃ mor
tuis. **M**agna aut̃ fides qua credidit sua p̃sentia dñm mortē

phibē potuisse: si affuisset. **N**ō aut quid: Absit: ut quē credi
dit vivū potuisse suare: mortuū dubitet posse resuscitare. **S**z
nūc iquit scio: qz q̄cūqz poposceris a deo: dabit tibi de⁹. Deide
q̄renti: vbi posuissent cū: rīdet. **A**leni: z vide. **Q**obrez o mar
tha magna nobis tue fidei insignia tribuis. **S**z quō cū tāta fi
de diffidis: **A**leni: inquis: z vide. **Q**ur si nō despas: nō seq̄ris:
z dicis: z resuscita: **S**i aut despas: cur mḡm sine cā fatigas:
An forte fides aliqū recipit: qd̄ oīo nō p̄sumit: **D**eniqz appo
pinquāte cadaueri phibes: z dicis: dñe iā feter: quatrīduanus
enī ē: despando dicis hoc: an dissilando: **S**ic quippe ipse dñs
post resurrectionē finxit se lōgi⁹ ire: cū mallet cū discipulis re
manere. **D** scē mulieres xp̄i familiares: si frēm vīm amatis:
cur ei⁹ mīscordiā nō flagitatis: de cui⁹ potētia dubitare: p̄ieta
te diffidere nō potestis: **R**īdet. **S**ic meli⁹ tanq̄ nō orātes ora
m⁹: sic efficaci⁹ tāq̄ diffidētes p̄fidim⁹. **E**xhibem⁹ fidē: phibe
mus affectū: scit ipe: cui nō ē op⁹: ut aliquid dicaī: quid deside
rem⁹: **S**cim⁹ quidē: qz oīa pōt: sz hoc tā grāde miraculū taz no
uū tā iauditū: z si ei⁹ subest potētie: multū tñ excedit uniuersa
merita bñilitatis n̄re. **S**uffic nobis potētie locū: p̄ierati d̄disse
occasionē: mallētes paciēt expectare: qd̄ velit: q̄ ipudēt q̄rē: qd̄
forsitā nolit. **D**eniqz qd̄ n̄ris meritis deest: v̄ecūdīa forasse sup
plebit. **P**etri quoqz p⁹ graue lapsū lachrymā quidē video: sz
p̄ceez nō audio: nec tñ de idulgētia dubito. **D**isce ēt in m̄re dñi
magnā in mirabilib⁹ fidē hēre: i magna fide v̄ecūdīā retinere.
Disce v̄ecūdīa decorare fidē: reprimere p̄sūptionē. **A**linum in
quit nō hñt: **Q**z breuī q̄ reuerentē suggestit: vñ pie sollicita fu
it. **E**t ut discas i huiusmōi magis pie gemere: q̄ petē p̄sūptuo
se: p̄ieratis estū pudoris tēperās umbra: p̄ceptā p̄cis fiduciam
v̄ecūde sup̄psit. **N**ō frōtose accessit: nō palā locuta ē: ut auda
cter corā oib⁹ dicēt. **O**bsacro fili: deficit vinū: p̄ristantē p̄uine:

pfundit spōsus: oñde: quid possis. **S**z licet hoc: aut multo plu
ra peccat estuās fernēs loqret affcūs: privati tñ potētē pia filiū
mī adiit: nō potentiā rētās: sz volūtātē explorans. **A**linū iquit
nō hñt. **Q**uid modestius: **N**ō defuit pietati fides: voci gra
uitas: efficacia voto. **S**i ergo illa cū mī sit: se matre obliu nō
audet petere miraculū vini: ego vile mancipiū: cui pmagnū ē:
filiū simul ac mīs esse vñaculū: q̄ frōte psumo p vita petere q̄
triduanū. **D**uo etiā i euangelio ceci: visū alt accepisse: alt rece
pisse legunt: alt quē amiserat: alt quez nō habuerat: unus. s. ex
cecat: alt cecus natus. **S**z qui excecatur mirabilibus mirisqz
clamoribus mīam meruit: qui vō cecus natus tāto mīficordi
q̄to mirabili: nullis suis pēibz puentū sui illūinatoris benefi
ciū nibilominus sensit. **I**lli deniqz dictū est: fides tua saluū te
fecit. **H**uic aut nō. **D**uos quoqz recentē mortuos: tertius iam
q̄triduanū: lego resuscitatos: solam tñ i domo adhuc positam
pēibus pīs. **D**uos est ex isperata magnitudine pietatis. **S**i
mili etiā forma si ptingerit: qd de? auertat: aliquē de frīb? nris
nō in corpe sed in aīa mori: q̄diu adhuc itra nos erit: pulsabo
z ego meis qualibuscūqz peccōz p fratre pēibz saluatores. **S**i
renixerit: lucrati erim? frēm. **S**i vō nō mereamur exaudiri:
vbi iā vlt tollerare viuos: vel tollerari a viuis nō potit: sz icipit
efferri: semp quidē fidelit gemo: sz iā nō ita fiducialit oro. **N**ō
apte audeo dicē: veni dñe: suscita mortuū nrz: corde tñ suspēso
tremul? int? clamare nō cesso. **S**i forte: si forte: si forte deside
riū paupē exaudiet dñs: pparationē cordis eoz audiet auris
tua. **E**t illud. **N**unquid mortuis facies mirabilia: aut medici
suscitabūt: z p̄fitebunt tibi: **E**t de quatrduano. **N**ūquid nar
rabit aliquis in sepulchro misericordiā tuā: z vitatē tuā i p̄di
tionē: **P**ōt interī saluator: si vult insperare iprouise occurrē
nobis: lachrymisqz portantiū motus nō pēibz: mortuo vitā red

dere: aut certe iā sepultū reuocare a mortuis. **M**ortuū autē
dixerim illū: qui sua peccā defendēs: in octauū iā corruit gradū
A mortuo. n. tanq̃: qui nō ē: p̃t p̃fessio. **P**ost decimū ṽo: qui
terti⁹ est ab octauo: iā efferē in libertatē peccādi: q̃n expellit a
p̃sortio monasterij. **A**t postq̃ quartū trāsierit: iā recte q̃tridu
an⁹ dī: cū i quitū decidēs p̃ p̃suetudinē sepelit. **A**bsit autē a no
bis: ut etiā p̃ talib⁹ z si palā nō p̃sumim⁹: vel in cordibus nr̃is
orare cessemus: cū paul⁹ eos quoq̃ lugēt: quos sine penitētia
mortuos scieret. **E**t si. n. a cōibus oronib⁹ ipsi se excludūt: sed
ab effectib⁹ oīno nō p̃nt. **A**lderint tñ in q̃to piculo sint. pro
quib⁹ ecclesia palā orare nō audeat: q̃ fidelit̃ etiā p̃ iudeis: pro
hereticis: p̃ gentilib⁹ orat. **A**ū. n. in parasceue orēt p̃ quibuli
bet malis: nulla tñ mētio fit de excōicatis.

Dicis forte frater godofride me aliud q̃ tu q̃sisti: q̃
ipse p̃misi tandē exhibuisse: cū p̃ gradib⁹ hūilitatis:
supbie grad⁹ videar descripsisse. **A**d qd̃ ego. **N**ō po
tui docere: nisi: qd̃ didici. **N**ō putavi p̃gruū me d̃scribere ascē
siones: qui plus descēdere: q̃ ascendere noui. **P**roponat tibi
beat⁹ benedictus grad⁹ hūilitatis: quos ipse pri⁹ in corde suo
disposuit. **E**go quid p̃ponā: nō hēo nisi ordinē mee descensio
nis. **I**n quo tñ si diligent̃ inspiciūt: via forsitan ascensionis repe
riūt. **S**i. n. tibi romā tēdenti homo veniēs obuiaret: q̃situs viā
quid meli⁹ q̃ illā: qua venit on̄dēt: **D**ū castella: villas: urbes:
fluvios: ac mōtes: p̃ quos trāsierat noiat: suū denūciāns iter:
tuū tibi p̃nūciat: ita ut eadē loca recognoscas eūdo: q̃ p̃transijt
veniēdo. **I**n hac silr̃ nr̃a descēsiōe grad⁹ ascēsorios fortasse re
peries: quos ascēdēdo meli⁹ i tuo corde: q̃ i nr̃o codice leges.

Deo gratias.

Explciunt gradus superbie z humilitatis sancti bernardi
abbatis clarauall.

Incipit libellus meditationū bti Bernardi abbatis clara
ualen. de cognitione hoīs z quomodo seipm cognoscat: vt
deū inueniat z videat.

De cognitione hominis. cap. primū.

Multi multa sciunt: z sciōs nesciūt: alios insti
tuūt z seipsos deserūt: deū querūt p ista exterio
ra desentes sua interiora: quibus iterior ē de?
Accirco ab exterioribus redeā ad iteriora: et
ab interioribus ad supiora ascendā: vt possim
cognoscere: vnde venio. Quid sū: aut quo vado: vel unde sim:
z p cognitionē mei puenire valeā ad cognitionē dei. Quanto
nāqz cognitione mei proficio: tanto ad cognitionē dei accedo:
Im interiorē hoiez: tria in mēte mea inuenio p que deū recolo
cōspitio z pcupisco. Sunt aut hec tria. s. memoria: intelligētia
z volūtas siue amor. Per memoriā reminiscoz: p intelligētiā
intueor: p volūtatē amplector. Tū dei reminiscoz in memoria
mea eū inueio: z de eo me delector: s; qz ipē mihi donat digne
tur. Intelligentia intueor: quid sit deus in seipo increat⁹. In
angel' in hoibus in sanctis. In seipo ē in pphensibilis qz pī
cipiū z finis. Principiū sine principio: z finis sine fine: ex me
itelligo: quā icōprehensibilis sit deus: qn meipm itelligere nō
possum: quē fecit. In anglis est desiderabilis qz in eo deside
rāt prospicere: in sanctis est delectabilis: qz in eo assidue felici
iocūditate letant. In creaturis est admirabilis: qz oīa potent
creat: sapiēter gubernat: benigne dispensat. In hoibus ē ama
bilis qz est eoz dens: z ipi sunt ppl's eius. Ipe in hoibus ha
bitat tāq in tēplo suo: ipi sunt templū eius. Nō dignatur sin
gulos neqz vniuersos quisquis cum meminit: eūqz intelligit
ac diligit cū ipso est. Diligere eū debem⁹ qz ipē prior dilexit: z

ad ymaginē ⁊ similitudinē suā nos fecit: q̄ nulli alii creature do
nare voluit. **A**d ymaginē dei facti sumus: hoc est ad intel
lectū ⁊ notitiā filii: p̄ quē intelligimus ⁊ cognoscimus p̄rem: ⁊
accessum habem⁹ ad eū: tanta cognitio est inter nos ⁊ dei fili
um: q̄ ip̄e ymago dei est: ⁊ nos ad ymaginē dei facti sumus.
Quā cognitionē esse ipsa similitudo testatur. **Q**uoniam non
solū ad ymaginē dei: sed et ad similitudinē eius facti sum⁹. **P**or
ter igit̄ id q̄ ad ymaginē ē cū sua ymagine cōuenire ⁊ nō iua
cū nomen ymaginis p̄cipare. **R**epresentem⁹ ergo in nobis
ymaginē eius in appetitu pacis: in intuitu veritatis: in amore
charitatis. **T**eneamus eum in memoria: portemus in p̄scia: ⁊
vbique p̄ntem veneremur. **D**ēs si quidez mea eo ip̄o ymago
dei est: quo eius capax est: eiusq; p̄iceps eē pōt: **N**ō p̄p̄ea ei⁹
est ymago: quia sui meminit mens: ⁊ eū intelligit: ac diligit: sed
quia pōt meminisse itelligere: ac diligere: a quo facta est. **Q**uō
cū facit: sapiēs ip̄a fit. **N**ihil enī est tā sile illi sūme sapie quā
mens rōnalis que p̄ memoriā intelligētia: ac voluntatē in illa
trinitate ineffabilr p̄sistit. **C**ōsistere aut̄ in illa nō pōt: nisi ei⁹
memineret: itelligeret ac diligeret. **D**emor itaq; dei sui sit:
ad cui⁹ ymaginē facta est: cūq; intelligat colat: ac diligit: cum
quo pōt semp esse. **B**eata quoq; aia: apud quāz deus requiesc
inuenit: ⁊ in eius tabernaclo requiescit. **B**eata: q̄ dicere pōt:
⁊ qui creauit me requiescit in tabernaclo meo. **N**egare si qui
dē ei requiē celi nō poterit. **A**ur ergo nos ip̄os deserimus ⁊ i
bis exterioribus deū querimus qui apud nos est: si nos veli
mus esse apud eū: **N**e vera nobiscū est ⁊ in nobis: sed adhuc
per fidem donet mereamur videre p̄ sp̄em. **N**ouimus iquit
ap̄las habitare xp̄m per fidē in cordibus nr̄is: q̄ xp̄us i fide
fides in mente. **D**ēs in corde. **A**or in pectore. **P**er fidez re
colo deum creatorē: adoro redēptorē: expecto saluatorē: credo

videre eū cum in omnibus creaturis ⁊ habere in me metip̃o.
Quodq; in his oibus effabilius: atq; iocundius ⁊ beatius ē
cognoscere in semetip̃o ⁊ h̃re in meip̃o: quod his oibus ineffa-
bilius: iam dignius atq; beatius est: **N**ā cognoscere in seip̃o
patrē ⁊ filiū cū sp̃u sancto: vita eterna est beatitudo perfecta
summa voluntas. **O**culus nō vidit: nec auris audivit: nec ī cor
hoīs ascendit: quāta claritas: quāta suauitas: quanta iocundi-
tas sit in illa visione viuentiū: q̃do deū facie ad faciem videbi-
mus: qui est lux illuminatoꝝ: requies exercitatoꝝ: patria rede-
ntiū: vita viuentiū: corona videntiū. **I**ta in mente mea ima-
ginē summe trinitatis reperio: ad quā summā trinitatē reco-
lendā: inspiciendam ⁊ diligendēq;: vt eius recorder: in ea dele-
cter ⁊ eā amplectar: totū id qđ viuo debeo ei. **S**ens imago
dei est: in qua sunt hec tria. i. memoria intelligentia: ⁊ volūtas:
Memorie attribuimus omne: qđ scimus: etiā si illud nō cogi-
tamus: intelligentie attribuimus omne: qđ verū cogitando in-
uenimus: qđ etiā memorie cōmendamus. **P**er memoriā p̃ri
similes sumus: per intelligentiā filio: omne enī: qđ scimus ⁊ sē-
timus: ⁊ cogitamus intelligētie: attribuimus. **P**er voluntatē
similes sumus sp̃ui scō: nihil. n. tam sile ī nobis est q̃ volūtas
vel amor vel dilectio: voluntas excellentior est: dilectio dei do-
nū est: ita qđ hoc dono dei nihil est excellentius: dilectio nanq;
ex deo est: ⁊ deus est proprie. **S**piritus sanctus dicitur: p̃ quē
charitas dei diffusa est in cordibus nostris: per quam tota tri-
nitas in nobis habitat.

De vilitate ⁊ miseria corporis humani. cap. ii.

Secundū exteriorē hominē de parentibus illis me ī-
uenio: qui ante fecerūt me dānatū: q̃ natum **P**ec-
catores peccatorem in peccato genuerunt. **M**iseri

miserum in hac lucis miseriam induxerunt: **N**ihil ex eis habeo nisi miseriam et peccatum: et corpus corruptibile. **R**elinque hic corpus: quod gesto: ad illos vero festino: qui mortis corporis hinc exierunt cum eorum sepulchra respicio: non inuenio in eis nisi cinerem et vermes: fetorem et horrorem: quod sum ego illi fuerunt: et quod ipsi sunt ego ero. **Q**uid sum ergo: homo de humore liquido. **S**ui enim in uena conceptionis de humano semine conceptus: deinde anima creata illud modicum crescendo caro facta est: postea plorans et eiulans traditus sum huius mundi exilio.

De iudicio diuino timendo. cap. iij.

Ecce cum morior plenus iniquitatibus et abominatibus. **J**am iam presentabor ante districtum iudicem de operibus meis rationem redditurus: ut mihi mihi sero: cum venerit dies illa iudicii: et aperti fuerint libri: in quibus omnes mei actus: et cogitationes presentis seculi recitabuntur. **T**unc dimisso capite preconusione male conscientie in iudicio coram domino stabo trepidus et anxius: utpote commorans scelerum meorum: et tunc dicitur de me: ecce homo et opera eius. **R**educam ante oculos meos omnia peccata et delicta mea. **S**iet namque quidamque vi diuina ut cuiusque opera sua bona vel mala cuncta ad memoriam reuocentur: et mentis intuitu mira celeritate cernantur: ut accuset vel excuset scientia conscientiam: atque ita simul omnes et singuli iudicentur. **I**udicium gestorum tunc faciet quisque suorum. **C**unctaque cunctorum cunctis archana patebunt. **Q**uod enim nunc confiteri erubescimus: tunc omnibus manifestabitur: et quicquid hic dissimulando palpas: totum illic flamma comburet. **I**gnis ubique frenis ruptis regnabit habens. **Q**uanto nos diuini deus expectat

ut emēdemus: tāto districtius iudicabimur: si neglexerimus.
Cur ergo tantope vitā istā desideramus ī qua cū tāto labore
vīuimus: et q̄ro plus vīuimus: tanto plus peccamus: quanto
nanq; est vita longior: tanto culpa est numerosior. **Q**uotidie
crescunt mala: et subtrahuntur bona: assidue variat̃ homo per
p̄spera et aduersa: et ignoratur: q̄n moriat̃: sicut enim stella co
ruscans in celo currit velociter: et repente deficit: et sicut scintil
la ignis subito extinguit̃: et in cinerē redigitur. **S**ic cito finitā
datur cernere vitam. **D**um enim libenter: ac iocūde moratur
homo in mūdo: diuq; se arbitratur victur̃: ac multa in longa
tēpora disponit agenda: subito et rapitur in morte: et ex impro
uiso abstrahitur: vexat̃ t̃mē cum magno metu magnisq; dolori
bus aīa a corpore separat̃: veniunt autē angeli assumere illā:
ut eam perducāt ante tribunal iudicis metuendi. **E**t tunc illa
memorans opa sua mala et pessima: que die noctuq; gessit: cō
tremiscit: et querit illa fugere: induciasq; petere dicens: date mi
hi vel unius hore spacium. **T**uncq; loquentia simul ei omnia
sua opera dicent. **T**u nos egisti: tua nos opera sumus: non te
deseremus: sed tecū eximus: sempq; tecū p̄gemus ad iudiciū:
vitia quoq; multis multiplicibusq; criminibus eā accusabunt:
multaq; testimonia aduersus eā iueniēt: q̄q; unū illoꝝ ad dā
nationē ei⁹ satisfacē potuit: demones v̄o terribili vultu et horri
bili aspēu eā terrebūt: et ingēti furore eā p̄sequēt̃: et p̄p̄bēdent
tam terribilit̃ q̄ horribiliter volētes eā retinere: et possidere: nisi
sit: qui eripiat. **T**unc aīa inueniēs oculos clausos: et os: et oēs
aliosq; sensus corp̄is: p̄ quos solebat egredi: et delectari in his
exterioribus: reuertēt̃ ad se: et vidēs se solā et nudā ingēti hor
rore p̄cussam: desperatiōe deficiet ī se: et sub se cader: et q; amo
re mundi et carnis voluptate dei amorē dereliq̄rit: derelinque
tur a dō misera ī hora tāte necessitatis: atq; demonib⁹ tradet̃

i inferno cruciada. **E**xitus ostendit quo mundi gloria tendit. **D**ux
peregrinarius nolo terrena sequaris: effuge miles christi fornicarie
miles effuge iocundi laqueos et retia mundi: **S**ic anima peccatoris in
die: qua ignorat et hora: qua nescit rapitur a morte et segregatur
a corpore. **P**ergitque miseriis plena tremens et dolens: et cum nulla ex
cusatione beatur: quam pro peccatis suis possit ostendere: peribescit et per
timefcit ante deum apparere: **I**ngenti horrore percutitur et multiplici
bus cogitationum estibus agitur. **A**um ingruente solutione carnis
et subductis ex medio omnibus se: et illum tantum considerat: cui appropin
quat: et post paululum inuenit hoc: quod in perpetuum non potest mutari
Considerat plane exterius: quam districtus iudex uideat: et ante seue
ritatem tante iustitie: quas rationes uite sue ponat. **S**i. n. cuncta opera:
quam potuit intelligere deuotaui uentura tamen coram districto iudice: il
la magisque in semetipsa non intelligit: peribescit. **A**rescit pauior
cum cogitat quam uiam huius uite: nequaquam sine culpa transire potuit.
Nec hoc quidem quam laudabiliter uixit: sine aliquo reatu esse: si remo
ta pietate iudicetur. **Q**uis. n. considerare valeat: quot mala primo
mentis temporis perpetramus: et quot bona facere negligimus. **S**icut
enim peccatum est perpetratio mali: sic delictum est desertio boni grauis
quidem iactura est cum nec bona facimus: nec bona cogitamus: sed
cor nostrum per varia et inutilia deserimus vagari. **N**imis tamen diffici
le est cor tenere et ab illicita cogitatione obseruare. **N**imis diffi
cile est terrenas occupationes absque peccatis ministrare. **Q**uapropter
cum nullus semetipsum diiudicare et comprehendere perfecte valeat:
sed multis cogitationibus occupetur sibimetipsi aliquo modo
manet incognitus. **U**t omnino quod tollerare nesciat. **P**ropterea
urgente exitu subtiliori terretur metu: quia et si illa: que scinit
non quam se pretermisisse meminit formidat tamen ea que nescit.
Aspice festina pereunt quecumque ruina. **M**orte repentina cum
furto fraude rapina. **U**ltimaque cunctorum breuis est et plena labo

rū. **O** bides diues nunquam per secula viues.

De dignitate anime z vtilitate carnis. cap. iiii.

O Anima insignita dei ymagine decorata similitudine:
desponsata fide: doctata spū. **R**edempta sanguine: de
putata cū angelis. **A**par beatitudinis: heres boni
tatis: rōnis p̄iceps quid tibi cū carne: **A**nde ista pateris pp
carnē aliena tibi pccā ip̄tant. s. tue iusticie: quasi pānus men
struate reputāt. **A**tq; tu ip̄a ad nihilū redacta ē: z quasi nubi
lū z inane reputata. **N**ihil aliud ē caro: cū qua ē tibi tanta fa
miliaritas: z societas: nisi spuma caro facta fragili vestita deco
re: sed z erit: qđ est caro: cadauer: miserū z putridum z cibus
v̄miū. **N**ā quātūcūq; extollat: semp caro est. **S**i diligēter cō
sideres: que p os z nares ceterosq; corpis meatus egrediātur
vili⁹ sterquiliniū nūq̄ vidisti: si singlas ei⁹ misias enarrare ve
lis: quā sit onerata pccis irretita vitiis. **D**uriēs cōcupiscen
tiis: occupata passionibus: polluta illusiōib⁹: prona semp ī ma
lū: z ad oē vitiū procliuis: plenaq; oī cōfusione: ignominiaz iue
nies: o aīa pp carnē homo vanitati siliis factus est: qz ex illa vi
tinz cōcupie traxit: quo captiuus tenet z icurnat. **A**t diligit
vanitatē: z iniquitatē opetur: **A**tende o homo: quid fuisti an
ortū: quid ab ortu vsq; ad occasuz: atq; quid eris post hāc vitā
Profecto fuisti qđ nō eras: postea de vili materia factus z ī
nilissimo panno iuolutus menstrualī sanguine in vtero mater
no fuisti nutritus: tunica tua fuit pellis sedina. **S**ic idatus z
ornatus venisti ad nos. **N**ec memor es qđ sit vilis origo tua
forma fauor ppli: feruor iuuenilis opes. **S**ubripuere tibi no
scere quid sis homo. **N**ihil aliud est hō qđ sperma vel spuma
feridū saccus stercozū: cibus vermiū. **A**nde supbit hō: cui⁹ cō
ceptio culpa: nasci pena: labor vita: necesse mori. **P**ost hoīem
vermis post vermē fetor z horror: sic in nō hoīez vertitur oīs

hō. **A**ur ergo hō superbus nō attendis: q̄ fuisti vile semē z sā
guis coagulatus in vtero: **D**einde miserū hui⁹ vite exposi⁹
z peccato. **P**ostea vermis z cibus vermiū futur⁹ intumulo.
Quid supbis pulvis z cinis: cui⁹ cōceptio culpa: nasci pena:
labor vita: mori angustia. **A**ur carnē tuāz preciosis cibus ipin
guas z adornas q̄ post paucos dies vermes deuoraturi sunt
in sepulchro. **A**ia⁹ vero tuā nō ornas bonis opibus: que deo
z angelis ei⁹ p̄ntanda est ī celis: **A**urū cui seruis z quicquid
auarus acernas. **A**urrimus absq; mora: cito transit nec redit
hora. **F**ructus fossa dabit optato tpe tellus. **F**ossa tibi caro
celica regna dabit. **Q**uare aia⁹ tuā vilipendis: z ei p̄ponis car
nez: dñam ancillari z ancillā dñari magna abusio est. **T**otus si
quidē mundus iste ad vnus aie p̄tiū estimari nō pōt. **N**ō. n.
pro roto mūdo deus aiam suā daret quā pro aia hūana dedit:
sublimis ē ergo aie p̄tiū que nō nisi xpī sanguinē redimi po
tuit. **Q**uā ergo cōmutatiōez dabis pro aia tua: qui das illam
pro nihilo: **N**onne dei filius cū esset in sinu p̄ris a regalibus
sedibus pro ea descēdit vt eā liberaret adiabólica ptāte. **Q**uā
cū vidisset pccōz fimbis irretitā iāz iāq; demonibus traden
dā: vt morte ppetua dānaret flevit super eā: qui fle f nesciebat
z nō solū flevit: sed etiā se occidi permisit: vt pretio sui sangui
eam redimeret. **A**spice mortalis pro te dat hostia talis. **S**ol
ue pendendo: quod homo peccauit edēdo. **A**gnosce homo q̄
nobilis sit anima tua: z q̄ gravia fuerint eius vulnera pro qui
bus necesse fuit xpm dominum vulnerari nisi adderet z occi
di: z non solum occidi: sed et ligno crucis affigi q̄ ignominio
sius est. **N**am si non fuissent tua vulnera: ad mortem z ad
mortē sēpiternā nūq; p corū remedio dei fili⁹ morerēt. **N**oli
ergo vilipēdere aie tue passiōez: cui a tāta maiestate vides tātā
exhiberi ppassiōez fudit ille lacrimas p te. lava z tu p siglas

noctes lectum tuū cordis ppūctiōe ⁊ lachrymarū assiduitate.
Sudit ipse sanguinē suū pte : fande ⁊ tu tuū quotidiana cor
poris afflictioē. **Q**uod si semel p xpo ponere nō potes: saltez
mitiori quodam sed longiori martyrio pone.

Noli attēdere: quid caro velit: sed quid spūs poscit: rūc glo
riosus. n. erit: cū redierit ad dñm suū: tradetq; se ei. **I**ta tamē
si e corpe vel ope minimū factū: seu nullū pccm secū tolerit: ⁊
deterferit oē sordidū. **S**i vō dicis: dur⁹ est hic sermo: nō possū
mundū spernere: ⁊ carnē meam odio bēre. **D**ic mihi: vbi sunt
amatores mūdi: qui ante pauca tpa nobiscū fuerūt: **N**ihil ex
eis remansit nisi cineres ⁊ vmes. **A**ttende diligent: quid sunt:
vel quid fuerunt: hoīes fuerūt sicut tu: comederunt: biberūt:
riserūt: ⁊ duxerunt in bonis dies suos: ⁊ in pūcto mortis ad in
ferna descēderunt: hic caro eoz vermib⁹: ⁊ illic aīa ignibus de
putat: donec rursus infelici collegio colligari sempitnis inuol
uant incēdijs: qui socij fuerūt in vitijs. **U**na nāq; pena impli
cat: quos un⁹ amor i crimie ligat. **Q**uid eis pfnit inanis glā:
brevis letitia: mūdi potentia: carnis voluptas: false diuitie: ma
gna familia: ⁊ mala pcupiscētia: vbi risus ⁊ ioc⁹: vbi iactātia ⁊
arrogātia: **D**e tāta letitia q̄tra tristitia: ⁊ post tantā voluptatē
tā gravis misēria: de illa exultatiōe ceciderūt i magnā miseriā:
in grandē ruinā: ⁊ magna tormenta. **N**icquid illis ⁊ tibi ac
cidere pōt: q; homo es: homo de humo: limus de limo: de ter
ra venis: ⁊ i terrā reuerteris: qñ veniet dies illa vltima: q̄ subi
to venit: ⁊ forsitan hodie erit. **C**ertū est: q; morieris: sed incer
tum est: qñ: aut quō: aut ubi. **Q**m mors vbiq; te expectat: tu
quoq; si sapiens fueris: vbiq; eā expectabis. **S**i carnē seqris:
ponieris in carne: si in carne delectaberis: cruciaberis i carne:
Si curiosas vestes requiris: p ornatu vestiu sub te sternet
tinea: ⁊ operimentū tuum erunt vermes. **I**ustitia. n. oei aliud

iudicare nō pōt: nisi s̄m qđ opa nostra merent̄. **Q**ui. n. p̄^o di-
ligit mundū q̄ deū: seculū q̄ claustrū: gulā q̄ abstinentiā: luxu-
riā q̄ castitatē: sequit̄ diabolū: z ibit cū illo in suppliciū eternū.
Quis putas: tūc meror erit: quis luctus: q̄ue tristitia: cū sepa-
bunt̄ iniusti a p̄sortio scōz z a visione dei: z tradent̄ in potesta-
te demonū: z ibūt cū ipsis ī suppliciū eternū: vbi semp erunt si-
ne fine ī gemitu z luctu. **P**rocul quippe a beata patria paradisi
exulati: cruciabunt̄ in gehēna ppetua: nunq̄ lucē visuri: nunq̄
requiē adepturi: sed p milia miliū ānoz in īferno cruciādi: nec
nunq̄ inde liberādi. vbi nec: qui torquent: aliqñ fatigant̄: nec:
qui torquent̄: aliqñ moriūt̄. **H**ic aspect⁹ rotaz horribilis: aspe-
ctus imitus: atq; deteriorib⁹ supplicijs sequētib⁹: sic sic enīz ibi
ignis psumit: ut semp reseruet̄: sic tormēta agunt̄: ut semp in-
nouent̄. **I**uxta vō qualitātē culpe: penā sustinebit vnusquisq;
gehēne: z s̄lilibus culpis: s̄lēs debent̄ cruciari: nil ibi audietur
nisi fletus: plātus: gemitus: ullulat⁹: meror: z stridor dentium:
nihil aliud ibi videbit̄ nisi vermes: facies torroz: z tērrima
mōstra demonioz: vmes crudeles mordebunt intima cordis.
Hic dolor: inde pavor: gemit⁹: stupor: z timor horrois. **A**rde-
būt miseri in igne et̄no in eternū z ultra. **I**n carne cruciabūt̄
p ignē: in spū p p̄scie v̄mē: ibi erit dolor itollerabilis: fetor in-
pabilis: timor horribilis: mors corpis z aīe sine spe venie z mi-
sicordie. **S**ic tñ morient̄: ut semp viuāt: z sic vinēt: ut semper
morian̄: ita aīa hoīs aut ī inferno cruciabit̄ p pccis: aut ī pa-
diso p bonis meritis collocat̄. **N**ūc ergo alterz de duob⁹ eli-
gam⁹: aut semp cruciari cū ipijs: aut sēp letari cū scīs. **B**onū
siquidē z malū: mors z vita sūt nobis apposita: ut ad qđ volu-
erim⁹: manū extēdam⁹: z si tormēta nos terrēt: saltē p̄mia inu-
rēt. **O**ccurrat mēti tue mors z passio xpī: iudicijsq; dies: celoz
gaudia: pena: īferni quiq; meror hoz vince goliā: **G**le: si solari

letitia: si satiari. **Da:** si ditari: servi: si vis dominari.

De p̄mio videndi deum z habendi. cap. v.

Primū ē vidē deū: vinere cū deo: vinē de dō: cē in dō:
qui erit oīa i oībus bēre deum: qui est summū bonū:
z vbi sūmū bonū ē: ibi sūma felicitas: sūma iocūditas:
v̄a libertas: p̄fecta charitas: c̄na securitas: z segura ēnitas.
Est ibi v̄a letitia: plena sc̄ia: oīs pulchritudo: z oīs beatitudo.
Est ibi pax: pietas: bonitas: lux viri: honestas: gaudia: leticie:
dulcedo: vita p̄bēnis: gl̄ia: l̄as: requies: amor: z cōcordia dul
cis: sic hō i deo beat⁹ erit: i cui⁹ p̄sc̄ia pcc̄m inuērū nō fuerit: vī
debit deū ad voluntatē: hēbit ad volūtātē: fruēt ad iocūditatē:
i ēnitate vigebit: i v̄itate fulgebit: i bōitate gaudebit: sic hēbit
pmanēdi ēnitatē: cognoscēdi facultatē: z requiescēdi felicitatē
Cui⁹ siquidē hō erit illi⁹ sup̄ne ciuitatis: cui⁹ āgeli sunt ciues:
d̄s p̄r tēplū: fili⁹ ei⁹ splēdor: i p̄s sc̄us charitas. **C**iuitas cele
stis mātio segura patria totū p̄tinēs: qđ delectat: vbi ppl̄s sine
murmuratiōe: icole quieti: boīes nullā idigētiā h̄ntes. **Q**z glo
riosa deā sūt d̄ te ciuitas d̄i: sicut letatiū oīuz h̄ratio ē i te. **D**ēs
letāt i letitia z exultatōe. **D**ēs delectant de dō: cui⁹ aspect⁹ pul
cher: facies decora: eloquiū dulce: delectabil⁹ ē ad audiendū:
suauis ad h̄ndū: dulcis ad fruēdū: ipse p se plz: z p se sufficit ad
meritū z ad p̄miū. **N**ec extra illū quicq̄ aliud q̄rit: qz totū in
illo inenit: quicquid desiderat: z ita sēp oculis libet cū aspice:
sēp h̄re: sēp qz i illo delectari: z illo frui: i illo clarificat̄ itelle
ct⁹: z purificat̄ affect⁹ ad cognoscēdā z diligēdā v̄itatē. **E**t hoc
est totū bonū boīs. s. noscē z amare creatorē suū. **C**ur ergo
nos angit vesania vitioz sitire absinthiū: hui⁹ mūdi sequi nau
fragiū: hui⁹ vite labētis pati ifortuniū: ipie tyrānidis sufferre
dn̄iū: z nō magis puolare ad scōz felicitatē: ad angeloz socie
tatē: ad solēnitatē sup̄ne letitie: z ad iocunditatē p̄teplatiue vi

re: ut possim⁹ intrare ī portas dei: z videre supabundātes diui-
tias illas bōitatis illi⁹: ibi vacabim⁹ z videbim⁹ q̄dulcis dñs:
z magna multitudo dulcedis ei⁹: videbim⁹ quidē gl'ie decorē:
scōz splēdorē z regie prātis honorē. cognoscem⁹ prīs potētiā:
filij sapiam: sps sci clemētiā. Et ita hēbimus notitiā illi⁹ sūme
trinitatis. Nūc corpa p corp⁹ videmus: imaginē ēē corpoz spū
videm⁹. Tūc vō ipsā vītātē pare mētis ītuitu videbim⁹. O be-
ata visio vidē deū ī seipso: vidē deū ī nobis: z nos ī eo felici io-
cūditate: z iocūda felicitate: quicquid desiderabim⁹: hēbimus:
nihil āplius desiderātes. z quicquid videbimus: amabim⁹ ipso
amore brī. Brī dulcedie amoris z suauitate prēplatiōis. Hec
ē sūma illius prēplatiōis: z hec ē sūma illius felicitatis: qm̄ ītel-
liget ī suo puro eē syncera deitas: z p̄phendet ī eo īcomp̄hen-
sibilis trinitas: z patebunt archana diuinitatis: videbit⁹: z ama-
bit⁹ deus. Et hec visio z delectatio: totum cor hoīs implēs: z
satiās: una erit oīum lingua: iubilatio īdeffesa: unus affectus z
amor cīnus. Datebit vītas: implebit charitas: z erit ītegra cor-
poris z aīe societas. Fulgebit sicut sol gl'ificata hūanitas: quie-
ta erit z p̄coris carnis z spūs societas. Angeloz z hoīuz unū
erit gaudium: unū colloquiū: unū p̄uiuium: nō lāguebit amor:
nō liq̄fiet dilectio p̄ntibus oībus bonis: nulla erit dilatiōis af-
flictiō: qm̄ beatifica diuine maiestatis p̄ntia oībus erit oīa: et
erit cōis oīum oīpotentia: sapia: pax: iustitia: z intelligentia: nō
erit in illa patria diuersitas linguaz: sed pacifica z p̄coris p̄cor
dia mox z affectuum. In torrente illius voluptatis: nisi ultra
appeteret cumulata societas: tāra erit felicitas ibi si quidem erit
cumulata supeminens gloria z abundans hereditas.

Al D promerenduz vite eterne premiū quis idoneus:
profecto penitens: verus obediens: bonus amabilis
socius: z fidelis seruus.

Verus penitens semper est in labore et dolore dolet
de preteritis: laborat pro futuris cauēdis: v̄ra si qui
dem p̄n̄a est: sine intermissiōe t̄p̄is de peccatis dole
re: sic plangit cōmissa vt nō cōmitat plangenda: irrisor nāq; ē
et non verus penitēs: qui adhuc agit q̄ peniteat: si ergo ver⁹
penitens es: cessa a peccato: et noli ampli⁹ peccare: q; inanis ē
penitentia: quā sequens coinquinat culpa.

Bonus obediens dat suū velle: et suū nolle: vt possit
dicere. **P**aratum cor meū deus: par. cor me. vt quic
quid p̄cipitur sit paratus facere: paratus ad nutum
citius obedire: paratus sibi vacare: proximis ministrare: seip̄
custodire: et in celestium contemplatione requiescere.

Abilis socius oībus est officiosus: nulli onerosus:
q; deuotus ad deum: benignus ad proximū: sobrius
ad mundū: dñi seruus: proximi socius: mundi dñs:
superiora habet ad gaudiū: equalia ad consortiū: inferiora ad
seruitiū. **N**ulli est onerosus: sed inferiora redigit ad vtilitatē
medior: et ad honorem superior: superiora trabens: inferiora
sequens: ab illis pressus nihil passus et ea possidens.

Fidelis seruus semp est in contemplatione dei: et cu
stodia sui. **C**ustodie ergo tue prius adhibe omnem
diligentiā: et demū intelligas te nunq̄ posse sufficē
ad te custodiendū: et vt tua industria custodire te valeas diuī
nam implorea clementiā. **I**taq; ad contēplandaz creatoris tui
bonā voluntatē et bene placentē: atq; perfectaz: āgelicā exora
tutelaz. **P**atrociniū quoq; omniū cū xp̄o regnantium: super
te roga. **C**urre per singlōs: supplica singlis: et simul oībus cla
ma: et dic: **M**iseremini mei miseremini mei saltem vos amici
mei: recipite fugitiuū v̄rm: sed fratuelem: sed consanguineū in
sanguine redēptoris. **E**n paup ad hostiū stat: et clamat: et pul

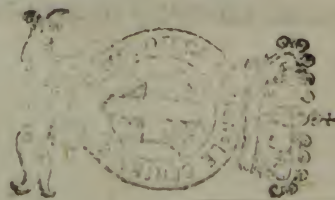
fat apite pulsanti: pducite vsq; ad regē: ut pstrat⁹ corā eo indi
cer ei oēs misias suas z necessitates: q̄s patit̄. **A**d extremū
plato tuo cor tuū cū oī pgenie recōsigna: z nullū remaneat in
eo pccm: qd̄ pura p̄fessioe nō delear̄. **J**esū xpm̄ ē sup cor tuū
sicut signaculū pone: cū. n. xps hostiū cordis custodit: z est cor
dis hostiari⁹: ut p eā igrediant̄: z egrediant̄: oēs familie cordis
psequēt̄: adsūt miliū milia angeloz ad fores extioz sensuū ex
cubantiū: nec alienigena audet irrūpere terribiles illas acies:
ppter hostiarij reuerentiam z angeloz custodiam.

De cōsideratiōe hoīs sui ipsius siue examinatiōe. ca. vi.
Integritatis tue sis curiosus explorator: vitā tuam
quotidiana discutiōe examina: attende diligent̄. q̄ p̄fi
cis: q̄ deficiis: qualis sis i morib⁹ z i affectib⁹ q̄ sis dō
filiis vel diffilis: q̄ lōge vel q̄ ppe nō locoꝝ intual^l s; moꝝ af
fectib⁹. **S**tude te cognoscē: q; multo melius z laudabilius ē: si
te cognoueris: q̄ si te neglecto cognoscēs cursus sydez: vires
herbaz: pplexiōes hoīum: nās aīaliū: z hēres oīum celestiū z
terrestriū sciam. **R**edde ergo te tibi z si nō semp vel sepe vel
saitez inēdū. **R**ege tuos affcūs: dirige actus: corripe excessus i
te nihil remaneat idisciplinatū. **D**one oēs trāgressiōes tuas
aī oculos tuos. **S**trate te aī te tāq̄ aliū: z sic te metipm plā
ge: plora iniquitates tuas z pccā: quib⁹ deū offendisti: indica ei
oēs misias tuas: oīde illi maliciā aduersarioꝝ tuoꝝ. **Q**uq; corā
eo te lachrymis mactaueris: pcor te: ut memor sis mei: ex quo
enī ego cognoui te: i xpo diligo te: z illuc mentōez tui differo:
vbi z illicita cogitatio suppliciiū: z honesta pmeret̄ pmiūz. **A**d
altare nāq; dī cū pccōz sto: s; sacerdos tua me comitat̄ memo
ria. **T**u vō mibi vicē reddes: si me amanēs: z oīonū tuaz me
picipē feceris. **I**bi recordabor te: cū pīs eē desidero: vbi p te
z tuis familiarib⁹ deuoras pces fūdis corā dño. **N**ec mireris:
si dixi pīs: qm̄ si me nō amas: q; imago dei sū: ita tibi pīs sum

ut tu ipse tibi. **N**uncquid. n. tu es substantialis: ego sum: imago dei
est ois rationalis anima. **P**roin: qui in se imaginem dei querit: et qui illam in
se querendo invenit: in omni homine eandem agnoscit. **M**isio autem intellectus est.
Si ego te vides: me vides: quia nihil aliud sum quam tu. **E**t si deum
diligis: in me dei imaginem diligis. **E**t sic ego diligendo te: deum
diligis in te: dum unum querimus: et ad unum tendimus: semper in
vicem nobis presentes sumus: sed in deo: in quo nos diligimus.

Quod orandum vel psallendum sit attente. cap. vii.

Item ad orandum siue ad psallendum in ecclesiam intraveris:
tumultum fluctuantium cogitationum relinque exterius. **A**ura
exteriorum penitus obliviscere: ut soli deo possis vacare. **S**icri
enim non poterit: ut aliqui quis cum deo loquatur: qui cum mundo ratis fabu
latur. **I**bi vacabimus: videbimus: amabimus: et laudabimus. **I**ntende
ergo illi: qui intendit tibi: audi eum tibi loquentem. **I**ta fiet: si domino
laudibus soluendo cum debita reuerentia et sollicitudine assistas: ut
singula verba divine scripture diligenter intendas. **N**on quod ista faciam:
dico: sed quod facere velle: non fecisse penitet: et non facere piget. **A**n vero:
cui maior gratia processa est: votis et devotis precibus piis aures dei ad
te deflecte: lachrymis et suspiriis pro tuis excessibus illum clementer
supplica: et exora: atque canticis spiritualibus in sanctis illum lauda et glori
fica. **N**ihil. n. magis supernis civibus spectare libet. **N**ihil regi
summo iocundius exhibetur: sicut ipse testatur: **S**acrificium laudis hono
rifi. me. **D**um quod felix est: si illum spiritualibus oculis possis intueri: quod
perueniunt principes iuncti psallentibus in medio iuvenularum tympani
striarum. **V**ides perculdubio: quam cura: quoniam tripudio assunt media
tibus: insunt orantibus: assistunt psallentibus: supersunt quiescentibus: pui
dentibus et procurantibus presunt. **D**iligunt quidem suos pecunias superne
potantes: et per his quin hereditatem capiunt salutis: sollicite pergan
der: perfortant: instruunt: protegunt: providentque omnibus omnino. **I**psi. n. de
siderant adventum nostrum: quam de nobis expectant civitatis sue ruinas

repari diligenti quærent: et libenter audiunt bona nona de nobis. **Sol**
 licite discurrunt medijs inter nos et deum: nostros gemitus ad deum portantes
 fideles. **N**on dedignant esse socij nostri: qui iam facti sunt ministri nostri.
Exultare eos fecimus: quoniam ad patriam peruersi sumus. **F**estinemus
 ergo de nobis eorum letitiam adimplere: ut tibi: quicumque es: qui deside
 ras ad vomitum redire: et reuerti ad lutum. **P**utasne: placatos
 habebis angelos in iudicio: quos tanto et tam spatio priuaueris gau
 dio. **E**xultauerunt: quoniam uenimus ad religionem tamquam super his: quos
 ab ipsa inferni porta cerneret reuocari. **Q**uid uero tunc erit: si ab
 ipsa ianua paradisi uiderint redire: et abire retroversum eos: qui iam al
 terum pedem habent in celo. **S**int ergo corpora inferi et corda superi. **C**ur
 ramus ergo non passibus corporis: sed affectibus: sed desideriis: sed su
 spiriis: quia non solum angeli: sed angelorum creator nos expectat: expe
 ctat nos deus pater tamquam filios et heredes: ut constituat nos super omnia bo
 na sua: expectat nos dei filius tamquam fratres et coheredes: ut fructum
 sue natiuitatis et patris sui sanguinis offerat deo patri: expectat nos
 spiritus sanctus: qui est bonitas et benignitas: in qua ab eterno predestinati
 sumus: nec dubium quin suam predestinationem impleat. **E**rgo quia to
 ta nos curia celestis expectat: et desiderat: desideremus et nos
 eam: quanto possumus desiderio. **U**m magna namque perfusione et rubore
 ad illam ueniet: quisquis eam uidere non desiderat uehementer. **Q**uicumque
 uero iungi oratione et assidua cogitatione in illa peruersat: et securus hic
 egreditur: et magna letitia suscipiet. **D**e modo orandi. cap. viij.

Uicumque ergo fueris intra te metipsum ora: si longe fue
 ris ab oratorio: noli locum querere: quoniam tu ipse locus es. **S**i
 fueris in lecto aut in alio loco ora: nam et ibi est templum fre
 quenter orandum: et fesso corpore mens est erigenda ad deum. **S**icut enim
 nullum est momentum: quo homo non urat: vel fruat dei bonitate
 et misericordia: sic nullum debet esse momentum: quo deum in me
 moria non habeamus: sed dicis. **E**go quotidie oro orationis

mec nullū fructū vido: s; sicut accedo ad illā ita redeo. **N**emo
mibi loquit: **N**eo mibi rīdet: **N**eo quippiā donat: s; i cassū
videoz laborasse: sic loquit hūana stultitia: nō attēdēs quid in
de vīras pmittat dicēs. **A**mē dico vobis: q; quicquid orātes
petitis credite: q; accipietis z fiet vobis. **N**oli ergo vilipēdē
orōnē tuā qm̄ ille: quē oras nō vilipēdit cā: s; āteq; egrediatur
ō ore tuo: ip̄e eā scribi iubet i libro suo. **E**t vnū de duob; idā
bitāter sperare debemus: qm̄ aut dabit nobis: quod petimus:
aut quod nouit nobis esse melius.

Cogita igit de dō quicquid meli; potes: d; te: aut; quicquid
docteri; vales d; te vō: z illo credē āpli; debes: q; cogitare pos
sis. **O**mnē tps: i quo de dō nō cogitas hoc te pdidisse putes.
Dis si quidē res aliēa ē a nobis: tps vō tm̄ nrm ē: vaca ergo
tibi z vbicūq; fueris ibi totū esto. **N**oli te reb; tradere: s; cō
modare. **Q**uocūq; loco psistis cogitationēs tuas tracia z ad sa
lutare i aio tuo vfa. **D**is si quidē locus ad meditādū ē pgru;
tota ergo facilitate ai colligēs libere tecū hira: z i latitudine cō
dis tui deābulās cenaculū grāde stratū ibidem xpo exhibe.
Dēs nāq; sapiētis semp ē apud deū. **I**llū semp ai oculos
hīc debem; p quē viuimus: sumus: z sapim;. **I**pm nāq; vt es
semus hēmus auctorē: scimus: obtemus hīc doctorē: z vt bōi
simus: hēmus eterne suauitatis largitorē: z i hoc imaginē ei;
hoc ē illius sūme trinitatis i nobis cognoscimus. **N**ā sicut il
le ē z bōus z sapiēs: sic z nos p modulo nro z nos sumus:
z nos cē scimus z id eē z nosce diligimus: vtēre igit te ip̄o ve
lut dī tēplo pp illud qd ē i te sile deo. **H**onor si quidē deo sū
mus: ē illū venerari z illū imitari. **I**mitari: si pius es. **T**ēplū
n. scm̄ ē deo: mēs pia: z altare optimū corpus veneraris: si mi
sericors es: sicut ip̄e i nobis oibus misericors ē. **H**ostia. si qui
dē acceptabil ē deo facere bonū. **D**ibus p deo fac oīa: sicut fi
lius dei vt dignus sis co: qui te dignat; ē vocare filiū. **I**n om

nib⁹ igit^r: q^u agis: dū eē pntē cognosce. **N**unc ergo: ne i eo quid
male delectat cogitatio tua: v^l visio tua demoret^r. **N**ec dicas:
nec facias: qd nō l³ ēt si liber: nec aliquo facto: vel signo deum
offēdas: qui vbiq³ pns cernit quicquid facis. **M**agna custodia
necessaria ē: qm an oculos veri iudicis pta cernētis vniis. **A**ū
illo m̄ securus es sēp: si talē pparaueris te: vt tecū ad eē digne
tur. **S**i tecū nō ē p grām: adest tū p vidictā. **I**lli quoq³ irasci
tur d^s: qn peccatē nō flagellat. **Q**ui vō hic a dō flagellat^r: nec
emēdat^r: i fūo dānat^r. **Q**ual^r dēmus p^ruar mūdiciā cōdis
Certū ē qm vbiq³ mors tibi minat^r: z diabol⁹ ca. ix.
isidiat^r: vt rapiat aīa³ tuā: qn de corpe egrediet^r. **A**ū
vō noli timere: qm deus: qui i te bitat eripiet te a mō
et z a demōe. **F**idelis. n. socius ē deus: nec deserit spantes i se
nisi prius ipē deserat. **D**eserit aīa dū cor p prauas cogitatio
nes z intiles vaga mēte discurrir: iō oī sollicitudinē: z custodia
illud teneri z custodiri d³: vt in illo deus requiescē possit. **I**n
oī nāq³ creatura: q sub celo vanitatibus mūdānis occupatur:
nil humano corde sublimius: nil nobilius nilq³ deo filius repi
tur. **Q**uapp nihil aliud qrit a te: nisi cor tuū. **N**ūda ergo te
p purā p^ressione z assiduā o^roez: vt mūdo corde deū videre
possis p p^rinnā circūspectionē. **I**n oī loco ei esto subiectus z
intentus. **A**dōpone mores tuos z sis i te placatus. **D**ilige oēs
hoīes. z te oībus amabilē exhibe: vt sis pacificus z dei filius:
Sic eris bonus monachus: scūs: hūilis: z rectus. **E**t cū talis
fueris mēto mei. **N**e mibi: qui ista dico: z ea nō facio: z si ali
qn facio nō diu p^rsevero. **I**sta hēo i memoria: z nō fūo i vīta.
Ihēo i f^rmōibus z nō i moribus. **R**eges i corde z ore tota die
rumino: z p^ria legi ago. **R**ego i ea de relⁱone z plus diligo le
ctionē q^u o^ronez. **M**erūtū nībil aliud docet me tota die diuina
scriptura nisi relⁱonez amare. **M**eritatē v^l vnitatē suā: z cha
ritatē h^re. **E**go mis^r z mis^rabilis citi⁹ curro ad lectionē q^u ad

ad oronē. **A**libet⁹ volo legē q̄ missaz cātare v'l auscultar. **E**xpectat me aīa volēs d̄ nccitate sua loqui mibi: ego v'o aliquē li brū accipio: quē ille v'l ille veller hīe. **E**go i eo z legēdo amīto charitatis fructū: pietatis affectū: p̄pūctiōis fletū: missarūz vtilitatē: celestiū p̄templonē. **N**il tamen in hac vīta dulcius sentiū: nil auidi⁹ sūit: nil ita mētē ab amore mūdi separat. **N**il sic aīm p̄tētatōes roborat. **N**il ita hoīez excitat z adiuuat ad oē op⁹ z ad oēm laborem q̄ assidua oīo.

Qualr cū intētiōe debemus vacare oronez. cap. x.

Miserere mei d̄s: qm̄ ibi plus peccovbi plus peccata mea emēdare debeo. **N**ā i monasterio sepe dū oro n̄ attēdo: qd̄ dico. **O**ro quidē ore: s̄ mētē foris vagāte: orōnis fructu p̄iuor. **C**orpe sū itēri⁹: sed corde exteri⁹: z iō p̄do: qd̄ dico. **P**arū. n. p̄dest sola voce cātare sine cordis itētiōe. **I**do magna puerilitas imo maga isania ē: qm̄ cū deo maicstatis liqui i orōne p̄sumimus: z nos isensati aurē auertim⁹: z ne scio: ad quas ibertias p̄uertimus cor nīm. **M**agna ergo isania z granif iudicāda cū vilissimus puluis: loqntēz ad se dignat̄ audire creatorē vniuersitatis. **I**neffabilis vero ē dignatio diuine bōitatis: que dū quortidie p̄spicit nos ifelices aures auertē z obdurare corda: nihilominus clamat ad nos dicens. **R**edite p̄uaricatores ad cor: vacate z videte: qm̄ ego sū d̄s. **L**oquit̄ mibi deus i psalmo: z ego ei: nec tñ cū dico psalmūz: attēdo: cui⁹ psalmus sit. **A**ccirco magnā iūriā deo facio cū il lū p̄cor: vt p̄ces meas exaudiat: quas ego: qui fūdo: nō audio: dep̄cor illū: vt mibi intēdat: ego v'o nec mibi nec illi intēdo: sed qd̄ deterius ē i mūda: z iutilia i corde versando fetoīē horribilē ei⁹ aspectib⁹ ingero. **D**e volubilitate cordis. cap. xi.

Nihil ē i me corde meo fugati⁹: qd̄ quotiēs me d̄serit: z p̄ pranas cogitatiōes defluit: totiēs deū offēdit. **C**or meū cor vanū vagū: z instabile ē: z inscrutabile

Ex
e li
mit
aruz
cios
Pa
ar ad

x.
peccat
u oio
ragio
P: e i
f uic
maida
n: e m
rgo lu
se de
i dign
a aure
dicere
o su de
saluay
no cu il
i adit
edoced
i boni
ri.
ne oie
ffedit
nabile

dum suo ducit arbitrio: diuino caret consilio. **I**n se ipso non potest consistere: sed omni mobilitate mobilis per infinita distrabitur: et hac illac per innumera discurret. **E**t dum per diuersa requiem querit: non inuenit: sed in labore miserum: ac requiem vacuum manet. **S**ibi non concordat: sed a seipso dissonat: a se resilit. **V**oluntates alternat: consilia mutat: noua edificat: vetera destruit: destructa reedificat: eademque iterum: atque iterum alio et alio modo mutat et ordiat. **E**t quia vult: et non vult: nunquam in eodem statu permanet. **S**icut. n. molendinum voluit velociter et nihil respuit: sed quicquid imponit molit: si autem nihil apponit seipsum consumit: sic cor meum semper in motu et nunquam requiescit: sed siue dormiam: siue vigilem somniam: et vigilando cogitari quicquid ei occurrerit. **E**t sicut molendinum si arena imponatur: ex terminat. pix inquinat: palea occupat: sic cor meum cogitatio amara perturbat: immunda maculat: vana inquietat et fatigat. **I**teque dum cor meum futurum non curat gaudium: nec diuinum querit auxilium ab amore celestium elungatur: et in amore terrestrium occupatur. **Q**uoniam elabitur ab illis: inuoluitur in istis. **A**manitas istud recipit: curiositas deducit: cupiditas allicit: voluptas seducit: luxuria polluit: torquet inuidia: turbat iracundia: cruciat tristitia. **S**icque mille casibus miserum submergitur omnibus vitis. **Q**uoniam quidem unum deum: qui ei sufficere poterat: dimisit: et per multa dispergitur: huc illuc querit ubi quiescere possit: et nihil inuenit: quod ei sufficiat: donec ad ipsum redeat. **I**n cogitatione in cogitationem deducitur per varias affectiones variatur: ut saltem varietate ipsarum rerum impleatur: quarum qualitate satiari non potest. **S**ic labuntur corda misera subtracta diuina gratia. **C**umque cor ad se reuertitur: et discutit: quicquid cogitauit: nihil reperit: quia non oportuit fuit. **S**ed inopportuna cogitatio: que multa proponit de nihilo: sic denique se decipit imaginatio quam demonum format illusio. **P**recipit mihi deus: ut prebeam illi cor meum et quia imperanti deo non sum obediens et subditus: mihi suus rebellis et prius

¶ n̄ mibi subiugari nō poſo: donec illi fuero subiugat⁹ ⁊ subie-
ctus. **A**dibiq; ſuiā nolēs: qz ei nolo ſuire volēs. **I**ccirco p̄a
machinat⁹ cor meū uno momēto: q̄ oēs hoīes poſſet p̄ficē uno
āno: cū dō nō ſū unit⁹: ⁊ iō ī meipſo ſū diuiſus: cū illo vō uniri
nō poſſū niſi p̄ c̄aritatē: nec ſubijci niſi p̄ hūilitatē: nec verus
hūilis eē niſi p̄ v̄itatē. **Q**uaſi dēm⁹ p̄fiteri peccā n̄ra. xij.

Expediit ergo: ut ī v̄itate me diſcutiā: ⁊ cognoscā: q̄ v̄it
⁊ q̄ fragilis ⁊ q̄ labilis ſū. **D**ein cū oēs miſſias meas co-
gnouero: neceſſe ē: ut ei ibereā: p̄ quē ſū: ſiū quo nihil
ſū: ⁊ nihil facē poſſuz. **E**t qz a dō peccādo reſceſſi: ad illū niſi p̄
verā p̄feſſionē redire nō poſſū. **G**ateri ergo oꝝ: qđ fatēdū ē: qz
nunq̄ eo mō aut ea itētiōe: q̄ peccaui: peccā ſū p̄feſſus: nec oīz
ſū recordat⁹: aut pp̄ vetuſtatē: aut pp̄ multitudinē. **S**i aut nō
pure p̄feſſus ſū pp̄ turpitudinē. **C**ōfeſſionē meā ēt diuiſi: ut di-
uerſi ſacerdotib⁹ diuerſa manifeſtarē: ⁊ ita venia carui: ad quā
p̄ p̄teſ venire putavi: execrāda utiq; p̄feſſio ē peccā diuidē: ⁊ ſu-
p̄ficietē radē: ⁊ nō irriſec⁹ eradicare. **N**ō. n. ē util⁹ p̄feſſio: niſi
fit ī oīs v̄itate: ⁊ cordis puritate. **E**t ut tres ſint: qui testimo-
niū nobis dāt ī celo. **P**̄ ⁊ fili⁹ ⁊ ſp̄s ſcūs. **A**ddam⁹ teſtes ſa-
cerdotes oꝝ ⁊ cordi: ut ī ore duoz vel triū testiū ſter oē v̄bz.
Sz dicis: ſufficit mibi ſoli deo p̄fiteri: qz ſacerdos ſine eo me a
peccis nō pōt abſoluē. **A**d qđ nō ego ſz beatus **J**acob⁹ r̄ndit:
dicens. **C**ūſitemini altit⁹ peccā v̄ra. **E**ſt nāq; valde pueniēs:
ut nos: qui peccādo p̄umaces deo fuimus: penitendo ſuplices
ſacerdotibus ⁊ miſtris eius ſimus: ut hō: qui ad dei gr̄az p̄ſer-
uandā mediatore nō eguit: iam eā recūpare nō niſi p̄ mediato-
rē poſſit. **S**uſpiret ergo: ⁊ gemat: ⁊ anxī⁹ p̄ peccō expanſcat:
ſollicit⁹ diſcutiat: ⁊ auxiliatores q̄rat: p̄ſternat ſe humilit⁹ hōi:
qui humilit⁹ aſtaſ noluit creatori. **N**ā et hoc ſaluberrimū eſt:
ut corde peniteat: ⁊ ore delictū ſuoz cōfiteat⁹: q̄tenus deus: qui

propitius adest p gratiā: vt cor ppingat per pñas: deinde ad
sit: vt cōfiteñti peccatoz veniā tribuat. **Q**uod si forte peccōz vere
peniteat: sed interueniēte articulo necessitatis ad p̄fessionez p
uenire nō possit: confidenter credere debemus: q̄ sūmus sacer
dos complet in eo: q̄ mortalis nō potuit: z iā apud deū factuz
cōstat q̄ hō vere tenere voluit: sed nō valuit adimplere. q̄ cō
fessionē nō contēptus exclusit: sed impediuit necessitas.

De peccatoz excusatione. cap. xiii.

In caplo vbi peccā mea emendare debuī: peccata pec
catis addidi cū de illis clamatus fui: aut aliquo mō
excusauī: aut negauī: aut q̄ deterius defendi: z ipaci
enter respōdi: cū nullū sit peccm a quo nō sum cōtaminat⁹ aliquo
mō: aut cōtaminari nō possiz. **I**ustū est: vt remota oī occasio
ne pmittā emendatiōez vnde cūqz aut a quocūqz clamor qua
tenus sic liberari yaleaz a peccato pperrato: vel pperrando.

De correctione fraterna. cap. xiiii.

Alitudinē iniquitatū meaz expansefēs: alioz trans
gressiōes reprehendere timui: z sic mortis auctor ex
isti: vir⁹ qz q̄ clamādo expellere potui nō expuli. **I**n
dignat⁹ aduer⁹ alios qui me d̄ vitiis meis rephēdebant: z quos
amar d̄bui: odini. **I**lla q̄ nocebāt mihi v̄l displicebāt: d̄siderauī
vt n̄ eēnt: sciebā tñ q̄ i nā sua erāt bōa z a bono fcōre fcā. **S**z
iō mihi nocebāt: qz malus erā: z male eis vtebar. **N**ihil. n. mi
hi p̄iū ē nisi ego ip̄e: **D**eū ē quicquid nocere pōt: z ego ip̄e
mihi sarcina sū. **O**ptauī ēt: vt d̄s peccā mea nescirer: aut punire
nollet: aut n̄ possz. **E**t ita volui d̄m eē iscipientē: iustū z ipo
tētē: qd̄ si sic eēt d̄s n̄ eēt. **N**ō ē supbia sup supbiā meā: p̄pea
lōge a salute mea v̄ba d̄ictōz meoz. **S**uspecta si quidē ē deo
supbia z odiosa: n̄ pōt fieri: vt cū ea i grāz reuertat⁹: diuersum
vtri⁹qz hospiciū: nec i eodē cobitāt aīo: quib⁹ nō licuit cobitār

i celo. In celo nata ē: s; velut īmemor q̄ via cecidit illuc redi
postea n̄ potuit. **Q**uā ar pluvia v̄l nimio frigore v̄l calor turba
tus fui: p̄ om̄ murmuravi. **O**ia nāq; q̄ ad vsū vite accepimus
ad vsū puerim⁹ culpe. **Q**uapp̄ iustū est: vt qui i cūctis pec
camus in cūctis feriamur. **De lenitia cordis. cap. xv.**

Sepe ad sacrū mīsteriū vocē meā fregi: vt dulci⁹ can
tarē: magis d̄lecabar i vocis modulatiōe q̄ in cordis
p̄pūctiōe. **De⁹ v̄o cui n̄ abscondit:** quicquid illicitū per
petrat: n̄ q̄rit vocis lenitatē: s; cordis puritatē. **N**ā dū cantor
malcet ppl̄z vocib⁹: om̄ irritat p̄uis morib⁹: licetiā loq̄ndi vel
aliud faciēdi: sepe mea ip̄tunitate v̄l caliditate a p̄latis meis
extorſi. **N**ō timui ego mīf: qm̄ se decipit qui occulte vel apre
fatagit: vt hoc ei p̄ spūal̄ iūgar: qd̄ ip̄e d̄siderat. **C**ū v̄l cultel
lū v̄l aliū vile hui⁹ mōi m̄l̄tories d̄siderauit: nec p̄fessus sū: quia
pccm̄ nō estiabā pp̄ rei vilitatē. **A**lerūm nō m̄l̄tū īterest q̄cūz
subā vilis v̄l p̄ciosa requirat: dū equalr̄ sit corrupti⁹ iquirētis
affect⁹. **N**ō. n. cultell⁹ vitiū ē: s; cultelli appetit⁹: n; auz vitiūz
s; auri cupiditas: in labor̄ n̄ laborauit: vt potui z debui: in silen
tio fui ociosus: q̄ ē maxīuz pccm̄. **I**n silētio nāq; nemo sic d̄z
eē otiosus: vt i eodē orio vtilitatē nō cogitet p̄xi: nec sic actuo
sus: vt p̄tēplationē dei nō requirat. **D**ay. n. sibi p̄ficir: qui altī
cū pōt nō p̄ficir. **D**e vitiis meis me iactauit putās ibi eē signū
v̄tutis: vbi erat laps⁹ criminis. **D**e v̄tutib⁹ ēt v̄tia feci. **I**ustitia
nāq; dū suū modū excedit crudelitatis. vitiūz gignit: z nimia
pietas dissolutionē disciplie parturit. **S**ic sepe vitiū ē qd̄ v̄tus
putat: sicut remissa segnitie māsuetudo credit: z pigritie v̄ti
uz quietis v̄tutē imitat. **S**inxī me eē: q̄ nō erā: dixī me velle:
qd̄ nollebā. **A**liud ore dicebā: z aliud i corde volebā: z ita sub
ouina pelle vulpinam conscientiam abscondebam. **A**ulpia
nāq; p̄scia ē repida p̄uersatio z aial̄ cogitatō: ficta: p̄fessio bre
nis: z rara p̄pūctio: obia sine d̄uotioe: ofo sine ītētioe: lectō sic
edificatiōe: s̄mo sine circūspētiōe. **Q**ū dura mibi sūt ista: q̄ lo

quor: qm̄ me ip̄z loq̄ndo ferio. **A**lerut̄n qz peccōez me n̄ nego
sz pccm̄ meū cognosco: erit fortasse apud d̄m piū iudicē ipetra
tio venie: ip̄a cognitō culpe. **D**icaz miseras meas: si forte sua
pietas moueat illū: dicā pccā mea: qm̄ notitia pccī initiū ē salu
tis. **M**agnā porto coronā z vestē rotūdā: reglaz suo ieiunio
rū: statutis psalo horis: sz cor meū lōge ē a deo meo. **E**xterio
rē sup̄ficiē itruēs salua mibi oīa arbitroz: nō sentiēs. **A**lter me
iteriorē qui iteriora corrodit. **C**omederūt alieni robur meum:
z ignorauī: z iō tot⁹ p̄gens in ea: q̄ foris sūt: z ignarus interiorū
meorū: sicut aqua effusus sū: z ad nihilū sū redact⁹ p̄terita obli
uiscēs p̄ntia negligēs: futura nō p̄uidēs. **I**ngrat⁹ sū ad bene
fitia: pronus ad mala z tardus ad bona.

De iustitia hoīs qualr p̄ eā sit preseruandus. cap. xvi.

Si me nō ispicio nescio meip̄m. **S**i at̄ me ispicio me
ip̄m tolerare nō possū: tāta iuenio in me: q̄ digna sūt
reph̄ensiōe: z pfusione: z q̄to sepi⁹ z subtili⁹ me discu
tio: tāto pl̄res abhoiatiōes i angulis mei cordis: inuenio. **E**x
quo nāqz peccare cepi: nūq̄ vnū diē sine pccō trāsire potui: nec
adhuc peccare cesso: sz d̄ die i diē pccā pccis addo: z ea p̄ oclis
b̄eo: nec gemo: erubescēda vido: nec erubesco. **D**olēda itueor:
nec doleo: q̄ ē mortis signū z dānatiōis inditiū. **D**ēbz .n. qd̄
dolorē n̄ sērit mortuū ē. **E**t morib⁹ isēlibil̄ ē icurabil̄. **L**enis sū
z dissolut⁹ nec me corrigo: sz ad pccā: q̄ pfess⁹ sū quotidie redō:
Nec caueo foueā: i q̄ v̄l ego cecidi v̄l aliū caderē vidi. **C**ū plo
rare z orār debere p̄ malis: q̄ feci z bōis: q̄ facerē neglexi: p̄ do
lorē vsū ē iōriū mibi. **N**ā tepui z frigui a feruorē oīois z iā sic
fēsu frigidus remāsi: z iō me flere ip̄z n̄ possū qm̄ lacrimarū
grā a me decessit. **D**e p̄scia remordente vb̄iqz. ca. xvii.

Peccata mea celare n̄ possū: qm̄ quocūqz vado p̄scia mea
ē meū: secum portans quicquid in ea posui: siue bonū si
ue malū fuit vīno: restituet d̄fūcto depōitū qd̄ fūaduz

accepit. Si male facio: adest illa. Si aut bene facere videar: et
inde extollo: adest illa. Adest viuo: sequit mortuū: vbi gloria
mibi vel cōfusio inseparabilis p qualitate depositi. Sic est in do
mo ppria familia. **H**abeo accusatores: actores: iudices: et tor
tores: accusat me pscia: testis est memoria: rō iudex: voluptas
carcer: timor tortor: oblectamēta tormenta. Quorquot. n. fue
runt oblectamēta mala: tot erūt tormēta. **N**az inde patimur:
vnde delectamur.

De inimicis hoīs spūalibus tribus nos quotidie infe
stantib⁹. capitulo. xvij.

Adiuva me dñe de⁹: qm̄ inimici mei aīam meā circum
dederūt. s. corp⁹: mūdus: et diabolus. **A** corpe fugere
nō possum: nec ipm̄ a me fugare: circūferre illud: ne
cesse est: qm̄ alligatū est mihi: perimere non licet: sustentare co
gor. **E**t cū illud ipinguo: hostē aduersum me nutrio. **S**i. n. sa
tis comedit: et illud robustū fuerit: sanitas et fortitudo eius mi
hi aduersat. **M**ūdus vō circūcinxit me: et obsedit undiqz: et p
quinqz portas. i. quiqz sensus corpis. s. visum: auditū: gustum:
odoratū: et tactum: sagittis suis me vulnerat: et mors intrat p
fenestras ipsas in aīam meā. **Q**uia respicit oculus: et mentis
sensū euertit. **A**udit auris: et intentionē cordis inflectit. **O**do
ratus cogitationē ipedit. **O**s loquit: et fallit. **P**er tactū vō ar
dor libidinis p aliq̄ pua occasiōe excitat: et nisi illico respuat:
subito totū corp⁹ meū occupat: et estuat: urit: et incendit. **P**ri
modicū carnē titillat: deinde delectatiōe mentē meā maculat:
et ad extremū p p̄sensū prauitatis sibi mentē subiugat. **P**orro
diabol⁹: quē nō possum videre: et iō min⁹ possum ab eo cauere:
retēdit arcū suū: et in eo parauit sagittas suas: ut sagittet me.
Parauit: ut abscederet laq̄os: et dixit: quis videbit eos? **L**aq̄
os posuit in argento et auro et in oībus: quib⁹ abutimur: cū in

illis male delectamur: et illaquamur. **N**ec solum laqueos posuit:
sed et viscum permiscuit: qui est amor possessionis: affectus cognationis:
cupiditas honoris: et carnis voluptas: quibus anima inuisca: et ir-
retit: ut penis contemplationis per plateas superne hierusalem volare et
discurrere non possit. Sagitte diaboli: ira: invidia: luxuria: acci-
dia et. quibus anima vulnerat. **E**t quis est ille: qui talia eius iacula
ignea extingui possit? Probdolor his telis superat sepe anima fide-
lis. **D**eu mihi: quam undique mihi bella: undique tela volat: undique
tetamina: undique pericula: quocumque me vtrius nulla securitas: et ea:
quae me mulcet: et quae me tristat: omnia timeo. **E**suries et refectio:
sonus et vigilie: labor et quies: pugnat contra me. **N**on minus susce-
pit est mihi iocus quam ira. **M**ultos siquidem iocando offendi: et scan-
delizavi: nec minus vereor propterea quam aduersa. **P**rospice namque sua su-
auitate me incautum fallit: et decipiunt. **A**dversa vero: quia aliquid
amaritudinis habet: velut portiones amare me suspectum et timidum
faciunt. **M**agis timeo malum: quod facio in abscondito: quam quod in aperto.
Malum namque: quod nemo videt: nullus reprehendit: et ubi non timeat
reprehensor: securus illuc accedit tetator: et facilius perpetrat iniqui-
tas. **N**am mix utrobique bellum: utrobique periculum: utrobique timen-
dum. **E**t sicut in hostili regione versantibus: hac illac circumspecien-
dum est: et ad omnem strepitum circumagenda est cernix: sic caro sug-
gerit mihi mollia: mundus vana: diabolus amara. **Q**uoties car-
nalis cogitatio mentem meam inopinate pulsat de cibo: de potu: de
sono: et ceteris sensibus ad carnis curam pertinentibus. **A**aro mihi lo-
quitur: cum vero de ambitione seculi: de iactantia: de arrogantia cogita-
tio vana in corde versat: de mundo est. **Q**uando autem ad iram vel ad
iracundiam et amaritudinem animae provocor: diabolica suggestio est: cui
aliter non est resistendum quam ipsi diabolo: nec aliter cauendum est ab ea: quam
ab ipsa damnatione. **D**emonum est: malas suggestiones ingerere:
nostri autem est: illis non consentire. **N**am quoties resistimus: et diabolum

b

supamus: angelos letificamus: et deū honorificamus. Ipse. n. nos horrat: ut pugnemus: et adiuvat: ut vicam⁹: qz certātes ī bello spectat: deficientes subleuat: et videntes glia etna coronat.

De carne lutoſa: et pſecutiōib⁹ a pſatis hoſtib⁹ illatis. xix.

Caro mea de luto eſt: et iō lutoſas cogitatiōes ab illa hēo: vanas curioſas a mūdo: et a diabolo amaras et malicioſas. Iſti tres inimici mei me īpugnant: et pſe sequunt. Nūc quidē apte: nūc vō occulte ſemp aut malitioſe: diabol⁹ vō plus pſidit ī adiutorio carnis q̄ ī alijs armis: qm̄ magis nocet domestic⁹ hoſtis. Illa vō caro ad ſubverſionem meā cū ipſo diabolo fed⁹ inij: utpote de pccō nata: et ī pccō nutrita: a vitijs corrupta ab ipſa ſua origie: ſz multo āplius vitia ta prava pſuetudie. Hic ē: qz tā acrif pcupiſcit aduerſus ſpūz: qz aſſidue murmurat: et ipatiēs ē diſcipline: qz illicita ſuggerit: et nō obtēpat rōni: nec ībibet nullo timore. Hinc accedit: hanc adiuvat. Hic utit antiqu⁹ et tortuoſus ille ſerpēs: hoſtis hūa ni generis: cui nullū ē aliud deſideriū: nullū negociū: nullū ſtudiū: niſi pdere aīas nſas. Hic ē: qui iugit malū machinat: opinaſ: argute loquit: artificioſe ſuggerit: callide decipit: illicitos mot⁹ iſuſflar: et venenatas cogitatiōes inflāmat: cōmouet bella: nutrit odia: incitat gulā: mouet libidinē: carnis deſideriū iſti gar: pccī occaſiōes parat: et nocēdi mille artib⁹ corda boīuz pulſare nō ceſſat. Hic ē: qui baculo nſo nos cedit: et manus nſas pprio cīgulo ligat: ut caro: q̄ ē data nobis ī adiutoriū: fiat nobis ī ruinā et ī ſcādālū: grauis luct⁹ et grāde piculū: aduerſus domesticū hoſtē pugnare: maxie cū nos aduene ſimus: et ille cinis: ille ſuā īhabitet regionem: et nos exules ſimus et pegrini. Magnū quoqz diſcrimen aduerſus diabolice fraudis aſtutiā tā frequētes imo pſinuos ſubſtinere pſictus: quē tā aſtutum fecit: tā natura ſubtilis q̄ longa exercitatio malicie huius.

Quod mundū z carnē dēmus despiciē z sēp celestia diligē. xx.
Ripe me de inimicis meis dōs: z ab his: qui oderunt
 me: qm̄ pfortati sūt sup me. **E**go vō: qui vsq; ad hūc
 diē s̄ me vixi: iā iā p tuā grāz dōs mibi vinere īcipiā.
Sic. n. viuē dēmus: ut cū corp⁹ cepit a v̄mibus denozari in se
 pulchro: aīa leter cū scis i celo. **I**lluc spūs ē dirigend⁹: quo est
 itur⁹. **I**lluc festinare dēm⁹: vbi sēp viuam⁹: z vbi āplius mori
 nūq̄ timeam⁹. **S**i sic amamus istā labilē z caducā vitā: vbi cū
 tāto labore viuimus: vbi comedēdo z bibēdo z dormiēdo vix
 corpis necessitatibus satisfacimus: mltō magis amare dēmus
 etnā vitā: vbi nullū dolorē sustinebimus: vbi semp iocūditas
 sūma: felicitas sūma: felix libertas: z felix beatitudo: vbi erūt
 hoies siles angelis dī: z insti fulgebūt sicut sol i regno patris
 sui. **Q**ualis putas: erit tūc aīaz splēdor: qñ solis splendorem
 bēbit lux corpoy: **N**ulla erit ibi tristitia: nulla āgustia: nullus
 dolor: nullus timor: nullus labor: nō mors: s; vita ppetua: atq;
 sanitas. **N**ō surgūt ibi vitia: neq; carnis misēria: nulla ibi ē egri
 tudo: nulla oīno necessitas. **N**ō ibi fames: nō sitis: nō frigus:
 nō estus: nō lassitudo ieiunij: nec ulla tētatio inimici: nec peccā
 di volūtas: nec delinquendi facultas: sed totū letitia: totū exul
 tatio possidet. **E**t hoies āgelis sociati sine ulla carnis infirmi
 tate i ppetuū manebūt: **I**bi erit iocūditas īfinita: beatitudo sē
 pītina: i q: qui sel suscipit: sēp tenet. **I**bi ē requies a laboribus:
 pax ab hostibus: amenitas de nouitate: securitas de etnitate:
 suauitas atq; dulcedo de dei visiōe. **E**t quis illic hītare vehe
 mēt nō desidēt z pp pacē: z pp amenitatē: z pp etnitatē: z dei
 visiōē. **N**ullus. n. ibi ē pegrinus: s; quicūq; illuc venire mere
 bit: securus i ppria p̄ria cū dō pmanebit sēp letus z sēp satiat⁹
 de dī visiōe. **E**t q̄to plus aliquis alio obediēs dō fuerit: tanto
 ampliorē mercedē accipiet. **E**t q̄to plus deū amabit: tāto pro
 prius videbit: quem cernere nō est finis.

De breuitate vite pñtis: et d carne q̄ sit nobis aduersa. xxi.
Des hoīs sicut ūbra s̄ terrā: et nulla ē mora: et tunc
nihil ē cū ppe stañ vñ. **N**ur ergo hō thesaurizat ī ter
ra: cū sine dilatiōe trāseat: et illud: qđ colligitur: et ille
qui colligit. **E**t tu hō q̄ fructū expectas ī mūdo: cui⁹ frctūs rui
na ē: cui⁹ finis est mors: vñā sapiēs et itelligēs: ac nouissima
prudēter puideres. **S**cio qđā qui p ānos plurimos tecū fa
miliarit̄ vixit: ad mēsa tuā sedit. cibū de manu tua sūpsit: ī sinu
tuo dorminit: colloquiū tecū: cū voluit: habuit. **H**ic iure hēdi
tario suus tuus ē. **S**z qz ab incūte erate delicate cū: nutriti:
et virge pepercisti: prumax effect⁹ ē: lenauitq; calcaneū suū sup
caput tuū: et te ī futūrē redegit: et nūc tui crudelr dñat. **S**ed
fortasse dicis. **Q**uis ē hic: vetus hō tuus. qui pculcat spm tu
ū: qui p nihilo hēt terrā dñiderabilē: qui: q̄ sola carnis sunt: sa
pit. **H**ō iste a naritate cecus ē: et nō solū cecus: s; surd⁹ et mu
tus: iueteratus diez maloz: rebellis vtuti et veritati: inimicus
xpi crucis. **D**eridet innocentē et ābulantē simplr: ābulat in ma
gnis: et imirabilibus sup se. **A**rrogātia ei⁹ plusq; fortitudo ei⁹
nullū timer: nullū veret. **D**ixit ī insipia sua nō ē d̄s. **T**abescit
bonis: malis pascit̄ aliēis: in mūdis cogitatiōib⁹ pascit̄: et nō
fatigat. **I**n illis trāsgrediēs vsq; ī finē: disp̄git et dissipat pro
pria sicut pdigus. **L**upit et rapit alienā sicut auar⁹. **T**urpitu
dinē et ignominiā pgregat sibi. **S**imulate et callide puocat irā
dei. **H**ō iste tot⁹ ī peccis natus ē: et sic nutritus ē. **A**micus ini
quitaris fili⁹ mortis. **M**as ire icōtumeliā: aptus ad iteritum.
Qui cū talis sit enarrat iustitiā dei: et assūmit testm̄ eius p os
suū. **C**ū videt furē currit cū eo: et adulteris portionē suā pōit
Adversū filiū m̄ri sue mittit scandalū. **S**up se ēt thesaurizat
irā ī die ire: vult a te hēditatē tuā tollere: et d̄ sup terrā memo
riā tuā auferre: et tu tātā iūriā n̄ vindicas: s; dissimulas: nec

ei vbu duz loqris: nec vultu iratu ondis: sz blandienti tibi reri
des: z ludis cu illuzore. **N**escis: qz ismael e: qui tecu ludit. **I**u
das iste no est pueri: nec simplicitatis: vel ignorantie: nec inocē
tie: sz illusio e aie: sz psecutio: sz mors: ia te i fouea: qua fecit: pci
pitabit: ia effeminat: ia iugo mife punitutis sub eius pedibus
pculans.

De carnis inimicitia. cap. xxiij.

O Miser z misabilis ho: quis te liberabit de vinculo
ipropij hui? **E**xurgat de: z cadat armat iste: z pte
rat. inimic ho e z pteptor di: cultor sui: amic mudi:
su diabolus. **Q**uid tibi videt: si recte sentis me: cu dicis. **R**e e
morsus: crucifigat. **N**oli ergo dissilare: noli differre: noli pce:
sz festinant: audact: z instant crucifige boiem illu: sz cruce xpi:
in q e sal z vita. **A**d qua: si ex corde clamauerit crucifix tu:
audiet benigne rident. **H**odie mecu eris in padiso. **O**xpi
pictas. **I**nopinata salus mifi: sed ta gratuita e z pbata di di
lectio: ta inopinata dignatio: ta stupeda dulcedo: ta invicta ma
suetudo: ut qui ad eu clamauerit: exaudiat illum. qm misicors
est. **O** qta mia dei: q ineffabilis mutatio dexte excelsi. **B**eri
eras i tenebris: hodie i splendoze lucis: beri i ore leonis: hodie
in manu mediatoris: beri i porta iferni: hodie i delitijs padisi.
Sz quid psut hec lre amonitiōis: nisi deleas de libro pscie tue
lras mortis. **Q**uid psunt hec scripta z itellecta: nisi te metipz
itelligas. **D**a ergo opam intne lectioi: ut legas z cognoscas te
ipm: ut legas: z diligas deu: ut pugnes: z vicas mundu z ho
minē: qren tu labor puertat in requie: luct i gaudiu: z post
tenebras hui vite: videas ortu surgētis aurore: videas et me
ridianum solē iusticie: in quo spōsum cum spōsa pspicies: vnuz
eundeqz dñm glorie: qui vinat z regnat p infinita secula secu
lorum. Amen.

Deo grās.

Explificent meditatiōes beati bernardi abbas claravall.
de homine interiori quomodo deum inuenit.

Incipit sermo sancti bernardi de miseria humana.

Homo: qui ex aia rōnali z humana carne subfi-
stis: pditionis misere replet⁹ multis miserijs:
miser z miserabilis hō: paup: cecus: nudus: plu-
rimis necessitatibus subditus: ad cor tuuz re-
vertere. **Q**uid foris vagaris: **Q**uid foris q̄-
ris: **Q**uid in carnalibus studes: **Q**uid in secularibus impli-
caris: **Q**uid in vanitatib⁹ te inuoluis: **I**n inferiorib⁹ delecta-
ris: z ab oibus interioribus z superioribus elongaris: per ea: q̄
foris sunt diffunderis: z in his: que intra te sunt: cōfunderis.
Quanto magis ad mundum accedis: tanto magis a deo re-
cedis. **Q**uanto magis foris es sapiens: tanto magis stultus
efficeris. **Q**uanto magis extra lucraris: tanto magis intus
pdis. **Q**uāto magis in his: que foris sunt: vagaris: tanto ma-
gis intus evacuaris. **Q**uāto magis in tēporibus es sollicitus:
tanto magis intus es medicus. **Q**uid est hō: q̄ oia ordinas:
z teipm nō vis ordinare: **Q**uid in oib⁹ prudens es: z circa te
ipm insipiens: **Q**uid est: q̄ oia: que foris sunt: sollicit⁹ es bene-
facere: z teipm sinis supeſse malū z inutile: **D**ormit in te spūs
dei: z vigilat in te spūs mundi. **M**acat in te rō: z vigilat in te
sensus. **E**xtinguit in te spūs dei: dominat in te amor mundi.
Fernet in te amor terrenoz: z morit in te amor etnoz bonoz
Omnīū recordaris: z teipm obliuisceris. **Q**ue sup terrā sūt:
desideras: z diligis: celestia vō non curas. **A**ppropinquas ad
interitum: z longescis a salute. **C**urris ad diabolū: z plōga-
ris a deo. **R**edi redi p̄uicator homo ad cor: qz loquit⁹ deus
pacem eis: qui conuertunt⁹ ad cor. **O**mnia mundi huius dedit
tibi deus: z tu ppter omnia relinquis deū. **O**mnia ppter te
fecit de⁹: z tu ppter oia dimittis te ipm. **P**ropter omnia: que
tibi occurrūt: dimittis deum: z ideo omnia dimittent te. **P**ro-
pter creaturas relinquis creatorem: z ideo pira te insurgent

omnes creature: qui offendendo creatorē offendisti oēm crea-
 turam. **E**t iō creature: que facte sunt in ministeriū z utilitatē
 tuā: cōuertent in vindictam z penā tuā. **E**t ve tibi erit sine fi-
 ne: qz noluisti habere bonū sine fine. **R**ecognosce itaqz homo
 miser: recognosce temetipm: recogita qd nihil fueris: attēde: qd
 vilis z malus es: cōsidera: quid futur⁹ es. **P**lange homo mi-
 ser: plāge īcessabilē peccā tua: dele lachrymis malicias z mise-
 rias tuas: qz voluntate ppria peccasti. **D**ispliceat tibi sup oīa:
 displiceat tibi: qd dñm īmense maiestatis: habētē potestatē oīs
 carnis: z mittere corp⁹ z aīam in gebennā: ausus fuisti offen-
 dere. **A**mareseat tibi amarissime cor tuū: qd deū summū p̄m
 incōprehēibilis bonitatis: qui benignissim⁹ z misericors est sup
 ingratos z malos: volūtariē libet: z delectabilē offendisti. **T**o-
 tus displiceas tibi: ut tot⁹ possis placere sibi: qui ē sūm⁹ z ver⁹
 z sol⁹ d̄s: cui nemo placz: nisi qui sibi metipsi displicet: z nemo
 ei displicet: nisi qui sibi metipsi placet. **D**issipat nāqz deus ossa
 eoz: qui hoībus placēt: z qd altū z pulchz ē apud hoīes: abho-
 miabile ē apud deū. **E**dix ē d̄ te mis̄ hō: ad mala quippe tot⁹
 es auid⁹: tot⁹ p̄mpt⁹: tot⁹ facil⁹: tot⁹ sapiēs: tot⁹ solit⁹. **A**d
 bōa at tot⁹ dur⁹: tot⁹ piger: tot⁹ tepid⁹: tot⁹ stult⁹: tot⁹ īcredul⁹
 z rebellis. **N**ū tibi hoc: nisi a carne: quā tu diligis: z seq̄ris.
Quia vō carnē diligis: carnē seq̄ris: z qz carnē seq̄ris: opera
 carnis facis: z cū ea punieris. **C**arnis tue fruct⁹ ē libido ꝑcu-
 piscētia: inuidia: infirmitas. i. fragilitas: z dolor: v̄mis: patredo: pu-
 tēs: z ferid⁹ fetoz. **I**n ipse es tenebris ignorātie sic excecatur⁹: ut
 nescias: quid sis. **N**ō attendis: quo vadis: nō aiaduertis sc̄m
 tuū: neqz insidias inimici: z tētationes fraudulētas non intelli-
 ligis. **T**otus negligens es: nec cogitas: quo tendere debes.
Aīam nescis: z non inquiris. **G**randis nanqz tibi restat
 v̄la. **S**olicitus queris cibum: z vestem: et requiem: et ad

des necessitates carnis qñ idiges: de vltia vō z salute aīe tue
sēp repēs nō curas: l3 sēmp idigeas: plenus malitia: z nequitia
Ad hō. vt miserū pascas cōpus: z vestias: z carnis volupta
tibus: q̄ p^o paucos dies a vñib^o deuorabit̄ satisfacias: solici^o
laboras: curris z discurre: vigilas: z sōnū non capis oclis. vt
repleas ventrē: z p aīa tua q̄ dō pñtanda ē i celis: cur nō soli
citer fatigaris: vt ipaz pascas bōis opibus: z ionas vñtutib^o:
ne appeat pfusio nuditatis tue. **D**ō tristis q̄ris iplere ventrē
cur nō pascis aīam esuriētē: **D**e vase stercoz sēp curas: z de
dei imāgie cur nō curas: **P**ascis sterilē: z q̄ nō parit: aīaz aut
esuriētē nō facias boīs. **N**e tibi ē qz aīa tua pp famē in te defi
cit. **N**e tibi ē: z ve tibi erit: qz reddis q̄ sūt cesaris cesari: z nō
reddis q̄ sūt dei dō. **E**t iō maledict^o es a deo: z pfunderis ab
eo: vide mis^o hō vide: qz totū ē vanitas: totū stultitia: totū dñmē
tia: quicquid cogitas: quicquid facis i hoc mūdo: ppter id soluz
qđ i deū: z pp dñū: z ad honorē dī facis. **Q**uicquid sine dō fa
cis: totū ē malitia z vanitas: qz nihil est bonū sine sūmo bono.
Et magna misēria hoīs ē cū illo nō cē: sine quo nō pōt eē. **U**n
hō mis^o: quī ad imaginē z similitudinē dei creat^o es: z pp nimiam
charitatē dñi nři iesu xpi a morte eterna z turpissia redēptus
z liberatus es: z plimis bñficiis: ex quo cē cepisti: ab altissimo
p̄re toti^o bōitatis ad vitā eternā hñdā p vñicū filiū suū iuitat^o
es. **Ad** hō recognosce hūc honorē: itellige dignitatē tuā: qđ
a tāta maiestate honorat^o es. **E**tern^o .n. dōs z imēsus creauit
te: formauit te: redemit te: z iuitauit te. **M**axius honor: z am
pli^o amor: cognosce o hō honorē tuū: z curre grās agēs ad iu
uitatorē tuū: ne forte si igratis ire volueris: aut villa: aut bo
ues: aut vxor te ipeclerit: iratus dñs inbeat te succēdi: z tibi
hostiū vite eterne i ppetuū claudat. **C**ognosce ergo o hō hō
norē tuū: z honora creatorē tuū. **S**ed beu bodie: recte pōt di

et de hoīe. **H**ō cū in honore eēt nō intellexit: pparatus ē iumē
tis īsīpiētibus: et filis scūs ē illis. **D**ignū certe et iustū ē: vt qui
noluit esse socius āgloꝝ: fiat filis iumētoꝝ. **E**t qui destruxit
imaginē et silitudinē dei: dignū ē: vt imago et silitudo iumento
rū adhereat ei. **C**ognosce ergo te miſ hō: cognosce te meliorē
anib⁹: meliorē p̄ctis aīalibus: noli eē filis iumētis īsīpiētibus
q̄ solā vitā p̄ntez cogitāt: q̄ t̄m carnalia: et t̄palia dīligūt: q̄ nec
alia sciūt. **H**ō: nō te subicias carni: nō sis amator mūdī: non te
substīeas eē filiū diaboli: pp̄ honorē sapiētissimi: et potētissimi:
et icōprehēnsibilis p̄ris tui altissimi dei eterni. **P**ropter admi
rabile nomē dei: nō te p̄stituas aduersariū: et homicidam tui.
Propter amorē benignissimi dei: nō te facias inimicū et p̄uiz
oīpotētis dī. **P**ropter vnigenitū et dilectū filiū dei iēsū xpm nō
te facias sociū demonioꝝ: et p̄bustidīs ignis eterni qui redem
ptus es p̄cioso sanguīe agni īmaculati. **N**oli tātūz p̄ciūz vili
pēdere: qd̄ pro te dei fili⁹ dignatus ē ex solue: ne sempiternis
īuoluaris īcendiis. **T**ūc. n. paciētiā maximā hēbis sine reme
dio: tūc dolorē īopinabilē patieris sine fine: et tormēto plenus
eris: nūq̄ t̄m alēuaberis: q̄ qm̄ nō fleuit: qm̄ t̄pus flendi hūit:
eterno luctu lugebit: sed sine fructu. **R**edi ergo ad te hō: redi
ad spūalia: redi ad cēna celestia gaudia. **R**edi miſ redi: ne tar
des p̄uerti ad illū: qui te sua prāte fecit: sua sapia redemit: sua
īenarrabili bonitate ad se vocauit: et expectat adhuc quotidie
vt te coronet. **Q**uid queris extra illū? **Q**uid q̄ris p̄ter ipm̄:
quid tibi placet sine ip̄o: ip̄e fecit oīa: ip̄e hēt oīa: ip̄e est omnia
Quodcūq; bonū cupis: quodcūq; pulchꝝ queris: qd̄cūq; dul
ce et dlectabile requiris: totū in ip̄o īuenies: et ī ip̄o p̄frueris.
Si gaudere vis: ip̄e gaudiū est. **S**i te pugnare delectat: ip̄e
pugna est. **S**i te coronari vis: ip̄e corona est. **S**i vīcere cupis:
ip̄e victoria est. **S**i potentiā desideras: ip̄e potentia ē. **S**i for

titudinez queris: ipse fortitudo est. **S**i iustitiā vis hīe: ipse iustitia est. **S**i amas sapiam: ipse fons sapie est. **S**i charitatem vis: deus cbaritas est. **S**i diuitias affectas: ipse diues est. **S**i pulchritudinez vis hīe: summa pulchritudo est. **S**i plenitudinez queris oīs boni ipse plenitudo est. **S**i gl'iam et honorem queris vera gloria z sūmus honor deus est. **S**i pacez vis: pax eterna ipse est. **Q**uicquid boni queris: summuz bonū. z oē bonuz ipse est: ideo semp est totus desiderabilis: totus dalcis: totus amabilis: totus suavis: z totus delectabilis. **I**pse semper vbiqz est totus. **U**bicūqz fueris sine ipso: male eris: z male tibi erit: z vbiūqz fueris cū eo bene eris: z bene tibi erit. **S**ubi ce itaqz te totuz ei: qui te totum fecit: a quo oīa habes: cui⁹ grā omni momēto viuīs. **S**erui semp ei: qui te nō sinit cadere in oīa peccata: qui nō pmitrit vt feras tibi oīa mala z dāna: q̄ libēter semp faceres. **S**erui semp ei: qui non patitur oīa nocere tibi: que sepe nocerent tibi libenter. **S**ive infirmitate: siue boīes: siue bestie: vel demones: siue quecūqz alia. **T**otus semp amaprem z filius: z spūm scī: solū vēr z sūmus deum: qui semper solus vere z sūme te diligit. **P**laceat igitur volūtas tua tibi: vt voluntas eius semp placeat tibi. **S**emp pcordare cū eo: sēp sequere voluntatem eius in oībus: qui semp bonuz tuuz vult qui nihil aliud curat nisi salutem tuaz. **C**uius voluntas semp ad miserandum tibi est beniuola: z delectatur benefacere tibi. **M**agis amicus est tibi deus q̄ tu ipse tibi: qm̄ magis ipse te diligit: q̄ tu temetipsum.

ExPLICIT sermo sancti Bernardi de humana miseria.

Incipit libellus bñ bernardi d' plāctu bñe marie. v. i. morte
sive i passione christi.

Dñs dabit capiti meo aquā: et oclis meis ibere.
Quā possi flere p diē et noctē donec serulo suo
dñs appeat iesus xps visu: vñ sōno psolās aīas
meā: **O** vos filie ierusalē spōse dilecte dei: vna

meccū lachrimas fūdite: donec nñ spōsus in sua speciositate beni
gnus et suavis occurrat. **Recolite:** Recolite sedula mēte pen
sate: q̄ sit amara ab ipso separi. **Qui** nupsistis: cui vos i oi scita
te vouistis: vouistis vota: reddite ei: vos ipas xpo vouistis: vos

ipas reddite xpo. **Currite** filie. **Currite** vrgies sacre. **Currite**
mñes xpo castitatē vouētes. **Q**uēs ad vginē currite: q̄ genuit
ipm: ipa. n. portauit regē gl'ie: illum toto corde petēti datura.

Ipa genuit eū. **L**actauit eū: die circūcidit octauo: et die. xl. pre
sentauit i tēplo duas turtures vel duas colūbas offerēs i ho
locaustū: fugiēs ab herode: eū portauit in egyptū: lactās et nu
triēs eū: curā illius hñs: eū sequebatur fere quocūq; pgebat.

Aredo firmiter q̄ erat iter illas mulieres: que xpm sequebā
tur ministrātes ei. **N**ullus debet admirari: si sequebatur illū
cum ipse esset torus eius dulcor: et desiderium hanc arbitror
fuisse inter illas dolentes: inter illas gementes: que lamenta
bantur flentes dominum.

Poterat etiam hec esse inter illas
feminas filia ierusalem: ad quas iesus non clarus imperio: sed
obprobrio: sputis illitis flagellis afflictus: sibi in angariam mor
tis baiulans crucem conuersus ait. **F**ilie ierusalem nolite fle
re super me: sed super vos ipsas flete: et super filios vestros.

Putas ne domina mundi: domina mea dilecta: mater eiusdē
christi ē ne verū: qd̄ dico: **B**ene obsecro: vt dicas seruulo tuo
decus paradisi: gaudiū celi: rogo veritatē narres hui⁹ rei. **O**blini
scere tantū doloris: quē te tūc passaz non abigo: vtinā dolor
ille: sic quotidie ihereret iniscrib⁹ meis: sicut iheret tūc tuis.

Utinā die quo assūpta fuisti i celū: ut i cēnū gauderes cū tuo
dilecto: mibi lachrymas tuas idicasses: qm̄ p̄ illas cognoscerē:
q̄tū tibi amaritudis fuerit: cū iēsū dilectū tibi: ben ben paz̄ oliz
dilectū mibi: clavis i ligno p̄fixū: z capite iclinato suū sacrissimū
sp̄m̄ exalare vidēs. **S**z peto ne te moueāt v̄ba: q̄ dico: cū tñ sa
xa deberēt scidi ad illa. **Q**uis unq̄ regnās i celū sursum: **v̄l** pe
grinās i fra deorsū: audies v̄l mēte p̄tractās: quō fact⁹ ē obpro
briū hoīum: ipse dñs āgeloz nō stupebit: nō admirabit: **Q**re
nō plāgo mihi: qm̄ fact⁹ ē abiectio plebis fili⁹ dī p̄ris: **E**t quis
pōit lachrymas p̄tinē: v̄c̄tū tu gaude gaudio magno: ab ip̄o
nūc gl̄ificata i celis: q̄ i mēte clavis amarissime fuisti p̄ficta pi
issime mortis. **E**dibi tñ obsecro: illas lachrymas ifūde: q̄s ip̄a
būisti i sua passiōe. **E**t ut affluā largi⁹ de passiōe filij tui dei z
dñi nr̄i: v̄ba ad inuicē p̄feram⁹. **E**narra: flagito: seriē v̄tatis: q̄
m̄ es: v̄go sūme trinitatis. **A**d quē illa: z illud qd̄ q̄ris pungi
tiū ē: z magni doloris: s̄z qz iā gl̄ificata sū: flē nō possū. **T**u cū
lachrymis scribe: q̄ cū magno dolore ipsa p̄fensi. **C**ui inquā flē
pop̄to: z nil aliud mibi liber: s̄z miser cor lapidcū bēo: iō qz flē
nō possū: o regina celi: o m̄ crucifixi: da: qd̄ iubēs: z p̄be: qd̄ cu
pis: audit fū⁹ tu⁹: dicat dñā mea: dic m̄ mea: si i hierusalē eras:
qm̄ capt⁹ fuit fili⁹ tu⁹: z v̄ictus ad ānā tract⁹ z duct⁹. **C**ui illa:
i hierusalē erā: z qm̄ bec audiui gressu quocūqz potui: z vix po
tui: ad domū flēs pueni. **C**ūqz illū fuisse itnita: pugnis pcuti:
alapis cedi: facie p̄spui: spinis coronari: z obprobriū hoīnz fieri:
cōmota sunt oīa viscera mea: z defecit spūs me⁹: z nō erat mi
hi fere vox neqz sensus: **E**rāt mecū mee sorores z alie femine
multe plangētes quasi unigenitū: inter quas erat maria mag
dalena: que sup̄ oēs me excepta dolebat: dum x̄ps deus preco
ne clamante: z pilato impante: sibi baiulans crucem ad suppli
tiū trahēbat: factus cōcursus populoz post ip̄m euntiū. **A**lij
sp̄nentes illudebāt ei: alij lutum proijciebant z immandicias

sup caput suū. **S**equebar ipm ego mestissima mī: cū mulier
b⁹: q̄ sequeute fuerāt ipm a galilea mīstrātes ipm ei. **A** quib⁹
veluti mortua tenebar: z sustētabar: quousq; p ventū est ad lo
cū: vbi crucifixerūt eū aī me. **E**t ip̄e vidēs me: fuit i cruce le
uatus: z in ligno durissimis clauis affixus. **E**go videbā eū
z ip̄e me: z dolebat plus de me: q̄ de se. **I**p̄e vō tāq̄ agn⁹ co
rā tōdēte vocē n̄ dabat: nec apiebat os suū. **A**spiciebā ego i
felix z mīsa dñz meū i cruce pendentē: z morte turpissima mo
rientē. **E**t tāto dolore z tristitia vexabar i mente: q̄tus n̄ pos
set explicari smone. **N**ec mīz: discurrebat. n. sanguis ex quat
tuor ptribus rigātibus vndis: ligno māibus pedibusq; cōfixis
clauibus. **D**e vultu illi⁹ pulchritudo effluerat oīs. **E**t qui
erat p filiis hoīnz speciosissimus: videbāt oīnz indecorus: vi
debā: q̄ pplebāt illud ppheticū in eo: vidimus eū: z n̄ erat ei
sp̄es neq; decor. **Q**z iniquoz vultū: illi⁹ fedauerat linoz. **I**ste
erat dolor maxius: qz videbā me deseri ab illo: quē genueraz:
sup erat aliud qz mihi erat vnicus: z iō nō poterat in me cape
dolor: vox mea fere pierat oīs: sed dabā gemit⁹ z suspiria: atq;
dolores: volebā loqui: s; dolor vba rūpebat: qz vbu iā mēte cō
ceptū: dū ad formationē prēdebat oris: ad ip̄fectū reuocabat:
dolor nō mīmus cordis vox triste sonabat foris: vulnus denū
riās mētis: vba dabat amor: q̄ rauca sonabāt. **N**ā vt sequit^r:
līgua vocis magīa pdiderat vsuz loquendi: videbā mori: q̄ di
ligit aīa mea: z tota liquefatiebā p dolore z angustia. **A**spicie
bat z ip̄e: vt erat benignissime vultu me mīm plorātē: z vbis
me paucis voluit cōsolari: s; ego n̄ potui. **F**lebā dicendo: z dice
bā flendo: fili mī: ve mibi: ve mibi quis dabit mibi: vt ego mo
riar p te. **M**īsa quid faciā: **M**orit^r filius. **E**t secū n̄ mo
ritur hec mestissima ei⁹ mī: **F**ili mī fili mī: amor vnice: fili dul
cissime: noli me dereliq̄re. **P**ost te trabe: me ad te ip̄z: vt ego

moriar tecū. **Q**uāle solus moreris: tecū morte pūat ista tua
 genitrix. **O** mors miſa noli me p̄cere. **T**u mihi sola p̄conctis
 places. **E**xera vires: trucida m̄ez: cū filio pime siml. **F**ili dul
 cor vnice: singl̄are gaudiū: vita aīe mee: z oē solatiū: fac vt ego
 ip̄a nūc moriar: q̄ te ad mōtē genui. **O** fili mi recognosce miſe
 rā: z exaudi p̄cē meā. **D**ecet. n. filiū exaudire m̄ez desolataz
 exaudi me obsecro: z ī tuo me suscipe patibulo: vt qui carne
 vna viuūt: vno amore diligūt: vna morte p̄cāt. **O** iudci miseri
 nolite mihi p̄cere: ex q̄ vnicū natū crucifigitis meū: m̄ez cru
 cifigite: aut aliq̄ ſcena mōte p̄mite. **D**ūmō cum filio ſil' finiar
 meo: male solus moriſ. **O**rbas orbē radio me iudea filio: gau
 dio dulcor: vita mea moriſ: z salus p̄miſ: ac de terra tolliſ oīs
 spes mea. **E**ur ergo viuit m̄r p̄ filiū: manēs ī dolore: **T**ollite
 suspēdire cū suo pignore. **N**ō p̄cis pli: nō p̄cas z m̄ri. **T**ūc sū
 me gauderē: si ſil' mori cū xp̄o meo possē: dulce. n. ē mori miſe:
 ſz mors optata recedit: ve mihi īfelix: tibi mors iesu p̄cipitata
 veit. **M**orte meli⁹ ē mihi mori: q̄ vitā ducere mortis. **E**z fu
 git a miſa: z me īfelicē reliquit. **C**ui mltū ip̄a mors optata nūc
 cēt. **O** fili care: o benignissie nate: miſe m̄ris suscipe p̄ces. **D**e
 sine m̄ri: nūc eē dur⁹: qui p̄ctis fuisti sēp beign⁹. **S**uscipe tecū
 m̄ez ī cruce: vt viuā tecū post mōtē sēp. **N**ihil vō dult⁹ vl' dī
 lecti⁹ ē mihi: q̄ te āplexato ī cruce cōmori tecum. **E**t nil certe
 amari⁹ ē mihi: q̄ viuē p̄ mōtē tuā. **H**eu mihi: p̄r tu mihi nat⁹
 tu mihi sp̄s: tu mihi fili⁹: tu mihi oīa eras. **N**unc orboz p̄r
 viduo: sp̄so: desolo: p̄le: oīa p̄do: o fili mi vltra quid faciā: ve
 mihi ve mihi. **Q**uo vadā carissie: quo v̄tā dulcissie: **Q**uis mi
 hi d̄ ceto subsidiū z p̄siliū p̄stabit fili dulcissie: oīa possibilia sūt
 tibi. **E**z si nō vis: vt moriar tecū: mihi reliqz aliquod benigne
 p̄siliū. **C**ui dñs itaqz āxi⁹ ī cruce oclis z vultu ānuēs d̄ ioan
 ne ait: mulr ecce fili⁹ tuus: erat z ip̄e ioānes p̄is vultu tristis
 sēp plorās. ac si xp̄s dicēt. **O** m̄r dulcissia ad flēdū molis z do

lédū. **Tu** scis qz ad hoc vēi. **De** te cāne assūpsi: vt p crucis pati
bulū saluare gēns hūanū: quō i plebū scripte. **Scis** qz oz me pa
ri p salute hūani gēis. **Die** nāqz tūa refgā. **Tibi** z discipulis
meis sepe appens. **De** sine flere: dolorē dōe: qz ad patrē vado
Gliaz pīne maiestatis picipēdā: ascēdo imo pgratulari mibi qz
inēni onē erronēā: q̄tā lōgo tpe pdidi. **M**ozit vn⁹: vt ide tot⁹
reuiuiscat mūd⁹: vni⁹ obmeritū ceti pīe mīores. **S**aluāt pcta
nūc vn⁹ obmeritū: qd plz dō pīi: quō tibi displicz mī oīcā. **A**
licē: quē dedit mibi pī: n̄ vis vt bibā illū. **N**oli flere mulier: no
lī flere speciosissia mī. **N**ō te deso: n̄ te dōreliquo: tecū ero oī
tpe seclī. si f3 carnē subiaceo ipia mortis. **S**cōz dīnitatē sum
fui: z ero sēp imortal: z ipassibil. **N**ū scis: vñ processi z veni.
Quare ergo tristaris: si illuc ascēdo vñ dscēdi. **T**ēp⁹ ē: vt re
uertar ad eū: qui me misit. **E**t quo vado n̄ potes venire mō
veies āt postea. **I**ntēa iōānes: qui ē tu⁹ nepos: tibi reputabit
fili⁹: curā hēbit tuū: z erit solatiū fideliū tibi ipē ide xps iōanē
ituit⁹ ait. **E**cce mī tua ei fūias: z curā illi⁹ hēas eā tibi pmen
do: suscipe mīez tuā: imo magis suscipe meā: hec panca dicens
illi duo dīcī sēp lachrymas fūder n̄ cessabāt. **T**acebāt isti mar
tyres ābo z pdolore loqui n̄ poterāt. **I**sti vgiēs duo audiebāt
xpm voce clara loqntē z ipm videbāt paulatī moriētē: nec ei
poterāt rīdere vbi: qz illū videbāt iā qī mortuū. **E**rant. n. illi
duo velut mōtūi. **N**ū sps eoz amiserat vtutē loqndi. **A**udie
bāt cū tacebāt: qz pāgustia loqui nequibāt. **S**olus illis dolor
remāsīt unicū. **A**ma bāt flere: z flebāt amar. **A**mar flebāt: qz
amar dolebāt. **N**ā gladius xpi aīaz vtriusqz trāsibat seuus se
ne pīnebat vtrūqz: f3 senior fiebat i mīe. **E**pī sētiebat xpi do
lores: vgo q pepit gladiū ē passa doloris xpi moriētis vulnera
mīis erāt: xpi dolores seni fuerūt tortores i aīa mīis: mī erat
lāiata pignōis mōte: mīte mātyr erat pcussa cuspidē teli. quo mē
bra xpi sui foderūt. iūq. **I**pa erat: quā dolō magn⁹ tēbar: i mēte

creuerūt inēsi dolores: nec poterāt extra refūdi inī atrociter
seuētes dolores nati: mris aiūm gladiabāt. **I**n carne xpi sol
nebat debitū mortis. **N**ō grauius erat q̄ mori aīe mris in ex
xps cōmēdata mīe iōāni: dixit: **S**itio. **E**t dederūt ei: qui cruci
fixerūt eū acetū cū felle mixtū: qui cū gustasset: noluit bibē: s; **E**
dixit. **C**ōsumatū ē: et exclamauit voce magna dicēs. **H**ely be
ly lamazabathani: hoc ē: dōs me⁹ dōs me⁹: q̄re dēliquisti me: **E**t
sic dicēs expirauit. **T**ūc tremuit terra. **S**ol sua lumia clausit.
Merebāt poli: merebāt sydera cūcta. **D**e suū iubar amisit lu
mina dolens. **R**ecessitq; oīs ab alto ethere fulgor. **S**cindūt
duri lapides: scindunt fastigia tēpli. **S**urrexerūt multi ap̄tis
tumbis sepulchri: fatētes xpm cū voce publica deū. **C**ogitare
liber: q̄rus dolor tunc infuit mri: cū sic dolebāt: que insensibilia
erāt. **N**ō lingua loqui: nec mēs cogitare valebit: quanto dolo
re aīa tūc tenebat marie. **I**uxta crucē xpi stabat emortua ma
ter: q̄ illū pcepit virgo de spū scō: vox nō erat illi: dolor abstule
rat vires: imo iacens pallebat aīa viuens: vivebat moriens: vi
uēs q; moriebat: nec potat mori: q̄ viuens mortua erat: in aīa
dolor seuē seuiebat illius: optabat mori magis: q̄ post xpi vi
nere vitā: q̄ male viuēs mortua tū erat: ibi stabat dolēs pfecta
seno dolore: expectās xpi corp⁹ dponi d cruce: hec plorabat di
cēs: atq; dicebat plorādo: **O** me om̄e: recōdite ne mīse vl̄ exaīe
corp⁹: pplestis vora extitū deponite mri: vel si liber magis mor
te me iūgite: iūgite illi: ut cū suis p̄cā finitis dolorib⁹ deponi
te: q̄so: mibi dponite illū: ut babeā mecū ei⁹ exaīe corp⁹. **A**dibi
solamē erit vel saltē defūct⁹. **I**uxta crucē stabat maria: cōside
rās vultu benigno: xpm p̄dētē i crucis stipite seno. **E**t pedi
bus nitēs i altū man⁹ leuabat: āplectēs crucē mēs i oscula ei⁹
xpi: q̄ p̄e sanguis unda rigabat: vt xpm valēt āplecti: qd non
potat volebat tēdere manus. **S**pat amor multa: q̄ nūq̄ fieri

possent: vel raro fieri possent. **S**ibi cedi cuncta: amor impatiens
credit. **V**olebant amplecti xpm in alto pendentem. **S**ed man⁹
in terra tense i se complexe redibant: **S**ic levans a terra: sur
sum erigebat ad xpm: **E**t qz tangere illuz nequibat: male col
ligebat ad terram: **I**bi pstrata iacebat imensitate doloris de
pressa: sed eam erigere compellebat magna amoris intensa: in
impetu amoris surgebat extensis manibus: attrectare cupiens
xpm. **E**rat enim magno cruciata dolore: cū eum sic pendere
videbat. **Q**uā male tunc illi erat: gravius illi erat vita vivere
tali: qm mortis gladio ab impijs seuo necari: tanq̃ mortis pal
lor eius perfūdebat vultuz: **V**enis tamē z ore rubea erat xpi
cruore: **A**dētes guttas sanguinis unda tangebat. **I**nterim
quidam vir nobilis nomine ioseph: qui erat discipulus ei⁹: sed
tamē occulte z confidenter ad pilatum ingredit⁹: sibi postulās
dari corp⁹ dñi iesu: quo sibi cōcesso: puocavit ad se quendam
virum sapientē xpi discipulū occulte simili⁹ noie nicodemum:
z venerūt ad locum: vbi erat dñs iesus crucifixus: secū instru
mēta ferentes: quib⁹ clavis euulsis possēt ipm de cruce pone
re. **T**unc mestissima mater quasi de morte cōsurgens paululū
renuiscit spūs ei⁹: z illis: quod potat: adintoriū admistrabat:
un⁹ clavos de manib⁹ trahēbat: ali⁹ ne caderet corp⁹ exanime
sustentabat. **S**tabat maria brachia levans in altū z caput et
manus dependentia xpi supra suum pectus trahēbat: que dū
attingere valuit in amplexibus ruēs: de suo dilecto satiari nō
poterat. **S**ed dum de cruce in terra depositum fuit: sup ipsuz
ruens pre nimietate doloris quasi mortua stetit. **S**tabat ad
caput sui extincti filij mater maria: lachrymis eius faciem ri
gans: z per diversa torquebatur suspiria. **Q**uanti⁹ capiebat
amarissime plangēs: manibus se percutiebat dicens: **Q**uid
fecisti fili charissime. **Q**uare iudei crudelissimi te crucifixe

runt: **I**n gremio meo te mortuū teneo: tristissima est mī tua.
Quid faciet ista misera: **N**e mibi fili: vbi est tantū gaudium:
qđ in natiuitate tua habui: **N**e mibi: in qđtū dolore versū est
mibi gaudiū illud: **F**ili mi nō aliud restat mibi: nisi: ut dolore
pereā. **I**nterī fronte: genas: oculos: nasū: z os frequētī⁹ oscu
labat ipli⁹. **L**achryme aut in tāta ubertate fluebāt: ut carnem
cū spū totamq; in lachrymis resolui putares. **R**igabat lachry
mis extricci filij corp⁹: **P**ositū: quo fuerat: lapidēq; madebat:
Illi⁹ facta obprobriaq; renocabat ad mentē: **Q**uis vel qual
fuerat: quē cōcepit virgo sine libidine z pepit sine dolore. **T**o
tum erat omne ei gaudium: z omne: quo ipsa vivebat tāq; de⁹
z dñs suus. **E**t sic male ei erat: sicut esse poterat: z esse debe
bat. vnde dicebat. **D**ic fili dulcissime: dic amor vnice: vita anie
mee: amor me⁹: singulare gaudiū: omne solatium: quare sic me
dolere permittis: **C**ur tam lōge factus es a me: deus meus
consolans animā meam: **R**espice in me: z miserē mei. **D**icat:
si pōt: quicūq; dicere cupit. **Q**ue xpi tenebat mēsurā doloris:
virginis dolorem posse narrari: nō credo. **T**amē rectus erat
amor: continens modū: nō desperabat: sed pie iusteq; dolebat:
sperans tamen ipm tertio resurgere die. **Q**uedam cū illa plo
rabant femine sancte: **Q**uaz parū⁹ erat numer⁹: parousq; vi
roz: **Q**ui lugebāt xpm simul cū virgine matre. **E**rant z an
geli simul cōdolentes: **D**olebant quidē amore dñi sui: **C**ōpa
tiebant in morte xpi dolendo: nō q; redimebat gen⁹ humanū.
Flebant: ut arbitroz: amarissime mente turbati: q; matrē xpi
tanto dolore videbant teneri. **Q**uis angeloz vel archange
loz illis non fleret: vbi cōtra naturā de⁹ homo mortu⁹ iacebat:
videbant xpi corpus: sic male tractatū ab impijs: sic laceratuz
iacere: z mariā toto suo cruentā sanguine z cruore: illāq; pia:
illam sanctam: totā bonā: totā pulchram: totam dulcem: totam

delectabilem mariam suam matrem benignissimam: tantis cruciari singulib⁹: tam amaris repleti doloribus: et sic amarissime flere: et nullo modo suas lacrymas poterat refrenare. **F**lebat luctus et meror ab angelis presentibus ibi. **Q**uales docebat luctus spiritus alius: imo mirarer: si angeli cuncti non fletet. **E**tiam in illa beatitudine: ubi est impossibile flere. **C**redo. quod loquor: quod dolebant: si dolere valebant: sicut enim possibile fuit: deum per assumptum hominem mori: sic possibile fuit: angelos beatos in morte dolere domini sui. **I**oseph ab arimathia vir iustus et sanctus: qui cum nicodemo deposuerat christi corpus de cruce: sicut euangelij testimonium perhibet: posuit illud in syndone munda conditum preciosis aromatibus: et posuit illud in monumento novo: quod fecerat sibi alacriter et deuore. **T**unc illius exequias angelorum milia milium decantabant: qui omnes conuenerant ad sepulchrum domini sui. **I**lli cantabant laudes: sed maria dabat gemitus et suspiria cordis. **I**lli voces extollebant ad celum: sed maria plorabat amare iuxta sepulchrum. **V**olebat mesta mulier simul sepelli cum illo. **H**ec erat innixa super dilectum suum amplectens illum cum omni amoris dulcedine: et osculans illum dicebat. **M**iseremini mei: miseremini mei saltem vos amici mei. **I**llum adhuc paululum relinquere mihi: ut eius faciem substracto velamine valeam contemplari: et aliquantulum consolari. **O** charissimi mei nolite eum tam cito tradere sepulture. **D**ate eum misere matri sue: ut habeam illum saltem defunctum: aut si illum deponitis in sepulchro me miseram cum illo: quia male post eum supererit mihi: **I**lli ponebant christum in sepulchro: et illa trahere eum ad se ipsam: illa volebat eum retinere: et illi volebant eum tradere sepulture: **E**t sic erat hec pia lis et miseranda contentio inter eos. **D**es tamen sic amarissime flebat: ut vix quisque eorum posset ad.

plenu verba formare. **V**idebā mrem oī solatio destitutā: &
super illam dabant potius plantum q̄ sup extinctum filiū suū
Maior erat illis dolor de matris dolore: q̄ fuerat de dñi sui
morte. **F**lebant igit cuncti miserando dolore gementes: & sic
auctore vite mortuum sepulture dederūt. **S**epulto vtro dño
sepulchrū āplectitur oī corde: & qua poterat voce benedicebat
filium suū. **A**d sepulchrū sedens innixō illi extrēdebat man⁹:
& desuper osculans illud dñm amaro nimis deplorabat sigul
tu. **A**ccessit iohannes cui eam cōmendauerat christ⁹ & lugēs
simul leuauit eam lugentem. **N**am cruciata gemitibus: fati
gara doloribus: afflicta ploratibus: pedibus nequibat: sicut
tñ poterat a mulierib⁹ scīs adiuta plorantibus pctis simul ie
rusalē ingredit. **Q**uā multe feie: vidētes mote pietate super
ill⁹ dolores ad luctū pueriebant amari: & illaz quedā cūtes
post illā etiā lamentabant plorantes: nam dolor eius multos
faciebat dolētes. **N**ix poterant se cōtinere: quicūq; videbant
eam plorantē: tam pie plorabat: & tā amare dolebat: q̄ ex pio
suo ploratu multos etiā inuitos trahēbat ad luctum: **F**iebat
luctus: quocūq; transibat maria. **P**lorabat ipsa: plorabāt am
bulantes cum ea. **P**lorabant multi venientes obuiaz ei. **E**t
sic ducitur a plorantibus plorans: quousq; peruentum est: ad
domū ioānis. **I**bi resedit: ibi remansit: in domo sua & eam io
annes retinuit: & super propriāz matrē toto corde amauit. **S**e
pulto domino a iudeis: signatum est monumentum & traditū
est custodibus: vt custodirent illud. **I**nterim **M**aria i domo
Ioannis sedebat: & iacebat: quia pre nimio dolore confecta
ambulare non poterat: nisi euz magna difficultate. **I**n domo
ioannis plorans plorabat per diem & noctez: nec erat: qui pos
set consolari eam ex omnibus caris eius: nec sue sorores nec
etiam ipse iohannes: **S**oluebat dolori suo amaras lachrymas

mortē xpi recolens : mortem xpi nimis amaram. **P**assionis
loca per omnia loca correbat: et passus fuerat: in animo cūcta
voluebat. **N**unc dulcē dū aceto et felle potatum: et lancea iaz
iam mortuum seuē fuisse perfossum: plorans clamabat: et cla
mando dicebat. **J**esu iesu dulcis creator omnium deus: qui se
na morte fuisti homo peremptus. **Q**uem terra pontus aer
nequeunt capere celi. **A**pium arta nunc ea septa sepulchri.
O q̄ nequam vitam redit mihi humana propago. **J**acet fili
meus extinctus in sepulchro misere mortis. **A**d terram venit
deus vita mea perbennis. **C**orpus et ibi sūmens humane fra
gilitatis. **A**d terram venit: non cum est receptus a suis: **S**ed
aduersus cum semper machinari sunt malum. **I**n illuz seuit
rex iudeorum: **E**t cū illo omnis hierosolima simul. **P**aruu
lum pēdentē adhuc ad ubera matris. **D**e hinc vir factus: cū
verba salutis: **R**umpensq; vota cuiuslibet infirmitatis: **D**ēs
sanās egros ab omni languore: **M**ortuos suscitans a crude
lissima morte. **P**assus iniurias a multis filiis iude. **S**cribis
principibus et phariseis sibi nunc ad ultimū cōmachinantib;
malum et mortem: sicut presens dies demonstrat cunctis aper
te. **O** domina glorie: **O** regina letitie: **F**ons pietatis et miseri
cordie: vena sanitatis: ubertas iocunditatis: amenitas et splen
dor celi: **O** dulcedo paradisi: **O** angelorum gloria: **O** sanctorū
letitia: **O** virginum gēma: **O** felix et beata domina mea tibi to
tum cōmitto meum corpus et animā: et totam vitam meam et
mortem meam. **T**u benedicta in eternū et ultra cum iesu filio
tuo: **Q**ui cū deo patre et sancto flāmine viuit: et regnat in se
cula seculorum. **A**men.

ExPLICIT libellus beati bernardi de plāctu beate marie vir
ginis in morte siue in passione xpi.

Incipit contemplatio sancti bernardi de passione domini
nostri Iesu xpi fm septē horas canonicas.

Sep̄ties in die laudē dixi tibi. Rogasti me: ut
aliquē modū contrēplandi i passione dñi nostri
monstrarez tibi fm septē horas diei. Dicebas
enī bec te desiderare super omīa: ut posses fre
quēter memoriā eius hēre: qui ppter te voluit
multa pati. **I**ecirco ei⁹ amore ⁊ adiutorio fultus: put meli⁹ ⁊
breni⁹ potui: bono mō scripsi: q̄ deuotissime postulasti: non oīa
exponendo: sed multas rōnes tangendo: quas tibi exponēdas
⁊ pficiendas reliqui. **A**nima enī ptēplatiua ⁊ spūalis de pau
cis extrahit multa: sicut aīa rudis ⁊ carnalis de multis facit
pauca. **Q**uapropt̄ primo scias: q̄ si in hac scīa: que sup omēs
alias ē: volueris pficere: cū magno studio oportebit abstinere
te a cibo delicato ⁊ potu imoderato: ⁊ ad necessitatē tm̄ parce
sūmere d̄ utroq̄. **E**t oportebit: q̄ caueas a multiloquio ⁊ va
na letitia ⁊ inepta. **N**on enim decet: qui vult dolores xpi por
tare in verbis: risib⁹: ludibus: ⁊ vanis gaudijs se inutilit occu
pare. **E**t ut breuiter dicā: a solitudine tpali: ⁊ consolatiōe car
nali oportebit te cū magna diligētia elongari. **Q**uia nō bene
pueniunt: ut i una sede vel domo morant̄ psolatio carnalis ⁊
contemplatio dominice passionis. **P**assio enī ⁊ delectatio vel
consolatio quasi cōtraria nomina sortiunt̄. **N**ecessariū etiam
est: ut aliquñ ita cogites te p̄sentē in cōtemplatiōe tna: ac si tūc
fuisses: qñ passio facta fuit: ⁊ ita te habcas in loquēdo: dolen
do: videndo ac si dñm tuum cernerēs corā oculis tuis patien
tem. **I**ta etiam tibi in spū ipse dñs erit p̄sens: sicut a te exco
gitabitur esse p̄sens: ⁊ recipiet vota tua: ⁊ acceptabit scā tua:
quēadmodū etiam ego teneo in hoc opere: siue scribo. **I**dis
premissis ad propositum accedamus.

De completorio.

Primo igitur a completorio incipiendum est. Completorium dicitur: quia in ipso cursus diei completur. Similiter dominus noster Iesus Christus completio cursus predicationis: et cena facta cum discipulis: de qua cena et sacratissimo dono corporis et sanguinis eius ibi tradito: debes frequenter deuotionissime cogitare. **A**ena inquam illa tam singulari: gloriosissime celebrata: et lotis pedibus discipulorum: factoque sermone: exiuit dominus Iesus in montem oliueti: ubi erat capiendus: et ab amicis separandus: et quomodo complendum erat: quod propheta dixerat. **P**ercutiam pastorem: et dispergentur oves gregis. **S**ecundum hec cogitabis: qualiter dixit dominus discipulis suis. **E**xurgite: camus hinc. **E**t tu sibi respondebis in spiritu. **D**omine: quo ibimus? **E**t ipse in spiritu tibi dicet. **I**bimus ad passionem meam: angustiam meam: et ad separationem a vobis in hoc mundo corporaliter. **E**t qui post me venire voluerit: abneget se meripsum: et tollat crucem suam: et sequatur me. **T**unc responde. **I**bo et ego domine tecum: et sequar te: siue ad mortem: siue ad vitam. **D**omine iesu christe redemptor meus non sustineas me a tuo latere separari. **P**ostea cogita: qualiter dixit discipulis suis. **S**edete hic: et vigilate mecum. **E**t postea iterum dixit. **Q**uid dormitis? **V**igilate: et orate: ne intretis in temptationem. **S**piritus quidem promptus est: caro autem infirma. **E**t tu dicas. **E**tiam domine: sed tu qui mandas: quod vigilemus: et oremus: da nobis gratiam ad hoc: qui licet in spiritu prompti sumus: caro antea infirma est: et tota pigra: somnolenta: et plena cibo et potu: et vix potest sustinere: ut una hora tecum perfecte vigilet: et oret: ne cadat in temptationem. **I**ta potes ipsum dominum adorare. **R**espice etiam: qualiter iacebant apostoli dormientes. **E**t dominus ostendit modum orandi: in gestu corporis et verbo:

et per angelum ibi apparentem. **P**rocidit eius in faciem suam super terram:
et oravit dicens. **P**ater mihi si possibile est: transfer calicem hunc
a me. **V**erumtamen non sic ego volo: sed sic tu. **E**cce apparuit ei an-
gelus de celo confortans eum. **E**t factus in agonia: prolixius ora-
bat. **E**t factus est sudor ei sicut gutte sanguinis decurrentis in
terram. **N**ota omnia: et verba modum. **S**ic et tu facere debes. scilicet in fa-
cie tuam cadere non retro: ut ea que rogas: coram te habearis: et in
mente teneas: non retro. scilicet unum ore dicendo: et alibi cor habendo.
Et quod patris voluntas precedat. **N**ec repide ores: sed cum magno
labore et dolore. sicut dominus fecit. **E**t non parum: sed prolixius. **E**t
vide: quanto statim angelus aderit: qui te adiuvet: et confortet: et oro-
nes tuas domino presenteret. **Q**uia propter nostrum exemplum angelus il-
le apparuit confortans dominum. **E**t non semel: sed frequenter est
orandum: sicut ipse magister ostendit: per trinam orationem. **E**t tu ora
pro mortuis: pro peccatoribus vivis: pro te et amicis. **C**um ergo
videas discipulos dormientes: in tanto periculo: et dominum vigilantem
si devotus es: multa poteris invenire que dicas: tam eis: quam
domino. **S**cias autem: quod cena nocturna: et potu multum impeditur con-
templatio post proplectorium. **U**nde pro posse abstinendum est. **P**o-
stea vide turbam venientem plurimam: pessimam: et crudelem socie-
tatem super dominum tuum: et qualiter dominus vadit in occursum eis. **D**isci-
puli autem sequuntur eum timentes: sed ipse confortat eos: ne time-
ant. **E**t ait inde Amice ad quid venisti: **U**nde mansuetudinem
eius: quod osculum suo proditori dedit: et amicum eum vocavit. **Q**uot
sunt hodie religiosi: qui videntur amici: et non sunt. **S**eculares
enim debent vocari servi: sed religiosi: qui vitam tenent apostolorum: di-
cuntur amici. **S**ic. n. dixit eis. **J**am non dicam vos servos: sed
amicos meos: quia omne quodcumque audivi a patre meo: nota feci vo-
bis. scilicet mundum despiciere: carnem domare: diabolum cum temptationibus
suis vincere. **S**ed multi abeuntes retro post concupiscentiam:

cū iuda proditore vadūt. **C**onsidera igit̃: quis fuit dolor: quez
discipli deuotissimi: z amantissimi hūerūt: qñ oportuit: q̃ sepa
rentar a magro suo dulcissimo. **O** q̃ inuiti. q̃ tristes: q̃ desola
ti. **O** q̃ plorātes voces: z suspiria dantes: sicut orphani recede
bant. **P**erpendo: q̃ recedentes dicebāt. **O** magr bone: o dul
cis pr̃o: o benigne dñe: quō ita sepamur a te. **D**ñe pr̃ sancte: filii
tui fugiūt a te: **Q**uo ibimus domine. **N**ec z multa talia po
terant dicere. **O** quotiēs respiciebāt retro dicentes: qualr do
minus eoz ligatus: z sine honore trahēbāt. **O** quotiēs se in
terrā prohibēbāt: z ad celū clamabāt. **C**ogitare potes charis
sime: si ibi fuisset dña m̃r eius: quid fecisset. **D**ic in corde tuo
O domina mea: quō non cogitas: nec forte somnias: qualr fili
us tuus dulcissimus vadit. **O** domina q̃ mala z amara dies
erit cras tibi: qñ audies: z videbis tam crudele spectaculum.
O dñe Jesu que aia pōt sustinere: q̃ nō rūpat̃ pre dolore: cuz
cogitat qualr vos magr bone agnus innocēs statis iter lupos.
Dordebant vos dñe canes pessimi: z non clamabatis. **D**ici
tur etiā: q̃ cathenā iposuerunt scō collo vestro: z ligauerūt s̃a
ctissimas manus ṽras: z sic cū ipetu tanq̃ latronē stridentēs:
z vos percutientes: duxerūt ad annam: postea ad caiphaz: vbi
erant cōgregati principes iudeoz: z vos expectabant. **B**ene
etiā cogitare potes: q̃ male: z quō sine honore sedere fecerūt:
forte i terra viliter corā eis. **N**ec oīa i spū videbis: z cogitabis

De hora matutinali.

Hora matutinali excitaberis a somno tuo plen⁹ lachri
mis: z dolore confectus pp̃ illa: que post cōplectoriū
cogitasti. **E**t tunc meditās i spiritu tuo videbis q̃l̃r
dñs d̃s tuus: sedet iter inimicos solus: a suis disciplis: z ami
cis derelictus: z tot malis hoibus sociatus. **A**redo q̃ dices.
O dñe Jesu quō ita sedes ita despectus: z tā in honoratus:

Ubi sūt discipuli et amici: **O** vnicū bonū meū. **O** singulare gau
diū: et cōsiliū meū quid faciā. cū te videā ita stare. **D**ices et ioā
ni qui tūc forte pñs erat. **O** ioānes quō stat magī nř. **C**ogita
etiā quō dolebāt **P**etrus et **J**oannes hec videntes. **E**t qñ
dixit dominus iudeis. **A**men dico vobis: videbitis filiū hoīs
sedentē adextris virtutis dei. **E**t qñ tunc pñceps sacerdotū
scidit vestimenta sua dicens. **B**laspheinauit. **E**t quō tūc oēs
fere simul qui circūstabant irruerunt sup dñm tuū **J**esum.
Alii dabāt palmas in faciē eius. **A**lii manu reuēsa: percutie
bant os eius dulcissimū. **A**lii collū eius scissimū. **A**lii in vultū
eius scissimū spuebāt. **A**lii barbā eius sanctissimā euelebant.
Alii eū p capillos venerabiles trahēbāt: et sicut existimo iter
pedes suos cōculcabant dñm tuū: et dominū angloꝝ male tra
ctabant: sine reuerentia: et sine aliqua pietate. **A**ū. n. essent cru
delissimi: et sine mīa: oīa mala: et vituperia: que poterant: sibi
faciebant. **A**lii vt placerēt maioribus suis: qui erāt immanissimi
Alii ex sua volūate mala. **Q**uid igit faceres: si hec videres.
Nūquid nō proiiceres te super ipm dicens: nolite iam facere
tantū malum dño meo. **E**cce me: pēnite me: et domino meo
tantā iniuriā nō irrogetis. **E**t tunc amplexareris flexis geni
bus dñm tuū: et magīm: et reciperes sup te libenter passionēs.
Quod te cogita modo facere tecū: sicut si pñsens fuisses exi
stimas te fecisse. **D**ic etiā domino **J**esu. **O** dñe magister opti
me: pater dulcissime: quid est: qđ ita sustines esse despectus et af
flictus? **N**ūquid nō dei filius es? **Q**uid ergo: **Q**uomō pa
ter tuus sustinet hec fieri? **T**ur nō destruis hos filios diabo
li. **C**erte sedebo in terra dñe tecū: et sociabo te: qđ non video
hic qui diligant te: sed potius inimicos te odiētes: insani et de
mentes. **P**ostea cogita quō **P**etrus sedit calefactiēs se exte
rius: qđ verus ignis exinguebatur interius: et negavit ter do

minū dīcēs: nō noui eū. **E**t q̄l'r dō⁹ respexit eū ī trīna vice: et
Petrus vidēs q̄ ipm audierat: et ispexerat: exiuit statim d' me
dio maloz iter quos negauerat dñs: sicut mlti hodie faciūt: et
fleit amare. **O** bñ ocl'i tui dñe: qui ita calefaciūt cor frigidū:
et accēdūt ī amores tuū: et illumināt: vt videat hō errorem suū.
O q̄ cito liquefaciūt cor gelidū peccōis: et aquā deuotionis: et
amaritudinis iducūt. **R**ogo te dñe **J**esu: vt aliquñ: et frequēter
me illis ocl'is pietatis respicias: quib⁹ **P**etrū respexisti. **N**ū
cogitare potes: q̄l'r **P**etrus plāgebat pro dño: et pro peccato
suo: et quō recogitabat bona: q̄ dō⁹ sibi fecerat: et q̄l'r ipse euz ne
gauerat. **P**ostea iam fatigati principes iudeoz: et ministri ini
quitaris: et alii iudei: vadūt ad dormiendū: et dō⁹ tuus remāet
ligatus cū custodib⁹. **E**t forte ponit in aliquo āgulo dom⁹ se
paratus: afflic⁹. s. frigore: et labore. **E**rat. n. hyems: et magne
noctes et lōge. **T**u ergo ibis ad euz: et sedebis ad pedes ei⁹ do
lens et lugēs. **E**t tūc deuotissime osculaberis manus eius ve
nerabiles et pedes: ac vincl'a eius et dices. **O** dñe: saltē requie
scat caput vñm sanctissimū sup humerū meū: ex quo vos libe
rare nō possuz. **E**t tūc recomēdabis te deuotissime sibi: et omīs
amicos tuos: et totū cōcedet tibi: q̄ rogaueris: et petieris. **E**t
dices ei: q̄ dices ī crastino dignissime matri sue. **E**t sic ad ei⁹
pedes sanctissimos: vel iuxta pectus ipius gl'iosissimū: dormi
tabis aliq̄tulū: et quiesces: si tamē dormire poteris: in tali. s. sta
tu dominū tuū vidēs. **D**e hora prima.

In ora prime: corde doloroso: et mesto meditaberis: q̄l'r
fcō māt puenerūt iudei ad p̄siliū: et ducit afflic⁹ ni
mis dō⁹ tuus dulcis **J**esus. **A**ū aut volūt eū de do
mo educē: dicūt ei existio. **S**urge **J**esu: quid facis. **D**ormis
an non. **A**leni: quia principes et sacerdotes mandant: q̄ ad cō
cilium ducaris: vbi expectant te cum populo: volentes te
dare pilato: ut moriaris. **T**u igitur si adhuc cogitas tecum

eo esse: dices. **D**eu domine mi: deu bone magister: quare vo-
lunt vos perdere: et tradere morti: **O** domine: quod crudeles et
dolorosi rumores. **O** domine: quod lugubrem visionem habebit
domina mater vestra dulcissima: quod amaros rumores audiet:
tam ipsa quam omnes: qui vos amant. **O** domine: quid miser ego
faciam: **I**bo vobiscum domine: vel ibo nunciare domine mee beni-
gne matri vestre: ut veniat ad vos. **P**ostea etiam videbis: quod
intrat ligatus: et omnes respiciunt in eum: et dicunt insultantes
ei. **I**esu hic es: quod si propheta es: istud non preuidebas: **T**a-
lia multa similia sibi poterant dicere maledicti illi. **S**i autem aliam
viam volueris tenere: cogitabis sic. **A**udiens dicit: quod iesus ca-
ptus tenetur a iudeis: venies: et cum videbis eum ligatum: ante eum
cadens: formabis verba doloris tui. **P**ostea audies ibi falsa
testimonia contra eum: et principem sacerdotum dicentem et querentem:
si est christus filius dei benedicti. **E**t cum audies mansuetissime respondere:
Non dixisti: et illud quod super dictum est. **A**modo videbitis filium hominis
sedere a dextris virtutis dei. **Q**uam rationem illi blasphemiam repu-
tantes fecerunt sibi: ut existimo: sicut in nocte fecerant. **C**onsidera et
quod duxerunt eum ad pilatum manibus ligatis post tergum vel ante.
Et: ut dicitur: cathena in collo eius: quam postea ostendebat peregrinis in hieru-
salem: qui per magna deuotionem mittebant eam in collo suo. **I**tem in
hac hora peruenit populus ad confitendum et laudandum dominum: quia scilicet christus est iu-
dex viuorum et mortuorum: ad quem iudei perueniunt hora prima ad
condemnandum:

De hora tertia.

Hora tertia tacitus cogitabis mestus et tristis: qualiter
audis iam per omnes plateas hierusalem: quod dominus
tuus tenetur captus: et quomodo volunt crucifige-
re eum: et quomodo audiens hos rumores terribiles doloro-
sa mater eius ducta est cum ineffabili lacrima fletu et lacrima a foro-
ribus suis quasi mortua: et venit ad videndum filium suum sic afflictum:

vo
et
bit
let:
ego
beni
pō
res
La
alia
is ca
com
falia
nre:
lère:
ois
pa
et
re.
bie
ō in
ē in
ad
alit
nas
ige
no
no
ū:
sic ligatum: sic consputū: et oī solatio: et auxilio destitutū: quan
tū a discipulis. **E**t ad augendum deuotionē: poteris cogitare
qualr ires tu: nuntiare dñe matri eius: et vocares eā cū dolor
nimio: et lachrymis perfusus: ut veniret ad videndū dñz spe
ctaculum. **C**ogita ergo charissime: quō tunc fecisses: et ita fac
Forte veniens ad hostiū eius: clamando diceres: **E**st ne hic
mater dñi mei iesu: **D**omina mea: nunquid estis hic? **E**t vi
dens illam caderes ad pedes eius cū lachrymis clamans. **D**
omina mea. **D**ñs mater. **D** spes et consiliū meum: q̄ duos
vobis ānuntio rumores. **C**erte domina nolē vobis talia nū
tiare: si possez vitare. **S**ed necessitas compellit me: et amor do
mini mei et vñi. **T**ūc et ipsa stupefacta: gemēs dicz tibi. **Q**uid
hēs: **Q**uid ploras: **D**ic cito mihi charissime: ne me diu deti
neas. **D**omina mea: causa est doloris magni. **V**enite cito ad
dñm meum filium vestrū dulcissimum: quem tenent iudei ea
prum: et tractant quō eum occidant: **V**enite cito: ut saltem eū
vium inueniatis. **H**ec verba audiens: cadet in terram exani
mis: nec loqui pōt: nec oculos aperire: et quasi sensus amittit:
et omnes amici eius secū stantes. **Q**uantus dolor: si potes co
gitare. **T**ūc eleuatur et ducitur ad filiū suū dilectū: plorans i
cessanter per ciuitatē ierlm: et dicēs. **D**eu me: vbi est fili⁹ m̄s
amātissimus: **U**bi es dulcissime fili: **U**bi te inueniā: **Q**uis
te cepit charissime: **C**ur te mihi abstulerunt bēignissime: **H**ec et
his filia dices poterat: et mltō magis mouētia et puerētia m̄tes
audiētū: et i fideliū ad dolorē et passionē. **P**⁹ ea qñ vidit filiū
ligatū: afflictū: et despectū ab oībus: non loquentē: nō se ex cu
santē: et ipse vidit eā qñ mortuā: et corā se exanimē: in terra pro
stratā: et sorores et oīs qui secū venerāt: quis putas obsecro
dolor fuit vtriusqz. **C**ogita si potes tantā amaritudinē: si piam
hēs aīaz. **D** bone inuēis dñe iesu: certe vbiqz: et sēp: dolor tibi

multiplicatur: quia dolore matris: tuum reputas. **Q**uid autem dici potuit tunc mihi ad filium: tu ipse cogita. Longum est cogitare deuote anime. **E**xistimo quod omnes qui tormentum illud viderent: dicerent. **Q**uod quod male est isti bone mulieri: si vidisti parum dolore. **P**ostmodum mittitur ad herodem: et fit concursus magnus populoz sequentium ipsum. **Q**uod tu domine a qualiter ibas: vel quis te iuuabat in tanta pressura. **E**xemplum certe doloris eras omnibus amantibus christum. **E**t forte si ipsum videre volebant: et de eo populus varia loquebatur: credo quod de te parum minus. **T**u autem charissime cogita quod libenter eam iuuares: et associare sic triste et mestum. **E**t propterea vide: qualiter cum interrogat herodes: et dominus non vult loqui sibi: sed stat sicut agnus mansuetus ligatus coram eo. **E**t illucit ei herodes cum exercitu suo: et resistit ad pilatum. **P**ropterea cogita qualiter habebat suos pedes scissios confractos: quia cum magna festinatione cum duxerant: et reducerant. **N**ec credas quod esset calcitrans: quia nec ipse nec discipuli eius calciamentis utebantur. **E**t qualiter ductus ad pilatum nudatus: et ad columnas ligatus. et inanimatus flagellatus. **L**atusque eius candidissimum: sanguine roseo rubricatus. **E**t qualiter imponitur corona spinea reuerendissimo capiti eius: et sanguis fluit per genas. **P**ostea circumdatur pano rubeo: et ponitur in manu eius arundo: ad derisionem et perfusionem. **E**t sic paratum fecit cum pilatus exire ad iudeos: qui non intrabant intus pro festis. **E**t tunc clamabant illi filii diaboli. **T**olle tolle crucifige eum. **N**ec omnia augent dolore: si attente: et spaciose: ac frequenter cogitaueris. **E**t exclamabis. **O** bone domine: quomodo tu nudaris: qui nudos vestis: **Q**uomodo tu ligaris: qui ligatos a demonibus: et in firmitatibus detentos liberas: **E**t sic per singula dicas: **C**ogita erit: qualiter coram eo genua flecteres: et caput eius arundine percutientes dicebant. **A**ue rex iudeorum. **O** deus patris: qualiter sustines tantum obprobrium: et vituperium fieri filio tuo dilecto. **O** et si omnibus es misericors: qui ad te clamant deuote: cur domino meo filio tuo di

lectissimo: rā crudelis videris: **C**ur nō sustines ang'los iunār
dñm suū: sic ab ipiis tormētū: **O** dñā mea: tu quid faciebas:
quid dicebas: cū hec videres. **O** dñā: iudica aīe mee: vel po
tius fac sentire: qz non possūz sicut desidero sentire pp amorē
filii tui dñā mea. **T**andē pilatus: sniam dedit crudelissimaz: vt
crucifigeretur. **C**ogita quātū clamauerit amici eius illā sniaz
audientes. **D**einde ponūt crucē sup humeruz eius delicatissi
mū: vt eam porter. **C**erte charissime: bene facies: si iuues dñz
tuū dicēs: **D**ate obsecro crucē dñi mei: ego portabo eā. **O** do
mina mea credo qd libenter eā portares: si posses: z lz nō posses
eā accepisses. **O** qd tristes: qd dolentes: qd clamātes: z ploran
tes ibant scē mulieres sustentantes dñam meaz mrez xpi: nō
valentē se sustinere. **A**d quas **J**esus puerfus ait. **F**ilie ierl'ez
nolite flere sup me: sed sup vos ipas flere: z sup filios vestros:
qz veniēt dies in quibus dicerēt. **B**eatē steriles: z ventres q
nō genuerūt: z vbera que nō lactauerūt. **T**ūc incipient dicere
monitibus: cadite sup nos: z collibus operite nos. **Q**uod si i
viridi ligno hec faciūt: in arido quid fier. **C**erte dñe: verū est:
qz si tu arbor scā: lignū fructuosuz: z benedictū: tanta pateris
z ramis tuis spoliaris: quid erit de nobis miseris: qui sumus
lignuz siccū aptum igni. **I**ta in loco caluarie ductus ē: postea
fit statio.

De hora sexta.

In hora sexta cogitabis dolens: z tristis: hec omnia que
dicam. **A**lerum tamen de tempore sicut est: quia ali
qua fuerunt ante facta: aliqua post: vel omnia forte
ante. **C**ogita quia vsqz ad locum caluarie venit populus pre
cone clamante: z ibi videntibus omnibus: vestibus suis spo
liaf: z cū maxio dolo qz vestis iterioz adherebat sibi fortit pp

sanguinē flagellatiōis. **E**t corpus eius tam eleganter flagel-
latum: totum apparuit cruentatū: et liuore obliquatū. **Q**uan-
tus dolor tibi mater sanctissima: cū aspiceres ista. **D**einde pa-
rata cruce: dicūt ei. **A**scende iesu: ascende. **Q**uā libentē ascēdit.
Quanto amore hec omīa pro nobis sustinuit. **Q**uanta pa-
tientia: quāta mansuetudine obediuit. **O** dñe sancte pr: quan-
tum in eius obedientia delectabarīs. **S**ic totus mundus in
cruce leuatur: extenditur: et clauatur. **S**ed mater ei? amarissi-
ma anxietate plena: velū: quod habebat ī capite: circa eū impo-
suit: et locū verendū inuoluit. **Q**uante voces: et tristes ulula-
tus audiūnt ibi ab amicis ei?: et maxime a matre mestissima: cū
sic crudeliter elenat: extenditur: fodit: et toto corpore dissipat.
Et statim cū clauī illi grossissimi et obtusi imittunt: sanguis ī-
cipit manare: et fluere per crucē in terrā. **C**onsidera qualiter
exaltatus est: sicut ipse pdixerat: qz oportet exaltari filiūz bo-
minis. **E**t sicut moyses exaltauit serpentē in deserto in ligno:
et qui mordebant a serpentibus: inspicendū in illū sanabant:
sicut cōtra morsus et tērationes diaboli: non est alia medicina:
nisi frequentē in cruce respicere saluatorem. **V**idebis etia3 do-
minū tuū stantem super solium excelsū: ad iudicandū para-
tum. **I**deo duo ponunt iudicandi hinc et inde unus saluator:
alter damnat. **V**idebis itēz xp̄m: qui est pontifex futurozuz
bonoz: quō extēsis manibus offert hostiā puram. s. carnē suāz
preciosissimā pro nobis super altare crucis. **V**idebis magistz
tuum: qualiter stat in alto: et predicat septē verba: que dixit pē-
dens in cruce: humiliter notanda: et deuote pertractanda.
Primo dixit orando pro crucifixoribus. **P**ater ignosce il-
lis: qz nesciunt: quid faciunt. s. bonum inibi: malum sibi. **R**e-
uera sic est: qz qui male facit alijs: nescit: quantam penā lucrat
sibi: et quantam coronam acquirit patienti. **S**ecundo pmi

fit latroni cōfidenti. **H**odie mecū eris in paradiso. **E**t hē bo
die z quoridie fit: q̄ qui bene z deuote peccā sua confiteſ: cum
dñō est in paradiso statim per gratiā: postea per gloriā. **U**el ē
in paradiso. i. in quadā requie z securitate p̄ſcie. **T**ertio cō
mendauit matrē: omni solatio destitutā z mestā: quasi mouen
tem discipulo: z matri discipulum dicens. **M**ulier: ecce filius
tuus: z discipulo: ecce mater tua. **I**n qua cōmendatione intel
ligimus nō solum iōannē sed totam ecclesiā xp̄i: z quālibet fī
delem aiam cōmendatā beate virgini: ut ipsa nos habeat ut fi
lios diligendo: z bonū nostz materno affectu pcurando. **E**t
nos eā habeamus in matrē dulcissimā: eā temp amādo: z post
deū sup oīa honorando. **U**nde sicut necessaria fuit passiō dñi
ad saluandū: ita necessaria fuit ista recōmendatio ad p̄siliū z
auxiliū. **I**deo secure recurrendū est ad eā p̄ quacūqz necessi
tate z uilitate. **Q**uarto dixit: **D**e⁹ meus: de⁹ me⁹: ut quid
dereliquisti me: **U**bi domin⁹ ostendit magnitudinē pene suc.
Sic enī dolebat: ac si filius dei nō esset sed inimicus. **E**t ca
ro ei⁹ a deo derelicta esse videbatur: nullū refrigeriū recipiēs
vel inuamē. **E**t tamē ipse pro bono nō hec sustinebat: ut nos
eius exemplo aliquando talia patiamur: ac si derelicti a deo vi
deamur: siue quādo vult dominus nos probare: vel etiā nos
met volumus penas aliquas nobis inferre: ut domino confor
memur in pena: ut sibi mereamur in gloria p̄formari. **Q**uī
to loco dixit. **S**irio. **E**t dederunt ei fel cum aceto mistum: si
cut predixerat per prophetaz. **D**ederunt in escam meā fel zc.
Ecce qualis cena data est domino nostro. **H**ora erat iam ce
nandi: sed p̄re labore ac dolore nō perist aliud pro cena nisi po
rum. **E**t ad litteram existimare potes: q̄ multuz sitiebat. **E**t
filij diaboli dederunt sibi fel pro cibo: z acetum pro potu. **Q**
miseri nos quid faciemus: **Q**ui aliter cenare z potare volu

k

mus: et delicias querimus: **C**erte si mille annis homo viveret:
et semper in pane et aqua ieiunaret: non posset sufficienter cō
pensare unicam cenam illam. **M**eritamē: qui potest capere: ca
piat: quia durus est hic sermo pro carnalibus: ideo non sapiūt
.i. non cum sapore sentiunt: que dei sunt: et amittunt consolati
ones internas. **S**exto dixit. **C**onsummatum est. i. omne op⁹
meum: quod habui facere in mundo: consummatū et perfectū
est. **O**mnis pugna et pena mea cōsummata est. **T**empus quo
inter homines esse debui: completum est ad bonorem dei pa
tris: et utilitatem fidelium.

De hora nona.

Hora none cogitabis mente lugubri et deuota: si pi⁹
habes animā: qualiter dominus tuus amātissimus
appropinquans morti: cepit oculos deprimere: pale
scere: et caput versus matrem suam inclinare: quasi dans sibi
ultimum aue: aue doloris: et omnis desolationis: quia non po
terat verbo exprimere pre nimia passione et ineffabili dolore:
et quasi cōmendans sibi corpus suum: tam crudeliter fōssum
et dissipatum. **Q**uo facto conclusit ultimum verbum scilicet
Septimum dicens. **P**ater in manus tuas cōmendo spiritus
meum. **E**t hec dicens: expirauit. **C**erte satis potes credere:
quā hoc verbum audiuit mater eius: et eū vidit morientē: et se
derelinqui in mūdo in tāto dolore et anxietate: qual'r claman't:
si tñ loqui poterat: et dixit. **O** fili dulcissime. **Q**uid faciet hec
misera et mestissima: **A**ni me miseram cōmendatam commit
tis: **F**ili mi memento mei: et totius familie tue: quam ita deso
latam dimittis. **N**ememento omnium: qui tibi seruiuerunt. **F**ili
mi et ego misera in manus tuas et patris cōmendo meipsam:
et totam familiā tuam. **O** pater sancte deus omnipotens in ma
nus tuas cōmendo filium meum et dominum. **N**ec amplius

comendo eum: quia non amplius possum: quia deficio: et hic de
sidero in conspectu tuo: ante filium meum mori. **T**alia dicēs: et se su
stinere non valens: existimo: quod corruit in faciem suam super
terraz. **C**enturio et alij: qui venerant ad videndum: percutien
tes pectora sua: reuertebantur dicentes. **V**ere hic homo iu
stus erat: vere filius dei erat iste. **P**er hec septem verba
sacratissima possumus exclamations nostras facere: modo
tenendo partem domini nostri iesu christi: et causando contra iu
deos: modo compatiendo domino nostro iesu christo: modo ma
tri eius beatissime marie: modo etiam nobis miseris. **E**t in fi
ne cuiuslibet verbi: quod in cruce dixit: facies orationem tuam.

De primo verbo sic.

De primo verbo in cruce.

Dixisti domine iesu christe. **P**ater ignosce illis: quia ne
sciunt: quid faciunt. **C**lementissime domine: quanta
est tua patientia: semper tibi insidiati sunt: et te persecu
ti sunt: cum prodicione te ceperunt: maliciose crucifixerunt: et
modo vis: quod ignoscatur eis. **E**t si tu domine parcis: nunquid
nos parcemus tantam injuriam domino nostro factam. **S**ed
nunquid tu pater sancte parces: que filio tuo fecerunt. **H**ec et
huiusmodi adinvenire possumus: spiritu sancto duce: ad exci
tandam deuotionem: et postea facere humilem et deuotam ora
tionem sic.

Oratio.

Domine iesu christe pater misericordiarum: oro te: ut sicut
tu peccasti crucifixoribus tuis: et pro eis orasti: tu domine
parcere digneris omnibus iniquitatis meis: et patri tuo in
conspectu glorie tue me miserum recomenda. **S**epe. n. domine te offendo:
et quantum in me est: peccis meis crucifigo. **T**u tu domine scis: quod in
te credo: et te deum meum ac dominum confiteor. **A**lii domine tu non tamen pecci
stis: etiam per gentem prophetam et infidelis orasti. **D**e secundo autem verbo sic.

De scdo verbo in cruce.
Dixisti etiā latroni: domine Iesu xpe. Hodie mecū
eris in paradiso. **O** domine benedictū sit nomē tuū
bndicta sit miseratio tua: qz oēs vie tue: mīa z veri
tas. Quis nō dz in te spare. Laudare: benedicere: amare: cu
tā facile pepcisti ei: qui tā male cōsumpserat dies suos: z vitā
suā: **L**atros. n. fuerat: z te cū alio blasphemauerat. **S**ic. n. legi
tur. **E**t qui cū eo crucifixi erant: cōitiabātur ei. **S**ed foras
sis vidit te ita piū: ita benignū: z misericordissimus ocl's tuos
respexit sup eū: sicut sup **P**etrū in domo chaiphe: z vocasti
eū i terna vocatione ad penitentiā: vt diceret. **M**emento mei
dñe cū veneris in regnū tuū. **O**ratio.

Domine Iesu xpe: pī clementissime rogo te: ego mi
ser dignus supplicis infernalis: vt sis memor mei: dū
veneris in regnū tuū. **E**go. n. dñe latro pessimus fu
ratus suz: res alienas. s. carnis delectatiōes: z mūdi vanitates
psumpsi res tuas. s. tua talenta pdidi. **S**ed tu dñe misericors
z miserator: memeto mei in bonū: z dicas aīe mee: cum tue pla
cuerit bonitati. **H**odie mecū eris in paradiso. **O** verbū dulcis
simū. **D**e tertio verbo sic. **D**e tertio verbo i cruce.

Dixisti et dñe matri tue desolatissime. **M**ulier: ecce
filius tuus. **H**oc dictū est pro iohanne. **O** domina ce
li: multū potuisti dolere pro tali cambio: recipiendo
ioannē nepotē tuū: pro tuo filio: qui erat tibi totum gaudiū
totū bonū: z tota vitā tua. **N**ota: qz quidam bonus religio
sus: tantā deuotionem habebat in hoc verbo. **M**ulier: ecce fi
lius tuus: qz fere p viginti ānos cōtinuauit lachrymas in tan
ta abundantia: qz non se putabat satisfacere: nisi de ipis quasi
biberet. **E**t quādoqz exponebat hoc verbum sic. **M**ulier ec
ce filius tuus. i. ecce qualiter pender i cruce filius tuus. **M**ide

moritur filius tuus. **U**nde incipiebat religiosus ille cogitare
totam passionē domini: et cū veniebat ad istum locū: in lacrimis
resolvebatur. **E**t certe spiritualit optime exponebat. **E**t itez
dicebat filio. s. sibi met. **E**cce mater tua. s. tam lachrymosa: tam
dolorosa. **U**nde quomodo stat dulcissima mater tua. **T**u autē
charissime scipius cogitabis: et loqueris ad filium pro matre:
et ad matrem pro filio: ut gratiam obtineas utriusq. **S**ed ad
litteram intelligitur de iohanne: et fm alium intellectum de ge
nere humano. **O**mnes enī tunc fuimus recōmēdati domine
nostre: et ipsa nobis. **P**ropterea orabis sic.

Oratio.

O domine iesu xpe: qui de hoc mundo exiens: et ad pa
trem vadens: matris tue quā elegisti: et tantū ama
bas: inter pssuras tue passionis et angustias mortis
recordatus fuisti: et videns eam afflictam: iohanni tuo charo di
scipulo cōmendasti: et nō solum iohannē: sed et totum populum
christianum in iohanne: eius servitio: honori: et obediētie subdi
disti: et ipsam ecōtrario eidem populo vsq. ad finem mundi: p
cōsilio recursu et auxilio reliquisti. **O**bsacro te magister bone:
quatenus des mihi gratiā: sibi taliter deservire: et placere: ut
tuam et ipsius gratiam consequi valeam: et eius digne merear
vocari filius et famulus: et ipsa dignetur mater et domina mea
dici.

De quarto verbo in cruce.

In quarto verbo sic potes exclamare: nunc ad patrē: nūc
ad filium: nunc ad matrem.

O pater sancte: quare dereliquisti filium tuum: **C**ur
sustines: q. tot penas et tam graves sustineat filius
tuus: et dominus meus benignissimus iesus: **C**ur
domine non liberas eum de manibus iniquorum: **N**ōne vi
des: q. ipsi dicunt: **S**i filius dei es: liberet te nunc: si vult: **E**t

scias: q̃ cum tanto clamore vocē istā emisit : q̃ terra mota est
z abissi: z ut credo firmiter celū: sol: luna: stelle: mare: mōtes:
petre: z tartara tremuerūt: vebemētissimo enim dolore in car
ne sua tenerrima tenebat: z amarissime per compassionē ma
tris sue in anima torquebat: ita: ut diceret. **D**eus me⁹ de⁹ me
us: ut quid me dereliquisti: z tamē ita voluit esse derelictus:
ut populus eius esset liberatus. **A**d matrem quoq; dicere po
tes. **O** domina mea: quanto dolore tenebaris: quando filiū sic
clamare audiebas. **E**t cogita qualia verba potuit dicere filio
z patri: quia omnis plena doloris. **P**ostea ora sic.

Oratio.

Omine iesu x̃p̃e: qui in hora passionis tue preces ad
patrem cum clamore valido z lachrymis offerens
exauditus es per tua reuerentia: tue supplico reue
rentie: quatenus quotienscūq; in angustia positus: ad te dñm
saluatorem meum clamanero: exaudi de celo domine vocem
meam: z fac cum tentatione z tribulatione prouentū: ut sic me
sentiam tua misericordia saluatur: q̃ possim cantare ad laudē
z gloriam tuam. **V**oce mea ad dominū clamaui: voce mea ad
dominum: z intendit mihi. **E**t dic totū psalmū: si vis.

De quinto verbo in cruce.

In quinto verbo: quod est sitio: sic exclamabis.

Omine iesu amārissime: si tu sitis: vnde est tibi bec
sitis: **E**x quo prādio vel qua cena: **O** dulcissime do
mine: q̃ malum prandium: q̃ amara; cenam: q̃ horri
bilem cibū z potuz ori tuo dulcissimo filiū diaboli ministrabāt.
Verte domine fel mistū aceto. **O** domine quot sunt homines:
qui talem cibum tibi afferunt suis vitijs z peccatis. **V**ideo
certe domine: z considero: q̃ multū sitis: sed dabo tibi bibere.
Aredo domine: q̃ libenter biberes lachrymas. **S**ed quid fa

clam: quia non possum eas habere: **D**omina mea ecce filius
vester sitit: quomodo potestis sustinere. **D**are illi saltē lachry-
mas vestras: quas abundanter funditis in cōspectu eius: sed
certe multum amare sunt ei. **D**omine iesu si sitis: ecce bibe la-
chrymas tue matris: que cum sanguine eius manans: **E**cce
dñe scio: q̄ sitis animā meā: sed peccatis meis exigentib⁹ ego
non sitio passionem tuaz. **R**euera sicut is: qui fortiter sitit: sine
dormiat: siue vigilet: semper voluitur iuxta aquas: ita debere
mus nos semper reuoluere iuxta passionis xpi memoriaz: ut
possimus dicere. **S**ituit i te aīa mea q̄ multipliciter tibi ⁊ ca-
ro mea. **S**ed non est sic: quin poti⁹ sitimus multipliciter vani-
tates. **U**tinā nō simus de illis sitientib⁹: quib⁹ pp suā ingrati-
tudinē illud: qđ dñr in cantico moysi. **E**l draconū vinū eorum.
Postea ora sic. **O**ratio.

Adator hoīuz dñs: qui dilectionē tuā ostēdēs: dixisti.
Sitio. **P**ro te: q̄ren⁹ sitiā te fōrē aq̄ vite: corde dilige-
do: ore laudādo: ⁊ p̄dicādo: ⁊ amorē ad te habitū ostē-
dēdo. **T**ribue mihi aquā: de q̄ dixisti. **Q**ui biberit ex hac aq̄:
quā ego dabo: nō sitiet unq̄: s; fiet i eo fōs aq̄ salietis i vitam
eternā: qz apud te ē fōs vite: satiās: ⁊ nō deficiēs i sc̄la: **A**mē.

De sexto vbo i cruce. **C**ōsūmarū ē: sic exclamabis.
Domine iesu xpe pastor bone: ecce iam p̄sumasti opus
tuuz gloriosissimū: iam bone domine vadis ad eum:
qui te misit: ⁊ nos remanemus orphani siue tua pre-
sentia. **N**on facis benigne dñe: q̄ termineſ labor noster:
⁊ eamus ad regnū tuuz: **N**ec dicere poterat mater eius me-
stissima: ⁊ amici: qui aderant. **I**ncepisti domine opus tuū cuz
multis laboribus: modo consumas illud cum multis ⁊ maxi-
mis doloribus. **B**enedictum sit domine nomen tuuz ex hoc:
quia hoc fecisti: ut simus nos in bonum: ⁊ ad bonū cōsūmaris

et inimici nri psumpt. **O** dñe Iesu xpe saluator nri: et psumaror
fidelis opis: qd a pre accepas psumandū: rogo multimodā bo
nitate tuā: quatenus me tua grā adiunes: adiutor mīs: vt possiz
pficē mādata tua: et psumare oīa bona opa tua: q te duce ince
pi: vlt' icipiā vsq; in finē: ad laudē et glīaz tuā: vt possiz dicere ī
hora mortis mee. **E**cce dñe: psumauī: et pfecti opus: qd dedisti
mibi: vt facerē: et nūc vēio ad te dñz meuz iesuz xpz: qui merce
dē optīaz: et coronā inclitā mibi mīfīcorditer pmīstī. **Q**ui vi
uis. **I**n septimo qd ē. **I**n manus tuas dñe cōmendo spīritū
tū meū: exclamabis sic.

Oratio.

O Domine Iesu xpe filii dī: vere tu pmēdatus es pa
tri tuo: s; tu clementissime dñe: nos sibi pmēda: quos
inter angustias: et tribulatiōes dimittis. **I**lluc quo
vadis memor sis semp nri. **E**sto pcurator nri apud prem: con
siliator et adiutor: q; tu solus es piliū et bonū nrm. **E**go dñe
in illas manus tuas iclauatas: pforatas: et sangie sacro resper
sas: cōmēdo spm et corpus meū. **T**u dñe pmēdasti spm tuum
pri: nos pmēdamus sps nros tibi. **T**u nos tuo sangie redemi
stī: et de manu dyaboli eruisti: tuo pri: et tibi nos pmēdamus:
et cū tps illud desideratū aduenerit: repñta: et recōmēdatiō nē
quā fecisti iter nos et mīez tuā ī cruce: in eternū pfirmā: quia
īpa post te ē salus nra: mediatrix et aduocata nostra gloriosa.

De seprimo et vltimo verbo in cruce.

O Domine Iesu xpe: qui in hora vltima tui trāsitus de
disti honorē pri tuo: spm tuū gloriosuz: ei pmēdaturz
ad exēplū: et pmodū nrm sibi deuotissime pmēdasti:
supplico charitati tue: p oīs miserariones tuas: quas fecisti
scīs prius: et mibi famulo tuo: l; indigno: et facis semp: quate
nus desiderīū meū ppleas: et hāc petitiōē meā pficias: vt īno
uissimo tpe meo: qñ aīa egressa erit de isto carcere: possim euz

memoria integra: pura fide: deuotione sancta: conscientia secu-
ra: et spe firma dicere. **I**n manus tuas misericordissimas dñe
iesu xpe qs pro me saluādo in cruce expandisti: cōmendo spī-
tum meum: et audire merear verbum illud: ac promissum bo-
num. **H**odie mecum eris in paradiso. **Q**ui uiuis.

De hora vespertina.

Ora vespertina charissime: venies deuotis gressibus
et spiritualibus accessibus ad deponendum dominū
tuum de cruce: et ad plagendum ipsum: cum matre
sua benedicta: et ad lauandum cum lachrymis corpus eius:
sacratissimo sanguine aspersum: et ad ungendum cum unguē-
to sancte orationis: et ad portandum cum brachiis charitative
et hūilis operationis: et ad sepeliendum cum multis gemitib⁹
plantibus: et lamentis. **E**t cooperies illud sub pauimēto secre-
te et firme deuotionis: et sedebis ibi iuxta: et recommendabis
me sibi amore eiusdem domini nostri Iesu christi. **Q**ui uiuit
et regnat cum deo patre in vnitāte spiritus sancti: per omnia
secula seculorum. **A**men.

ExPLICIT contemplatio sancti Bernardi de passione domi-
ni nostri Iesu christi: secundum septem horas canonicas.

Laus deo gratias.

Epistola deuotissimi Ber. ex psona helye monachi ad pētes

Sola cā q̄ liceat parētibus nō obedire deus ē.
Ipe. n. dicit. Qui amat p̄rem: aut m̄rem plus
q̄ me: non est me dignus. Si me vere: vt pii z
boni parentes diligitis: si verā: si fidelē erga fi
liū pietatē hētis: quid me p̄ri oīuz deo placere

satagentē: z ab eius seruitio: cui seruire regnare est: retrahere
attentatis? Vere nūc cognosco: quia inimici hoīs: domestici
eius. In hoc vobis obedire nō debeo. In hoc vos nō agno
sco parētes: sed hostes. Sz si diligeretis me: gauderetis vtiq̄
q̄ vado ad p̄rem meū: atq̄ vīz: iō vniuersorū p̄rez. Alioquin
quid mihi z vobis? Quid a vobis hēo: nisi peccm̄ z miseriam
Hoc solū qđ gero corruptibile corpus de v̄ro me h̄re cogno
sco. Nō sufficit vobis: q̄ me in hāc sc̄li miserā: miseri miserū
induxistis: q̄ in peccō v̄ro peccōres: peccatorē genuistis: q̄ z in
peccō narū de peccō nutritis: nisi etiā inuidendo mihi misericor
diā: quā cōsequutus sū ab eo: qui nō vult mortē peccōris: filiū in
sup̄gehēne faciatis? O duz p̄rem: o scuā m̄rez: o p̄ntes cru
deles: z ipios: iō nō parētes: sed p̄emptores: quoz dolor salus
pignoris: quoz solatio mors filii est: qui me malūt perire cuz
eis: q̄ regnare sine eis. Qui me ad naufragiū: rursus vnde tā
dez nudus euasi: rursus ad ignē: vnde vix semiustus exiui: rur
sus ad latrones: a quibus seminatus relictus suz: sed miseran
te samaritano aliquātulū p̄ualui: renocare conantur: z militez
xp̄i: prope iā rapto celo triūphantē: qđ nō in me glorioz: sed in
eo qui vicit mūdū: ab ip̄o iā introitu gl̄ie: tāq̄ canē ad vomituz
tāq̄ suēz ad lutū: ad sc̄lm̄ reducere moliūtur. Vera abusio:
domus ardet: ignis instat atergo: z fugienti prohibetur egre
di. Suadēti suaderur regredi. Et hoc ab his qui in incendio
positi sunt: z obstinatissima demētia: z demētissima obstinatiōe

fugere periculum nolunt. **P**robfuroz. **S**i vos contempnitis mortem
vram: cur etiam appetitis meam? **S**i inquit negligitis salutem vram:
quid iuvat et persequi meam? **Q**uare vos non potius sequimini
me fugietes: ut non ardeatis? **A**n hec est cruciatus vtri leuamen
si me et perimatis: et hoc solum timeatis: ne soli peccatis? **A**rdes ar
dentibus quod solatiu prestare poterit. **Q**ue inquit consolatio damna
tis: socios huius sue damnationis. **Q**uod ne remedium morientibus alios
videre morientes? **N**on hoc mihi persuadeat dices ille: qui in tor
mentis desperatus: de sui liberatione rogabat nuntiarum fratribus suis
ne et ipsi veniret in locum eundem tormentorum: times proculdubio ex
suo cruciatus augeri suum. **Q**uid ergo? **I**bi et consolabor lugen
tem inter meam: mei ad tempus visitatione: ut in eternum luceas: et me et
ipsam sine consolatione. **I**bo inquit et satisfactam patri meo irascenti: pro
mei ad tempus absentia consolando: et ipse ad tempus de eius presentia: ut per
modum quisque pro se et uterque pro alterutro inconsolabili desole
mur tristitia. **A**n potius exemplo apostoli: non acquiesces carni et san
guini: vocem domini audiam iubentis: dimitte mortuos sepelire mortu
os suos: et cantabo cum dauid. **R**enuit consolari anima mea. **E**t cum
Jeremia. **D**ies hominis non concupivi: domine tu scis. **Q**uid enim? **F**u
nes ceciderunt mihi in periculis. **C**elestis hereditas perclara est mi
hi: et terrena adultera promissio: blanditur consolatio carnis. **G**usta
to spiritu necesse est disipe carnem. **A**ffectanti celestia: terrena non
sapiunt. **E**ternis inhianti: fastidio sunt transitoria. **D**esinite igitur
pariter mei: desinite et vos frustra plorando affligere: et me gra
tis inquietare: ne si adieceritis ultra nuntios mittere pro me: plus
me elogare cogatis. **S**i autem dimittitis clarevallē in eternum non
dimittam. **H**ec requies mea in seculum seculi: hic habitabo: quoniam elegi eam
Ibi pro meis: et pro vestris peccatis iugiter orabo. **I**bi precibus assi
duis: quod et vos cupitis impetrabo si potero: ut qui eius amore
hoc modico tempore ab invicem sepamur: in alio seculo simul felici et insepa
bili societate in eius amore vivamus. pro omnia secula seculorum. **A**men.

Incipit prefatio sancti bernardi claranallensis abbatis in
epistolam ad fratres de monte dei.

Charissimis fratribus et dominis. Priori et ceteris
et subdelicati pene prudenti et priusquam decem
os meum per ad vos charissimi fratres in christo: non pos-
sum aliud: deus scit. Ignoscite mihi: quia cor meum dila-
tatum est. Dilatami et vos: obsecro in visceribus vestris:
et capite vos: quia totus versus sum in eo: in cuius visceribus invicem capimur.
Nos ideo ex quo recessi a vobis usque nunc quicquidque laborum meum
quotidianum statui dedicare non vobis: qui non indigeris: sed frater. et
socius eius fratribus iunioribus et novitiis vehementibus ad vos: quorum
doctor deus solus est: ut habeant: et legantur: si forte aliquid invenerit uti-
le sibi ad solatium solitudinis sue et sancti prepositi incitamentum. Offero:
quod possum bono animo: bona voluntate: ipsamque a vobis repeto: cum da-
nid psalterio placuit deo non per psalterium sed per affectum. Sicut et mu-
lier: quam unxit pedes domini laudata est a christo: non quia unxit: sed quia ama-
vit: et quia quod habuit: hoc fecit: in eo iustificata est. Deum vobis et arbi-
trarius sum dedicandum: quod in consolatione sua et in adiutorium fidei facere
me compulsi: fratres quorundam plene anxii quam periculosa necessitas: quorum
tristitia plurimum mihi solet facere gaudium: nisi: quod eos tristatos
videre non possum. Primagritudine quippe non solum fidei: sed et amo-
ris exorsum adeo habent: quicquid videtur esse per fidem: ut simul ad modicum
vel ex spiritu blasphemie: seu ex ipso sensu carnis fuerint: et ad hoc at-
tentati vel pulsati quasi ex solo auditu vel attractu lesam in semet
ipsos existimant per scire pietatem vel puritatem et miserabiliter desleant se-
metipsos quasi reprobos circa fidem. Quibus et praeigit a seculi tene-
bris ad purioris vite exercitia venientibus: quod contingere solet repen-
te perducuntur ad lucem ab intimis tenebris: ut sicut in illis lux ipsa: quam
cetera videnda sunt: prior irruens et infirmis oculis fit molesta: sic et
isti ad primum fidei lumen percutiuntur: ne insolitos nove lucis radios
possint sustinere: donec ipso lucis amore assuescant. **F**inis preface.

Incipit ep̃la ad fratres de monte dei.

Arribus de mōte dei. **O**rientalē lumen ⁊ an-
tiquū illum in regione egypti feruorem tenebris
occidius ⁊ gallicanis frigoribus inferentibus vi-
te. s. solitarie exēplar ⁊ celestis formā conuersatio-
nis. **O**curre ⁊ cōcurre in gaudio sc̃i sp̃us aīa mea: ⁊ visu cor-
dis in feruore pietatis: ⁊ ni oī obsequio deuote voluntatis.
Quid ni: ⁊ enī epulari ⁊ gaudere in dñō oī: que xp̃iane deu-
tionis ac religiōis speciosissima portio: que celos propi qua rā-
gere videbatur: mortua erat: ⁊ reuixit: perierat de mūdo: ⁊ in-
uenta est. **A**uditu auris audiebamus: nec credebamus lege-
bamus in libris: ⁊ mirabamur de antiqua vite: solitarie gl̃ia: ⁊
magna in ea gl̃ia dei cū subito iuenim⁹ ea in cāpis silue: in mō-
te dei: in monte pingui. **U**bi de ea pinguescūt speciosa deserti
⁊ exultatiōe colles accingunt. **U**bi enī iaz p̃ vos offert se om-
nibus: ⁊ in vobis se demonstrat: ⁊ ignotaz hactenus innotescit
in paucis simplicib⁹ ip̃o cā vobis ingerentē: qui in paucis sim-
plicib⁹ totū olī: sibi mūdū subiecit ip̃o mūdo āmirāte. **V**icet. n.
magna ⁊ diuina plane fuerint mirac̃la: q̃ dñs gessit in terris:
hoc tñ vnū sup̃ oīa alia enituit: ⁊ cetera contra illustrauit: q̃ si-
cut dictū est: in paucis simplicib⁹ totū mūdū ⁊ oēm sapie eius
altitudinē sibi subiugauit. **Q**uod ē nūc cepit opari in nobis
ita pater: ita qm̃ sic bñplacitū est ante te. **A**bscondisti: ⁊ hec a
sapientib⁹ ⁊ prudentibus hui⁹ mūdi: ⁊ reuclasti ea paruulis.
Nolite ergo timere pusillus grex ait dñs: sed oīo pfidite: q̃
cōplacuit dō p̃ri n̄o dare vobis regnū: **V**idete fr̃es mei. **V**i-
dete vocatōez v̄raz. **U**bi sapiens inter nos. **U**bi scriba: **U**bi
cōquisitio hui⁹ secl̃i: **N**ā ⁊ si sunt aliqui sapiētes inter nos p̃
simplices tñ: sapiētes aggregauit: qui reges olīz ⁊ phōs mun-
di hui⁹ p̃ piscatores sibi subiecit. **S**inite ergo sinite sapientes

hui⁹ sc̃li de sp̃u hui⁹ mūdi tumētes: alta sapiētes: z terrā ligē
tes sapiēter descēdere in īfernū. **N**os aut̃ duz fouit̃ pccōri to
nea: sicut̃ decepistis stulti fci pp̃ deū: p̃ stultū dei: qđ sapiēti⁹ ē
oib⁹ hoib⁹: x̃po duce hūilē app̃hendite disciplinā ascēdēdi
ī celū. **V**ra nāq; simplicitas: iā mltos puocat ad emulacionem.
Vra. n. sufficiētissia z altissia paup̃tas iā mltorū pfudit cupidi
tatē: vīm secretū: iā eaz rerū: que facere tumultū vni: plibus ī
curit̃ horrozē. **S**i qua ergo psolatio in x̃po: si qđ solatiū chari
tatis: si qua societas sp̃us: si qua viscera mīe: iplere gaudiū nō
meū tīmō: sed oīuz diligentīū nomē dei: vt in veritate vestiti:
z deaurati de auro sapie dei regine asistētis adextris spōsi ve
stro studio ṽra instantia ad dei gl̃iaz z magnā coronā ṽram: z
gaudiū oīuz bonorū hoc scē nouitatis instauret̃ ornamētū. **N**o
uitatē vō dico pp̃ linguas neq; aquarū p̃dictiōe nos: d̃s ī absco
dito faciei sue abscondāt hoīuz īpioz. **Q**ui cū manifestū lum̃
veritatis obnubilare nō queūt: de solo nouitatis noie canilan
tur. **V**eteres īpi: z in veteri mēte nescientes noua meditari
vtres veteres nō capiētes vinū nouū. **E**t si eis īfunderetur:
rūperent̃: sed hec nouitas non ē nouella nouitas. **R**es. n. est
antiq̃ religiōis pfecte fūdate ī x̃po pietatis: antiqua h̃reditas
ecc̃lie dei a tpe prophetarū premōstrate: iāq; noue gr̃e sole ex
orto in ioāne baptista instaurata: z īnouata ab īpo dño familia
ris: sicut̃ celebrata ab ei⁹ discip̃lis īpo p̃nte cōcupita. **C**ui⁹ tras
figuratiōis gl̃iaz cū vidissēt: qui cū eo ī mōte scō erant p̃tinue
qđ in eo: petrus arreptus sibi z nesciēs quid diceret: q; visa dī
maiestate oē bonū ī terra priuatū suū visus est cōclusisse. **I**n
eo aut̃ p̃ntissim⁹: sibi priuato z scissimus quid diceret: q; suauī
tate ei⁹ gustata optimū sibi iudicauit: ī hoc semp̃ esse vitā h̃ac
ī p̃tabernio dei z ciuiū sup̃noziū: quos cū eo viderat p̃cupiuit

dicēs. **D**ñe bonū ē nos hic esse &c. **I**n quo si audit⁹ fuisset fa-
ctur⁹ pculdubio erat postmodū alia tria. **S**ibi vnū. **J**acobo
vnū: & **J**oanni vnū. **P**ost passionē vō dei calente adhuc i cō-
dibus fideliū effuxi ei⁹ sangis recēti memoria solitariā hāc vi-
tā eligentib⁹ paupratē spm̄ sectantib⁹ & in spūalibus exercitiis
i contēplone pingue oriū altero in alterū: zelantibus deserta
repleta sunt. **E**x quib⁹ legimus: **P**aulū: **B**achariū: **A**nto-
niū: **A**rseniū: & alios q̄ ples in cā hui⁹ puerfantiōis republica
confidares viros egregia noīa i ciuitate dei: nobiles & triūpha-
les titulos hñtes de victoria hui⁹ sc̄li: & principis hui⁹ mūdi:
corporis sui de cultu aī & dñi dei sui. **S**ilcant ergo: qui i tene-
bris de luce iudicantes vos arguūt novitatis ex abundantia
male volūtatis: ipi potius arguendi vetustatis & vanitatis.
Sed & laudatores: & detractores sēp estis hñturi: sicut & dñs
laudatores pterite & bonū: qđ in vobis amat: hoc in eis ama-
te. **D**etractores dissimulate: & pro eis orate. **E**t obliti: quo re-
ti sunt protergressis scandalis: que iuxta int⁹ vobis adextiris
& a sinistris poīta sunt i añriora vīa: vos extēdite. **S**i. n. ad sin-
gula volueritis vī laudatoribus rñdere: vel cū detractoribus
litigare: tempus perditis: cuius in propositio sancto non levis
est iactura a terris enim ad festinantem: qui moratur: etiam
si non detinetur: plurimum tamen nocet. **N**olite negligere:
nolite tradere grandis enim vobis restat via. **A**ltissima est
professio vestra. **E**los transit par angelis est angelice similis
puritati. **N**on enim solum nouistis omnem sanctitatem: sed
omnis sanctitatis perfectionem: & omnis consumationis finē.
Non enim est vestrum circa communia precepta languere
neque hoc solum attendere: quid precipiat deus: sed quid ve-
lit probantes: que sit voluntas dei bona & beneplacens &

perfecta. **A**lioz est enī deo seruire: vñm adberere: alioz est deū
credere: scire: amare: reuereri: vestz est sapere: intelligere: cogno
scere: z frui. **M**agnū est hoc archanū. **S**ed oīpotens z bon⁹
est de⁹: qui in vobis est pī⁹ pmissor: fidelis redditor: z indefes
sus auditor. **Q**ui magno ei⁹ amore magna pfitēribus: z ī fide
z ī spe grē eius maiora aggrediētib⁹: z voluntatē z desideriū
suggerit in idipsum: z qui volūtaris gratiā p̄rogauit: subroga
uit z virtutē ad p̄nētū. **Q**ui cū fidelit fecerit homo: qđ potuit
calūpniāre calūpniatore ip̄e misericordit paup̄i suo iudiciū faciet
z cām: qz qđ habuit: hoc fecit. **A**bsit tamē fr̄s a p̄scie v̄re exi
stimatiōe a puritate z humilitate v̄ra ab ore v̄ro oīs altitudoz
qz sapere mors est: z facile est in alto se p̄tuentē obstupescere: et
d̄ vita piclitari. **N**omē v̄re aliud p̄fessionī ip̄osite: aliud titulū
v̄re p̄fessionī inscribite. **S**eras nos poti⁹ indomitas z incanea
ras z bestias: que aliē z cōi hoīum more domari nō poterant.
Estimate z appellate lōge supra vos virtutem coz suscipien
tes z āmirātes gloriā: q̄ arabi dextri fortissimi: sicut aiō ille iu
dex fortissim⁹ rex: qui utraqz manu v̄rebat p̄ dext̄a. **E**t q̄dū
denotissime int⁹ vocare amāt charitari p̄replande veritatis: z
cū necessitas vocat: vel officiū trahit: p̄mptissime se foras mīr
rant p̄ veritate adiplende v̄ritatis. **C**ave z serue dei: ne quos
cūqz imitari nō vis: dānare videaris. **N**olo hoc facias in egri
tudine adhuc tua: q̄ cū sanissimus eēt: faciebat: qui dicebat: ve
nit iesus xp̄s p̄ccōres saluos facere: quoz prim⁹ ego suz. **N**e
qz enī hoc dicebat paulus mētiendi p̄cipitarōe: sed existimādi
affectiōe. **Q**ui. n. p̄fecte examinādo semetip̄m itelligit suo pec
cato: nullius p̄ccm̄ estimat: qđ nō suū itelligit. **N**olo ergo: ut
nusq̄ arbitreris lucere solē cōem dici: nisi ī cella tua: nusq̄ eē
serenū nisi penes te: nusq̄ opari gloriā dī: nisi in p̄scia tua. **A**n
solitarioz deus tm̄: imo z oī: miseref. n. oīum de⁹: z nibil odit

eorum: que fecit. **N**olo te cogitare: ubique esse serenū nisi penes
te: et per te quod aliquo existimare. **Q**uā tremore poti⁹ et timore
vram ipsorum salutē opamini. **N**ec quales sint alij: sed qualis ex
vobis fiat: quantum in vobis ē: cogitare nō solummodo: qui mō
sūt: sed qui post futuri sunt: quos i pposito scō estis habitaturi
imitatores. **E**x vobis. n. ex vro exēplo: et vra auctoritate i re
gione hac pēdere hēt tota posteritas hui⁹ vri ordīs sci. **N**os
in eo p̄res: vos in eo institutores cū debita imitatiois reveren
tia appellationū a successorib⁹ vris. **N**icquid a vobis statu
rum: quicquid vobis tenētibus et servātib⁹ in p̄suetudinē fieri:
in vsum absq; retractatiōe a posteris vris tenendū erit et ser
vādū: nec phas erit aliquid imitari: sic. n. d vobis erit apd eos:
sicut de incōmutabilib⁹ legibus sūme et et̄ne v̄tatis apud eos
est: quas scrutari oibus expedit et scire: nō aut licet alicui diu
dicare deo aut gr̄as: q; nec indignū vobis erit: nec inutile poste
ris: si p̄cie: si fortit⁹ et vos tenueritis: et ipsi in vobis imitē: quia
interi teneris. **E**t si quid adhuc alit̄ sape oportuerit: et hoc de
vobis revelabit. **S**alva enī kartusie sc̄ratis debita et cū omni
laude p̄dicanda reverentia stulta in alpis illis horridis et cōti
nuis frigoribus necessaria sunt: q̄ frugalē sufficientiā et volun
tariam paupertatē sextantibus i his dūtaxat regionibus nō
adeo necessaria vident. **I**ntelligitis: que dico: dabit enī dñs
intellectum vobis. **G**audē enī in vobis: et lz absens corpore:
sed p̄sens spū et videns ordinē vrm: sed feruorem spūs: sz abū
dantiā pacis: sed gratiā simplicitatis in pposito rigore: in dile
ctione mutuā ipsam sibi spūs suavitatē et plenā oīno in conuer
satione vestra formā pietatis. **I**n recordatione montis dei to
tus exulo: et primitias scī spūs: et pignus gr̄e in spe crescentis
in eo religionis devotus adoro. **N**am et ipm montis dei nō
men bone spei p̄fert omen. s. q̄ sicut psalmista dicit de monte

dei: habitura est in eo generatio querentiū dñm: querentiū fa-
ciem dei iacob. **I**nnocēs nra. z mū. cor. qui nō acce. in va. aiam
suā. **I**psa est. n. p̄fessio v̄ra q̄rere deū iacob: nō cōi oīuz more:
sed q̄rere faciē dei: quā vidit iacob: qui dixit. **V**idi dñm facie
ad faciē: z salua scā est aia mea. **F**aciē dei: hoc est cogitationez
dei q̄rere facie ad faciē: quā vidit iacob: de qua etiā dixit ap̄ls:
Tūc cognoscā: sicut z cognit⁹ sum: z nūc videm⁹ p̄ speculūz in
enigmate: tūc aut̄ facie ad faciē videbim⁹. i. sicuti est hāc i vir a
semp q̄rere p̄ innocentia manuū z mundicia cordis ipsa pietas
est: quā qui nō hēt i vano accepit aiam suā: hoc est frustra: vi-
uit: vel oīno nō vivit: dū nō vivit ea vita pp̄ quā: ut in ea vive-
ret: accepit aiam suā. **P**ietas hec ingis ē dei memoria p̄tinua
intentionis actio ad intelligentiā ei⁹ indefessa affectio i amorē ei⁹:
ut nulla in quā inueniat seruū dei: nō dico dies: sed hora nisi i
exercitij labore: z p̄ficiēdi studio: vel in exp̄rie dulcedine fru-
endi gaudio. **N**ec est pietas: de qua ap̄ls dilectū sibi discipulū
amonit: dicens: **E**xerce te metipm ad pietatē. **N**am corporalis
exercitatio ad modicū utilis ē. **P**ietas v̄o ad oē op⁹ bonū ē
utilis: habēs p̄missionē vite: q̄ nūc est z future. **P**ietatis n̄re
repro mittit: p̄positū n̄m requirit. **N**ā sicut ap̄ls dicit. **S**ūt
aliqui formā quidā pietatis h̄ntes: virtutez eius abnegantes.
Hāc quicūqz v̄m nō hēt in p̄scia: nō exhibet in vita: nō exer-
cet in cella solitari⁹: sed sol⁹ dicend⁹ est. **N**ec cella ei cella: sed
carcer z reclusio ē. **C**lere. n. solus ē: cū quo de⁹ nō ē: v̄e reclu-
sus est: qui i deo liber nō est. **S**olitudo. n. z reclusio sunt noīa
miserie. **C**ella aut̄ nequaq̄ dz esse reclusio necessitatis: sed do-
miciliū pacis: hostiū clausū nō latebre sed secretū. **C**ū quo enī
de⁹ est: nunq̄ min⁹ solus ē: q̄ cū solus ē. **T**unc. n. libere fruit⁹
gaudio suo: tunc ipse suus ē sibi ad fruendū dō i se: z se i deo.
Tunc in luce v̄itatis in sereno mundi cordis ultro patet sibi

pura p̄scia: et liber se infundit affectata de deo memoria: et illu-
minat intellectus: et bono suo fruit affectus: vel seipm delectat
humane fragilitatis defectus. **P**ropter hoc s̄m formā p̄posi-
ti v̄ri habitātes in cellis potius q̄ i terris excluso a vobis to-
to seculo: totos vos inclusistis cū deo. **C**elle siquidē et celi ha-
bitatio cognare sūt: q̄ sicut celū et cella ad invicē vidēt aliquā
cognatiōez nōis sic et pietatis. **A** celādo celū et cella nomē ha-
bere vidēt. **E**t quod celant in celis hoc et in cellis: et qd gerit
in celis: hoc et i cellis. **Q**uid nā est hoc vacare deo: et frui dō.
Quod cum s̄m ordinē pie et fideliter agitur vel celebratur in
cellis: audeo dicere. **S**ancti angeli dei cellas habent pro celis:
et eque delectatur in celis ac in cellis. **N**am cum in cella ingit
celestia actitant celum celle et sacramenti similitudine et piete-
tis affectu et similis operis effectu: p̄ximū efficitur nō iam sp̄i-
ritui oranti: vel etiam a corpore excunti a cella in celum longa
vel difficilis via inuenitur. **A** cella enim sepe in celū ascendit:
vix aut nunq̄ a cella in infernum descendit: nisi sicut dicit psal-
mista. **D**escendant in infernū viuentes: ne descendāt morien-
tes. **H**oc enī modo sepe cellarū incole in infernū descendunt:
sicut enim assidue contemplando renifere amantur gaudia ce-
lestia: ut ardentius ea appetant sic et dolores inferni: ut horre-
ant et refugiant. **E**t hoc est q̄ imprecatur inimicis suis oran-
do: ut descendāt in infernum viuentes. **M**oriens autem vix
aut nunq̄ aliquis a cella in infernum descendit: quia vix ali-
quis nisi in celo predestinatus in ea vsq; ad mortem permāsit.
Filium gratie igitur fructum ventris sui cella fruct: nutrit:
amplectitur: et ad plenitudinem perfectionis perducit: et collo-
quijs dei dignum efficit: alienum enim vel suppositum abdi-
cat a se citius: et proicit. **U**nde ait dominus ad moysē. **S**ol-
ue calciamenta pedum tuorum. **L**ocus enī in quo stas: terra

sancta ē. **M**ortuū. n. mortuaz affectionū vel hominē mor-
tuū a corde locus scūs vel terra sancta diu non patit̃. **C**ella
terrā scā: z locus scūs est in qua dñs z seruus eius sepe collo-
quūtur sicut vir ad amicū suū. **I**n qua crebro fidelis anima
verbo ei coniungit̃ sponsa spōso sociat̃: terrenis celestia hūanis
diuini iungūt̃ vel vniunt̃. **S**i quidē sicut templū scm̃ dei: sic
cella ē serui dei. **E**t. n. in tēplo: z in cella diuina tractant̃: s; ce-
lebrant̃ in cella: i tēplo visibilr̃ z figuratiue: alqñ xpiane pieta-
tis sacram̃ta celebrāt̃ z dispēsāt̃. **I**n cellis vō sicut i cellis ip̃a
vitate: ip̃o ordie: **E**t si nōdū ip̃a puritatis maiestate eternita-
tis securitate: res propria oīnz sac̃roz fidei nre assidue celebra-
tur. **I**deo sicut dcm̃ est alienū: qui nō filius citi⁹ a se p̃icit qñ
abortiuū a se euomit: tanq̃ inutile ac noxiū cibū. **N**ec diu ta-
lez pati pōt in visceribus suis officina pietatis: venitq; pars su-
perne: z asportat eū manus pccōis z monz eū: z expulsus nō
pōt stare: s; fugit miser z nudus z timebūdus: sicut **A**aym a
facie dñi expositus vitis z demonib⁹: vt prior inuenerit eum
morte eū afficiat z occidat: vel si aliqñ diu durauerit in ea nō
vritis cōstantia sed p̃tinaci miseria: sic ei cella est qñ carcer aut
sicut videnti sepultura. **D**estilēte vero flagellato sapiēs sapiē-
tior erit: z lauat iustus manus suas in sanguine peccatoris.
Sicut ergo: dicit prop̃hā: si puerteris israel ad me: puertere:
hoc est p̃fecte p̃uersionis culmen app̃hende. **N**ulli. n. i codē
statu diu esse cōcedit̃ seruo: dei aut semp̃ p̃ficiendū aut defici-
endū est: aut sursum nitetur: aut inferiora vrget̃. **A**b oibus aut̃
vobis p̃fectio exigitur l; nō vniformis: sed si incipis: incipe p̃-
fecte: **S**i aut̃ in p̃fecto es: z hoc ip̃m iā p̃fecte age. **S**i aut̃ per-
fectionis aliquid attrigisti: temetip̃m i temetip̃o mēte z die cū
ap̃lo. **N**ō q̃ iā app̃benderis: aut p̃fectus sis: sequor aut̃: si for-
te cōprehendā: in quo z p̃phensus suz: vnde aut̃: que quidem

retro sunt oblitus ad ea: que sunt priora extēdens temetipm
ad destinatū psequor brauiū superne vocationis in xpo iesu
dño nro. Deinde addit. Quot quōt pfecti sum⁹: hoc sapiam⁹:
in quo manifeste aplo docēte declarat: qz pfecta eoz: q̄ retro
sunt oblitio: z pfecta in anteriora extēsiō ipsa est hoīs iusti in
hac vita pfectio: z pfectio huius pfectiōis ibi erit: vbi erit bra
uiū supne vocatiōis pfecta apphensio hoc aut mō. Sicut stel
la a stella differt in claritate: sic cella a cella in puerfatiōe. s. inci
pientiū: pficientium: z pfectoz. Incipientium status pōt dici
aīalis: pficientiū rōnalis: pfectoz spūalis. Ignoscendū est in
aliquibus aliqn eis: qui adhuc sunt aīales: in quib⁹ ignosci nō
diz eis: qui habēt quasi rōnales. Rursūqz rōnalib⁹ i quibusdā
ignoscit: in quib⁹ nō ignoscit spūalibus. Quoz pfcā oīa eē de
bent: z imitatiōe z laude pot⁹ q̄ repbensione digna. Et cū ex
his trib⁹ hoīum generibus pster oīs stat⁹ religiōis: q̄ sicut p
prijs noībus distinguūt: sic etiā dignoscunt ex suoz ppricta
te studioz. Debēt. n. oēs filij dei in die: qz semp diligent pspice
re: quid desit sibi: vñ pueniunt: quousqz pueniant: z in quo p
ficiendi statu singulis diebus vel horis sua se exercitatio dep
bendar. Sunt etenī aīales: qui p se nō rōne agunt: nec trabū
tur affectu: z tñ vel auctoritate p̄moti: vel doctrina cōmoniti:
vel exēplo puocati approbant bonū: vbi inueniunt: z quasi ce
ci ad manū trabunt: vel tracti sequunt: hoc est: imitant. Sūt
rōnales: qui p rōnis iudiciū naturalis scie discretionē habent:
z cognitionē boni z appetitū: sed nōdum hñt officiū. Sunt p
fecti: qui spū agunt: qui a scō spū illuminant. Et hij: qm̄ sapit
eis bonū: cui⁹ affectu trabunt: iō sapientes vocant. Quia vō
induit spūs scūs: cui⁹ affectu trabunt: sicut olim induit gedeo
nē: sicut spūs sci indumēto spūales appellant. Primus status
circa corpis se bz. Scōs circa aīam se exercet. Terti⁹ nō nisi i

deo requirere debet. Quorum singuli sicut habent certam perficiendi rationem: sic in genere suo certam habent perfectionis sue mensuram: initium boni in conversatione animalis perfecta obedientia est. **P**rofectus subiungere corpus suum: et in finem redigere. Perfectio usus boni consuetudinem vertisse in delectationem. Initium vero rationalis est intelligere: quod in doctrina fidei apponunt ei. **P**rofectus talia preparare: qualia apponunt. Perfectio vero cum in affectum mentis transit iudicium rationis. **P**erfectio vero rationalis initium est spiritualis. **P**rofectus reuelata facie speculari gloriam dei. **P**erfectio vero transformari in eandem imaginem a claritate in claritatem tamquam a domini spiritu. **P**rimum igitur persequendum de primo. scilicet de animali. **A**nimalitas est vite modus sensibilis corporis habens. scilicet cum anima quasi extra se per sensus corporis circa delectationum delectationes et corporum affectata eorum fruitione pascit: vel nutrit sensualitatem suam. **S**ed cum inter se regrediens: et corpora: quibus fortiglutino amoris et consuetudinis adhesit in locum incorporee nature secum ferre non prevalens eorum: illuc secum contrahit imagines: et amabiliter ibi cum eis versatur. **Q**ui bus assuefacta: cum nil putavit esse: ubi vel quale foris reliquit: vel quale intus pertraxit: quod diu hoc iocundum habet secundum delectationes corporis vivere. **C**um autem ab eis auertitur: nescit nisi corporea imaginando cogitare. **C**um vero ad cogitanda spiritualia vel divina se erigit: non aliud de eis quam de corporibus vel de corporalibus potest cogitare: vel existimare. **N**ec auersa fit a deo stultitia: cum nimium intra metipsam fuerit remissa et tabenta: ut regi vel nolit: vel non possit. **C**um vero ipsa sibi per superbiam extra se nimium arrepta fit prudentia carnis: et ipsa sibi sapientia esse videtur: cum stultitia sit dicere apostolo. **D**icentes se esse sapientes: multi facti sunt. **P**orro ad deum conuersa fit sancta simplicitas: hoc est: eadem circa idem voluntas: sicut fuit iob vir simplex et rectus: ac timens deum. **P**roprie enim est simplicitas perfecta ad deum conuersa voluntas: unam petens

a dño: hāc requirēs: nō ambiēs multiplicari ī seculo. vel ē sim-
 plicitas ī puerfōe vā hūilitas. s. virtutis magis psciam ample-
 ctēs q̄ famā: z cū nō refugit vir simplex videri: z stult⁹ ī sclo:
 ut sit sapiēs ī dō. **V**el simplicitas ē ad deū voluntas. s. nōduz
 rōne formata: ut amor sit: ut formata volūtas nōdū illūinata:
 ut sit charitas: hoc ē amoris iocūditas. **S**implicitas aut̄ iniriuz
 aliqđ ī seipā hīs creature dei: hoc ē volūtatē simplicē z bonā:
 q̄si bōi hōis īformē māia ī primordio puerfōis sue offert au-
 ctori suo eā formādā: iā. n. cū bōa volūtate hīs iniriuz sapie. s.
 timorē dī ex ipso colligit: nec p se eā formari posse: nec quicq̄
 tā expedire stulto q̄ hūire sapiēti. **I**taq; homī se pp deū subij-
 ciēs ipsā: ei bonā volūtatē cōmittit ī dō formādā ī sc̄u z sp̄s
 hūilitate: iā timore dī īcipiēti opari oēm plenitudinē: dū p iusti-
 tiā defert maiori: p prudentiā nō credit se sibi: p tēpantiā refu-
 git discernere: p fortitudinē totū se obedie subiicit: nō discernē
 de s; āplectēde z adiplende. **H**ec. n. uxor ē: cuiā dño p̄cipit: z
 ad vix tuū erit cōuersio tua: vir ei⁹ rō est: vel spūs ei⁹ vel ali⁹
Huic enī viro recte obedit vir simplex z rectus in semet
 ipso. **R**ectius ac tutius altero sepe q̄ in se metipso. **E**x prece-
 pro ergo dei z ipso ordine nature habere debet uxor ad viruz
 aialitas ad spm̄ vel spūalem vix aliquā puerfationē legitimā:
 hoc ē obediā pfectā. **P**erfca vō obedia ē maxie ī īcipiēte in
 discreta: hoc ē nō discernere: quid vel q̄l̄r p̄cipiat: s; ad hoc tm̄
 niti: ut fideliter z humiliter fiat: quod a maiore p̄cipit. **L**ignuz
 enī scientie boni z mali in paradiso censura discretionis est
 in puerfatione religionis penes patrem spiritualē: qui iudicat
 omnia: ipse vō a nemine iudicatur. **I**psius vō est discernere:
 aliorum est obedire. **A**dā gustauit in malum suum de ligno
 verato: edoctus ab eo: qui surgendo ait. **Q**uare precepit vō
 bis deus: ut de ligno non comederitis. **E**cce discretio: cum

preceptū sit. **E**t aditus sciebat. n. qz qua die comederetis aperient ocli vtri: et eritis sicut dii. **E**cce quid preceptū sit. s. qz deos fieri nō sinat. **D**iscernit. **C**omedit inobediēs scūs ē: et de paradiso p̄iectus est: ne et aialē discretū nouitiū prudentē incipientē sapientē in cella diu posse p̄sistere i cōgregatiōe durare ipossibile ē. **S**tultus fiat: vt sit sapiēs: et hec oīs sit eius discretio: vt i hoc nulla sit ei discretio. **H**ec oīs sapia eius sit vt in hac pre nulla sit ei. **I**n eo vō: in quo se sibi aialitas ratioqz p̄terminat: i. nā aie hūane relictus ē: a creatore bono. **I**ntellectus et ingenius: et ingenio ars i quo p̄sturnit d̄s hoīez sup opa manū suaz et oīa seclaria ista subiecit sub pedibus ei⁹. **A**iali supbo itestioniū nālis dignitatis et similitudis amisisse. **S**implici vō et hūili in auxiliuz recupande dignitatis et obfūande similitudinis. **I**n hoc qz notū est dei manifestū ē illis in illis. **I**n hoc estimatur de creatura creator. **I**n hoc cognoscitur iustitia dī: et quia qui bñ agūt: digni sunt vita: qui vō alr: digni sūt morte. **I**n hoc creatura: q̄ spōre hōi seruit: ad nām subicitur: et adaptat: vt p̄uiat ad eā que ex peccō est necessitatu: et ad volūtatē et ad voluptatē. **H**inc quot et quāta vite huic necessaria: et bonis et malis vtilia et i gñe suo pulcherrima et a bonis et a malis hoībus scā sunt: et qz fiāt omnibus manifestuz est. **D**ic. n. mulieris vlt artificis vlt in edificiis innumerabl̄r multiplices hoīuz ad inuentiōes tot p̄cesserūt modi studioz: tot genera p̄fessionū subtilitates exquisite scie: artes eloquētie: dignitatum officiorū varietates: et innumerabiles p̄quisitiōes hui⁹ mūdi: quibus hoīes illi: qui dicunt sapiētes hui⁹ mūdi: cū eis: qui sunt simplices et filii dei: pariter vtrū ad necessitatē: et ad vtilitatē: sed illi abutūtur eis ad curiositatē et volūtatē et supbiaz. **H**ii aut̄ serui vtrūtur eis pp necessitates alibi hñtes suaz suauitatē. **I**deo illos seruos sensuū suoz et corporū suoz sequūt fruct⁹ carnis sue: qui

sunt fornicatio: imūditia: supbia: luxuria: inimicitie: cōtentiōes:
emulatiōes: ire: rixe: discensiōes: inuidie: cōmessatiōes: ebrieta
tes: et his filia que quicūq; agūt: regnū dei nō sequūt. **H**ii aut
fructus spūs: qui sunt charitas: gaudiū: pax: paciētia: benigni
tas: longanimitas: bonitas: mansuetudo: fides: modestia: cōtinē
tia: castitas: et pietas: promissionē hīs vite: que nūc est: et futu
re. **H**ii utiq; q̄ diu siles sūt i actu boies. **V**idētur siles actō
nes: dōs aut volūtates discernit: et intētiōes. **C**ū vō vnusquis
q; redit in sua. **U**nūquēq; ex fructib⁹ itētiōis sue pascit p̄scia
sua: nec tñ abutroq; eque ad p̄sciam reditur: qz nemo ad eam
redire amat post actionē nisi qui recta intentiōe agendo ab ea
nō p̄ficiscit. **Q**ui tñ redit ad p̄sciam suā: sed nondū: vicit con
cupiscētiā suā: inuenit ibi de ip̄a p̄cupiscētia sua vel suaves
delectatiōes vel graues corrosiones: et inde multiplicat cogita
tiōes. **Q**ui p̄cupiā vicit q̄ diu tñ veri boni maior p̄cupia ul
maior delectatio mentē ei⁹ nō obtinuerit cū exosa quadā volū
tate gestoz visoz vl' auditoz pariter imaginatiōes: vñ i viroq;
lūbi iplent illusionib⁹ delectationū et ad cogitanda diuina vel
spūalia lumē suoz et ip̄m nō est secū. **C**uz quis pugnat p̄ cōcu
piscētiā: parit molestias: qz vincere adhuc nō p̄ualet p̄fectuz
affectiōes. **Q**ui vō iā ad libertatē aspirat: excutere a se n̄ pōt
affectionū imaginationes noxias vl' occupatorias vel otiosas:
que exuī passiz oriunt cogitatiōes. **H**inc in tpe salmodie vel
orōnis ceterozq; exercitioz spūaliū in corde fui dei ēr nolen
tis et reluctantis imaginatiōes volūtur et fantasmaria cogita
tiōnū versant a quib⁹ velud aubus imundis insidentib⁹ vel
circūuolantibus sacrificiū deuotionis vel oīo rapitur d̄ manu
tenētes: vel sepe polluit vsq; ad lachrymas offerentis. **S**itq;
misabil' et iniqua misē aīe derisio spū et rōne volūtate cordis
et intētiōe et corpis sibi p̄mptū obsequiū defendēte sibi aīali:

vo improbitate sibi affectū p̄cipiēte z itellectū mēte sepius sine
fructu remanēte. **H**inc i aīs ifirmiorib⁹ z i quib⁹ p̄cupie car
nis z sc̄li: nec dū p̄fecte mortificate sūt: vitia passi⁹ curiositatē
ebulliūt. **H**ic solitudis z silētiū q̄runt inordinatē: z p̄posite ini
mice p̄solatiōes i via regia coīuz instōnuz furtina p̄prie volū
tatē diuerticula solitoz fastidiū p̄sumptio nouitatū: que quidē
egri aī p̄uritū z tediū q̄i p̄stringādo vidētur ad bonā leuire: s̄z
calefaciūt z accedūt: vt postea nequ⁹ ferueat: z āpl⁹ p̄uriat:
efficiūt. **H**inc quotidie fiūt noue occupatiōes: noue actionum
z laboz ad inuētiones lectiōes diuerse nō ad edificandū aīuz:
sed ad fallēdū tardātis diei tediū. **U**t cū dānauerit solitarius
oīa vetera oīa solita: z defecerit noua: nō restat nisi odiū celle
z fuge mea. **P**ropter q̄ pia simplicitas z i p̄fessiōe religionis
z solitudis nouus hō: qui nō hēt vl̄ rōnez ducentē vl̄ affectū
trahentē vl̄ discretionē moderantē: s̄z vi quada⁹ vti in semet
ip̄o tāq̄ a figulo figmētū lege quadā mādatoz q̄i manib⁹ alie
nis formādi est: z faciend⁹ i oī patia in oī rota volubil̄ obieie z
i igne probatiōis sue plasmatoris z formatoris sui volūtati z
arbitrio subdēdus. **N**ā z si calet ingeniosi viget arte: si p̄mi
net itellectū: infra sunt hec vitioz poti⁹ q̄ virtutū. **N**on ergo
refugiat doceri vti eo in bone: quo et in malo vti pōt: q̄ p̄pri
uz virtutis op⁹ est. **I**ngeniū corpus adapter: ars naturā ifor
mer: z itellectus nō elatū faciat animū: s̄z docibile. **I**ngeniū
z itellect⁹ quippe ars z alia b̄mōi gratuito h̄iūt: aliter v̄tus.
Virtus. n. vult doceri cū hūilitate: queri cū labore: queri cū
amore. **C**ū oībus his digna sit: nec alr̄ vel doceri: vl̄ queri: vl̄
h̄ri nō possit. **P**rimū quidē docendus est rudis icola heremi
Secūm āpl̄icaz pauli instōnez: vt exhibeat corpus suū hostiaz
viuentē sanctā de ple. ratio. obsequi. suū. **Q**ui ē p̄pescens in
nouitio feruorē aīalis hoīs: qui nōdū p̄cipit: que dei sunt circa

spūalia ac diuina pperā z curiosaz inquisitionē subiūxit dicēs.
Dico. n. p grām dei: que data est mihi oibus que sunt iter vos
nō plus sape q̄ oz sape: sed sape. ad sobrietatē. **Q**uia. n. omis
vl' p̄cipue aialis institutio circa corpus est: z circa exteriorum
p̄positionē docendus rōnabilr mortificare corpus suū: z mem
bra sua: que sūt sup terrā z inter carnē: ac spm̄qz inuicē iungi
tur aduersuz se cōcupiscit iustū rōis ac discretionis iudiciū h̄re:
nec alicui⁹ eoz in iuditio accipe psonaz. **D**ocendus est sic h̄re
corpus suū sicut egrū p̄mendatū: cui ē multū volenti: aut vti
lia sunt negāda: vtilia ē nō leri igerēda. **S**ic d̄ eo agere sicut
de nō suo: sed ei⁹: a quo p̄tio magno empti sumus: vt glificem⁹
cū in corde n̄ro. **R**ursūqz docendus est cauere: q̄ pccōri popu
lo dñs per pphāz ip̄operat. **P**roiecistis me inquiēs post cor
v̄rm. **M**ultūqz cauendū esse: ne pro necessariis hui⁹ vite vel
p̄modis appositi rectitudie vel dignitati: nec in amorē vel ho
norē cordis sui sinat in aliquo aln̄ delectari spm̄ suū. **I**deoz
durius qd̄ tractandus est corpus ne rebellet ne insolēscat: sic
tū vt fūire sufficiat: qz adfūiendū sp̄ni datū ē. **N**ec sic haben
dū ē tanq̄ pp̄ illud viuam⁹: s̄ tanq̄ sine quo viuere nō possu
mus. **F**edus. n. qd̄ hēmus cū corpe nō qñcūqz volimus possu
mus obrūpe: s̄ legitimā eius resolōnez patiēter nos expecta
oz: z interi q̄ legitimi federis s̄t obseruare. **S**ic ergo nobis est
cū eo cōnuendū vel cōueniendū: q̄i nō diu nobis sit cū eo cō
morādus sicqz vt si aliter venerit: non vrgcamur ad exeuendū
In quo multum z scrupulose laborandum: z periculose fue
rat errandum: nisi lex obedientie z celle plenam cōmunis isti
tutōis formā se vel tradens ingrediendi denictu z vestitu: de
labore: z quiete: de silentio: z quietitudine: z omnibus que ad
exterioris hominis cultum: vel necessitatez spectant fr̄em obe
dientem z patientem z quietum in relinquū cautum red

det et secum. **I**n quibus sicut semel circumcisa omnia et preciosa sunt superflua: sic intra congrue sufficientie terminos et generalis continentie limites circumscripta sunt omnia necessaria: ut sit: quod fortes cupiant: et infirmi non refugiant: nec ulterius quantitas processum ledere possit in aliquo ventum cum gratia actione persciant: nec quod sunt amputata tettere deant: aliquatenus servi dei et bene morigerati et recte educati sufficientia. **I**n quibus sic salomō dicit. **Q**ui ambulat simpliciter: ambulat confidenter: qui vero mentis est durus: corrumpet in malum. **E**t enim necessitas sic sit ordinata: ut nec querele sit locus ullus: et omnis sit superfluitas amputata: si quidem in vel privatum addendum est vel minuendum: hoc in prioris est arbitrio absque omni scrupulo obedientium subditorum vel periculo instituendus est: ergo novus heremita ad communis institutionis normam concupiscentias carnis sue preteritas primam primum domare: et ad perdenda cetera ad sui ipsius preceptum venire. **P**remuniendum est assidue per tentationes acriter in solitarium novitium desinentes: cum servum dei gratis deo fervientem non cessant sollicitare: vitia mercede oblate delectationis diabolo suggerente carne concupiscentie seculo concupiscentie ingere. **T**errat. n. nos dominus deus noster: utrum diligamus eum an non: non ipse quasi nesciens agnoscat: sed ut hoc plenius et in ipsa nobis tentatione innotescant. **Q**ue vero sub specie boni se ingerunt: et difficilius discernuntur: et periculo suis admittuntur. **S**icut cum difficillime teneatur modus in eo: quod bene esse creditur: et non semper est omnis boni appetitus. **O**mnium autem tentationum et cogitationum malarum et inutrium sententia otium est. **S**umma etenim malitia est otium in eos. **N**unquam enim ociosus sit servus dei: quavis ad deum feriatas sit. **N**omen enim ita suspectum et vanum et molle rei tam certe: tam sancte: tam secure imponendum non est. **O**cium non est vacare deo: immo negotiorum negotium. **H**ec est quicumque in cella non agit fidelis et

feruent qđcūz agat: qđ pp hoc agit. s. vt deo seruiat i eo qđ agit
oriatur. **U**bi puitādo otio: otiosa sectari ridiculū ē. **O**tiosū at
ē: qđ nullā hēt vtilitatē vel vtilitatis intentionē. **N**on aut hoc
tīmō agendū est. **U**t aliqua delectatione vel sine musca otii
dies trāligat: sed ē depacta dicta ad pfectū mentis semp ali
quid incōscia resideat: aliquid quotidie in thesauz cordis cōge
ratur. **N**ec ea die bonus cellica v' bonus p'dicator: se vixisse
debet existimare: in qua nil eoz se egisse recolit pp: que i cella
vel ordie viuif. **Q**ueris: quid agas: vel in quo te occupes: pri
mū extra quotidianū orōnū sacrificiū vel lectionis studiū quo
tidie p'scie discussioni emēdationi mox cōpositioni ps sua diei
neganda nō est: ocm opandū est aliud manib' qđ iungit: non
tñ qđ animū delcādo ad borā detineat: qua quidē spūalibus
studiis delectationē cōseruet z mītat: in quo remittat ad ho
rā aius nō resoluat: vnde se facile mox: vt sibi ad se ipz redeū
do vsuz fuerit: expediat sine cōtrouersia inherētis volūtatis
absqz cōragio cōtracte delectatiōis vel memorie imaginantis
Nō. n. vir pp mulierē: sed mulier pp vir. **N**ō spūalia exerci
tio sunt pp corporalia: sed corporalia pp spūalia. **P**ropterea
sicut viro creato collarū est: vel opatū ē adiutorium sile sibi ex
ipā hoīs subā: sic cū in adiutoriū spūal' studiū: necessaria sint: n
tñ in hoc eque cōuenire videtur oīa corporalia exercitia. **S**z
que cū spūalibus propiorē videtur hēre silitudinē z affinitatē
sicut ad edificationē spūalē meditari qđ scribit vel scribere qđ
legat. **S**ubdininalia exercitia. n. z opera: sicut sēsus distrabūt
sicut sepe etiā spm ex hauriūt: nisi cū grauiore ruraliū: labore
operū sit maior p'ritio cordis vsqz ad p'ritiōnē z būliationē
cordis: z fatigatiōis sue p'ssura exprimit sepe vehēntioz affe
ctū deuotiōis. **Q**đ ē labore ieiunioz vigiliaz: z oīuz i quib'
afflictiō corporis est crebro fieri manifestū ē. **S**eruus tñ aius z

prudēs ad oēm se ppat laborē: nec i eo dissoluit: sed p euz ma
gis in seipm colligit. **Q**ui semp pre oculis hēt: nō tā q agit
q̄ q agendo irēdit: ois psumationis vidit finē. **Q**uo inq̄tuz
verius inrit in tm̄ z feruēt⁹ z fideli⁹ opat: toti⁹ sibi cordis
sui i hoc subitiens fuitutē. **C**ogū^r .n. in vnū sensus a discipli
na bone volūtatis: nec lasciuere cis vacat a pōdere laboris: sz
subiecti z hūiliari i obsequiū spūs docēter pfortari ei: z i labo
ris picipatiōe z i cōsideratiōis expectatiōe. **I**nordiata. n. nā
p pccm̄ z pditionis sue rectitudie exorbitās: si ad dōm fuit puer
sa. **R**ecupat cito p mō timoris z amoris: quē hēt ad dōm qui
cūq; pdidit auersa: z vbi cepit spūs reformari ad imaginē con
ditoris sui: mox ēt reslores caro ex voluntate sua: icepit pfor
mari reformato spūi. **N**ā z p sensuz suū incepit eaz delectare
quicquid delectat spm̄ suū. **I**nsup z multiplici defectu suo ex
pena pccī mltiplr sities ad deū: nō nūq̄ ēt p̄tendit pcedere: z
ad aiuz a sensib⁹ ad psciam trāseuntes. **P**anis fufures z si
plex aqua olera z legumia simplicia: nequaq̄ res delectabiles
sūt: sz i amore xpi z in desiderio iterne delectatiōis vētri bene
morigerato gratāter ex his satisfacere posse: valde delectabile
est. **M**ilia paupū: ex his vl ex aliquo hoz delectabit satisfi
ciūt nē. **F**acillimū quippe z delectabile ēēt adiūcto: amoris dī
cōdimēto fm̄ nām viuere: si isania nra nobis pmitteret. **Q**ua
sana statiz arridet eodē mō: z de labore. **R**usticus duos hēt
nernos fortes lacertos: exercitatio hoc facit: sicut cuz torpor
mollescit. **V**olūtas facit vsuz. **V**sus exercitiū: exercitiū vires
i oi subministrat. **S**ed redeamus ad pposituz. **H**ec oibus mo
dis agat: z labor otii nrm̄ vt nūq̄ simus otiosi: z hoc semper
sit negotiū nrm̄: vt pfecte psumem⁹ i nobis: qd̄ dicit apls aiali
bus z iscipiētibus hūanū: iquit dico pp infirmitatē carnis vīe
Sic exhibuistis mēbra vra fūire iustitie i scificationē. **A**udiat

hoc attriti⁹: amicū corpīs suī mācipiū aīalīs hō: qui incipit corp⁹
suū subdere spūi z ad aptare semetipm ad ea: que dei sūt p̄cipi
enda z ad exundā fide finitūis necessitatē z carnis sue domi
nantē psuetudinē faciat. **N**ecessitatē faciat sibi p̄ necessita
tē: psuetudinē z affectū sibi formet p̄ affectū donec plen⁹ me
reatur accipe delectationē p̄ delectationē: vt delectatiōis caris
ac sc̄li fm p̄siliū apli saltē eū delectet cauere: q̄tū eū delectabat
primo eas h̄re: **T**antū delectet eū de mēbris sui corporis fuit
iustitie in sc̄ificationē: q̄tū prius delectabat eū seruire imūditie:
z iniquitati ad iniquitatē. **H**ec est p̄fectio aīal in suo statu vl
nouitū incipiētis. **Q**ui p̄sumauerit vl aīale vel būanū si nō re
spexerit retro: sed fidelr i anteriora se extēderit: cito p̄ueniet:
ad illud diuinū: vt incipiat app̄bendere: sicut app̄bensus est: z
recognoscere sicut cognit⁹ est. **H**oc aut opus vt i vno sit mo
mēto p̄uersiōis nō est vni⁹ diei sed mlti t̄p̄is: ē mlti laboris:
mlti sudoris: fm gīaz dī miserētis z currētis. **D**inz vō bonoz
boz officia est cella: z stabilis p̄seuerātia i ea. **I**n qua quicūqz
p̄uenit cū sua paup̄tate bene diues ē. **E**t quicūqz bonā volū
tatē h̄cēt secū h̄z: quicquid ad bñ viuēdū ei op⁹ h̄r. **Q**uis
bone volūtatē nō semp credi expedit: sed ferēda est: sed regen
da est maxime in incipiēte. **R**egat sue obeie regula bonā vo
luntatem: illa vero corpus: doceat illū posse consistere in loco
illam pati secūqz morari: qd in p̄ficiente bone compositionis
initium est: z certum bone spei argumentum. **I**mpossibile est
hoīem fideliter figere in vno animū suū: qui nō prius alicui
loco p̄seueranter affixit corpus suū. **N**am qui egritudinez
animi migrādo de loco ad locū effugere nititur: sic ē sicut qui
fugit vmbzā corpīs suī seipm fugit: seipm circūfert: locum mu
tat: nō animū. cundez vbiqz se inuenit: vel q̄ deterius est facit
ipsa mobilitas sicut ledere solet egrum: qui circumferendo con

entetur. **E**gz. n. se sciat : z vacet circa carinas pres egritudis
sue: z si nō irrūpit quies remedia pruinata cito pficiēt: z sana
tus aius ab alienatiōibus z captiuitatib⁹ suis totus in deo su⁹
efficiēt. **C**irca. n. egz nō modica nō iquinata: sed in fca natura:
Incūbar ergo immobile valitudinario suo. **S**ic. n. solēt appella
ri medici valitudinū curandoz officinā z remedij suscepti p se
quat vsū vsqz ad sanitatis expimētū. valitudinaz tuū o egro
te o lāguide cella tua est i remediū: i quo curari cepisti: obedia
est z obedia vera. **S**ed scito: q remedia crebro mutata nocēt:
naturā turbāt: egz discrimināt: nā z qui aliquo pgit: si unā cer
tam tenuerit viā: cito pueniet: quo rēdit: z itineris z laboris fa
cit finē. **N**ō ergo remutes: nec aliud p alio accipias: sed vsqz
ad terminū pfecte sanitatis medicinalis obedia vere remedio:
nec abijcias ante: ut ingenit⁹ cū factus fueris san⁹: sed tñ i re
liquū alio ea uti pmitteris. **S**i ergo ad sanitatē festinas: vide:
ut nil modicū te temetipso agere psumas medico incōsulto: a
quo si opa medicātis expectas: necesse ē: ut vuln⁹ tuū semper
detegē nō erubescas: erubescē: s; tñ reuela torū: nec abscondas.
Sūt. n. qui pfitendo sicut fabulā enarrāt suoz histozia peccoz
z egritudines aie sue sine pfusione dinumerāt: z pene sine cō
fusiōe pnia: z sine affectu doloris. **L**ito. n. lachrymas inuenit:
z resoluit in gemitū: qui bēt sensū doloris. **S**i vō male egritu
dini despabilior stupor accessit: hic in eo: q nō dolet: qro sani
tati videt eē ppinquior: tātō ab eo fit remotior: q si medic⁹ qsi
clementior fuerit: ut qsi i plaustris leuioribus oia voluerit cu
rare: tu age p temetipso z remedij fortioris z celerioris anide
sanitatis ferz require: cauteriū exposce. **M**edic⁹ tibi semper
psto ē: parat⁹ ē. **N**e. n. horrozi sit tibi tua solitudo: z ut tut⁹ in
cella bites: tres tibi deputari sunt custodes. s. de⁹: pscia: z spi
ritualis pī: deo debes pietatē: cui te totū ipendas: conscie tue

bonorē: corā q̄ peccare erubescas. **P**ri spūali obediam chari-
 tatis: ad quā d̄ oībus recurras. **I**nsup: ut gratū me hēas: ad
 dā tibi z q̄tum z q̄diu puul⁹ es: z donec plenius adīscas di-
 nā cognoscere p̄sentia: pedagogū tibi pcurabo. **E**lige tibi
 tuipse boīem p̄silio meo: cui⁹ viri exēplar: si cordi tuo īfuderit:
 reuerentia inhereserit: ut quotiēs ei⁹ recordatus fueris: ad re-
 uerentia cogitatā assurgas: z temetipm ordines: z cōponas.
Qui cogitatus ac si p̄is sit: in effcū mutue charitatis emen-
 det in te oīa emēdanda: z tñ nullū patiat dānū pccī tui solitu-
 do sua. **H**ic p̄is tibi adsit: q̄ncunq; volueris: increpatiōes ei⁹
 describēt tibi cogitata scā: eius seueritas p̄solatiōes: pietas et
 benignitas exēplum scē vite sinceritas: nā oēs cogitatiōes tu-
 as cū ab eo videri cogitabis: ac si videat: ac si arguat: emenda-
 re cogeris. **S**ic fm p̄ceptū aplī sollicita temetipm: custodi: et
 n̄ temetipm semp inspicias: ab oībus oculis auerte. **E**gregiū
 instrumentū cordis est ocul⁹: si sicut ceta: sic etiā videre posset
 semetipm. **Q**uod cū intiori oculo p̄cessum sit: si ad exterioris
 exemplū seipm negligēs: vacat circa aliena: cū multū vult: nō
 sufficit redire ad seipm. **T**ibi vaca: mltā tuipse tibi sollicitudis
 matia es. **E**xclude etiā ab oculis exterioribus: qđ cū succuisti
 videre ab intioribus: q̄ amare: q̄ nil tam facile recrudescit q̄
 amor: z maxie interiorib⁹ z recetioribus aimis. **A**nde ē non
 nunq̄ sape: z emulari charismata meliora: z tuipse tibi esto pre-
 ambula edificatiōis: alia cella tua extior: alia iterior. **E**xterior
 est dom⁹: in q̄ bitat aia tua cū corde tuo. **I**ntior est p̄scia tua:
 quā inhabitare d̄z oīum interiorū tuorū de⁹ cum spū tuo. **H**o-
 stiū clausure exterioris: figuratū est hostiū circūstātie intioris:
 ut sicut sensus corpis p̄ exteriorē clausurā foris vagari non p̄-
 mittit: sic interior sensus ad suū semp interi⁹ cobibeat. **D**ilige
 ergo interiorem cellā tuam: dilige exteriorē: z unicuiq; ipende

m

cultrū. **L**egat te: ex fīor: nō abscondat: ut nō pecces occult⁹: s; ut
turi⁹ viuas. **N**ō. n. o rudis scis incola: quid celle dēas: si non
cogitas: quō in ea a virijs tuis curaris: nō solūmō: s; etiā non
hēs rixari cū alienis. **N**oscis q̄ p̄scie tue dēas honorē: quicū
q; i ea ex suspirijs grām scī sp̄s z in tēne suauitatis dulcedinē.
Da ergo utriq; celle honorē suū: z tu tibi instituti leges: tu ti
bi p̄esse: z vitā ordinare: z mores pponere: z temetipm iudica
re: teipm apud teipm accusare: sepe etiā p̄dēnare: nec ipunituz
dimittē. **S**edeat iudicans iustitia: stet rea: z seipsā accusans cō
scia. **N**emo pl⁹ diligit: nemo fidelit⁹ indicabit. **A**dane p̄terite
noctis fac a temetipso exactiōem: z venture rōnē diei exige: z
supueniētis noctis fac indictionē. **S**ic distēto: nequaq; tibi ali
qn lasinare p̄mittit: vel vacabit singulis horis: fm cōis instituti
canonē sua distribue exercitia: cui spūalia: spūalia: cui corpalia:
corpalia: in quib⁹ sic exoluat oē debitū spūs deo: corp⁹ spūi: ut
si quid fuerit in t̄missuz: si quid neglectū: si quid ip̄scm: suo mō:
suo loco: suo tpe nō erat impunitū: vel inrecōpentalū: in quib⁹
extra illas horas: de quib⁹ dicit p̄pheta. **S**epties in die laudē
di. ti. martinū ac vespr̄nū sacrificiū ac media noctis ē maxie
ob̄suandū. **N**ō. n. frustra ait p̄pheta. **A**dane astabo tibi: z vi
de. sed q; tūc a curis exteriorib⁹ adhuc sum⁹ ieiuni. et dirigat
oīo mea. si. incen. in p̄spe. tu. eleva. mā. me. sacri. ves. q; tunc ab
hui⁹ mundi ipedimentis iā quodāmō inuenimur digesti. **Q**ui
z in nocturnis vigilijs n̄ris: in quibus media nocte surgimas
ad p̄fidendū nomini dñi p̄fessiōis eiusdē ordinē p̄cedens. **I**n
die inquit tribulatiōis mee deū exquisi. man. me. noc. p̄r. e. z
nō su. de. **I**stis. n. horis potissimū corā deo dēm⁹ nosmetip̄os
p̄stinere quasi facie ad facie: z i lumine vult⁹ eius p̄spicere: tri
bulationē z dolorē nobis de nobis inuenire: z nomē dei inuo
care: scopendo spm n̄m: donec incalescat abiiciendo ad memo

riā abūdātie suauitatis sue: donec ipse i cordibus nr̄is idulce
 scat: z tūc maxie nobis agendū ē: qđ dicit apl̄s. **A**dallo i eccle
 sia quinq; loqui vba sensuū: q̄ decē milia vboꝝ sine intellectu.
Et illud: psallā spū: psallam z mēte. **O**rabo spū: orabo z mēte.
Tūc. n. mēti z spūi aggregādi sūt fruct⁹ sui: ut ex ide vel i abū
 dāria bñdictiōis dei i quietā noctis: vel surgētib⁹ nobis ad
 laudes dei: oīs exide tenor opis nr̄i i ipsi⁹ laudib⁹ sūmet: ac vi
 nificet. **A**ccirco i pueniēdis nocturnis vigilijs: nō expedit in
 multitudie psalmoz obzue intellēm: z exhaurire spm̄: vel extī
 guere. **S**z qđiu sobri⁹ inenit̄ pietate afficiēdus ē: z suo itinē
 dirigend⁹ ad dñm: donec dilato corde currē icipiat: vsq; ad finē
 opis dī. **P**ostmod⁹ feruoris siue modū siue tenorē habitur⁹:
 nisi magna itēdañ negligētia: vel omittat̄ volūtaria misia. **S**ic
 etiā quicūq; sensū xp̄i bz q̄tū pietati xp̄iane expedit: tātūz dei
 sūū: z sūū redēptiōis xp̄i doceat: z utile ei sit. **U**na saltē aliq̄
 diei hora passiōis at redēptiōis ipsi⁹ attēti⁹ recolligē bñficia ad
 fruendū suauit̄ i p̄scia: z recōdēdū fidelit̄ i memoria: qđ est spi
 ritualit̄ māducare corp⁹ xp̄i: z bibere eius sanguinē in memo
 riā eius: qui oībus in se credentibus p̄cepit: dicēs: hoc facite i
 meā cōmemoratiōem. **I**n quo z pp̄ pccm̄ inobediētie: qđ ip̄inz
 sit hoīem tante dei pietatis imemorē esse. **P**alā oībus est: cū
 amici hoīs abeuntis sub quolibet signo cōmendatā memoriā
 nephas sit obliuisci. **S**i quidē scē hui⁹ ac reuerende cōmemo
 rationis mysteriū suo mō: suo tpe: suo loco celebrare licet pan
 cis hoībus: quib⁹ hoc creditūz est mysteriū. **R**em v̄o sacramē
 ti vel mysterij omni tpe z oī loco dominatiōis dī mō: quo tra
 ditum est: hoc est debite pietatis affectu agere z cōtractare: et
 sūmere sibi in salutem omnib⁹ a p̄optum est: quib⁹ dicit̄: vos
 autē genus electum regale sacerdotium: gens sancta: populū
 acquisitionis: ut virtutes annuncietis ei: qui de tenebris vos

vocauit admirabile nomē suū: nā z sacīz sicut accipit ad vitā dignus: sic ad mortē suā: z iuditiū temerate pōt indign⁹. **R**ē vō sacī nemo p̄cipit nisi dignus z idoneus. **S**acramētū sine re sacī mors est. **R**es vō sacī z p̄ter sacm sūmētī vita eterna est. **S**i aut vis z vere oībus vīs horis tā diei q̄ noctis: hoc tibi in cella tua p̄sto ē. **Q**uoties ī cōmemorationē eius: qui p te passus ē huic facto ei⁹ pie: ac fidelr fueris affectus corpus ei⁹ māducas: z sanguinē bibis. **Q**uā diu in eo p amorē ip̄e in te p scitatis z iustitie opationē ī eius corde: z mēbris eius reputaris. **D**eide ēr certis horis certe lectiōi vacandū est. **F**ortuita. n. z varia lectio z q̄ cāu repta nō edificat: s; redit aīnz ista bilē: z leuiter amissa: leu⁹ recedit amēmorīa. **S**z certis ingeniis imoranduz est: z assuefaciendus est aīus. **Q**uo spū scripture scē sunt: eo spū legi desiderāt: ip̄o etiā itelligende sūt. **N**ō q̄ ingredieris in sensuz pauli: donec vsu bone intentiōis in lectione: eius: z studio assidue meditatiōis spm eius imbibaris. **N**ōq̄ intelliges dauid: donec ip̄a experiētia ip̄os psalmoz affectus indueris. **S**icq; dereliquis: z ī oī scriptura tm distat studiū a lectiōe q̄rū aicitia ab hospitio: social affectio: a fortuita salutatiōe. **S**ed z de quotidiana lectione aliquid quotidie in ventrē memorie dimittendus ē: qd̄ fidelius digerāt: qd̄ proposito cōueniat: qd̄ intēiōi pficiat: qd̄ detineat aīnz: vt aliena cogitatiōe nō libeat. **H**auriendus est sepe delectationis serie affectus: z formāda oīo: que lectionē interrūpat: z nō raz ip̄e diat interrūpendo q̄ puriorē cōtinue aīnz ad intelligentia; lectionis restituat intēiōi ei⁹ seruit lectio. **S**i vō in lectiōe dīm querit: qui legit oīa: que legit: cohōpanr ei ī hoc ip̄z: z captiuat sensū legentis: z in seruitutē redigit omēz lectionis intellectū in obsequiū xpī. **S**i in aliud declinat sensū legentis oīa trahit post semetipm: neq; vl tam scm tam piū inuenit in scripturis

¶ seu p̄ vanā gloriā seu p̄ distortū sensū: seu p̄ prauū intellectū
nō applicet vel malicie vel vanitati. **I**n oib⁹. n. scripturis legē
et initiū sapie d̄z eē timor dñi: ut in eo p̄rio solideť intētio legen
tis: et ex eo ordinet̄: et exurgat tot⁹ lectiōis intellcūs et sēsūs.
A spūalib⁹ v̄o exercitijs in corpalia: nunq̄ lōge vel in totū re
cedat̄: s̄z ut facile ad ea possit redire aius assuefact⁹: et cū ill⁹ se
mutat: istis semp̄ ibereat. **S**icut. n. sup̄ dcm̄ ē: nō pp̄ mulierem
s̄z mulier pp̄ viz. **N**ec spūalia pp̄ carnalia: s̄z carnalia pp̄ spūa
lia. **C**orpalia v̄o exercitia nūc dicim⁹: q̄ manuali ope corpaliť
exercent̄. **N**ā sunt et alia corp̄is exercitia: i quib⁹ necesse ē cor
pus laborat̄: sicut sūt vigilie ieiunia et alia huiusmōi: q̄ spūalia
nō īpediūt: sed inuāt: si cū rōne et discretiōe fiāt. **Q**ue si ex idi
scretiōis vitio sic agant̄: ut vel desinēre spū vel lāguēte: corpa
lia spūalia īpediant: qui sic est corp̄i suo tulit boni opis effectū
deū renuit. **N**ō qđ fm̄ apli sensū non videat̄ etiā hoc: et nō de
ceat: et nō deat: et iustū nō sit: caput aliqñ dolere i fuitō dī. **O**lī
sepe vsqz ad dolorē laborauit in vanitate seculi. **E**surire venit
vsqz ad migitū: qui sepe vel aliqñ replet⁹ ē vsqz ad vomitum:
s̄z mod⁹ in oib⁹ hñdus ē. **A**ffligēdū ē corp⁹ aliqñ: sed nō ē cō
terendū. **N**ā corp̄alis exercitatio ad modicū quidē: s̄z tñ util⁹
ē: pp̄ qđ et ad modicū: hoc ē: nō i p̄cupiscētijs: s̄z tñ cura carnis
agēda ē. **A**gēda v̄o est sobrie cū spūali qđā disciplina: ut neqz
in mō ei⁹: neqz i q̄litate: neqz in q̄ritate appeat aliquid: qđ non
deceat fūū dei. **E**is. n. q̄ inbonesta sūt n̄ra: abūdantiōrē hono
rem circūdare dēmus. **H**onesta v̄o n̄ra: nulli⁹ egent. **N**ō solū
aūt bec: s̄z et oēm vitā nostrā: q̄uis boib⁹ occultā exhibere de
bem⁹ scām et honestā et oēm cōuersatiōem nostrā scis āgelis
p̄spiciabilē agere et delectabilē: q̄uis int̄ domesticos parētes i
elusam. **O**īa n̄ra inquit apls honeste fiāt in nobis. **E**rara deo
res est honestas: et scōz angeloz amica. **P**ropter quod etiāz

subet apl's velari mulieres ppter angelos: qui cū pculdubio tā
die q̄ nocte vobiscū sunt i cellis vris: vos custodiētes: z vris
studijs p̄gaudētes: z cooperātes: placet eis: ut etiā nullo ho
mine videre oia v̄ra honeste fiant: sine ergo māducetis: sine bi
bitis: siue aliquid aliud facietis: oia in dñi agite p̄ie: sancte: z re
ligiose. **S**i māducas: mensam tuā p se satis sobriaz sobrietas
tua pornet. **E**t cū manducas: nequaquā tor⁹ māduces: sed cor
de tuo suā refectiōem p̄corāte: mēs sua nō negligat: sed o me
moriam suauitatis dñi v̄l scripturaz aliquid. **Q**uā cā pascat medi
tādo: vel saltē memorādo secū ruminet: z digerāt: sic ipsa ne
cessitas nō secularit̄ nō carnalit̄ expleat̄: sed sicut decet mona
chū: sicut p̄uenit f̄uo dei. **N**ā etiā quo ad sanitatē corpis cib⁹
q̄to honest⁹ z ordinat⁹ sūmit̄: z ingerit̄: tāto facil⁹ z salubri⁹
digerit̄. **O**bsuand⁹ est ergo sūmedi-mod⁹ z ipsi cibi q̄ritas et
qualitas: fugiēda supflua z adulterina p̄dimētia. **O**bsuād⁹ est
mod⁹: ut nō effūdāt sup oēs cibū aīam suā: ut qui cōmedit āre
horā z ipsi qualitatis: quib⁹ utit̄ cōitas z fraternitas: excepta
cā manifeste necessitatis. **D**e p̄dimētis v̄o sufficiat: obsecro: ut
cōestibiles fiant cibi v̄ri: non ut cōcupiscibiles vel delectabi
les. **S**ufficit. n. cōcupiscētie malicia sua: que cuz vix aut nul
lo modo per transire possit ad finem explende necessitatis: nī
si per viam quantecūq; delectationis si cepit accipere irritamē
ta ab eis: qui perpetuū suscipere bellum aduersus eius oble
cramenta fuerint duo contra unum: z sic periclitatur continē
tia. **D**einde sicut de cibo dictum est: sic de somno. **N**unc inquā
tum potes serue dei: ne totus aliquādo dormias: ne sit somn⁹
tuns non requies lassī: sed sepultura corporis suffocati: non
reparatio sed exercitatio spiritus tui. **S**uspecta res est som
nus: z ex magna parte ebrietati similis. **E**xceptis enim vitijis

quibus in dormiente cum corde dormitante ratione non est:
qui contradicat quantum ad debitum continui. **P**rofecto nil
temporis tam depit de vita nostra q̄ quod somno deputatur.
Iturus ergo in somnum semper aliud defer tecum in memo-
ria vel cogitatione: in quo placide obdormias: quod non nūq̄
etiam somniare inuet: quod etiam enigilante te excipiens in
statum externe intētionis te restituat. **S**ic tibi nox sicut dies
illuminabitur: et nox illuminatio tua erit in delirijs tuis. **P**la-
cide obdormies: in pace quiesces: facile enigilabis: et surgens
facilis: et agilis eris ad redeundum in id: unde non totus di-
scessisti. **S**obrium enim cibum sobriuniq̄ sensum sequitur so-
brius somnus. **C**arnalis vero ille et brutus: et sicut dicitur: le-
ctus abhominandus est seruo dei. **D**e quo v̄o post cōgruam
quietem facile est sensus cordis et mentis euocare: et quasi ser-
uos domus patrifamilias ad opera necessaria spiritui suscita-
re: et remittere huiusmodi somn⁹ suo tempore modo suo asper-
nandus non est. **S**i prudens est: et deo deditus animus habe-
re se debet in cella sua: et in conscientia sua: sicut prudens pat-
familias in domo sua. **S**icut salomon dicit: mulierem litigio-
sam carnem suam: sed ad sobrietatem moderatam. et assuefa-
ctam ad obedientiam et laborem paratam ubiq̄ institutam: et
esurire: et saturari: et abundare: et penuriam pati. **H**abeat sen-
sus exteriores non dices: sed seruientes interiores sobrios et
efficaces. **H**abeat oēm oīno domū vel familiam cogitationū
suarū sic ordinatam et disciplinatam: ut dicat huic: vade: et va-
dit: et alio veni: et veniat: et seruo suo corpori suo: fac hoc: et abs-
q̄ contradictione faciat. **Q**ui sic semetipsum ordinat: et regit
in conscientia sua: optime sibi credendus: et mittendus est

in cella sua. **S**ed hoc pfectoz vel pfecte iā incipientiū qđ: iō p
posuim⁹ in icipientibus z nouitiis: vt sciāt quid desit sibi: z q̄
extendere. hēant intētiōē studiū sui. **S**ciendū vero est: qz cuz
de carnali vel aīali sensu vel rōnali scia: vel spūali scia diximus
z vnū hoīem describimus: in quo fm diuersos pfectus z pro
fectu nō prouēns z intētiōis affectus: bec oīa diuersis tēpo
ribus: possibile est inueniri z tria hoīm genera singla fm sta
tuū hoz pprietates in professione religionis in cellis militan
tia. **Q**uāvis celle dignitas: z scē solitudinis secretū z solitarie
pfectionis titulus nō nisi pfectis puenire vī. **Q**uorum sicut
apl's dicit: est solidus cib⁹ z qui pro p̄suetudine excitatos hz
sensus ad discretionē boni vl' mali: in quo z si rōnal' proxim⁹
est sapiēti vterqz videret̄ ēr tollerand⁹: sed certe aīalis: qui nō
pcipit ea: que dei sūt: penitus putaret̄ arcendus: sed occurrit
Petrus apl's dicens quibuscūqz: si spm scm̄ ipi acceperunt: sicut
z nos: ego quis erā: vt p̄biberē deū: **S**pūs. n. sanctus bona
volūtas est: nec enī sine grādi scrupulo mētis a quacūqz p̄fēs
sionis altitudine arcendus est: cui testis inhabitantis z trabētis
spūs bona volūtas est. **N**ec. n. sine grandi scrupulo mentis a
quacūqz professionis altitudie arcendus est: cui testis inhabitā
tis z trabentis spūs bona volūtas est. **S**i quidē ex duob⁹ ho
minū generib⁹ cellaz hīratio supplenda est. **S**cilicet vel d̄ sim
plicibus: qz sensu z volūtare ad sequendā religiosaz prudētiāz
feruentis appuerūt: z hūiles vel de prudētibus: quos religio
se z scē simplicitatis p̄stiterit esse emulatiōis stulta supbia vel
supba stultitia a tabernaclo iustoz semp procul sit. **E**st autēz
oīs supbia stulta q̄uis nō oīs stultitia supba. **S**tultitia ē sic
supbia nō nūq̄: simplicitas inuenit̄: que si ignorat forsan ē do
cibilis: z si nequit doceri: forsan est tractabil' z prima est ciuit
tas refugii simplicitati cohabitatio religiōis nō sit talis: que nolit

būiliari vel tā bruta vt nō possit regi vel tractari. **B**ona tam
volūtas z si multū sit bruta nō tñ est deserēda: sed salutari cō
silio ad laboriosā z actuosā vitā transmittēda. **S**upba autē
q̄uis sibi prudens videat dimitteṇda sibi est z abnegāda. **S**i
enī admittit supbus. **P**rima die qua ingredit̃ bitare incipit
leges dare. **N**imiū stultus vō discere nō pōr: qđ inuenit. **S**ol
licite ergo z prudēt ppendū est quis admittat̃ ad bitandū se
cū. **M**alus ergo hō nūq̄ tu: te secū bitat qz cū malo hoīe bi
tat z nemo molestior est ei: q̄ ip̄e sibi. **N**az in sani z nimium
demētes z qui nō satis quacūqz de cā mentis sue bene cōpo
tes sunt: custodiri solēt. nec sibi relinqui vī cōmitti: ne solitudi
ne sua male vtant̃. **A**dmittant̃ ergo aiales hīles: pauperes
sp̄u ad cōuersationē cellaz: sed vt fiāt ipsi rōnales ac spūales
nō pp̄ eos ip̄i: qui iaz hoc mernerūt puerant̃ retro z efficiā
tur aiales. **S**uscitent̃ modi benivolētia charitatis portent̃ in
oī patia: benignitatē. **S**i qui eis ppatiūtur nō pfūdāt: nec si
querāt eoz pfectū: vt pp̄ eos cogant̃ incurrere ppositi in re
ligione rigoris defectū. **I**ude subintrāit iaz de ore alieno sū
ptuosa z q̄rū pudor sint ābitiosa cellaz edificatō z abiecta scā
simplicitate z rusticitate. **S**icut salomon dicit ab altissio crea
ta q̄i religiosas quasdā nobis curamus bitationū honestates
in quibus tm̄ ppassuz est aialibus: vt pene oēs in hoc effectū
simus aiales. **D**imissaz a p̄ribus n̄ris nobis iuxta hereditario
formā paup̄ratis z scē simplicitatis sp̄em vez decorē dom⁹ vī
alienātes a nobis z a cellis n̄ris p man⁹ artificū exquisitoz cel
las n̄ h̄m̄iticas edificam⁹ q̄ arrōaticas nobis siglas i titulo. **L**.
solidoz p̄cupias ocl⁹ n̄roz de elēosinis paup̄z a n̄ puta dic
obprobriū. **A**. solidoz a celli pauperū. **C**ur non potius. **A**. de
narioz. **C**ur nō potius nulloz. **C**ur nō potius gratis filii grē
ip̄e sibi edificat. **Q**uid r̄nsuz ē moysi cū cōsūar̄m tabernac̄lū

Elide inquit oia & facito fm exēplar q̄ ostensuz ē tibi in mon
te. **N**ā a scli hoibus decet fieri tabernaculm dei cum hoibus.
Ipi quibus in altitudine mētis oñdiť exēplar miri decoris do
mus dei ipi edificent sibi. **I**pi quib⁹ sollicitudo initioꝝ suoz
cōtēptū & negligentia indicit oīuz exteriorū: ipi edificent sibi
formā paupertatis & scē simplicitatis spēm & pīne fragilitatis
liniamēta nulla sic aptabit artificū industria: sicut eoz negligē
tia. **E**rgo obsecro ī peregrinationē hui⁹ scli in militia hac sup
terrā edificemus nobis domos luteas nō domos ad bitandū:
sed tabernacula ad deferendum vtpote cito inde vocādī & emi
graturi in pīam & charitatē nīam: & domū eternitatis nostre.
In castris quippe sum⁹: in alieno militamus: facile ē: quicquid
naturale in alieno laborat. **N**ūquid non facile est solitario et
sufficiens nature & cōgruū scie. **I**psi sibi cellā de uirgis conte
xere de luto plasmare vñdīq; opare: & decētissime inhabitare.
Et quid āplius requirendū. **C**redite frēs & vtināz experiri
nobis nō pīngat: q̄ pulchritudines iste: & forenses honestates
cito virile ppositū enarrant: & masculū aīoz effemināt. **N**am
si ipso sepe vsu supponūtur eaz delectatiōes: & si sūt aliqui qui
vtant hui⁹ mōi q̄ non vtentes tñ cōtēptu meli⁹ q̄ vsu exetrā
tur & vincūtur huiusmōi affectiōes. **C**ōfortant etia nō modi
cū interioribus nīis exteriora nīa ad similitudinē mentis apta
ta & cōposita. & bono proposito suo mō respōdētia. **P**aupior
enī cultus in aliis frenat cōcupiscentiā: ī aliis circa amorē pau
pertatis afficit psciam. **S**ed intentū interiorib⁹ suis aīuz ma
gis docēt in occulta oia: & neglecta exteriora quibus aīus ipse
incola domus sepi⁹ alibi cōuersa dignoscit: seq; magis occupa
ta intentio sibi denūtiat & efficaciter bone pscie cōsiliat interio
ra: cū oia exteriora voluisse renūtiat. **O**bsecro ergo vt mane

ant celle ille delicatiores sicut facte sunt: sed non crescat nume-
rus carū. **S**intq; in valitudinaria fratribus animalibus z in
firmioribus donec cōualecant hoc est incipiāt desiderare non
valitudinaria: sed tabernacula inilitantia in castris dei. **M**ane-
ant autē i exēplū posteris nr̄is: q; tales habuistis z sp̄cūistis.
Nos autē qui sp̄uales estis sicut hebrei. i. transcūtes: nisi habē-
tes hic ciuitatē manentē: sed futurā inquiretes edificate vobis
sicut cepistis casulas in quibus habitetis. **I**n casulis. n. habita-
uerūt patres nr̄i habitantes in terra repromissionis quasi in
aliena cum coheredibus promissionis: expectantes fundamē-
ta habitantem ciuitatē: cuius artifex z cōditor est deus: nō ac-
ceptis repromissionibus: sed a longe eas aspicientes z salutantes
z confitentes: quia hospites sunt z peregrini super terraz.
Qui enim hoc dicunt significant se patriam inquirere melio-
rem hoc est celestem. **I**ccirco patres nostri i egypto z i heba-
da sancte huius vite ardentissimi emulatores insolitudini-
bus degentes angustiati: afflicti: quibus dignus non erat mū-
dus. **I**psi sibi cellas edificabant: in quibus tecti tantummodo
z circūsepti a turbine z a pluuia tutabantur: in quibus bere-
mitice fragilitates delitiis affluentes locuplerabant multos
īpsi egentes: quos quo nomine dignos appellare nescio homi-
nes celestes aut angelos terrestres degentes in terris: sed con-
uersatione habentes in celis. **L**aborabant manibus suis: z o
labore suo pauperes pascebant esurientes. **I**psi de vastitate
beremi: vrbiū: carceres alebant: z infirmos z in qui-
buslibet necessitatibus positos sustentabant viuentes de la-
bore suo. z habitantes in labore manuum suarum. **Q**uid
ad hec dicemus nos animales: sed animalia terrena ad ha-
bētes terre z sensibus carnis nr̄e: i sensu carnis nr̄e ābulātes

ex alienis manibus pendētes: quīs consolet nos ille: qui cum
dixisset: pauper pro nobis factus est: et qui volūtarie paupertatis
dedit pceptū: ipse eiusdē paupertati in semetipso nobis formā di
gnatus est demonstrare. **U**t. n. sciāt euāgelici pauperes: quid eis
faciendū sit: ipse etiā a fidelib⁹ pasci voluit nō nūq̃ ab infidelib⁹:
sed ut fideles facēt vite necessaria: accipe nō recusant. **S**ed in
primitiua ecclesia pauperes illos scōs: qui pro xpō rapinā bonorū
suorū pcessi fuerant: ut secundum pfectionis p̃siliū omnia reliquerāt:
vel vendiderant: et fratrib⁹ fidelib⁹ cōmunia effecerant. **Q**uā
ta sollicitudine: quanta pietate sancti apostoli alenda a fidelib⁹
pcurabant: et liber actuū apostolorū: et paulus in epistolis suis
manifeste dinumerat. **Q**uod et si concedit: liberius hoc ipsum
dñō p̃cipiente et ordinante euāgeliiū ānūnciantibus: ex aploz
tamē auctoritate nō negat etiā euāgelice viuētib⁹ sicut scīs
illis paupib⁹: qui tunc erāt hierusalē: qui etiā sci ob hoc vo
cant: quia in p̃fessione scitatis et cōis vite nomen declarant: et se
metipsos in hoc ipsi pauperes spōte effecerāt. **Q**uod tibi apl's
seuerissima auctoritate et q̃busdā denūciat: ut qui nō vult opa
ri: nō māducat: p̃tinuo oñdēs: de quib⁹ dicet: et subiūxit: dicēs:
Audiuim⁹. n. quosdā ambulātes int̃ vos inquieti: nihil opan
tes: sed curiose agentes. **H**is autē: qui huiusmōdi sūt denuncia
m⁹: obsecram⁹ i deo iesu xpō: ut cū silētio opantes: suū panem
māducent. **S**uū: hoc ē: suo labore parū et acquisitū. **E**t int̃ ne
illos: quīs inquietos nihil opantes: et curiose agentes: nomē
tñ dñi super se habentes q̃si deposuisse videt̃ et abiēcisse: statim
intulit dicens. **V**os autē fratres nolite deficere benefacere in
xpō iesu dñō nrō. **A**c si diceret. **E**t si illi p̃seuerāt i negligē
tia sua: vos mihi i substētādīs eis nolite deficē a bñficētia vr̃a.
Aū ergo seuerissime sup̃ius denunciavit non manducandū:
non volentibus opari: sed nihil opantibus aliquātulū se exhi

buerit clementiorē possemus dicere ꝑ testū ꝑboꝝ eius: ne oīo
abhorrēt a nē nō valentibꝫ indulgentiā istā: sed etiā
cū istis denūtiēt ⁊ obsecrēt in dño iesu xpō: vt cū sillētio panē
suū manducēt: videntꝫ panē nō suū manducare: nisi eū suū effi
ciant opando: q̄tū opari possunt sub testimonio dei ⁊ cōscie sue
Ignosce dñe ignosce excusamus tergurifamur: sed nō est: qui
se abscondat a lumine veritatis tue. **Q**uod sicut illuminat conuer
sos: sic etiā ferit auersos. **N**ō etiā est occultatū os nꝛꝫ a te: q̄
fecisti in oculo hoīũ. **N**os nobis metīpos facimus illud oc
cultū: q̄ vix est aliquis: qui in eis: que ad te sūt: expiri velit: q̄
possit: ⁊ q̄ pꝛōptissime pōt: q̄ncūq; ꝑm carnē vel seclūz: siue ri
mor impulerit: siue cupiditas traxerit. **S**ed ⁊ si fallimꝫ hoīes
inscios nō nos pꝛmittās q̄i volētes fallere te. **F**allamꝫ nosmet
īpos. **N**ō laboramus: qd non possumus vel non posse nobis
videmur vel ꝑsuetudie otii: ⁊ delitiaz nꝛāz nos nō posse effi
cimus. **A**doremus ergo semp ⁊ procidamus ⁊ ploremus co
rā te: qui fecisti nos: vt forsitan: quia nō multū hoc volumꝫ: nō
possumus: vel q̄ volumus cū nō potuimus: cū volumus non
possumꝫ: vescamur aut ꝑm penam ade pane nꝛo: si nō possumꝫ
in sudore vultus nꝛi: in dolore cordis nꝛi: in lachrymis doloris
si nō possumus in sudore laboris. **M**agnā hanc iacturā ꝑfes
sionis nꝛe supplet pietas ac deuote ꝑscie hūilitas. **S**ūt lachry
me nꝛe panes die ac nocte q̄ diu dicūt aīe nꝛe vbi ē deus tuus
Hoc est q̄ diu peregrinatꝫ a dño deo suo ⁊ a luīe vultus sui.
Un quidē erat necessariū. **S**ed qui nec in vno figimur: nec ī
multis exercemur ī quo ordie ꝑputabimur vtinā cū illo: cum
quo apl's dicit: ⁊ qui opatur credenti aut in euz: qui iustificat ī
piuz reputabitur fides eius ad iustitiā ꝑm ꝑpositum grē dei.
Utinā cū ꝑccōre illo cui multū dimissum est q̄ multū dilexit.
Beata aīa: que hoc iudicio apud deū meruit iustificari ī iudi

cio diligentium nomen domini. **U**t omissa omnium iustitia: operum et fiducia: meritorum in hoc solo iustificetur: quoniam dilexit multum: nam in diligendo te deus. **R**etributio magna est diligenti persone: ipsa dilectio: deinde vero vita eterna. **S**ic fratres obsecro non excusemus nos: sed accusemus nos et confiteamur. **E**t qui magni nominis umbram: et personale quoddam figuratum perfectionis apud homines induimus: apud deum persone nostre cognoscentes paupertatem: non usquequaque recedamus a veritate. et veritas liberabit nos. **D**einde docendus est animus insipiens et christi tyrannidus deo appropinquare: ut et deus appropinquet ei. **S**ic. n. admonet apostolus. **A**ppropinquate deo et appropinquabit vobis. **N**on solum. n. faciendus est homo et formandus: sed et vivificandus. **P**rimo. n. formavit deus hominem: deinde spiravit in faciem eius spiram. vi. et fructus est homo iam vivus. **F**ormatio hominis et instauratio est moralis: vita eius amor dei est. **D**inc fides concipit spes parturit: charitas format. **A**mor. n. dei vel amor deus spiritus sanctus: amoris hominis: et spiritus se in fundes: afficit eum sibi. **E**t amans semetipsum de homine deus secum unum efficit et spiritum eius et amorem eius. **S**icut. n. non habet corpus. **N**on vivat nisi de spiritu suo: sicut affectus hominis qui amor dei non vivit: hoc non amat deum nisi de spiritu sancto suo. **A**more ergo dei in homine ex gratia genitum: lactat lectio: meditatio pascit: oratio confortat: et illuminat. **A**nimali vero et novo in christo homini ad excitanda eius interiora melius et tutius proponuntur legenda et medicanda redeptionis nostre exercitia et ostendere in eis exemplum humilitatis probatio veritatis et affectus pietatis: et descripturis sanctis: et sanctorum tractatibus: patrum moraliumque que et planiora. **P**roponenda et sunt ei gesta et passionis sanctorum. **U**bi nec laborandum ei sit in planitie historiali et semper aliquid occurrat quod novitium animus excitet ad amorem dei et preceptum sui. **P**orro alie historie delectant quidem cum leguntur: sed non edificant quin potius mentem inficiunt in tempore orationis vel spirituali meditationis: in viliis que vel noxia: faciunt scaturire:

in memoriā lectiōis quippe mōus siliis: meditatio sequi solet. **D**if-
ficiliū z lectio scripturarū fatigat nō reficit teneriorē aīuz: frā-
git intētionēz: beberat sensuz vel ingeniū. **D**ocendus est et in
orōne sua sursum cor leuare: spūalr orare a cordibus vel corpo-
rū imaginibus: cū dñm cogitat: q̄tū pōt recedere. **A**mmōnēd⁹
est: q̄ta puritate cordis itendere in cū cui sacrificiū orōnis sue
offert tñ ei in affectu est: z amor ip̄e intellect⁹ ei est. **Q**uātuz
ip̄e ei in affectu est: tñ sapit ei hoc ip̄m. **S**i dignū deo est q̄ of-
fert: z in eo sibi bñ est hui⁹ modi hōi oranti vel meditati. **D**e-
lius ac tutius sicut iam dcm̄ est proponit imago dñice hūanita-
tis: natiuitatis eius. passionis z nois: vt infirmus aīus: qui n̄
nouit cogitare: nisi corpa z corporalia bēat aliquid: cui se affici
at: cui iuxta modū suū pietatis intuitu inherere. **E**st quippe ī
forma meditatiōis: a quo nūc legit in iob. **V**isitās homo spēz
suā non peccet: hoc cū intētionis sue intuitū nī cū dirigat hūa-
nā in deo spēz cogitādo a vō nō: vsq; quaq; recedat: z ouz per
fidem ab hominis deuz non diuidit: deum alī homine appre-
hendere adiscat. **I**n quo pauperibus spiritu: z simplicibus fi-
liis de tanto animo solet esse affectus dulcior: quanto huma-
ne nature propinquior. **P**ostmodū vero fide migrante in af-
fectum amplexantes in medio cordis sui dulcis amoris ample-
xu: xpm totum hominē: propter hominē assumptū totū dñm:
pp assumētez deum incipiunt eum iam nō fm carnez cogno-
scere quāuis eum: nec deum fm deum plene possint cogitare.
Et sanctificando eum in cordibus suis offerre ei amatur vo-
ta sua: que distinxerūt labia sua obsecrationes omnes postula-
tiones gratiarū actiones pro tēpore p causa cōgruentes. **S**ūt
enī orōnes alie breues ac simplices: sicut eas format volūtas
seu necessitas orantis pro causa incidenti. **A**lie prolixiores z
rationabiles sicut in īquisitione veritatis perētes: querētes: pul-

fantes: donec accipiāt: inueniāt: et apianf eis. **A**lle alacres spū
et fecūde in affectu fernētis et gaudio grē illuminātis. **E**t ipe
sunt: quas apl's alio ordine dinumerat: obsecratiōes: orōnes:
postulatiōes: grāz actiōes. **N**ā postulatio ē: quā primā possu
mus circa obtinēdi rpalia et necessaria aliq̄ vite hui⁹: in q̄ deus
postulātis quidē approbās bonā voluntatē facit nū: qd̄ meli⁹
indicat: et dat libent̄ ei: qd̄ bene postulat: ipsa est: de qua psalmi
sta ait. **Q**uā ad huc et oro in benepla. eo. **H**ec est et boiū im
pioꝝ: qz oīum con. ē: sed maxie filioꝝ scilicet hui⁹ desiderare tran
quillitatē pacis: sanitatē corpis: temperiē aeris: et alia q̄ ad vi
te hui⁹ vsū spectant et necessitatē et abutentiū voluntatē. **P**ro
quib⁹ qui fidelit̄ postulant: q̄uis nō ea postulēt nisi ad necessi
tatē: nū et hoc ipm volūtatē dei suā semp subiiciūt. **O**bsecratio
vō est i exercitijs spūalib⁹ anxia ad deū instātia: in quib⁹ ante
grām succurrentē: qui apponit sciam: nō apponit nisi dolorem.
Oro vō ē boīs deo adberentis affectio et familiaris qdā et pia
allocutio et statio illuminante mētis ad fruendam q̄diu licet.
Porro grāz actio ē i intellē et cognitiōe grē dei bōe volūta
tis idēficiens ad deū et i reflexa itentio et si aliqñ vel nō sit:
vel torpeat siue actio extior affectio. **H**ec. n. ē: de q̄ dicit apl's.
Velle adiacet mibi: p̄ficē aut bonū nō iuenio. **A**c si dicat: sēp
quidē velle adest: s; aliqñ iacer: hoc ē: inefficax ē: qz p̄ficē opus
bonū q̄ro: s; nō iuenio. **H**ec ē charitas: q̄ nunq̄ deficit: ipsa ē
sine int̄missiōe orō seu grāz actio: de q̄ apl's ait. **S**emp sine in
termissiōe orātes: sēp grās agentes. **E**st. n. ignis qdā bōitas
mētis et bñ p̄positi ai et ad p̄ez deū i filijs dī bōitatis ei⁹ qdā
silitudo orans p̄ oib⁹ semp: et grās agēs i oib⁹ tot mōis i orō
ne vel grāz actiōe in deū: se iugit refundēs: quot i suis necessi
tarib⁹ vel p̄solariōib⁹ in p̄xis etiā vel p̄passionib⁹ p̄gratulariō
nib⁹ causales in hoc mās iuenit p̄ affcūs. **H**oc aut iugit in

gratiaz actiōibus ē: qz qui sic ē: semp in gaudio sci spūs ē. **I**n
postulatiōib⁹ ergo pie ac fidelit⁹ agendū ē: sz nō est illi⁹ p̄tinacit⁹
inherendū: qz nos nescim⁹: sed p̄ celestis scit: quid i tētiōib⁹
istis necesse nobis sit. **O**bscratiōib⁹ vō iustendū ē: sz i oī būlli
tate z paria: qz nō afferūt fructū nisi in paria. **N**ō nūq̄. n. cuz
celerrim⁹ grā nō subuenit: sit obscrātū celum encū z terra sua
ferrea. **E**t cū relicta sibi hui⁹ cordis duritia ad notū exaudiri
nō meret⁹ anxietas desiderātis negari: sibi existimat: quicquid
differēt. **C**ūqz sicut cananea illa p̄teriri se: ac despici: īgemiscit:
q̄si in mūdicia carnis p̄terita sibi peccā sua īputari: vel īpropari
imaginat⁹. **N**ō nūq̄ vō sine labore petēs accipit: q̄rens iue
nit: z pulsanti apit⁹. **E**t psolatōes ac suauitates inuenire tādē
aliquī meret⁹ labor obscratoris. **N**ō nūq̄ etiā pure orōnis af
fectus: z bona illa affectiōis suauitas nō inuenit⁹: sed q̄si iuenit
cū nō petentē: nō q̄rentē: nō pulsantē: z q̄si nesciētē grā perue
nit: z tanq̄ seruoꝝ recipit i mensa filioꝝ cū rudis adhuc etiam
incipiens aīus in eū orādī assūmit affectū: qui p̄ p̄mio scītatis
reddi solet meritis p̄fectoꝝ. **Q**uō cū fit: agit⁹: ut vel in iudiciū
suū nō liceat nescire negligentī: quod negligat: vel ut p̄uocatio
charitatis amorē in eo ultro se offerētis accendat: in quo p̄b
dolor populi nrī fallunt⁹: qz cū pascunt⁹ pane filioꝝ: iā se esse fi
lios arbitrant⁹: z deficientes vñ p̄ficere dēbant: ex vīsitante glia
euanescūt a p̄scia scā: arbitantes se aliquid esse: cū nihil sint.
Et de bonis dei nō emēdant⁹: sed indurant⁹: z fiūt: de quibus
psalmista dicit. **I**nimici dñi mēriti sunt ei z er. te. eo. in secula.
Et itez. **A**ibavit illos ex adipe fru. z de pe. mel. sa. eos. **P**a
scent⁹. n. deo aliquī: z de p̄cioso regre. substā. fui. ut affectet eē
filij. **I**psi vō grā dei abutētes: efficiunt⁹ inimici. **U**t. n. abutāt⁹
z scripturis scīs i peccis vel in p̄cipiscētijs suis redeuntes ad
eas post orōnes: dicūt sibi illud vxoris māne. **S**i dñs voluissz

nos occidere: nō suscepisset sacrificiū de manib⁹ nris. **Q**uā dile-
cta tabernacula tua dñe. i. vir: in quib⁹ passer iuenit sibi domū
z turē nidū: vbi repōat pullos suos. **P**asser inq̃: nāl'r aial vi-
ciosū: mobile: leue: īportunū: garrulū: ac pñū ī libidinē. **E**t tur-
tur luci⁹ amica: opaca solitudis: familiaris icola: forma simpli-
citat̃is: exēplūz castitat̃is. **I**lle sibi iuenit ī eis domūz securita-
tis. **I**lla nidū sibi vbi repōat pullos suos: q̃ sunt hec nisi iuue-
nū nāl'r calid⁹ sanguis: z feruid⁹ aius: etas labilis: curiositas
inquieta: z virilitas maturitatis: seuer⁹ aius: cast⁹: sobri⁹ p sen-
sus extiores q̃rum pōt: z intra semetipm recōdēs semetipm.
Quorū alterz ī tabernaculis dñi vtrūq̃ ī disciplina cellaz inne-
nit sibi ab oib⁹ vitijs quietū firmamētū stabilitatē: z māsuētudi-
nē securitat̃is. **A**lterz vō ī secreto celle secretiorē recessū p̃sciet:
vbi reponāt: z nutriāt scāz affectionū suaz fruct⁹ z spūal' sen-
sus p̃replatiōis. **P**asser solitari⁹ ī recto: hoc ē ī altitudie p̃re-
plationis carnale amat bitatiōem carnalis p̃uersatiōis. **T**urē
ī inferiorib⁹ fecundat: z gaudet ī fructib⁹ bñilitatis. **P**erfecti
etenī quīqz z spūales: qui turturis noīe designāt ad firmamē-
tū z robur vtriusque sue p̃ vtrūq̃ obeīe z subiectiōis p̃mūt se sēp:
ac deīciūt ī id: qd̃ incipiētiū ē. **E**t humiliādo se magis p̃ficiūt
pp̃ fruct⁹ solitudis: nō arbitrātes eē negligēdā p̃sciam volūta-
rie subiectiōis vsū socialis vite z dulcedinē fratne charitatis.
Nō vir spūalis et corpe suo spūalit̃ utēs: sūit utē ei⁹: quā bēt
aialis hō p̃ viz coactā: rōnal' p̃ p̃suetudinē sobactā: accipe me-
ret̃ q̃si nāl'r affectā: vbi ille obedīaz necessitat̃is: ipse eā hz cha-
ritatis: vbi ille vtrutes: ipse hz eas vsas ī mores. **I**lli vō passe-
res dei sursum redētes ad ea: q̃ sunt p̃fēōz: nō elatiōis p̃sumpti-
one s; amoris pietate ī paup̃tate spūit⁹ sui sublimati nō repel-
lunt: vt elati: s; suscipiunt ut dñori. **A**liqui hoc merunt expiri:
quo spūitales frui: z sēp affectāt mutari corū vitā actiua: ad

quoꝝ ambiūť p̄solatiōez p̄tēplatiuā. **S**icq; uno spū l; nō uno
gressu gradiētes: eā p̄ficiunt z spūales in humili: z incipiētes
in sublimi. **E**t hec sūt cellaz bene ordinataz scā p̄mercia: stu
dia venerāda: oia negociola: quies oposa: charitas ordinata:
mutuo silētio sibi colloqui: z in abñtia ab inuicē se ad inuicem
magis frui: p̄ficere de inuicē: z cū se nō vident: ad inuicem in
alio vident: quod imitandum est: in se ipsis nō nisi qđ flendum
est. **E**go v̄e sicut dicit hieremias. **V**ir videns paup̄ratē meā:
cū alienas diuitias computo: in semetipso erubescō: z suspiro:
q; qđ tracto in alieno: mallē i p̄prio. **D**e duob; quippe malis
tollerabili; est: qđ amas nō vidē: qđ vidē: z nō hēre: q̄uis non
sic de bonis dñi. **B**ona. n. dñi videre amare est: amare nō ha
bere est. **N**ō vitamur inq̄tum possum;: ut videamus vidēdo
intelligam;: z itelligendo amem;: ut amādo habeamus. **D**ñe
sup hoc ante te om. de. me. z gemi. me. a te nō sunt absco. **D**e
aīali vō statu transeuntē ad rōnalē: ut de rōnali trāseamus ad
sp̄ritualē tractādo: z utinā p̄ficiendo. **P**rimo scire debemus:
q; sapia sicut in libro nois ei; legitur p̄occupat eos: qui se p̄cu
piscunt: z occurrit eis: z oñdit se i vīs hylaritatis sicut in pro
ficiendo sicut in meditando: z tractando attingens vbiq; pro
pter suā mundiciā. **A**dinuat. n. de; vultu suo se intuentem: ac
mouet promouet: z attrahit species summi boni contemplan
tem. **Q**uq; tunc in proficiendo in amorem: sursum ascendit: z
amanti z desideranti gratia condescendunt: unum sepe fiunt:
q; illos duos status efficiunt: que sunt ratio z amor: z que ex
eis efficiuntur. s. scientia z sapientia. **N**ec iā possunt alii se
cus tractari vel cogitari: que iam unum z uni; opationis ac
virtutis sunt: z in sensu intelligētis z i gaudio fruētis. **Q**uis
ergo distinguend; sit alter ab altero: tñ cū sic se res obtulerit:
z cogitandus z tractandus erit alter cum altero z in altero.

Quia ergo: sicut iam supra dictum est: quemadmodum in perfectione religionis status animae vigilat circa corpus et homines exterius proponendum et aptandum studio virtutis sic rationalis: circa animam agere debet vel facendum si non est vel excolendum et ordinandum si est. **P**rimo videndum est: quis vel quid sit animus ipse quem rationabiles facit quid ipsa ratio: quam animam rationalem mortales homines perficiendo perficit. **S**ed primo de deo est de anima. **A**nima est res incorporea rationis capax vivificando corpori accommodata. **H**ec animales constituit homines: quae carnis sunt sapientes sensibus corporis inherentes. **Q**ui ubi perfectio rationis incipit esse non tamen capax: sed et princeps continuo abdicat a se nomen generis feminini: et efficitur animus princeps rationis regendo corpori accommodatus vel seipsum hominis spiritus. **Q**uam diu enim anima est cito in id quod carnale est effemineatur. **A**nimus vero vel spiritus: non nisi quod virile est: et spirituale meditare. **S**piritus. n. hominis in appetitu hominis subtiliter et efficaciter conditus non est in arce creatricis sapientiae: omni corpore melior omni etiam luce corporea lucidior ac dignior ob imaginem conditoris et capacitatem rationis. **V**itio tamen carnalis originis implicatus peccati suus effectus est et captivatur in lege peccati: quod est membrorum. **N**ec tamen omnino amisit arbitrium. i. iudicium rationis in indicando: a discernendo quodque libertatem suam amisit in eligendo et agendo. **N**am in penam peccati et testionium amisit se dignitatis naturalis potius est in signum ei arbitrium sed captivum. **Q**uod est ante perversionem et liberationem voluntatis nunquam perdere potest: ullam aversionem ipsius voluntatis. **I**n quo est cum eo abutitur in eligendo malum pro bono: sicut deum est melior est et dignior omni corporea creatura non in se: sed in arce creatricis veritatis liberaatur enim voluntas: quando efficitur charitas cum charitas dei diffunditur in cordibus nostris per spiritum sanctum: qui dat nobis. **E**t tunc ratio vere est: ratio hoc est habitus mentis per omnia perveniens veritati. **C**um. n. liberata voluntate per liberantem gratiam: spiritus agi incipit libera ratio tunc suus hoc est se ipso libere: utres efficitur et fit animus et bonus animus. **A**nimus in quantum bonus animus et perficiens animam suam supplemento libere rationis. **D**onatus autem

In quā iā amās bonū suū: quo bon⁹ fit: et sine quo nec bon⁹ nec
 eē potuit. **F**it autē bon⁹ aīus et rōnal' diligens deo. de. su. ex to.
 cor. a. su. et i to. men. su. et i o. vi. suis. **E**t nec nisi i xpo scīpm et
 pīmū suū sicut seīpm. **F**it bon⁹ aīus deū timēs: et mādāta ei⁹
 obfūās: hoc ē. n. oīs hō. **R**ō vō sic diffinita diffinitib⁹: **A**spe
 ct⁹ aī est: quo p seīpm nō p corp⁹ vey intrēt: aut ipsa vī ptepla
 tio: aut ipm vey: qd pteplat: aut vita rōnalis obsequiū: in quo
 pformāt vīrati pteplate. **R**ōcinatio vā est rōnis īquisitio: hoc
 ē aspect⁹ ei⁹ motio p ea: q aspiciēda sūt. **R**ōcinatio qrit: rō iue
 nit: **A**spect⁹ hic in rez aliquā: pect⁹ cū ea videt: scia ē: cū nō vi
 det: ignorātia est hōis. **H**ec ē rō et instim: p qd opat: et op⁹: qd
 opat: hec semp exerceri amat in eo qd utile et honestū est exer
 citio: pficiēs desideria: nō in semetīpa marcescens. **N**ullū vō
 dign⁹ et util⁹ exercitiū ē hōi eā bñtū: q in eo: qd meli⁹ hz: et in
 quo cetis aīalib⁹ et cetis prib⁹ suis peminet: q est in ipsa mens
 vel aīus. **D**ēri vō vel aīo: cui cetā ps hōis regēda subdita ē:
 nec dign⁹ ē ad qrendū: nec dulci⁹ ad inueniēdum: nec utili⁹ ad
 bñdū: q q solū ipsā mentē supeminet: qui est sol⁹ de⁹: nec lōge
 est ab utroqz nīm: qui in ipso vivim⁹ moriemur: et sum⁹. **E**t si
 cut in aere isto: sic i dño deo nro. **S**z in ipso vivim⁹: p fidez mo
 uemur: et pmouemur p spem: fūgimur p amorē. **A**b ipso. n. ad
 ipm pdir⁹ est rōnalis aīus: ut ad ipm sit pversio ei⁹: ut sit bonū
 ei. **H**inc autē ex illo bono: bon⁹ ad imaginē et silitudinē pdir⁹ ē:
 ut qdū hic vivit: qtrū ppi⁹ ē: accedat ad eū silitudie: a quo so
 la recedit dissilitudie: ut sit hic scūs: sic ille scūs ē in futuro: fu
 tur⁹ beat⁹: sicut ille beat⁹ ē. **D**eniqz hoc solū bonū et magnū ē:
 cū magn⁹ et bon⁹ aīus suscipit: et mirat⁹: et affectat: qd sup eum
 est: et adherē festinat silitudini sue: deuota imago dei ē. **E**t p
 hoc: qd imago est: intelligibile ei fit: et se posse: et debē inherere
 ei: cui⁹ imago est. **I**ō et si in terris regit corp⁹ sibi cōmissū: me

liore tñ parte sui. s. memoria: intelligentia: z amore sibi semp cō
 uersari: amar: vñ quicquid est: quicquid bz: se nouit accepisse: z
 vbi in pperuū se māsuz: z in plena: z cū plena dei visiōe: plenā
 dei similitudinē adeptuz: qñtū i hoc boni spand⁹ est: spare ei licet:
 si bone spei vitā suā nō negligit pformare. **I**lluc ergo spectat:
 vñ pendet pl⁹ cū hoib⁹ pmozās: ut viuificet eos vita dei ad q̄
 renda z capienda diuina: q̄ ut aiet vita ista mortali z humana
Sicut. n. corp⁹ suū: qd̄ aiat nāli statu suo erigit in celū: qd̄ nā:
 z loco: z dignitate: z loco oia: z corpa oia supeminet: sic spūal
 ipsa nā ad ea: q̄ in spūalib⁹ peminēt: hoc ē: ad deū z diuina eri
 gere semp amet semetipm: nisi supbe sapiendo: s; pie amando:
 sobrie: z iuste: z pie vinēdo: qui q̄to alti⁹ ē: quo nūc: t̄to fortio
 rib⁹ exercitioz studijs exercēd⁹ ē: z q̄ nō pfundāt
 sicq; efficiāt: ut pficiāt. **S**tudia vō hec: z si lris aliqn̄ adinuāt:
 z utant: non tñ litteratoria sunt nō cauillāria: nō disputantia:
 nō garrula: s; spūalia pacifica: hūilia humilib⁹ p̄sentiētia. **Q**ue
 z si foris exercent: int⁹ poti⁹ agūt in spū mētis: vbi renouatur
 bō de die in diē: induens nouū hominē: qui fm deū creat⁹ est
 in sanctitate: z iustitia: z vitate. **I**bi. n. fit aius: ibi fit intellect⁹
 bon⁹ oib⁹ faciētib⁹ eū: cū s; regulā ab aplo datā. **E**xhibem⁹
 nos sicut dei mīstros in mul. pati. in tribu. in necess. in angu. in
 labo. in vigi. in carce. celle. in ieiu. in cast. in sanc. in longa. i sua.
 in spi. sanc. in charita. non sic in ver. veri. in vir. de. par. ma. ius. a
 dex. z a sin. per gloriam iu. per infam. z bo. fa. ut sedu. z ver. si
 cut per ing. z cogni. quasi morien. z ecce viuī: ut castig. z non
 morri. quasi tristi. se. a gau. si egen. multis autem locuple. tāq̄
 anch. ba. z om. possi. in labore: z erum. in fami. z si. infri. z nu
 di. **H**ec huiusmodi sunt studia sancta exercitia apostolica: in
 quibus discuit se animus z inuenit: z emendat mundans se
 ab omni inquinamento carnis: ac spūs pficiēs scificatiōem in
 vī tiore. **S**tudia hec silētiū amāt: quietē desiderāt cordis i la

boze corpis: paupertatē sps: z pacē i exteriorib⁹: p̄suris bonā
sciaz i oī puritate z cordis z corpis. **H**ec faciūt aiuz: qui bñt.
Vana ergo illa nugi gerula: vba p̄tēptiosa: curiosa: ābitiosa: z
scm aiuz vel iā p̄scm dissipāt z corrūpūt. **H**ec studia non tam
scrutāt virtutū flores q̄ radices nō vt luceāt: s; vt sūt. **V**itio
rū vō plus i semetip̄is metūt appetitū q̄ ab aliis ipetū: plus
cōtagiū q̄ malitiā. **S**icut. n. aln magno labore z studio p̄sue
rātē virtutes trabūt in affcēm: z mētem bonā: sic vitia lenissie
remissiōis z licētie oportunitate trāseūt in p̄sp̄sionē z q̄i nālia
efficiunt. **S**ed nullū vitū nāle ē: oīs vō virtus hōi nāl ē. **C**ō
suetudo tñ vel volūtaris corrupte vel molite negligē: plūma se
pe vitia q̄i nālia i neglecta p̄scia efficerē solet. **C**ōsuetudo quip
pe sicut pbi dicere solent ē altera nā. **D**is tñ malus aiuz pri⁹
q̄ idurescat molliiri pōr: in malitia ei⁹: sed nō postq̄ idurauerit
despandus ē. **H**ec. n. ē maledictio ade z in terra laboris n̄ri:
z i agro vel cordis vel corpis n̄ri: vt noxia vel iutilia grauita
passuz vbiq; pueniāt. **U**tilia verovl' necia z salubria cū laborē
Virtus tñ queq; nē res ē cū venit i aiuz: aln nō venit sine la
boze: sed venit in locū suū: z sedet fidelr z bñ cū ea nā puenit.
Cū nullū p̄miū poti⁹ sit ei q̄ i deo p̄scia sui. **V**itū vero cum
nihil aliud eē credat q̄ p̄inatio virtutis tñ vastitas ei⁹: z enoz
mitas tanta nō nūq̄ q̄i sentitur: vt obruat: z opprimat feditas
tāta: vt inquinet z inficiat adhesio tā p̄inax cōsuetudis. **U**t
vix a se eā excutiat nā. **D**is. n. vitū frustra siccat riuulus: si fōs
nō fuerit obturat⁹ verbi grā. **R**emissa volūtas facit mēris le
uitatē: ex qua p̄deūt instabilitas mēris: in cōstantia mox. **V**a
na letitia sepe vsq; ad lasciviā carnis. **V**ana tristitia nō nūq̄
ad egritudinē corpis: z mltā alia in negligēda vel trāsgressio
ne p̄positi ex leuitate vitō veniētia. **S**ic ēt supba ex vsu volū
tas i magna sepe cordis inopia tumentē efficit aiuz. **A**lñ pro
cedūt vana glia: fiducia sui: negligēcia dei: iactantia: in obia: p̄tem

prus presumptio et cetera ai pestes que fluere solent ex timo-
re et usu supbie. **E**t in hunc modum oia genera vitiorum ex ali-
quo male voluntatis affectu: vel male consuetudinis usu suam
figula ducunt nutrice originem. **E**t quanto dulcius menti inoli-
ta est tanto fortius heret: et fortioribus remediis eget: et curam
requirit diligentior. **Q**uiusmodi enim pestes vitiorum usque in
ultimam solitudinem solitarii persequuntur. **E**t sicut bene co-
creta virtus: et fideliter animum insidens possessores suum in ul-
la deserit multitudine. **S**ic vitium consuetudinis possessorem
suum liberum esse non patitur in quolibet sollicitudine. **N**am nisi p-
tinaci studio et prudenti ope expurgata fuerit consuetudo: leni-
ri potest: vinci vix potest. **E**t quomodo se proponat animus erit in quavis
solitudinem hiter secretum vel silentium cordis esse non patitur. **C**uius
maioris contigerit in esse usum consuetudinis et voluntatis eo ne-
quior et rebellior in eo iuenitur non tam malicia spirituali quam maibus
quasi expellenda: multiplex quidam collectio et dura copulencia ne-
cessitatis. **S**ic redeamus ad laudem virtutis. **Q**uid est virtus? **S**i-
lia rationis est: sed magis gratie. **N**is. n. quidam est ex natura. **U**t autem vir-
tus sit hoc ex gratia. **N**is est ex iudicio appropriandi rationis. **V**irtus
autem ex appetitu illuminata voluntatis. **V**irtus autem est voluntas in bo-
num assensus virtus est equalitas quidam vite per oia congruens rationi. **V**irtus
est ad iudicium rationis usus libere voluntatis. **V**irtus quidam patia. **V**ir-
tus obia: prudentia: temperantia: fortitudo: instans: et alie quam plures
in quibus singulis non est aliud virtus quam sicut deum est: ad iudicium rationis
usus libere voluntatis. **B**ona est voluntas origo est in animo omnium
bonorum et omnium nostrorum virtutum. **S**ic econverso: mala voluntas omnium
malorum et vitiorum. **N**on custodes anime sue valde sollicitus esse debet
circa custodiam voluntatis sue ut prudenter intelligat et discer-
nat: quid in totum velit: vel volendo sibi sit: sicut est amor dei
quid propter illud sic amor patrie. **U**t. n. in illo tuta sit omnis indiscre-
tio et hoc semper secundum obiectum regulas: cauta semper et prudens debet esse

discretio. **I**ndilectioe quippe dei nō alia rō: nō alia discretō ē:
nisi vt sicut ille cū dilexisset suos in finē dilexit illos. **S**ic si fie
ri pōt ī infinitū diligamus eū nos: sicut brūs vir qui ī mādatis
ei⁹ cupit nimis. **S**z cū nullū finē vl' terminū hīc deant deuorō
amātis tñ terminos suos: z fines z reglas hīc dz actio opātis
Ubi ne erret nimia al'n volūtas necesse est semp qd adsit me
diāte obia custodiēs veritas. **N**ihil. n. ī bonū hoīs ī dīm pfici
enter tā sibi puenit qd volūtas z veritas. **H**ec duo sūt: qd sicut
dicit dñs: si p'senserint in vnū: qdūqz petierint fiet eis a patre
meo. **S**i duo ī vnū p'fē p'senserit: oēs p'tinz virtutū plenitudi
nē: sine vitio icurrēte oīa ponit in hoīe et languente oīa hnt z
possidēt: in hoīe nihil hntē: dant: nūtiāt: cōferūt: profūt: ī hoīe
scē quiescēte. **G**lia z diuitie ī p'scia scī viri illi⁹ ex fructibus bo
ne volūtatis. **F**ortis vō nō ex vō latere sicut scutū hui⁹ mūdi
sed vndiqz eū circūdat: scutū veritatis dei: byllarē. n. z iocūdū
int⁹ semp efficit bona volūtas. **I**n exteriori vō actioe seriū z
granē tutū ac securū reddit veritas. **I**ōqz supgressus hūana
hō ille semp infereno est: sicut de aere illo hoīes ferūt qui sup
globū luē est. **V**olūtas nāl' quidā aīmi appetitus est aliū ad
deū z circa interiora sua. **A**li⁹ circa corpus z exteriora corpa
lia. **H**ec cū sursuz tendit sicut ignis ad locū suū. **H**ec. n. cū so
riat veritati: z mouet ad altiora amor ē. **C**ū vō pmouetur z
lactat a grā dilectio ē. **C**ū apprehēdit: cū tenz: cū fruit: chari
tas est. **U**nitas spūs ē: d's est: deus. n. charitas ē. **I**n his aut
cū p'suauerit hō tūc icipit qz nulla hoī ī hāc vita plena p'fectō
ē. **C**ū vō decliat ī ea qd carnis sūt: p'cupia carnis ē. **C**ū icuriosi
tatē scī p'cupia ocloz. **C**ū ī ābitionē gl'ia vel bonoī supbia vi
te ē. **O**z dñi tñ hui⁹ mōi vtilitati seu necitati nāe fuit natura ē
vl' appetit⁹ ei⁹: cū ī supflua se expoīt vl' noxia virtū nē ē vl' sui
ipī⁹. **Q**uaz primo appetitu vl' accessu d' temetipō tibi hoc ca
pi lz argumētū. **C**ū ī eis qd ad corp⁹ aspectāt ī reb⁹ necis: volū

ras prio appetitu finē facit nāl' ai appetit⁹ ē. **A**ū vō i appeten
do semp ad altiora p̄gredit⁹: ip̄m se prodir: qz iā nō tū volūtas
q̄ vitiū volūtatī ē. **A**uaritia vī cupiditas vī aliquid h̄mōi vo
lūtatī ei⁹ i h̄mōi cito satis ē. **V**itiū vō ei⁹ nūq̄ satis est. **H**ec
in spūalib⁹ z i eis q̄ ad deū sūt: cū vult: qd̄ pōt excitāda z p̄uo
cāda ē. **S**epe. n. si nō frenat⁹ ip̄e tū facit z agit i p̄ceps: sepe si
nō excitat⁹ dormit z tardat: z obliuiscit⁹: quo rēdat z facil' decli
nat q̄i a latere i obligatiōes oblate delectatiōis. **I**ōqz sicut in
corpe ē solz fieri: meli⁹. n. corp⁹ bois ab alio vī q̄ seip̄m vide
at⁹ z h̄mōi. **N**os sepe meli⁹ videt alien⁹ ocl's q̄ n̄r z ali⁹: z qui
nō ē parit⁹ i fernoze eiusdē volūtatī. **R**ectior sepe iudex ē actiō
nis: qz sepe vel neglia vel priuato amore n̄r erram⁹ i nobis.
Bone ergo custos volūtatī est obedia: siue ip̄i illa fir: siue cō
siliū: siue subiectiōis siue solius charitatis. **P**uri⁹. n. ac dulci⁹
sepe f̄m apl̄m petrū ad pares seu etiā ad miores suos: **F**iliū
obeie castificat⁹ corda sua in obeia charitatis: q̄ ad maiores sub
iūgant p̄ obeiaz necessitatis. **I**n illa. n. sola vel p̄cipit vel con
sultit z obedit charitas. **H**ic aut⁹ penaz timet vel minat⁹ ip̄iosa
necitas. **E**t i illa obediēti sepe debet⁹ maior gl'ia. **I**n ista vero
iobediēti maior semp itēptat⁹ pena. **E**rgo in boie fursūm cor
būte pp̄ exteriora sua regēda: moderāda: cōponenda: palaz oī
bus ē: q̄tū necia sit volūtatī custodia sua amp̄. aut pp̄ interiora
sua: aīo nāqz sepe: ip̄m vel d̄m cogitātī ip̄a volūtas in oī cogi
tatiōe p̄iceps ē: z neciō principiū volūtatī sequit⁹ oīs tenor
cogitatiōis. **T**ria. n. sūt q̄ cogitationē faciūt. s. volūtas: memo.
z intellcūs: volūtas cogit memoriā: vt proferat memoriā: co
git intellcūs: ad cōfirmandū qd̄ pfert adhibēs intellcū memo
rie vt transformet⁹: intellcūs vero aīe cogitātis: vt nō cogitet⁹.
Queqz in vnū cogit volūtas z facili quodaz nutu copulat a
cogēdo cogitatio nomē accepisse vī. **H**inc fiūt cogitatiōes oēs
alie bone z scē: z digne dñi: alie male z puerse: q̄ sepant a deo.

Hinc. n. dī q̄ puerse cogitatōes sepāt a dō: z q̄ spūs scūs au
fert se a cogitatōibus q̄ sūt sine itellcū i quib⁹ v̄bis aduertēdū
ē: q̄ i oī itellcū cogitari nullaten⁹ pōt: z nulla oīo cogitatio si
ne oī itellcū ē. **S**z ali⁹ ē itellcūs ex. vi. nāl' rōnal: ali⁹ ex vir
tute mētis rōnalis. **I**n intellectus quidē idē ip̄e ē: qui in quocū
q̄ seu in bonū: seu in malū applicitus fuerit nāl' r̄ viget. **S**ed
ali⁹ iuenit sibi relictus: ali⁹ a grā illūiatus. **I**lle scilicet rebus z
seriis: z nugatoriis se nō negat. **H**ic aut nō nisi dignis rebus
z sibi sibi seipm accomodat: ille semp opat' sicut sibi relcūs
z vitio infectus ex vi rōis: z vitio corrupte volūtatis texens
puersas cogitatōes: quibus semetipm: qui cogitat: spōte separat
a deo. **H**ic at sp̄ sicut illūat⁹: z v̄tuti affect⁹: opat' pietatē: q̄ co
gitatōe p̄iūgit dō. **Q**ue v̄o fo loco ponūt cogitatōes: sine itel
lectu ip̄e sūt vane z otiose neutro itellcū p̄ cogitātis itētiōē se
applicātes n̄ repēte pcūtes: sz sensuz z paulatī corrupētes: oc
cupātes ip̄s neciā ipediētes z aiūz ificiētes: n̄ tā cogitatōes q̄
ex veris z imagiariis cogitatōib⁹ simlācra q̄dā cogitationum
seu ip̄e recordatōes vltro multipl'r d̄ memoria scaturiētes. **I**n
quib⁹ passio q̄dā volūtatis poti⁹ v̄r eē q̄ actio cū nulla sit i eis
cogitātis itētiō cū spōte ebullit d̄ memoria formād⁹ se offert i
tellectū n̄ curāti. **E**t quicquid agit: v̄r pon⁹ agi i sōnio dormien
tis q̄ i atie cogitātis: fit tñ ex culpa negligētis: ut spūs scūs di
scipline meīto auferat se a cogitatōib⁹ idiscipliatis. **Q**uō q̄ quis
fiat p̄ v̄iz q̄dā occultā rōis nō tñ fiūt ex rōne z: trahit i eas i
tellectūs cū n̄ l'us sit i eis itelligētis assens⁹. **U**bi v̄o fio d̄ reb⁹
seriis bñ cogitat'. **V**olūtas d̄ libero arbitrio d̄ memoria euocat
quocūq̄ op⁹ h̄z: z itellcū formantē memoriē abbibet forma
tūq̄ quicquid itellcūs illd̄ ē adbibet a dici cogitātis: z sic per
agit' negotiū cogitatōis. **C**ū v̄o d̄ his q̄ de celo v̄l ad d̄m sunt
cogitatus z volūtas eo proficit: vt amor fiat continuo per viā
amoris infundit se spiritus scilicet sanctus v̄ire: z omnia vinifi
cat adiuuans: seu in oratione: seu immediatione se intra

eraru infirmitate cogitatis. **E**t primo memoria efficit: sapia:
cū suauit ei sapiūt bona dei: et ex eis cogitandū ē formād⁹ in
affectū: adhibet intellectū. **I**ntellec⁹ vō cogitatis: efficit prem
platio amāris. **E**t formās illū in quasdā spūalis vel diuine su
auitatis expientias afficit ex eis acie cogitatis: illa vō efficitur
gaudiū fruētis. **E**t tunc de dō bñ cogitat⁹ fm būanū modū: si
bñ cogitat⁹: dicēda ē: vbi nil cogitat: s; tñmō i memoriā abūdā
tie suauitatis: exultat: iubilat: et ve sentit dō i bōitate ab eo:
qui in simplicitate cordis q̄sinit illū. **S**z mod⁹ hic cogitadi de
deo nō ē i arbitrio cogitatis: sed i grā dātis. s. cū spūs scūs: qui
vbi vult: spirat. **S**z boīs iugit ppet cor: voluntatē expediēdo
ab affectionib⁹ alienis rōem vel itellcū a solitudinib⁹ memo
riā ab ociosis et negociosis nō nūq̄ a necessarijs occupatiōib⁹:
ut in die bona dñi: et i hora bñplaciti ei⁹: cū audierit vocē spūs
spirāris ea: q̄ cogitatiōem faciūt: primo libē occurrāt sibi: et co
open⁹ i bonū: et q̄si symbolū faciāt in gaudiū cogitatis: volūtas
in exhibēdo in gaudiū dño purā affectiōem memoria materiā
fidelē: intellect⁹ expientie suauitatē. **S**i ergo volūtas neglecta
facit cogitatiōes ociosas et idignas deo: corruptas pueras: q̄
separant a deo: recta necessarias ad vsū vite bñ⁹ pie efficaces ad
fructū spūs: et ad fruēdū dō: fruct⁹ at spūs sūt: sicut apl's dicit.
Charitas: gaudiū: pax: paria: lō. bōi. benign. māsue. fid. mod. p
ri. casti. **E**t i oī gñe cogitatiōis oīa q̄cūq; cogitātī occurrūt: cō
formāt intēioni volūtatē agēte i eis mīa et iudicio dei: et ut
iust⁹ iustificet⁹ adhuc: et qui i sordib⁹ ē: sordescat adhuc. **N**ō bo
mini deū volēti vel amāti: su⁹ semp cōsulēd⁹ ē aiūs: examināda
ē pscia: quid sit: qd vult: et pp qd vult: quicquid aliud vult sps:
vel odit: quicquid p illū caro pcupiscit. **I**ncidētes. n. q̄si extrin
sec⁹ et cogitatiōes et pēt volūtares: quib⁹ mō vult: mō nō vult:
neq̄q̄ int volūtares: s; penit⁹ ociose deputāde sūt cogitatiōes.
Nā et si aliqui fiūt usq; ad dlectatiōez ai: cito tñ ide se excutit

ius pposit⁹. **Q**uod aut in totū vult. **P**rio pſiderādū ē: quid il
lud ſit: q sic velit: deū qm velit: z quō velit. **S**i quid i totum
vult de⁹ ē diſcutiēdū ē ei: qm velit: z quō velit: vix i pceptis
ſui ipſi⁹: oimqz ſūt: vñ cē pnt. **E**t hoc nō tm ex rōnis iudicio: ſz
et ex affcū mētis: ut iā volūtas pl⁹ q volūtas ſit: ut ſit charitas:
ſit unitas ſpūs: ſic. n. diligēd⁹ ē de⁹. **M**agna. n. volūtas ad dñm
amor ē: dilectio ē: adheſio ē ſive pūctio: charitas. fruitio. **U**ni
tas vñ ſpūs cū deo hōi ſurſū cor hñti pficiēti i deū: volūtatē
ē pfectio: cū iā nō ſolūmō vult: qd de⁹ vult: ſz ſicut ē: nō tm affe
ct⁹: ſz i affcū pfect⁹: ut nō poſſit velle: niſi qd de⁹ vult: velle at:
qd vult de⁹: hoc iā ſilem deo eē ē. **N**ō poſſe velle: niſi qd deus
vult: hoc ē iā eē: qd de⁹ ē: cui velle ē: z eē idipm ē: vñ bñ dñ: q
tūc videbim⁹ eū: ſicuti ē: cū ſiles ei erim⁹: hoc eſt: erim⁹ qd ille.
Quib⁹. n. prās data ē: filios dei fieri: data ē prās: nō q ſit de⁹:
ſz tm q de⁹ ē: ſicut ſci futuri plē bñ: q de⁹ ē. **N**ec aliūde hic ſci:
nec ibi futuri bñ q ex deo: qui eoz z ſcītitas z bñtudo ē. **E**t
hec hoīs ē pfectio ſilitudo dei. **P**erfctm aut nolle eē: delinqre
ē: z iō hñc pfectiōi nutrienda ē ſep volūtas: amor pband⁹: volū
tas cohibēda: ne i aliēa diſſipet⁹: amor ſuād⁹: ne iquinet⁹. **P**ro
p hoc. n. ſolū creati ſum⁹: z viuim⁹: ut deo ſiles ſum⁹: cū ad dñ
imaginē creati ſum⁹. **E**ſt aut dei ſilitudo qdā: quā nemo amit
tit vinēs: niſi cū vita exurit⁹: quā oī hōi i testimoniū amiſſe me
lioris z dignioris ſilitudinis creator oīm hoīm reliquit: quem
bz z volēs z nolēs: z eā cogitare pōt. **E**t qui iā hñs ē: ut eaz
cogitare nō poſſit. ſ. q ſicut vbiqz ē vinēs de⁹: z vbiqz tot⁹ ē in
creatura ſita: ſic z i corpe ſuo oīs viuēs aīa: z ſicut ſep ſibi idis
ſilis de⁹ idisſilr idisſilia i creatura opat⁹: ſic aīa hoīs qm i totū
corp⁹ viuificās i diſſilr vita i viſcerib⁹ m corpis z i cogitatōib⁹
cordis idisſilr opat⁹ aſſidue diſſilia. **H**ec ſilitudo dñ i hoīe: qm
ad meritū ei⁹ nulli⁹ apud deū ē momēti cū nāe nō volūtatē ei⁹
ſit vel laboris. **S**z ē alia magis deo ppinqua in qm volūtatē:

q̄ in v̄tutib⁹ p̄sistit: in qua aīus virtutis imaginē v̄el magnitū
dinē sūmi bōi q̄si imitari gestit: z p̄seuerāte ī bono p̄stāria c̄nī
ratis ei⁹ icōmutabilitatē: sup̄ hāc aut̄ alia ē adhuc silitudo dei
hec: de q̄ iā aliq̄ra dēa sūt in t̄m p̄prie p̄pria: ut nō iā silitudo s̄
unitas ip̄s noīet: cū sit bō cū deo vn⁹ sp̄s: nō t̄m unitate nolē
di s̄ exp̄ssiōe q̄dā unitate v̄tutis: sicut iā dēa ē: aliud velle non
volēdi. **V**ide aut̄ hec unitas sp̄s nō t̄m: q̄ efficit eā: v̄el afficit
sp̄m hoīs sp̄s sc̄us: s̄ q̄ ipsa ipse ē sp̄s sc̄us d̄s charitas cū: qui
ē amor p̄ris z filij z unitas: bonū: osculū: āplex⁹: z quicquid cōe
pōt cē āboz. **I**n sūma illa unitate v̄tutis: z v̄itate unitatis. hoc
idē hoīs suo mō fit ad deū: q̄ cū subāli unitate filio ē ad p̄rem
v̄el p̄ri ad filiū cū āplexu z osculo p̄ris z filij: mediā quodā mō
se inuenit brā p̄scia cū mō ineffabili icogitabili fieri meret̄ bō dī
nō de⁹: s̄ t̄m qd̄ ē de⁹ bō ex gr̄a: qd̄ ē ex nā. v̄n carbalogo sp̄a
liū exercitoz ap̄ls p̄udent̄ int̄fuit sp̄m sc̄m dicēs. **I**n castitate
ī scia: ī lōganimitate: ī suauitate: ī sp̄u scō ī cha. no. se. iuer. vi. in
v̄tute dī. **V**ide tāq̄ oīa faciētē: ordinātē: v̄inificātē ī medio bo
noz v̄tutū: sicut cor ī medio corpis p̄stituit sp̄m sc̄m. **I**pse ē. n.
oīpotēs artifex creās hoīs ad deū bonā volūtātē dei ad hoīez
faciēs p̄pitiatōem: formās affectiōem: dās v̄tutē: ianās opati
onē: agēs oīa fortiū: z disponēs suauit̄. **I**pse v̄inificat sp̄m hoīs
z p̄rinet ī unū: sicut ille v̄inificat: z ī unū p̄rinet corp⁹ suū: hoīes
doceāt deū q̄rē: āgeli adorare: sol⁹ ip̄e ē: qui docet īuenire: br̄e:
z frui. **I**pse. n. ē z sollicitudo b̄n q̄rētis: z p̄cias ī sp̄u z v̄tate
adorātis: z sapia īueniētis: z amor b̄nris: z gaudiū fruētis.
Quicquid t̄m de v̄isiōe z cogitatiōe dī hic fidelib⁹ īptit̄: specu
lū ē z nigma: t̄m distās a futura v̄isiōe z cogitatiōe: q̄tū a v̄ita
te distat fides v̄el ip̄s ab c̄nitate nisi cū aliq̄n fit: qd̄ de eo ī li.
iob legit̄. **Q**ui abscondit lucē ī manib⁹: z p̄cipit ei: ut rurū oria
tur z ānūciat de ea dilecto suo: q̄ possessio ei⁹ sit: z ad eā possit
puenire. **E**lecto. n. z dilecto dei aliq̄n vicissim lumē qd̄ā vul

tus dei ostendit: sicut lumē clausū ī manib⁹ patet ⁊ later ad arbitriū tenētis: ut p hoc qd q̄si in trāscursu vel trāssumpto pmit-
tit videri: ardeat aīus ad plenā possessionē luminis eīus ⁊ be-
reditate plene visiōis dei. **¶** Qui innotescat aliq̄ten⁹ id: qd deest:
nō nūq̄ q̄si p̄trāsiens grā p̄strigit sensū amātis: ⁊ eripit ipsū
sibi: ⁊ rapit in diē: qui est a tumultu re⁹ ad gaudia si ēti⁹. **¶** Et p
modulo suo ad momentū ad pūcrū ad ipm ostēdēs ei: videndū
sicuti ē int⁹ eti⁹ ⁊ ipm efficit in idipm: ut sit suo mō: sicuti ipse
ē. **¶** Ubi cū dixerit: quid int⁹ int⁹ mūdū ⁊ mūdādū: reddīt sibi: ⁊
remittīt ad mūdādū cor ad visiōē adaptādū aīum ad similitudi-
nē: ut si aliq̄ rursū admittat: sit purior ad huc ad videndū: ⁊ sta-
bilior ad fruendū. **¶** Qui q̄. n. se meli⁹ dephēdit mod⁹ būane p̄fe-
ctiōis q̄ i luce vult⁹ dī ī speculo diuine visiōis. **¶** Ubi in diē: qui
est plus ⁊ pl⁹ videns: quid sibi deest: emēdat indigēs similitudinē:
quicquid reliquit dissimilitudinē: similitudinē ei appropinquās: a quo
lōge fact⁹ est p dissimilitudinē. **¶** Et sic exp̄siōē visiōē. **¶** Exp̄si-
ōz sēp similitudo p̄tractat: impossibile quippe ē videri sūmū bonū
⁊ nō amari. **¶** Nec tñ tantū amari: q̄tūz datū fuerit videri: quo
usqz amor p̄ficiat in aliquā similitudinē amoris illi⁹: qui deū silez
fecit homini p hūiliationē humane p̄dictiōis: ut hoīem silez dō
p̄sternat p glorificatiōem diuine p̄cipitiōis. **¶** Et tunc dulce ē
hōi cōhumiliari sūme maiestati: ⁊ paupī filio dei diuine sapie
p̄formari: hoc sentiētī in seipō: qd ⁊ in xpō iesu dño nro. **¶** Dic-
eniz est sapia: amor cū timore: exultatiō cū tremore: cū cogitat:
⁊ intelligit de⁹ humiliat⁹ vsqz ad mortē: mortē aut crucis: ut
homīnē exaltet usqz ad similitudinē diuinitatis. **¶** Hinc emanat
fluminis imper⁹ letificās ciuitatē dei memoria abūdantie sug-
geratis ei⁹ intelligendis ⁊ cogitandis circa nos: circa nos bōis
ei⁹. **¶** In quo cū ad deū amandū facile enim adducant pensata
vel cōtemplata eius amabilia p seipsa ī affectu p̄replātis elu-
cētis potentia ei⁹. **¶** Vir⁹ ei⁹ glia: maiestas: bōitas: bīrudo: hoc

porissimū rapit i amablē: q̄ ip̄e i semetip̄o ē quicquid i eo ama-
 bile ē qui ē totū qd̄ ē: si tñ totū ē. **U**bi ps nō ē: cui bono amof
 ip̄i⁹ boni: sic se itēdit p̄i⁹ affcūs: vt nō se in reuocet: donec vnū
 vl' vn⁹ cū eo sp̄s fuerit affcūs. **Q**d cū i eo fuit pfectuz: iā solo
 mortalitatis h⁹ velo diuidit ac differt a sūma illa b̄itudie sup
 celesti. **Q**d tñ cū iā i fide: z spe ei⁹ q̄ amat frui i p̄scia: iā qd̄
 supest: q̄ vite b⁹ tollerabiliōri p̄stolat p̄cia. **E**t hoc ē destina-
 tū solitarii certais. **B**rauiū hic finis. **H**oc p̄miū requies la-
 boz: p̄solatio dolor. **E**t ip̄a ē pfectio: z v̄a hoīs sapia oēs i se
 āplectētes: z p̄tines v̄tutes nō aliūde collectas: s; nāl̄r i s̄stās
 sibi ad s̄litudiez illā dī q̄ ē ip̄e: quicquid ē: cū sic dī ē: id qd̄ ē: sic
 cura bōe virtutis b̄i⁹ bone volūtatis i bonā mēre: sic p̄solida-
 tus z affcūs ē: vt ex ardētissia bōa icōmutabili adhesionē nul-
 laten⁹ videat̄ posse mutari ab eo: qd̄ ē vl' qui ē. **T**ū. n. sic circa
 hoīez dī assūptio illa dñi z scī isrl' regis n̄ri sapiēs z pius aīns
 p̄ illuminatē z adiūuatē gr̄az i p̄replatiōe sūmi boni speculat̄
 ē regulās icōmutabilis veritatis q̄rū ad eas p̄tingē meret̄ i
 telcū amoris: z exiñ format sibi modū p̄uariōis cuiusdā ce-
 lestis z formā veritatis. **S**peculat̄. n. sūmaz veritatē z q̄ ex ea
 v̄a s̄ sūmū bonū z q̄ ex eo bona s̄ sūmā cēntiaz: z q̄ ex ea sūt
 illi veritati: illi charitati: illi eternitati: se cōformās i istis: se ordi-
 nās illis: nō sup volūtas: indicādo ista suscipiēs: z eis se coap-
 tās z p̄formās nō sine discretiōis iudicio: nō sine examie ratio-
 cinatiōis: z iudicio rōnis. **E**x quo p̄cipiūt z oriūt̄ v̄tutes scē
 z imago reformat̄ i hoīe z vita illa ordiatur dī aqua homīes
 alienatos cōq̄rit̄ eē apl's: z colligūt robur virtutis illa duo: de
 quib⁹ iuxta ātīquos illos i terpretēs legi i iob. **E**cce pietas
 ē sapia abstinere vero a malo scia ē. **S**apia. n. pietas ē: hoc est
 cultus dei amor quo eū videre desideram⁹. **E**t vidētes in spe-
 culo z i s̄tigmatē credimus z speram⁹: z i hoc p̄ficim⁹ vt eū vi-
 deam⁹ i māifestatiōe: abstinere v̄o a malis scia t̄paliū ē: i quib⁹

sum⁹ in quib⁹ i tñ abstinem⁹ a malis inq̃tū ad bona studem⁹
ad hāc sciaz: ad hāc abstinētia; spectare iueniūtur: primo oīz
virtutū exercitia: deīn oīz artū vite h⁹ i qua versamur. disci
plia quoz altez. i. studiū virtutū respicere potius vī ad supiora
q̃ supioris sapiē pferētia virtutē z redolētia suauitatē. **Alte**
rū: qd̃ circa corpalia sit exercitia nisi fidei religiōe religetur: de
fluit inferiorū vanitatē. **I**n quib⁹ p̃scia sit res: siue rōne: siue sē
sibus corpis p̃prehēsa z memorie cōmēdata si bñ res p̃pendit
Id p̃prie: qd̃ app̃hēdim⁹ sensibus oīo scie deputandus est.
Qd̃ vero p̃ semetip̃az rō in b⁹ mōi app̃hēdit hoc iā ē in quo
se sibi scia: atq; sapia p̃terminat: quicquid. n. aliūde discit vel dī
.s. p̃ sē⁹ corpis q̃i alienū z aduēitiū mēti īgerit. **Q**d̃ vō spō
te venit mēte seu ex ip̃a ui rōis siue p̃mutabilū legū icōmuta
bilis veritatis nālī ītelligentia: ex qua ēt p̃iūssimi hoīes nō nū
q̃ rectissime iueniūtur: hoc sic ip̃i iest rōi: vt hoc ip̃m rōni: ip̃a
rō sit: nec tñ p̃mēdatio ei p̃ doctrinā aliq̃n: vt scia sit q̃ vt alio
p̃mouēte vel ip̃a p̃memorate: hoc ip̃m sibi īesse nālī ītellectūs
ei sit in quo hoc potissimū est: qd̃ notū ē dī: dō nālī reuelante
māifestū sit hōi ēt ip̃io. **D**eide affcūs virtutū nālīs de quo li
cnet dicere ethurcū pōtaz qz oderūt peccare boni virtutis amo
re: deīn p̃ īquisitionē rōcinationū q̃libet discretio rōnabiliūz
Infinia vō ps ē scie z deorsuz vrgēs sensibiliū aīal exp̃iētia:
que fit p̃ q̃niq; sensus corpis carnis siue oclōz siue supbe hui⁹
vite. **Q**ū rō ergo sapie p̃formata: format sibi p̃sciaz z ordinat
vitā i inferioribus scie aprat sibi fūitūte z sufficientiā nāe i rō
cinationib⁹ z rōnabilib⁹ ordinē vite in obtētu virtutū formas
p̃scie. **S**icq; ab inferiorib⁹ p̃mota a supiorib⁹ adiūta p̃ īgēs:
in id qd̃ rectū ē: z iudicio rōis z assensu volūtatis z mēris af
fectu: z opis affectu erūpe festinat in libertatē spūs: z vnitatē:
vt sicut iā sepe dēm est: fidelis hō vn⁹ spūs efficiat cū dō: z ip̃a
est: de qua paulo añ dixim⁹: vita dei que nō tā rōnis ē p̃fectus

q̄ i sapia p̄fōnis affcūs. **H**ec ē. n. q̄ sapiūt sapiētes: q̄ sapiēs ē:
qui fcūs ē: vñ sp̄s cū dō: z spūalis ē. **E**t bec i hac vita: hoīs p̄
fectio ē. **I**ñ. n. qui hacten⁹ fuit solitari⁹ vñ solus effici: vñ z so
litudō ei⁹ corp̄is vñ i unitatē mētis. **E**t iplet in eo: qd̄ oīs
p̄ discipulis iclausula oīs p̄fectōis orauit dicēs. **P**ater volo:
vt sicut ego z tu vnū sum⁹ ita z ip̄i i nobis vnū sint. **H**ec. n. di
uinitas hoīs cū dō vel similitudo ad d̄m: inq̄tū p̄p̄quat dō infe
ri⁹ suū p̄format sibi itimū ille vt sp̄s: aia z corp⁹ suo mō ordia
ta suis locis: disposita suis meritis estimata suis ē. p̄p̄uati
bus cogitēt: vt icipiat hō p̄ficē noscere scipm: z p̄ cognitionez
sui p̄ficiēdo cognoscere ad cognoscendū deū. **Q**uo cū primū
exurgere aspirare icipit p̄ficiētis affcūs icognitōe b⁹ similitudis
plimū cauēdus ē: error dissimilitudis. s. vt spūalib⁹ spūalia z di
uinitas dīna p̄pando nō alr de eis cogitēt q̄ q̄ res hz. **C**ogitāt
ergo aīus similitudinē dī z sui. **P**rio i hoc p̄formet z aptet co
gitationē suā: vt nō fugiat fm corp⁹ cogitare scipz deū vñ nō
solū: nō fm corp⁹ sicut localē: sed n̄ fm sp̄m sicut mirabilem.
Que. n. spūalia sūt tm̄ diuersa sūt a corp̄oz q̄litate z nā: q̄tū ab
oī loci vñ ip̄is lege vel mutabilitatis suspitiōe aliena i sue incō
mutabilitatis z c̄nis b̄ritudie icōmutabilia manēt z eterna:
In quib⁹ sicutqz corp̄alia sūt discernit aīus p̄ corporis sensus:
sicutqz sūt rōnabilia vel spūalia discernere nō pōt: nisi p̄ semet
ip̄m. **Q**ue vñ sūt dī: nō nisi adeo q̄rat vel expectet intellcū: z
quid nō nullis q̄ ad d̄m spectāt fal ē: z possibile hōi rōnē b̄riti
alr cogitare z disquirere vel discernē: sicut vel dulcedinē boni
tatis ei⁹: dei potētia virtutis: z alii b⁹ mōi ip̄z vñ ad ip̄z: ad ip̄z
qd̄ ē: id qd̄ ē: cogitari oīo nō pōt: nisi q̄tū ad hoc sentu illuati
amoris attingi pōt credēdus ē: tm̄ d̄s z inq̄tū sp̄s sū⁹ adiuue
rit cogitādus qdā vita eterna vives z viuificās imutabil' z i
mutabilia oīa imutabilr faciēs: intelligēs: z creās oēz intellcū
z itelligētē sapia faciēs oēz sapientē: vītas fix astās ideclīabil'
ex qua vñ sūt oīa: q̄ vera sūt iqua sūt eternalr rōes rez oīz cēn

tiū tpa'r. **Q**uiq; vita ipa cētia ē: ipa nā: cui vita vinēf ipe sibi
ē. q̄ ē ipa dīras: eternitas: magnitudo: bonitas: z virtus i tēpo
existēs z subsistēs: pcedēs oēz locū vīte nāe i local' eterna
te vō oē sps q̄ rōe v'l opioe pphēdi p̄t q̄ lōge veri⁹ ē: z excel
lēti⁹ q̄ quolibet sentiēdi gñe seriat'. **E**tern⁹ tñ sensu hūilis z il
lumian amoris q̄ quolibz cogitatu rōis attigit: z sēp meli⁹ ē:
q̄ cogitat: meli⁹ tñ cogitat q̄ dicit'. **I**pa. n. sūma cētia ex quo
oē eē pficiēti ipa sūma subā nō subī pdicāntis vocū: s; reruz
oīuz subsistēs cāle p̄cipiū i quo cē nīz nī morit': intellectus nī
errat: amor nō offendit: qui sēp q̄rit v't dulcē inueniat: v't dili
gēt⁹ q̄rat: hoc āt ineffabile cum: nō nisi ineffabil'r videat'. **Q**ui
vult vidē cor mūdēt: qz nlla corporis similitudine dormiēti nulla
cor porca spē vigilāti nulla rōis indagie nisi mō corde hūil'r
amāris videri pōt vel apphēdi. **H**ec ē. n. facies dñi: quā nemo
pōt vidē z vinē mūdo: hec ē spēs: cui p̄templāde suspirat oīs:
qui affectat diligē dñz dñm suū i toto cor. suo: in to. ani. sua: in
om. vir. s. z i om. virib⁹ suis. **A**d qd̄ ēt nī desinit excitat' p̄ximū
suū: si diligit eū sicut seipm. **A**d qd̄ cū alī admittit in ipō luie
veritatis idubitatē vidz p̄ueniēte grāz. **A**ū tñ repellit in ipa
eccitare sibi itelligit puritati ei⁹ nō cōuenire imūditia sua. **E**t
si amat flere dulce bz: z nō sine multo gemitu cogitur redire i
consciā suāz. **A**d quod cogitandus oīo in pares sumus: sed
ignoscit qm̄ amam⁹ z d̄ quo digne nō posse v'l dicē v'l cogitare
pfitemur. **E**t tñ dicam⁹ z cogitem⁹ amor' ei⁹ v'l amor' amoris
ei⁹ p̄uocamur z trahimur. **C**ogitātis ergo ē i oib⁹ hūiliare se
metipz glificare i semetipō dñz de. suū. **I**n p̄ēplōe dī vilesce
re sibi. **I**n amor' creatōis subiectū cē oī hūane creatē. **E**xi
bē corp⁹ suū hostiā viventē san. dō pla. rōn. obseq. su. **P**re oī
bus āt nō plus sape: q̄ oī sape: s; sape ad sobrietatē. **E**t s; da
tā ab eo mēsurā. **A**d ei bōa sua nō ponē i ore boīuz: s; celare in
cella z recūder i p̄scia: v't q̄ titulū i frōre p̄scie z celle sēp beat
Secretū meū mibi: secretū meū mibi: secretū meū mibi.

Finis.

Infrascripta opa sancti Bernardi doctoris deuotissimi
abbatis clarauallensis ordinis Cisterciens. continentur in
hoc codice. s.

De vijs vite.

De ordine vite z morum institutione.

De gradibus humilitatis z superbie.

Libellus meditationum de homine interio: quomodo se
ipsum cognoscat: ut deum videat &c.

Sermo de miseria humana.

Plancus beate Marie virginis in morte siue in passiōe
domini nostri Iesu xpi.

Contemplatio de passione domini nostri Iesu christi fm
septem horas canonicas cum certis orationibus sup septē
verbis: que dixerat in cruce pendens.

Epistola ex persona Helye monachi ad parentes.

Epistola ad fratres de monte dei.

Impressa Datine per expertum virum. **D**. Dominicū
Richizolā Anno salutis nostre **D**ille. cccc. lxxxvi. die vō
octaua mensis Julij.

Registrum.

a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. quaterni. n. ternus. o. duinus

